

Dammen

Niveau 1

Gevoel voor het spel

Jean-Pierre Dubois

INLEIDING

Dammen behoort tot de familie van strategiespelen, waartoe ook schaken, bridge en go behoren. Zelfs als dit spel op een goed niveau gespeeld kan worden, met weinig theoretische kennis, is het onmogelijk om het correct te spelen zonder een goede visie op het spel. Vanaf de eerste zetten van een partij begrijpen we dat de startpositie, zo homogeen en zo evenwichtig, extreem ver verwijderd is van het te bereiken doel, namelijk het slaan of omsluiten van schijven van de tegenstander. Bovendien vergroot de moeilijkheid om de posities van deze schijven, die allemaal zo op elkaar lijken, vast te leggen en er mentaal op te anticiperen, dit gevoel van hulpeloosheid bij het weten waarom je de ene zet moet spelen in plaats van de andere.

Het damspel vereist daarom een leerproces. Bij voorkeur leerzaam, met duidelijke voorbeelden en progressieve oefeningen, om moeilijkheden geleidelijk te overwinnen.

Dit derde deel is gewijd aan de speltheorie. Elke schijf en elke schijvenformatie is van cruciaal belang bij het beoordelen van een stelling. De redenering waarmee u de 'goede zet' kunt selecteren, volgt eenvoudige regels die u moet kennen om de betekenis van het spel te begrijpen.

Al deze hoofdstukken staan online op de website "allonsadame" van Jean-François Latapie en zijn toegankelijk via de volgende link:

https://allonsadame.pagesperso-orange.fr/entree_ouvrages/fic_lsdj/sommaire_lsdj.html

De numerieke notatie is inderdaad behoorlijk ontmoedigend. Het zien van de automatische ontwikkeling van oplossingen kan dat wel blijken een aanzienlijke ondersteuning te zijn in deze leerfase.

Ik wens nu dat je op aangename wijze de mysteries van het spel ontdekt via de 35 hoofdstukken van dit werk.

Jean-Pierre Dubois
Frans kampioen 1982

Inhoudsopgave

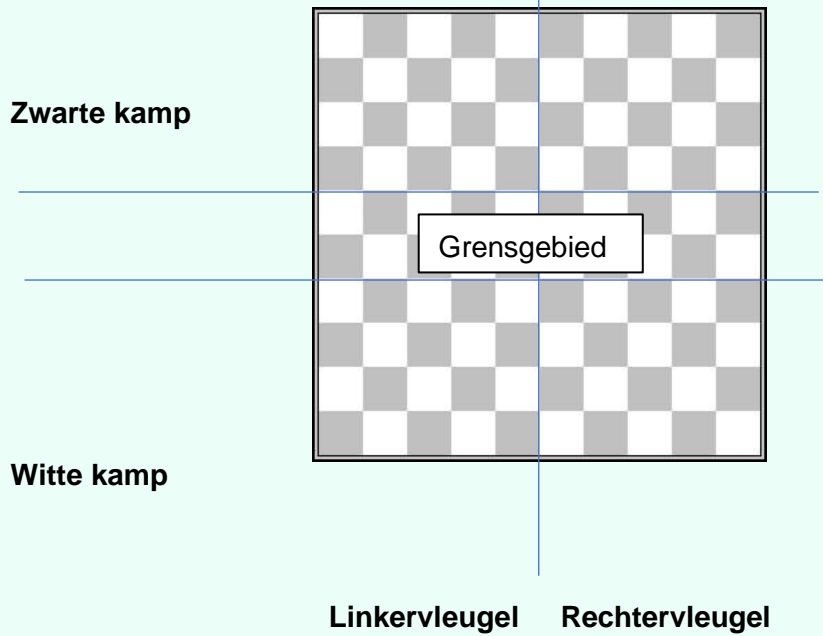
1ste deel : Algemeenheden	4
Hoofdstuk 1 : het concept ruimte.....	5
Hoofdstuk 2 : het begrip voordeel	8
Hoofdstuk 3 : relatieve bewegingsvrijheid	14
Hoofdstuk 4 : de ruilen	19
Hoofdstuk 5 : het tempi voordeel	24
Hoofdstuk 6 : reserve tempi	32
Hoofdstuk 7 : de “achtergebleven” of “hangende” schijven	36
2de deel : de basisschijven	40
Hoofdstuk 1 : de hoekschijf 46 (1 ^{ste} deel)	40
Hoofdstuk 2 : de hoekschijf 46 (2 ^{de} deel).....	48
Hoofdstuk 3 : de hoekschijf 46 (3 ^{de} deel).....	52
Hoofdstuk 4 : basisschijf 47 (1 ^{ste} deel)	59
Hoofdstuk 5 : basisschijf 47 (2 ^{de} deel)	63
Hoofdstuk 6 : de kroonschijf (1 ^{ste} deel)	67
Hoofdstuk 7 : de kroonschijf (2 ^{de} deel)	70
Hoofdstuk 8 : de basisschijven 49 en 50	73
3de deel : randschijven	78
Hoofdstuk 1 : witte schijf 36.....	79
Hoofdstuk 2 : randschijf 26	86
Hoofdstuk 3 : randschijf 16 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 4 : randschijf 6 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 5 : de witte schijf 45	91
Hoofdstuk 6 : de witte schijf 35.....	97
Hoofdstuk 7 : de witte schijf 25 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 8 : schijf 15 – de bijzonderheden	101
4de deel : offensieve schijven.	108
Hoofdstuk 1 : schijf 27 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 2 : schijf 28 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 3 : schijf 29 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 4 : schijf 22 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 5 : schijf 23 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 6 : schijf 24 ‘voorpost’	110
5de deel : de formaties	115
Hoofdstuk 1 : de formatie 45-40	116
Hoofdstuk 2 : de formatie 33-38-42	123
Hoofdstuk 3 : de formatie 34-39-43	129
Hoofdstuk 4 : de formatie 27-31-36 (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 5 : de hekstelling (in voorbereiding)	
Hoofdstuk 6 : de formatie 34-35-40-45 (in voorbereiding)	

Deel 1 : algemeenheden

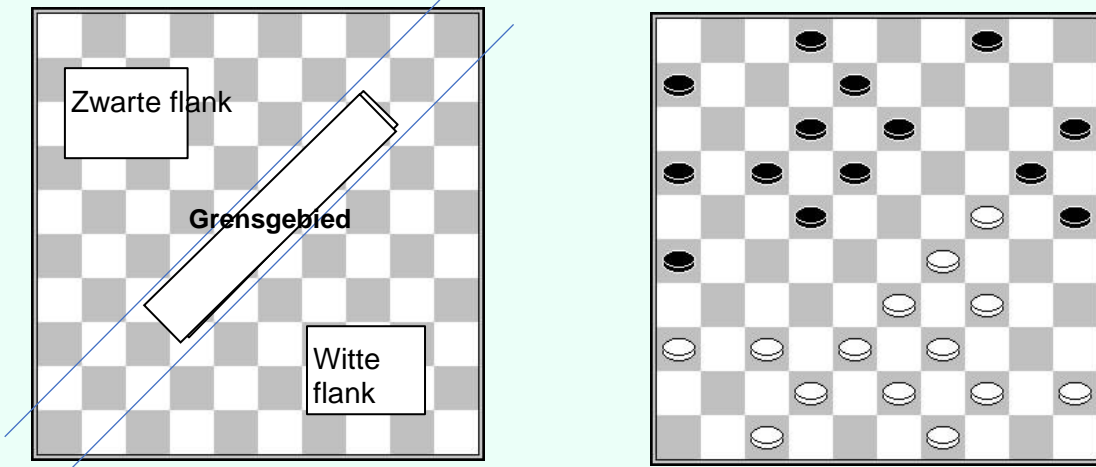

Hoofdstuk 1 : het concept ruimte

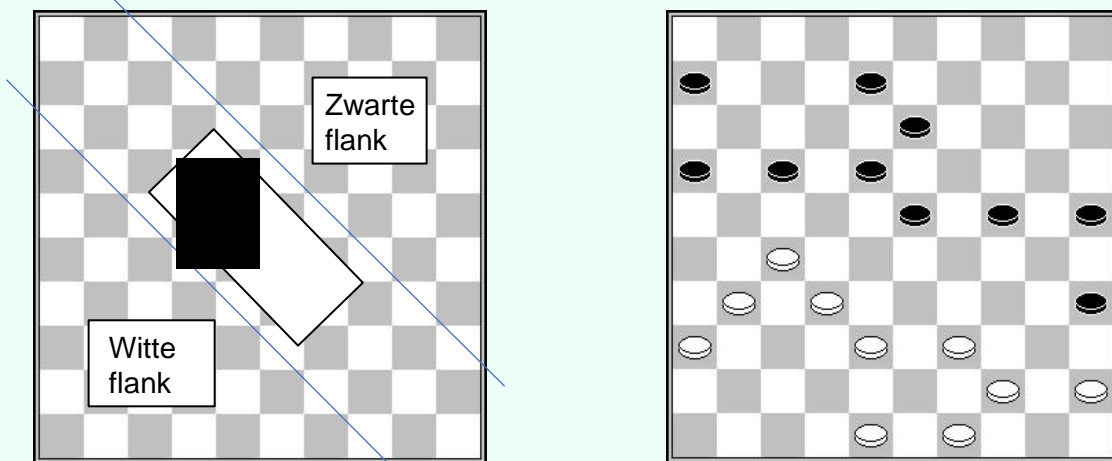
Dammen is een strategisch spel, waarin de territoriale bezetting een belangrijke rol speelt.

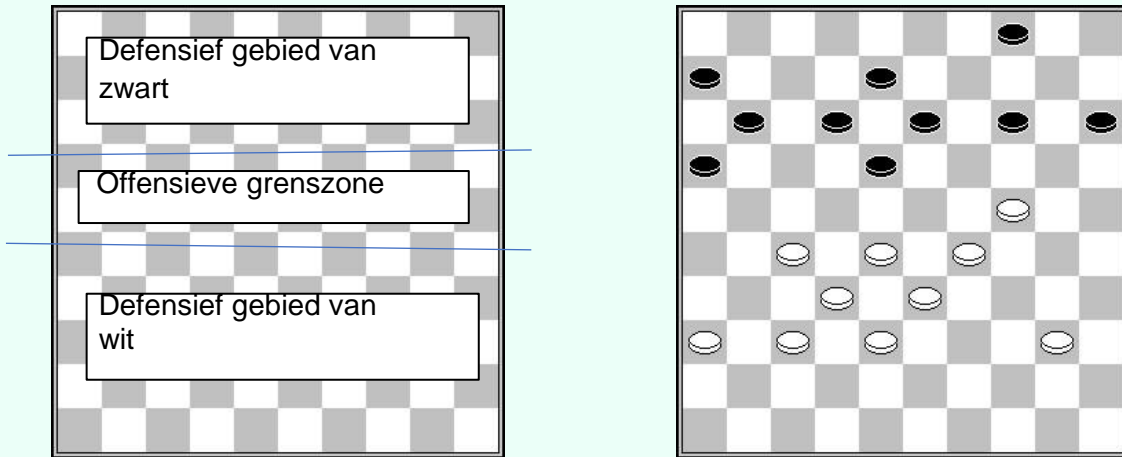
Het verdelen van de ruimte kan zowel diagonaal als horizontaal.

In het bovenstaande diagram bezetten beide kampen hun respectievelijke rechervleugel.

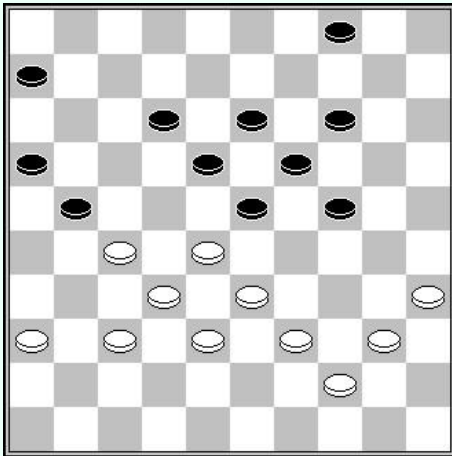

In bovenstaande diagram bezetten beide kampen hun respectievelijke linkervleugel.

In het bovenstaande diagram heeft wit 4 schijven 24, 27, 28 en 29 in de aanvallende grenszone geplaatst, terwijl zwart zich verschanst heeft in zijn kamp.

1 – Het delen van het grensgebied

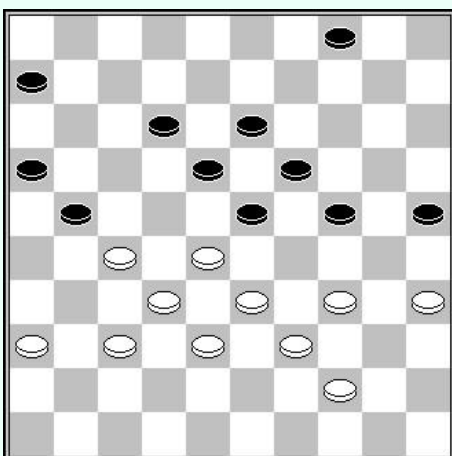
Zwart aan zet

In deze stand bezetten de twee kampen simultaan het centrum. Zwart bezit 3 schijven in de offensieve zone.

Zwart kan zijn territoriaal overwicht vergroten door :

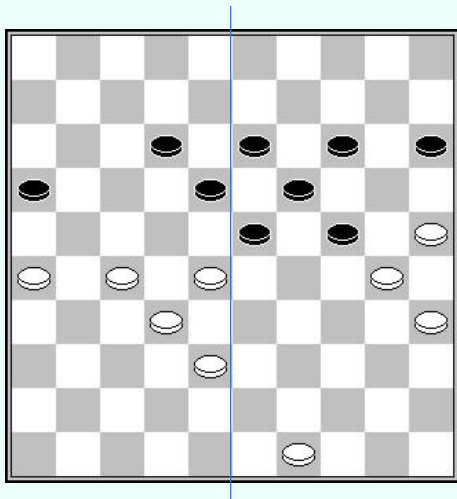
- 1... 14-20
2. 40-34 20-25

En we bekomen de stand van het volgende diagram.

Met 4 schijven in de middenzone heeft zwart meer controle over de ruimte.

2 – Het laterale onevenwicht

Zwart aan zet

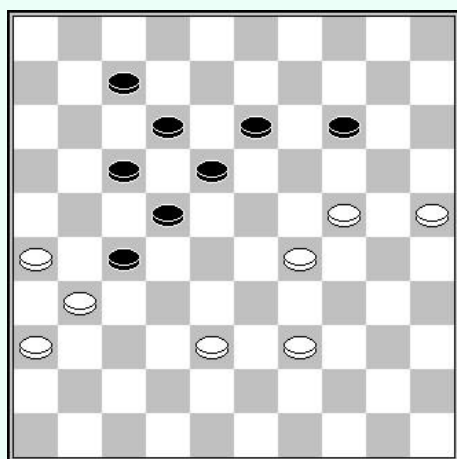
De verticale scheidingslijn toont een laterale ongelijkheid.

Op de linkervleugel heeft wit een overwicht van 5 schijven tegen 3. Meer nog, wit bezit in dit deel van het bord over 3 schijven in de grenszone.

Aan de andere kant is de situatie niet vergelijkbaar omdat zwart wordt vastgehouden door het klaverblad 25-30-35.

1. 28-22 12-17 2. 22x11 16x07 3. 26-21

Wit behoudt zijn terreinvoordeel op de linkervleugel.

Wit aan zet

4 witte schijven staan tegenover 2 zwarte schijven op de rechtervleugel van het bord.

Het laterale onevenwicht is duidelijk, bovendien is zwart relatief geïmmobiliseerd op de andere vleugel.

**1. 24-20 07-11 2. 20x09 13x04
3. 25-20**

En de opmars van schijf 39 aan de rechterkant is bepalend.

De territoriale ruimte is een groot probleem. Het aantal schijven in de grenszone is vaak een middel om het best gepositioneerde kamp te herkennen.

Het is niet onfeilbaar, maar het is een indicator.

Om deze paragraaf te beëindigen, raden we aan de 2 volgende partijen eens te bekijken. In beide partijen speelt Piet Roozenburg met zwart, tijdens het Nederlands kampioenschap 1963.

Johan LERE – Piet ROOZENBURG (NK 1963)

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=23&ld=381&r=1&jr=0&wed=291604&weda=&zetten=&aav=&view=4>

H. van SILFHOUT – Piet ROOZENBURG (NK 1963)

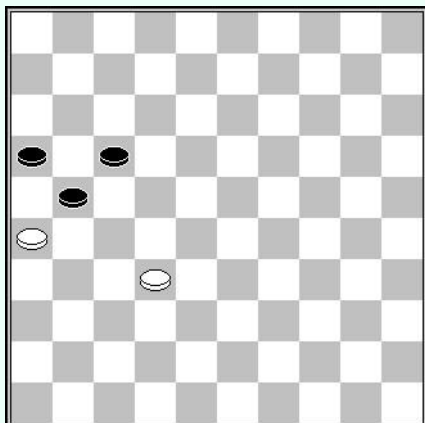
<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=23&ld=378&r=14&jr=0&wed=294502&weda=&zetten=&aav=&view=4>

Hoofdstuk : Het begrip voordeel

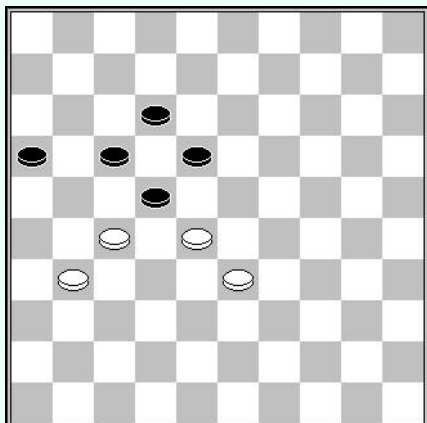
Het begrip voordeel in het damspel is vrij moeilijk te definiëren. Er zijn uiteraard enkele structurele voordelen die we zullen beschrijven, maar in de meeste gevallen gaat het meer om indirecte voordelen.

De verplichting voor elke partij om vooruitgang te boeken leidt tot permanente confrontaties. De resulterende uitwisselingen veroorzaken vaak potentiële microzwakheden aan beide kanten, die we vervolgens proberen te exploiteren.

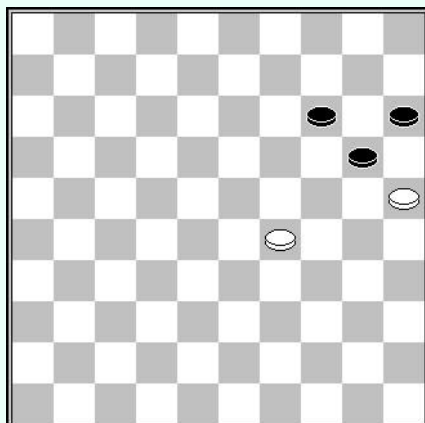
Enkele structurele voordelen (duurzame voordelen):

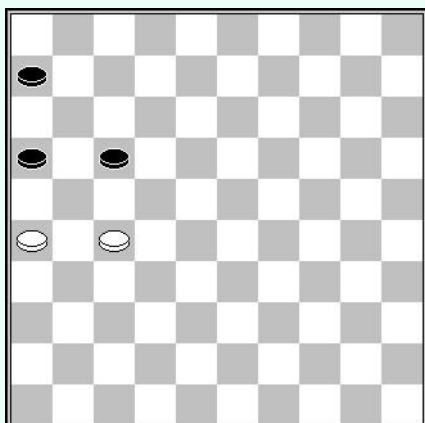
Laterale opsluiting

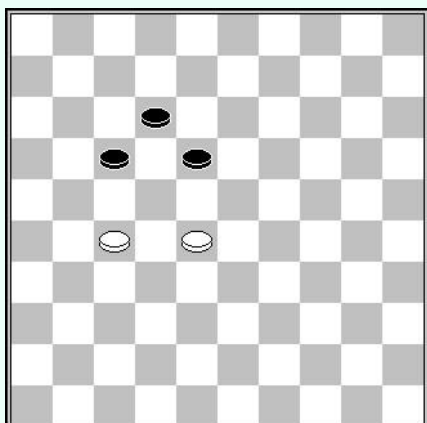
Opsluiting in een tang

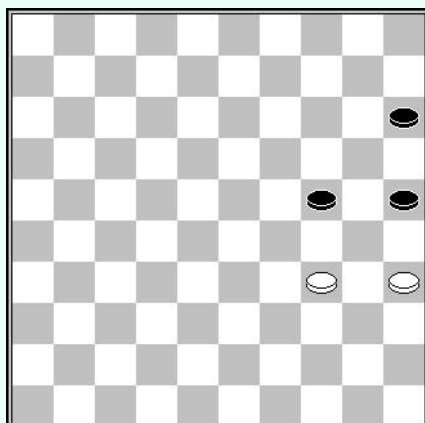
Laterale opsluiting

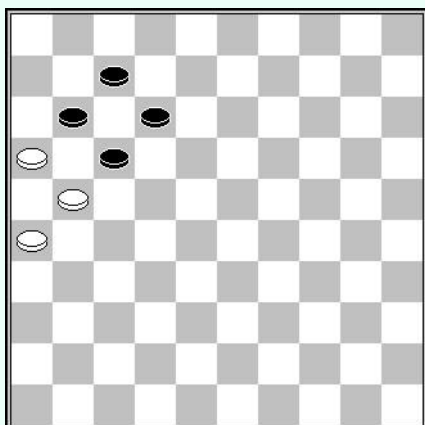
Achtergebleven schijf

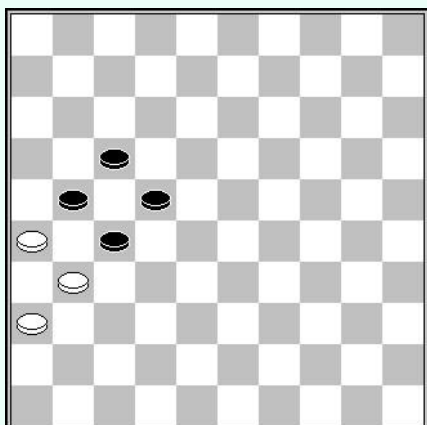
Hangende schijf

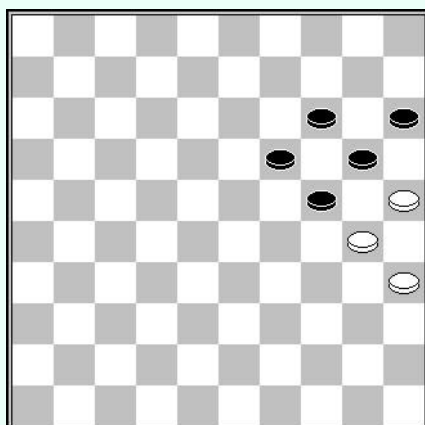
Achtergebleven schijf

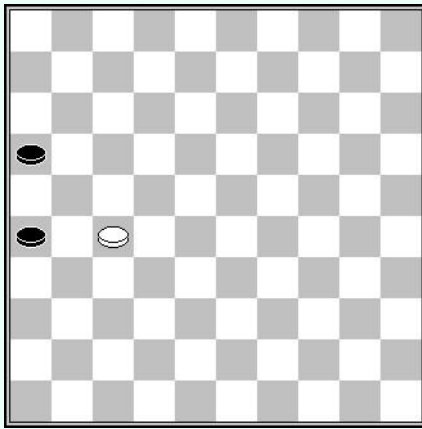
Immobiliserend klaverblad

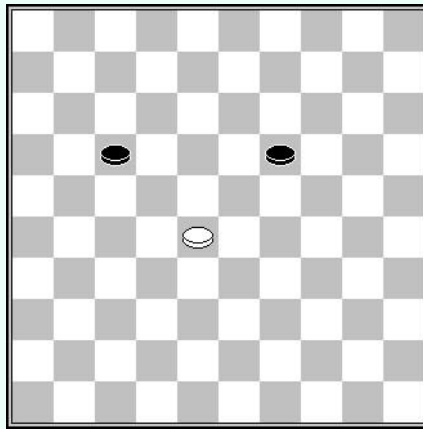
Immobiliserend klaverblad

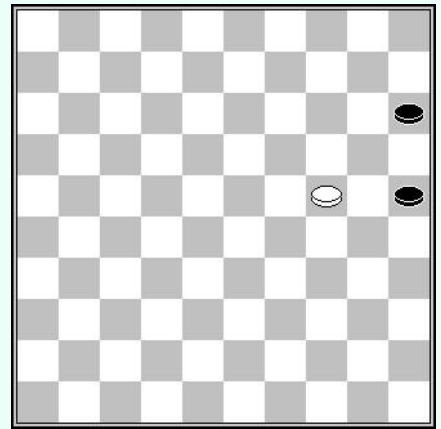
Immobiliserend klaverblad

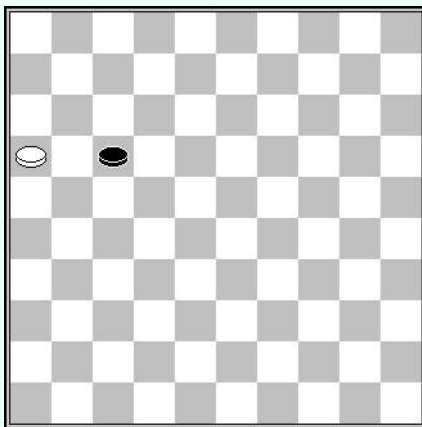
Goede centrale schijf

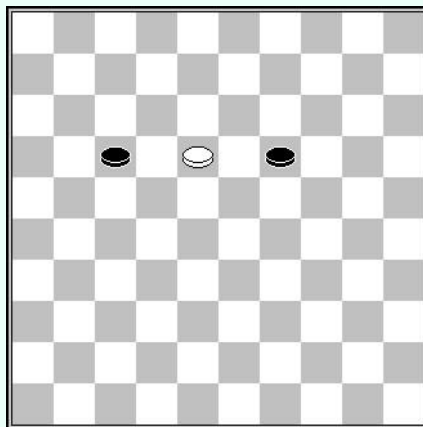
Canadese voorpost

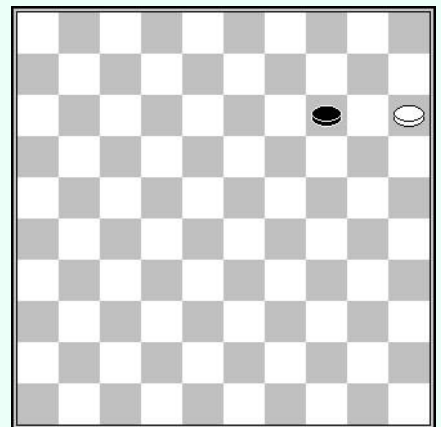
Storende schijf

Doorgebroken schijf

Het volstaat een schijf te offeren om door te breken

Het is belangrijk op te merken dat deze voordelen belangrijker worden naarmate het aantal schijven afneemt.

Enkele partijen met structureel voordeel :

Rob CLERC – Roberto Di GIACOMO (Cannes 2007)

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=23&ld=360&r=1&jr=7&wed=57120&weda=&zetten=&aav=&view=4&gotoPly=>

Alexander DIBMAN – Vaclav KRISTA (Kislovodsk 1982)

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=23&ld=861&r=8&jr=0&wed=118651&weda=&zetten=&aav=&view=4&gotoPly=>

Martin DOLFING - Henk KLEINRENSINK (Nijmegen 2008)

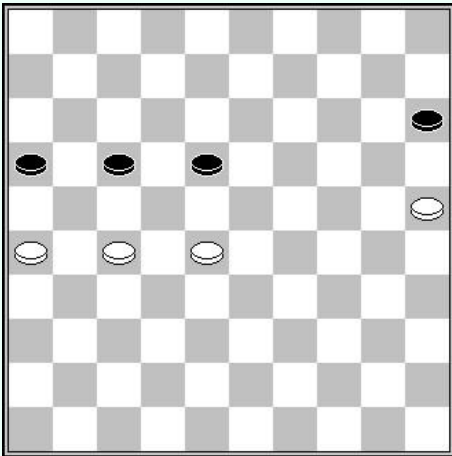
<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=17&ld=1047&r=7&jr=9&wed=140206&weda=&zetten=&aav=&view=4&gotoPly=>

Nicolai MISTCHANSKI – P. MALIK (WK Jeugd 1972)

01.	32-28	17-22	28x17	11x22	37-32	07-11	41-37	11-17	46-41	02-07	32-28	07-11
07.	31-26	19-23	28x19	14x23	37-31	09-14	34-29	23x34	40x29	04-09	45-40	20-24
13.	29x20	14x25	40-34	10-14	44-40	14-20	50-45	05-10	31-27	22x31	26x37	10-14
19.	36-31	14-19	41-36	01-07	37-32	17-21	42-37	21-26	31-27	18-22	27x18	13x22
25.	48-42	22-27	32x21	26x17	38-32	08-13	33-28	09-14	42-38	03-08	39-33	17-22
31.	28x17	11x22	37-31	07-11	43-39	12-18	32-27	08-12	49-43	11-17	38-32	19-23
37.	34-29	23x34	39x30	25x34	40x29	14-19	32-28	20-24	29x20	15x24	45-40	24-30
43.	35x24	19x30	43-39	30-35	47-42	35x44	39x50	13-19	50-44	19-24	31-26	22x31
49.	36x27	24-30	42-38	30-34	28-23	18x29	33x24	12-18	24-19	17-22	19-14	22x31
55.	26x37	16-21	14-10	18-22	37-31	21-27	31-26	22-28	10-05	27-32	38x27	28-33
61.	05-28	33x31	26x37	2-0								

Enkele indirecte voordelen (kortstondige voordelen):

De twee kampen gaan elkaar ontmoeten. Dit resulteert in situaties die moeilijk te beheersen zijn.

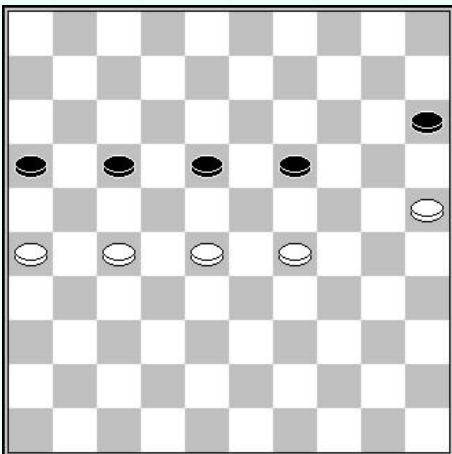
Zetdwang

Wit of zwart aan zet.

Het simpele feit dat men aan zet is kan de waarde van een stand totaal veranderen.

De speler aan zet dient een schijf te offeren om door te gaan naar dam.

Het hierdoor bekomen voordeel is echter onvoldoende voor winst.

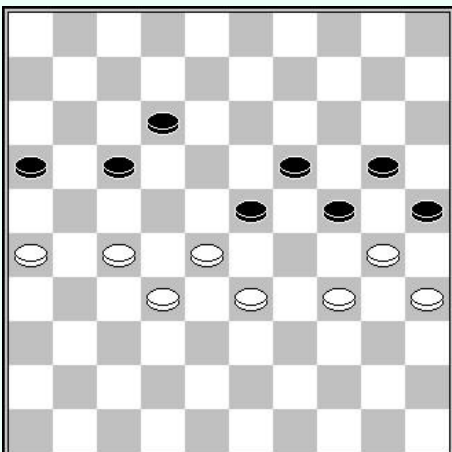
Zetdwang

Wit of zwart aan zet

Het is belangrijk te onderlijnen dat een ruil het aan zet zijn verandert.

Indien wit aan zet is, zal de ruil 29-24 (19x30) 25x34 gevolgd door (15-20) 34-29 (20-25) 29-24 er voor zorgen dat zwart nu aan zet is.

Indien zwart aan zet is verandert de ruil (19-24x24) het aan zet zijn onmiddellijk.

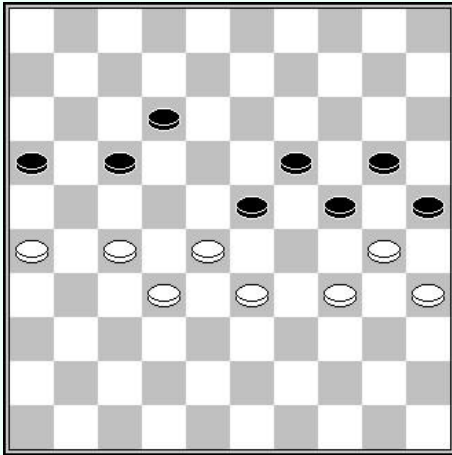
Aanval met zetdwang

Wit aan zet

In deze stand speelde wit :

1. 27-22

Deze aanval waardoor zwart in zetdwang komt laat hem geen enkele verdediging over.

Aanval met zetdwang

Zwart aan zet

Het is interessant te noteren dat zwart ondanks het voordeel van aan zet te zijn, wordt geconfronteerd met een aanval met zetdwang, voorafgegaan door een offer.

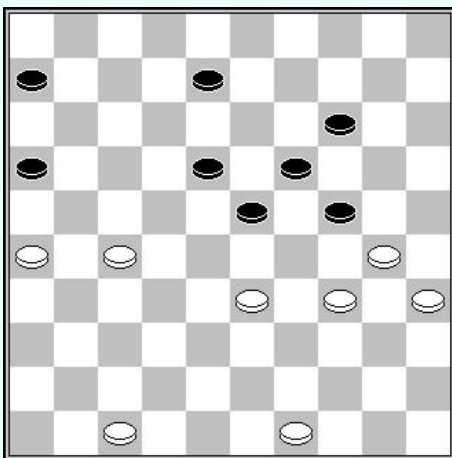
1... 12-18

Wit staat geblokkeerd, maar :

2. 26-21

Te noteren dat de ruil 34-29 verliest na (23x34) 30x39 (19-23) 28x30 (25x43).

2... 17x26 28-22 enz.

De afwachterende zet

Wit aan zet>

De volgende situatie is meer delicaat om te benaderen. Men dient op een manier te spelen zodat zwart zijn reservetempi uitput.

1. 49-43 14-20

Een gedwongen zet, omdat op

:

A – (06-11) of (08-12), volgt 33-28

B – (08-13) 43-38 en zwart is zonder

verdediging

tegen de dreiging

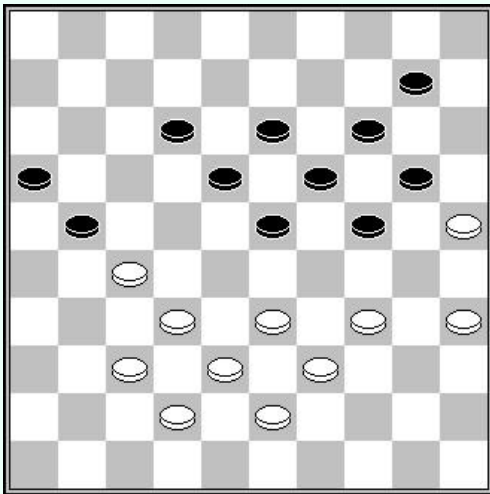
27-22 (18x27) 33-29 (24x33)

38x09.

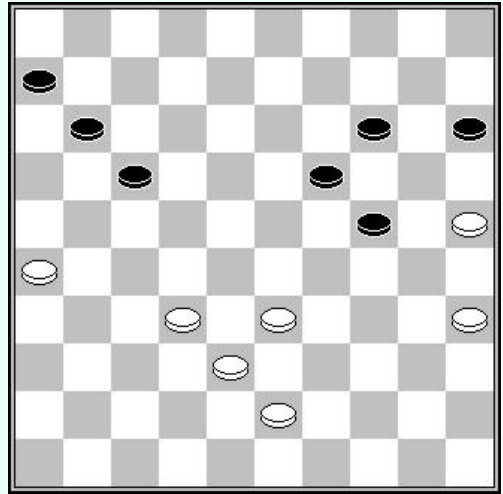
2. 47-42 20-25 3. 42-38 08-13 4. 38-32

En zwart heeft een verloren stand omdat de enige speelbare zet (06-11) zwart de mogelijkheid geeft om direct naar dam te gaan door 32-28 (23x21) 26x06.

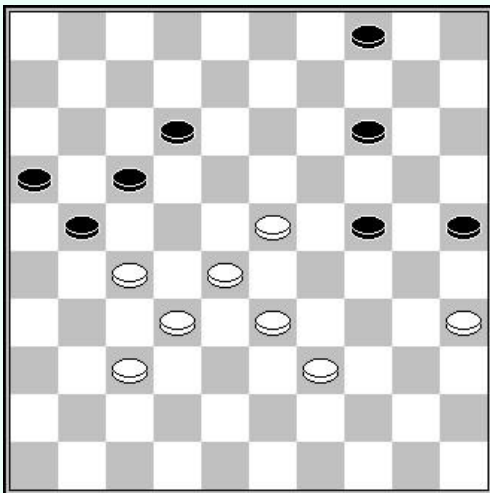
In de volgende reeks diagrammen wit speelt en wint

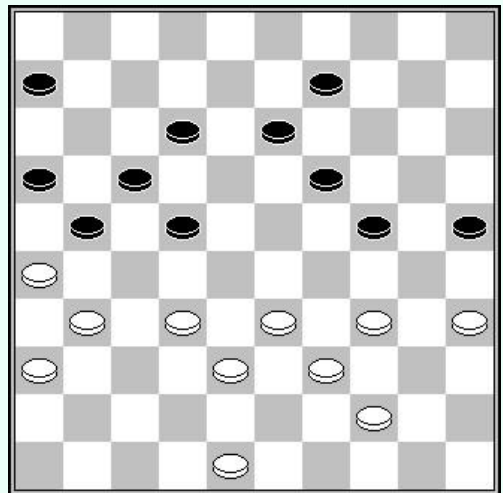
D1 : wit aan zet

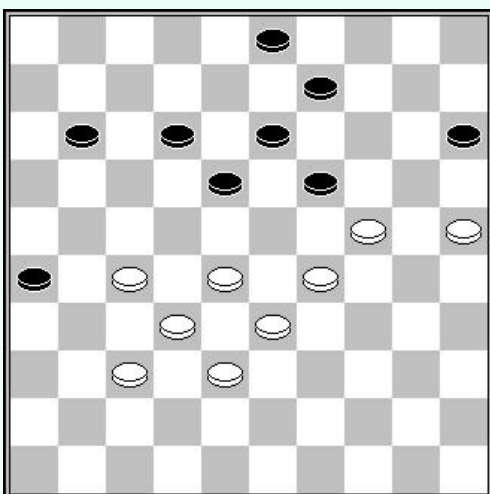
D2 : wit aan zet

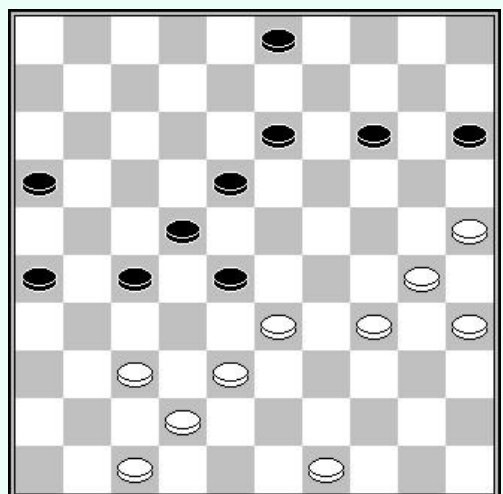
D3 : wit aan zet

D4 : wit aan zet

D5 : wit aan zet

D6 : wit aan zet

OPLOSSINGEN :

- D1 –** Het thema van dit diagram komt erg frequent voor. Zwart heeft een ontwikkelingsachterstand op de linkervleugel. Wit heeft de mogelijkheid een klaverblad 25-30-35 te vormen dat 5 zwarte schijven immobiliseert.
Oplossing : 34-29 [sterker dan 34-30 omdat het een centrale zwarte schijf elimineert en een witte schijf van de rechtervleugel verwijdert die geen enkele rol speelt]
(23x34) 39x30.
Het voordeel dat wit gekregen heeft wordt gecompenseerd door de schijven 42 en 43 die moeilijk in het spel te brengen zijn. De strategie van wit is het spelen op de linkervleugel en veld 22 te bezetten, zonder ooit veld 23 te bezetten, hetgeen de ruil 24-29 toe laat.
Een variant als voorbeeld : (12-17) 33-28 (18-23) 27-22 (21-26) 22x11 (16x07) 28-22 ! enz.
- D2 –** Vanuit positioneel oogpunt is de zwarte stelling niet briljant. Zijn spel is in twee gedeeld, schijf 15 speelt geen rol. Hij heeft slechts één schijvenformatie en wit heeft de mogelijkheid om deze volledig ineffectief te maken.
Oplossing : 32-27 (11-16)
Om de aanval 27-21 te verhinderen. Het andere idee (19-23) faalt na 27-21 (23-28) 33x22 (17x28) 21-16 enz.
Na (11-16) zijn de 3 zwarte schijven 6-16-17 geïmmobiliseerd door 2 witte schijven 26 en 27.
- D3 –** De Canadese voorpost op 23 en zeer sterk voor wit. Deze kan voordeel halen uit zijn schijven formatie 23-28-32 en een beslissende zwakte veroorzaken in het zwarte spel.
Oplossing : 23-18 (12x23) 28x10 (04x15) 39-34 en de 3 zwarte schijven zijn geblokkeerd door de 2 witte schijven 34 en 35.
- D4 –** Afgezien van de achtergebleven schijf 6 is de zwarte stelling verre van ongunstig. Maar juist deze achterste schijf 6 zorgt voor problemen als wit de zwarte vleugel ketent.
Oplossing 1: 31-27 (22x31) 36x27.
Men ziet nu dat 4 zwarte schijven 6-16-17-21 in toom worden gehouden door 3 witte schijven 26-27-32.
Op te merken valt dat wit deze ruil kan uitstellen en een overtuigender voordeel kan krijgen.
Oplossing 2 : 48-42 (12-18) 34-29 ! (06-11) 29x20 (25x14) 31-27 (22x31) 36x27 enz.
- D5 –** De oplossing is een beetje ingewikkeld. Het witte doel is het creëren van een doorgebroken schijf.
Oplossing : 25-20 (19x30) 28-23 (15x24) 29x20 (18x29) 33x35 (12-18) 20-15 (09-14) en schijf 15 is een doorgebroken schijf geworden.
Een variant als voorbeeld : 35-30 (13-19) 30-25 (19-24) 25-20 (14x25) 15-10 en zwart zal de grootste moeilijkheden hebben om remise te maken omdat ze vastlopen in de tric trac.
- D6 –** Jeroen GOUDT – Gerbrand HESSING (2016)
De laatste zet van zwart (23-28) was fout. Wit behaalt een blijvend voordeel door : 33-29.
Deze simpele zet maakt duidelijk dat de 5 zwarte schijven 16-22-26-27-28 geblokkeerd zijn door 4 witte schijven 37-38-42-47. Vooral daar (27-32) 38x27 (22x31) verhinderd is door 25-20 (15x33) 34-29 (33x24) 30x10.

Hoofdstuk 3 : relatieve bewegingsvrijheid

Het begrip bewegingsvrijheid is essentieel in strategiespellen. Maar deze bewegingsvrijheid is alleen van belang als het kamp van de tegenstander op de een of andere manier wordt gehinderd. Bewegingsvrijheid is relatief.

We zullen zien welke elementen dit machtsevenwicht optimaliseren

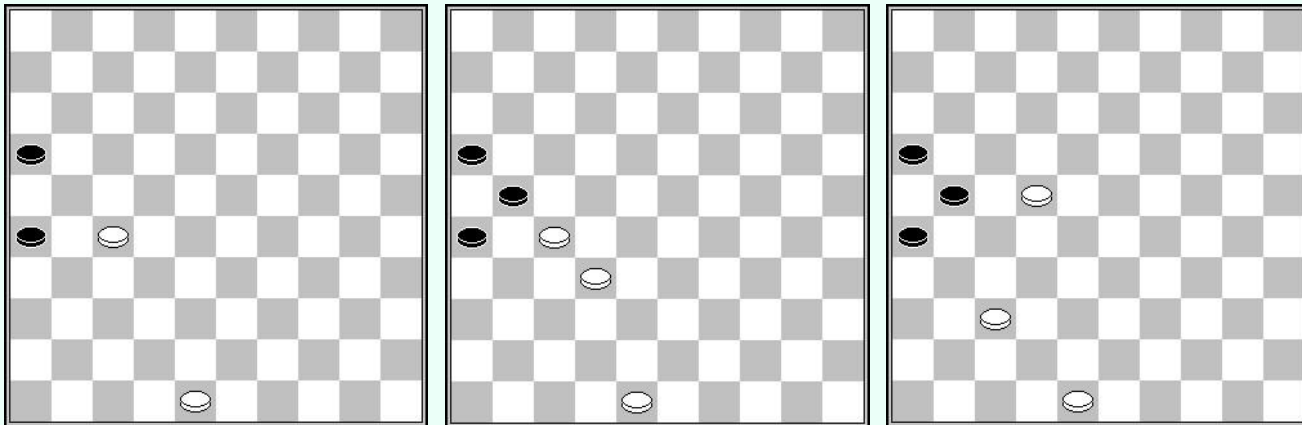
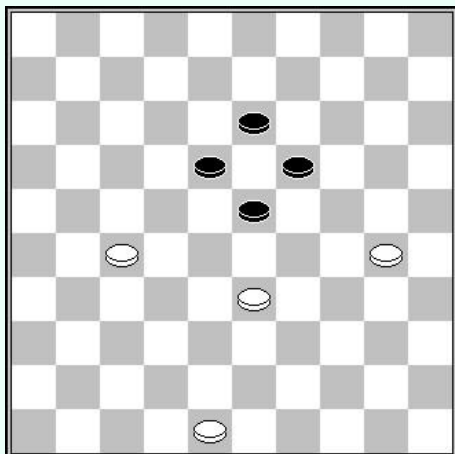

Diagram 1 toont de meest simpele en meest evidente geval. De witte schijf 48 bezet een centraal veld. Ze kan naar links of naar rechts. De zwarte schijven staan geblokkeerd aan de rand van het bord.

Diagram 2 toont een situatie vergelijkbaar met het vorige diagram.

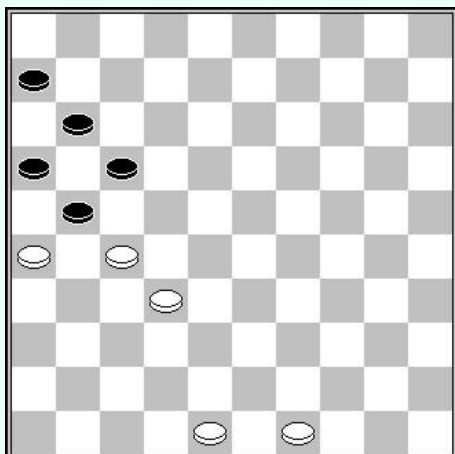
Het derde diagram toont ook een stand waarin de centrale schijven de overhand hebben.

De bezetting van het centrum garandeert geen positioneel voordeel.

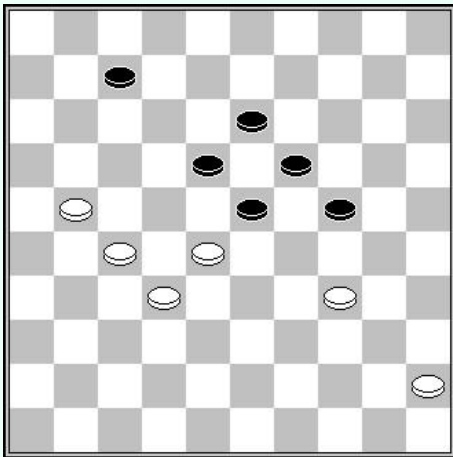
Het diagram hiernaast toont een geval waarin de 4 centrale pionnen worden gehinderd door slechts 3 witte pionnen.

In dit soort posities is er sprake van een centrum zonder steun (te verstaan zonder ondersteuning bij 22 of 24).

De 5 zwarte schijven worden belemmerd.

We zullen zien dat het belangrijk is om een dergelijke stand waarde te geven nodig is druk uit te oefenen op veld 28.

Alexander BALIAKIN - Ryszard STENCEL

Soezdal 1981

Wit aan zet

Elk 6 schijven, maar de waarde van elke stand is erg verschillend. Wit heeft een belangrijke bewegingsvrijheid zowel op de linkervleugel als op de rechtervleugel, en zelfs in het centrum. De schijven 21-27-28-45 zijn mobiel, terwijl zwart beperkt is tot het centrum.

1. 21-16 24-29 2. 45-40

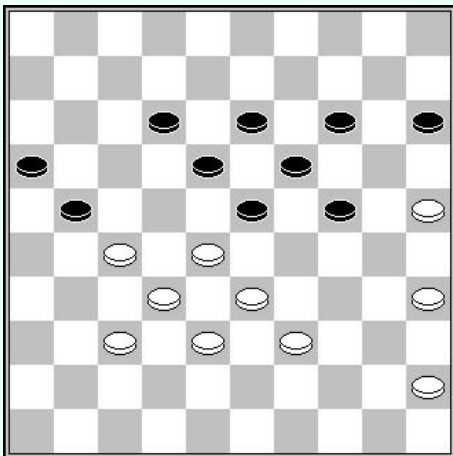
Zwart gaf op.

Bewegingsvrijheid is een belangrijk thema in het damspel. De twee tegenstanders betwisten dezelfde speelruimte en het komt zelden voor dat spelers van gelijke sterkte erin slagen een voordeel te creëren dat groter is dan 2 of 3 tempi.

Deze 2 of 3 reservetempi zijn, zonder uitzondering, essentieel om controle te houden over een positie.

Dit is waar voor eender welke vorm van spel.

1 tempo reserve

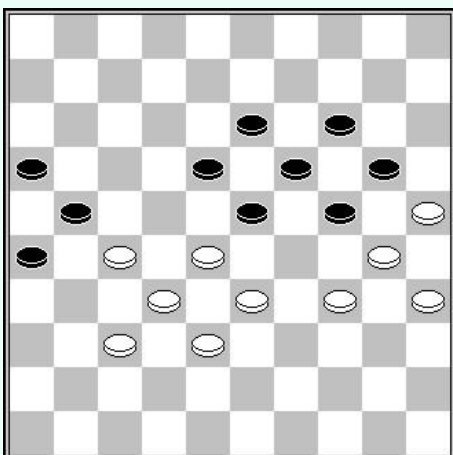
Een scenario dat zich vaak aan het einde van het middenspel voordoet. De twee partijen bezetten tegelijkertijd het centrum. De acties vinden plaats op de vleugels. Zwarte schijf 15 doet niet mee aan het spel, wit heeft meer bewegingsvrijheid op de rechtervleugel.

Men kan zich het volgende scenario voorstellen :

1. 45-40 21-26 2. 40-34 12-17

We komen later terug op deze zet.

3. 34-30 17-21 4. 39-34 15-20

en we komen bij de volgende stand.

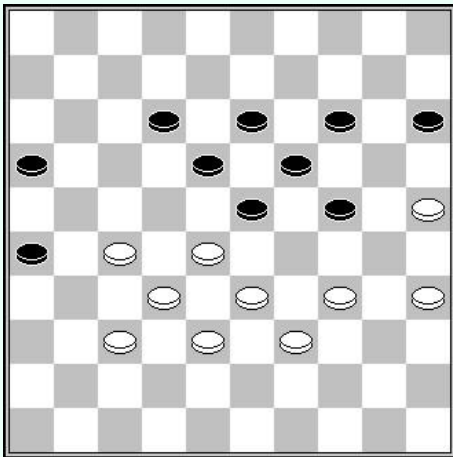
Men ziet dat zwart volledig vaststaat.

Maar wit is aan zet. Zijn schijvenformatie 25-30-34-35 laat hem toe naar achter te ruilen en ruimte te vinden.

5. 34-29 23x34 6. 30x39 18-23 7. 39-34 13-18

8. 34-30 23-29 9. 28-22 18-23 10. 33-28

En zwart staat volledig vast. Hij moet een schijf offeren met (29-34) zonder enige compensatie.

Stand bij de 2de zet van de vorige variant

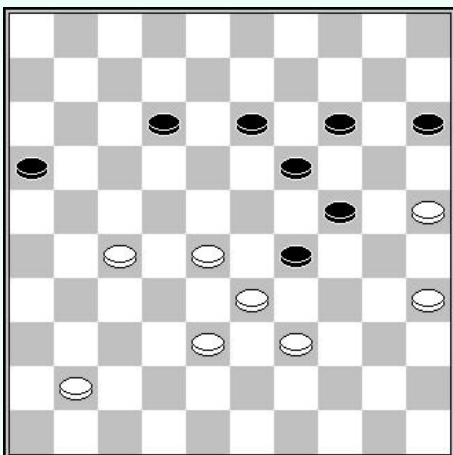
Zwart aan zet

In deze stand is zwart niet verplicht (12-17) te spelen hetgeen erg nadelig is. Zijn formatie 12-18-23 laat hem toe een ruil te doen :

2... 23-29 3. 34x23 18x29

Deze ruil lijkt een beetje ruimte te scheppen voor zwart.
Dit is echter slechts een illusie na :

4. 37-31 26x37 5. 32x41

We krijgen nu deze stand, met zwart aan zet. Men ziet dat de achterwaartse ruil van wit deze bewegingsruimte op de linkervleugel heeft gegeven.

5... 12-17 6. 27-22

Een soort aanval met zedwang die (17-21) verhindert wegens 22-18 (13x22) 28x26.

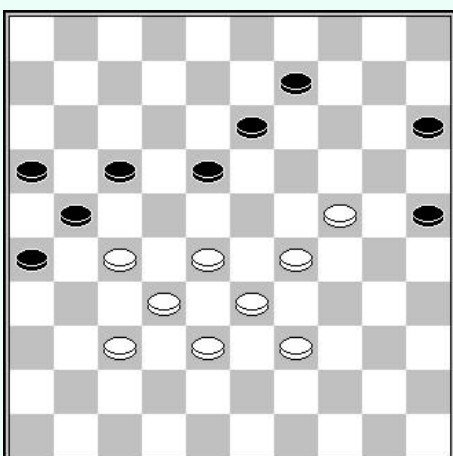
6... 15-20 7. 22x11 16x7

En wit heeft groot voordeel.

Uit de paar voorbeelden hierboven begrijpen we beter waar bewegingsvrijheid van afhangt; zowel van ruilformaties als vrij te bewegen schijven.

Maar dat is niet voldoende. Omdat de bewegingsvrijheid relatief is, is het ook noodzakelijk om de zetten van de tegenstander te kunnen dwarsbomen. Dit wordt bereikt door ruimte in te nemen en combinaties te gebruiken om bepaalde zetten te voorkomen.

De volgende stand toont perfect de samenwerking tussen ruimte en combinaties :

Zwart aan zet

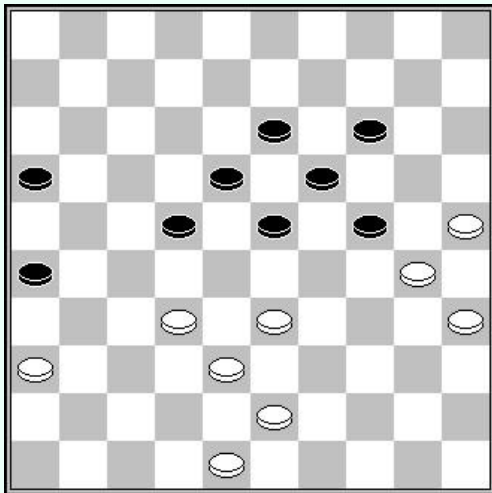
Wit bezet perfect de speelruimte. Zwart heeft nog 3 speelbare zetten, maar geen is bevredigend.

A – (09-14), wit wint door 24-20 (15x24) 29x9 (13x4) 28-22 (17x28) 33x13.

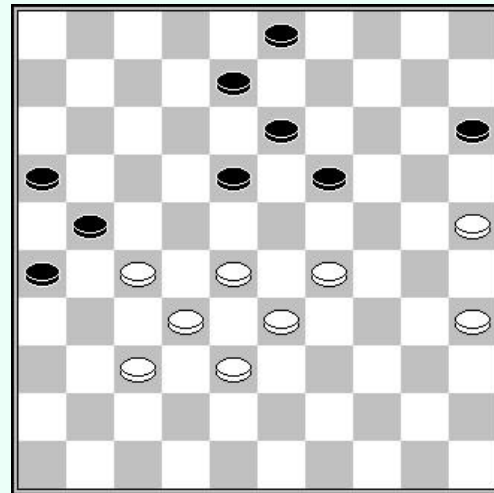
B – (17-22) 28x17 (21x12), wit maakt dam door 24-19 (13x24) 29x20 (15x24) 37-31 (26x28) 33x4.

C – (18-22) 27x18 (13x22) 28-23 (22-27) 23-18 (27-31) 24-19 (31x42) 38x47 enz. zonder enige hoop voor zwart.

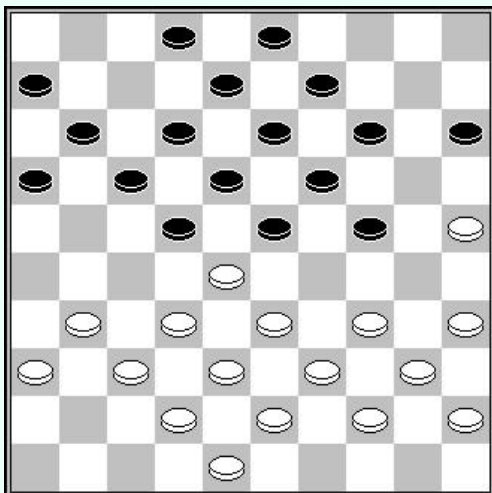
In de volgende reeks diagrammen is wit aan zet en winnend.

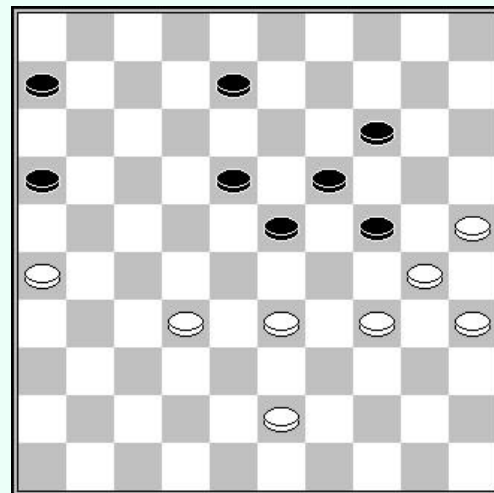
D1 Wit aan zet

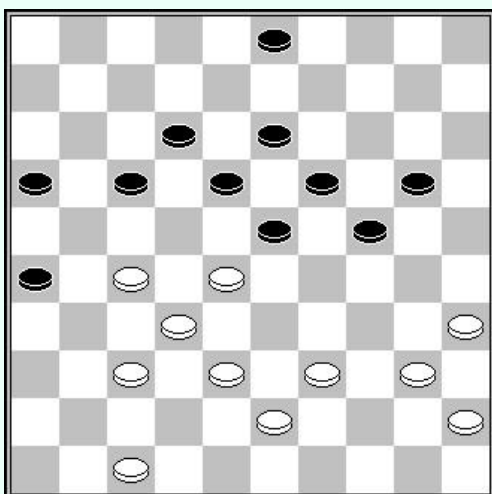
D2 – Wit aan zet

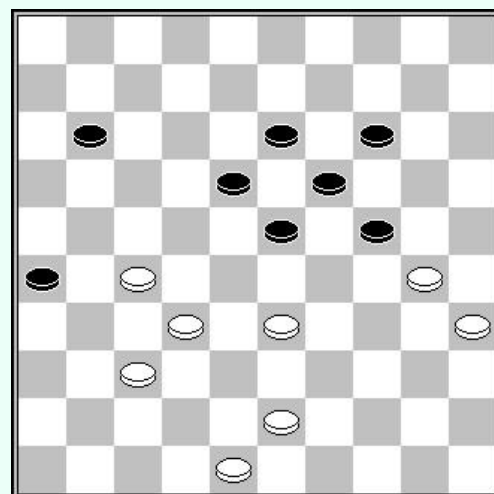
D3 - Wit aan zet

D4 – Wit aan zet

D5 : wit aan zet

D6 : wit aan zet

Oplossingen :

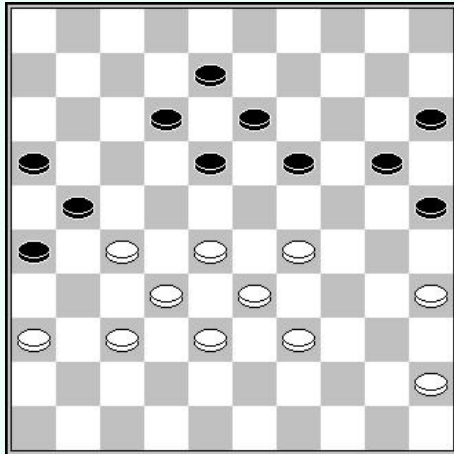
- D1** – Zwart bezet de 3 goede velden 22, 23 en 24. Als men schijf 22 wegneemt ziet men zekere zwaktes in het zwarte kamp, te weten de 2 schijven 16 en 26 aan de bordrand, als ook de achtergebleven schijf 13.
- Wit kan dus een zeker voordeel verwerven door 32-27 (22x33) 36x27. Deze ruil beperkt al erg de bewegingsruimte van zwart. Wit heeft dus alle belang bij de dubbele ruil door : 32-28 (23x32) 38x27 (22x31) 36x27. Het verwijderen van schijf 23 ontnemt zwart de mogelijkheid om weer een ruilformatie op te zetten.
- D2** – Dit is dezelfde stand als de vorige, maar met zetverwisseling. Wit heeft de mogelijkheid zijn randschijf 35 te activeren en zijn territorium uit te breiden. Deze bezetting van de speelruimte heeft als doel de speelruimte van de zwart te beperken.
- Oplossing : 29-23 (hier ook is de dubbele ruil sterker)
(18x29) 33x24 (19x30) 35x24 etc.
- D3** – Zwart bezet de velden 22, 23 en 24. Wit heeft de mogelijkheid groot voordeel te bekomen door zwart in de tang te nemen.
- Oplossing : 34-29 (23x34) 40x20 (15x24) 32-27 en zwart staat totaal verlamd.
Na (02-07) 37-32, dient zwart een schijf te offeren zonder enige compensatie.
- D4** – Indien wit een middel vindt om de zetten (06-11) en (08-12) te verhinderen, staat zwart verloren.
- Oplossing : 32-27 [deze zet verhindert (06-11) of (08-12) door 33-28] (08-13) 43-39 en zwart kan opgeven.
- D5** – De oplossing is iets moeilijker te vinden. Deze situatie komt regelmatig voor in de partij en het is zeer nuttig om dit thema te kennen.
- Solution : 39-34
Deze zet blokkeert zwart op zijn linkervleugel :
- A – (24-29) verliest een schijf door 37-31 (26x37) 32x1 (23x21) 34x25
B – (20-25) verliest een schijf door 34-30 (25x34) 40x20
C – (23-29) is onmogelijk.
- Na 39-34 (17-21) 28-22, bevindt zwart zich in een preciaire situatie.
- D6** – In deze situatie neemt wit eenvoudig voordeel door 33-28.
Zwart heeft praktisch geen schijven meer om te spelen :
op (24-29) of (11-17) volgt 43-38 enz.

Hoofdstuk 4 : de ruilen

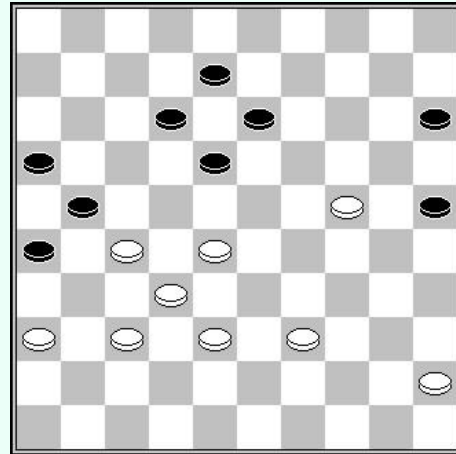
Een partij dammen is opgebouwd uit een reeks ruilen, moeilijke ruilen, dat is waar.

Wat is het doel van deze ruilen ?

Ruilen wijzigen de verdeling van de speelruimte en vergroten of verkleinen daardoor de bewegingsvrijheid

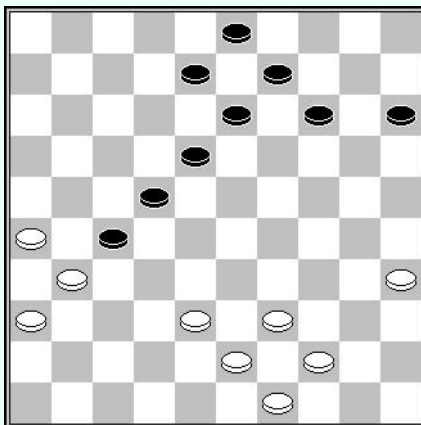
Wit aan zet

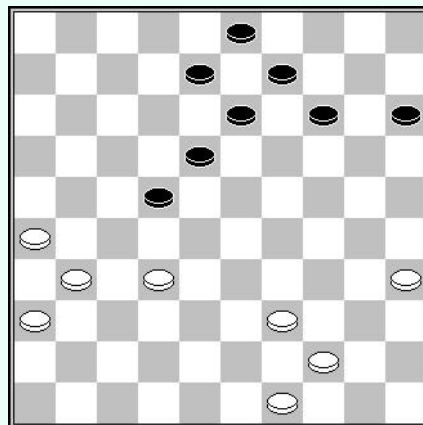
Zwart aan zet

In de stand van het 1ste diagram speelt wit 29-24, en na de dubbele ruil komen in de stand van het 2de diagram.

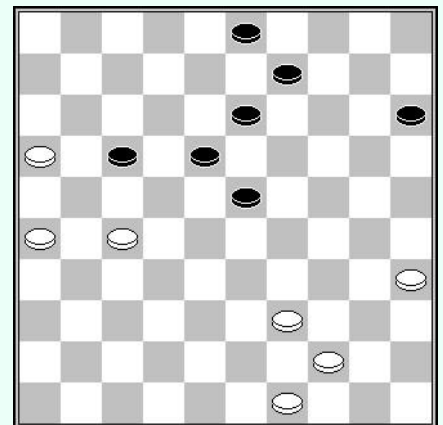
We kunnen duidelijk het strategisch belang van deze ruil zien.

Wit aan zet

Zwart aan zet

Zwart aan zet

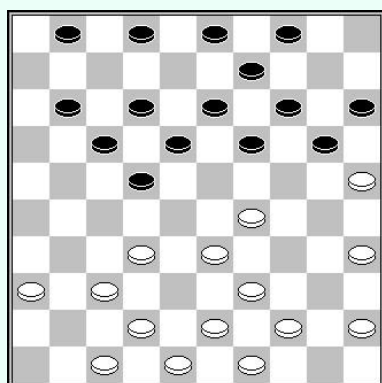
In het 1ste diagram is wit erg beperkt in zijn bewegingen door de schijf 27 ondersteund door schijf 22. Wit beschikt over de belangrijke ruilformatie 38, 43, 48 en kan het machtsevenwicht wijzigen door schijf 27 te ruilen door :

1. 38-32 27x38
2. 43x32

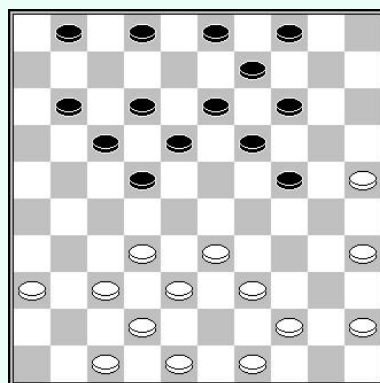
En we krijgen nu de stand van het 2de diagram. We stellen vast dat wit overwicht heeft op de linkervleugel. Na bijvoorbeeld :

- 2... 08-12
3. 32-27 14-19
4. 26-21 19-23
5. 21-16 12-17
6. 31-26 22x31
7. 36x27

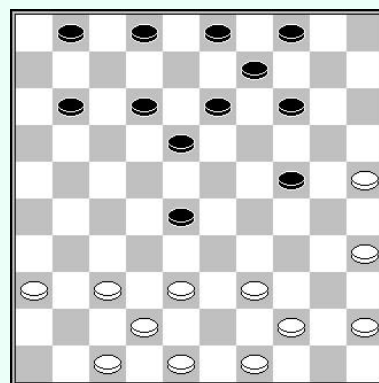
3de diagram. Zwart is niet meer in staat om de witte doorbraak te verhinderen. De ruilen maakten het mogelijk de verdediging van zwart op te rollen.

Zwart aan zet

Zwart aan zet

Wit aan zet

Deze stand komt uit de partij tussen René SCHIPPERS en Rob CLERC 1987.

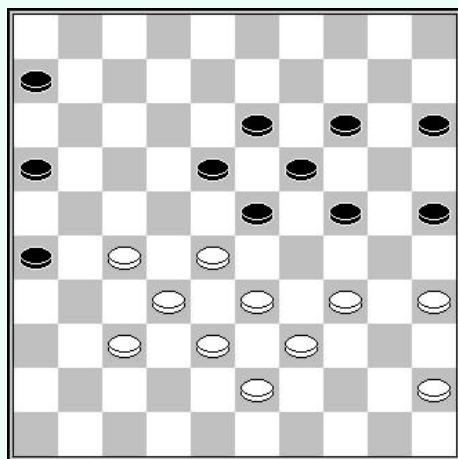
In het eerste diagram lijken de twee spelers de tussenzone gelijk te verdelen. In 2 ruilen zal zwart deze situatie veranderen.

1... 20-24 2. 39x20 15x24 3. 43-38

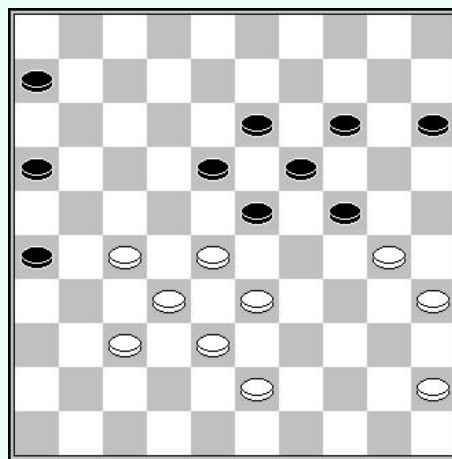
En we komen bij de stand van het 2de diagram. Zwart vervolledigd zijn territoriale opmars door :

3... 22-28 4. 32x32 19x28 5. 33x22 17x28

En we zien nu in de stand van het 3de diagram dat wit moeite zal hebben om terug in het bezit te komen van de velden in de tussenzone.

Wit aan zet

Zwart aan zet

In deze stand heeft zwart 4 schijven in de tussenzone terwijl wit er maar 2 heeft. Wit heeft de mogelijkheid de zesde rij te benutten en het evenwicht te herstellen door te ruilen met :

1. 34-30 25x34 2. 39x30

Deze ruil geeft wit weer de mogelijkheid te spelen met zijn schijven op de rechtervleugel.

Verder beveel ik de persoonlijke analyse aan van de volgende partijen, waarin de ruilen en de voorbereiding ervan tot een territoriaal voordeel leiden:

Partij : Wouter SIPMA – Arnaud CORDIER 1-1 (WK 2015)

01.	32-28	18-22	37-32	12-18	41-37	07-12	46-41	01-07	31-26	19-23	28x19	14x23
07.	32-28	23x32	37x28	10-14	34-30	13-19	36-31	20-25	38-32	25x34	40x29	05-10
13.	39-34	09-13	42-38	22-27	31x22	18x27	32x21	16x27	44-39	17-22	28x17	11x22
19.	34-30	13-18	45-40	19-23	40-34	08-13	48-42	14-19	30-24	19x30	34x25	23x34
25.	39x30	10-14	30-24	06-11	50-44	11-17	44-40	18-23	43-39	04-09	35-30	23-28
31.	40-35	14-20	25x14	09x29	33x24	03-09	24-20	15x24	30x08	02x13	38-33	12-18
37.	33-29	09-14	29-24	13-19	24x13	18x09	42-38	07-12	38-33	12-18	47-42	14-20
43.	39-34	28x30	35x15	09-14	42-38	22-28	49-44	18-23	44-39	23-29	41-37	17-22
49.	26-21	27x16	38-32	29-33	32x23	33x44	23-19	14x23	15-10	44-49	10-04	22-28
55.	04-15	49-27	15-04	27-38	04-10	38-32	37-31	32-21	10-15	21-08	15-38	08-35
61.	38-20	35-02	20-38	02-08	38-20	08-03	20-38	03-17	38-20	17-03	20-38	03-14
67.	38-24	14-25	24-38	25-03	38-47	03-21	47-20	28-32	20-14	23-28	14-19	

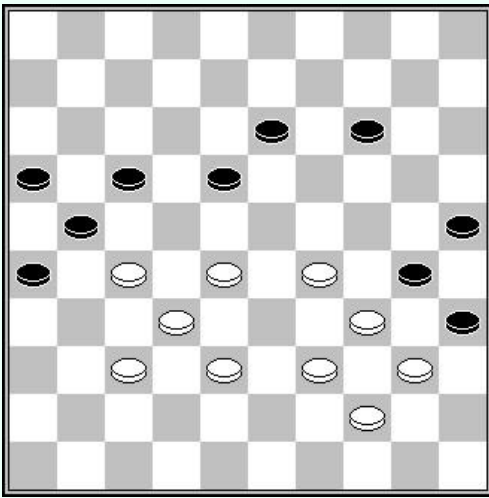
Ton SIJBRANDS – Auke SPIJKSTRA 2-0 (NK-T 1e klasse B, 1992)

01.	33-28	17-21	39-33	21-26	44-39	11-17	50-44	06-11	31-27	01-06	28-23	19x28
07.	32x23	18x29	34x23	17-21	35-30	21x32	37x28	20-25	41-37	25x34	40x29	15-20
13.	44-40	11-17	40-34	20-25	37-32	07-11	46-41	17-22	28x17	12x21	32-28	14-19
19.	23x14	10x19	41-37	05-10	45-40	10-15	36-31	19-24	29x20	25x14	37-32	26x37
25.	42x31	14-19	48-42	13-18	42-37	18-23	40-35	15-20	34-29	23x34	39x30	20-24
31.	43-39	19-23	30x19	23x14	49-44	09-13	44-40	13-18	40-34	08-13	34-29	03-09
37.	29-23	18x29	33x24	02-07	39-33	21-26	31-27	07-12	28-23	12-17	27-21	16x27
43.	32x12	13-19	24x13	09x07	35-30	07-12	30-24	04-10	37-32	26-31	33-28	11-17
49.	23-19	14x23	28x19	17-21	24-20	10-15	20-14					

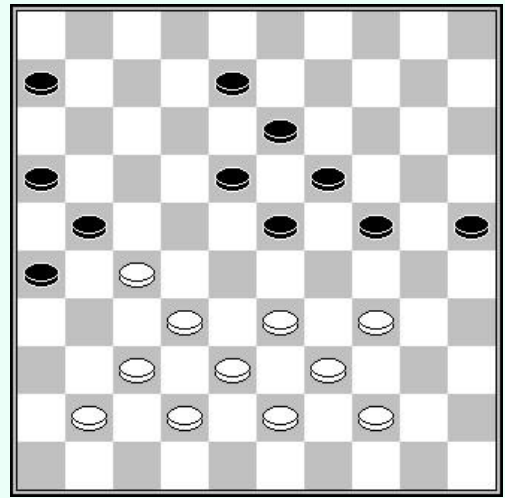
René SCHIPPERS – Rob CLERC 0-2 (NK-T Hoofdklasse, 1987)

01.	32-28	19-23	28x19	14x23	33-28	23x32	37x28	10-14	39-33	05-10	41-37	16-21
07.	44-39	14-19	37-32	21-26	50-44	26x37	32x41	17-22	28x17	11x22	41-37	10-14
13.	37-32	06-11	34-30	18-23	30-25	12-17	33-29	23x34	40x29	07-12	46-41	12-18
19.	41-37	08-12	38-33	20-24	29x20	15x24	43-38	22-28	32x23	19x28	33x22	17x28
25.	48-43	02-08	39-34	01-07	44-39	14-19	34-30	09-14	36-31	18-22	31-26	11-17
31.	39-34	07-11	37-31	13-18	31-27	22x31	26x37	18-23	34-29	23x34	30x39	08-13
37.	45-40	03-08	40-34	19-23	34-30	14-19	39-34	17-21	34-29	23x34	30x39	12-17
43.	37-31	08-12	31-26	21-27	42-37	19-23	38-32	27x38	43x32	17-22	49-43	12-18
49.	43-38	11-17	39-34	17-21	26x17	22x11	32-27	04-09	27-21	11-17	21x12	18x07
55.	37-31	07-11	47-41	09-14	41-37	11-16	31-26	13-18	37-31	28-32	38x27	23-28
61.	34-29	24x33	26-21	33-39	31-26	39-44	27-22	16x27	22x13	44-50	26-21	27x16
67.	13-08	50-33	08-02	28-32	02-07	33-15	07-01	32-37	35-30	37-41	01-12	41-46
73.	12-26											

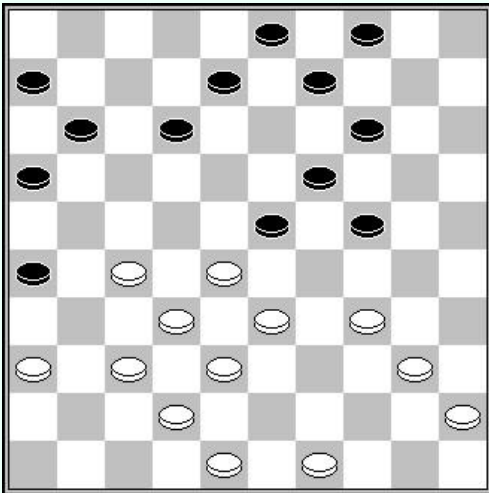
In de volgende diagrammen wit speelt en wint.

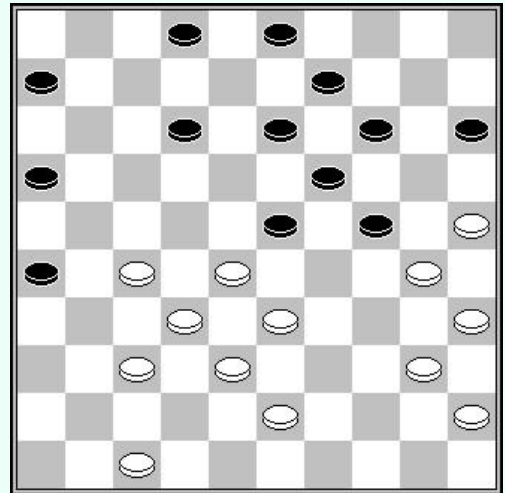
D1

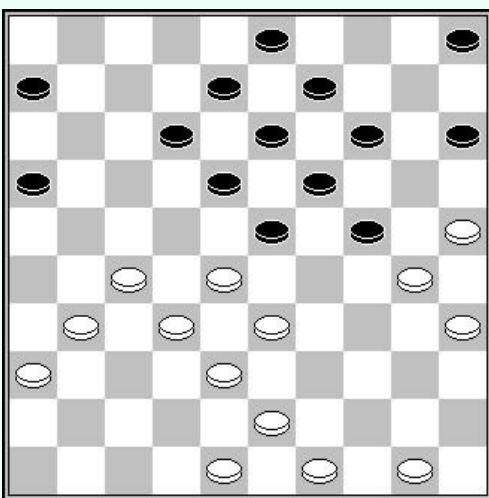
D2

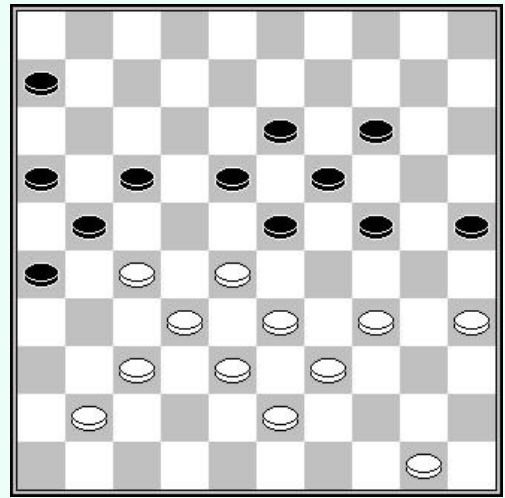
D3

D4

D5

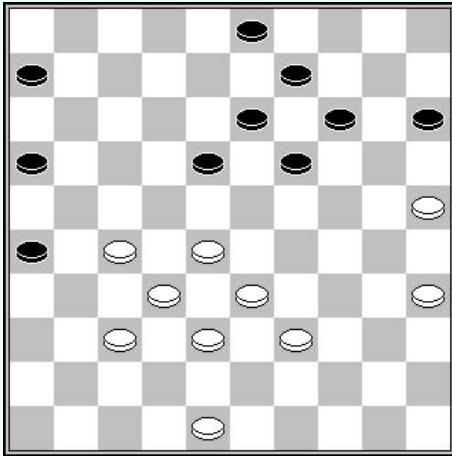
D6

Oplossingen

- D1** – Wit staat goed in het centrum. Het klaverblad 25, 30, 35 houdt 4 witte schijven in bedwang. De formatie 29, 34, 40 is essentieel. De ruil die volgt biedt een drievoudig voordeel : het bevrijdt wit op zijn rechtervleugel, het vergroot zijn territorium en verkleint de speelruimte van zwart door deze te beperken tot achteruit ruilen.
Oplossing : 29-23 (18x29) 34x23
- D2** – De meeste schijven van zwart bevinden zich aan één kant van het bord behalve schijf 24. De witte schijfformatie laat hem toe het centrum te bezetten door de strategische schijf 24.
Oplossing : 33-29 (24x33) 39x28
- D3** – Deze stand komt uit de partij Alexander Georgiev – Ferry Kemperman uit 1989. De twee partijen bezetten het centrum. Wit heeft de mogelijkheid zich alleen op het centrum te vestigen door een zeer effectieve ruil :
Oplossing : 34-29 (23x34) 40x20 (14x25) 33-29 enz. Volledige partij :
01.	32-28	18-23	38-32	12-18	31-27	07-12	37-31	20-24	43-38	14-20	49-43	10-14
07.	41-37	05-10	34-29	23x34	40x29	17-21	31-26	20-25	29x20	15x24	26x17	11x31
13.	36x27	18-23	46-41	12-18	41-36	10-15	44-40	01-07	40-34	07-12	34-30	25x34
19.	39x30	14-20	30-25	02-07	25x14	09x20	37-31	07-11	42-37	12-17	35-30	24x35
25.	33-29	23x34	28-22	17x28	32x25	04-09	37-32	08-12	43-39	34x43	48x39	18-23
31.	38-33	15-20	25x14	09x20	47-42	13-19	50-44	19-24	45-40	24-30	42-38	03-09
37.	40-34	20-25	33-29	09-14	29x07	11x02	38-33	14-19	33-29	02-08	32-28	06-11
43.	27-21	16x27	31x22									
- D4** – Beide tegenstanders bezetten het centrum. Wit kan zich op het centrum vestigen door een 3 om 3 ruil.
Oplossing : 25-20 (14x34) 40x07 (02x11)
Het zwarte kamp wordt in 2 gesplitst. De formatie 6, 11, 16, 26 is erg zwak. Na 43-39 (03-08) 28-23 (19x28) 32x23, is het territoriale voordeel erg groot.
- D5** – De zwarte schijf 5 is niet ontwikkeld, de rechtervleugel van zwart is niet erg sterk. Wit heeft de mogelijkheid voordeel te halen uit deze situatie door een drievoudige ruil.
Oplossing : 27-21 16x27 29.31x22 18x27 30.32x21 23x32 31.38x27
- D6** – Wit heeft 2 mogelijke ruilen ter beschikking 34-30 of 28-22.
34-30x30 geeft wit de vrijheid van bewegen op de rechtervleugel, maar dit kan het spel van zwart op de andere vleugel niet verhinderen.
De ruil 28-22 (17x28) 33x22 is veel interessanter want deze ontnemt zwart de mogelijkheid van spelen op de rechtervleugel. Men merkt dat de 6 zwarte schijven 6, 13, 16, 18, 21 en 26 in bedwang gehouden worden door 5 witte schijven 22, 27, 32, 37 en 41.
Het doel van zwart is dus het in het spel brengen van schijf 18 om het evenwicht te herstellen. Men kan zich het volgende scenario voorstellen :
28-22 (17x28) 33x22 (24-29) 50-45 (29x40) 45x34 (06-11) 39-33 (14-20) 33-28 (20-24) 43-39 (24-29) 39-33 (29x40) 35x44 (23-29) 33x24 (19x30). Op dit punt is het aantal geïmmobiliseerde pionnen gelijkwaardig, maar de bewegingsvrijheid van pion 41 blijkt doorslaggevend na 38-33 (30-35) 33-29 (25-30) 41-36 enz.

Hoofdstuk 5 : het tempi voordeel

Ik wil kort de methode voor het berekenen van tempi uitleggen. We kennen de waarde 1 toe aan de schijven in de eerste rij, 2 aan die in de tweede rij, enzovoort. Voor elk kamp gaan we op dezelfde manier te werk.

Wit aan zet

Bijvoorbeeld, in de volgende stand hebben we :

$$1+3 \times 3+3 \times 4+2 \times 5+6 = 38 \text{ tempi voor wit}$$

$$1+2 \times 2+3 \times 3+3 \times 4+6 = 32 \text{ tempi voor zwart}$$

Een zet telt als een $\frac{1}{2}$ tempo.

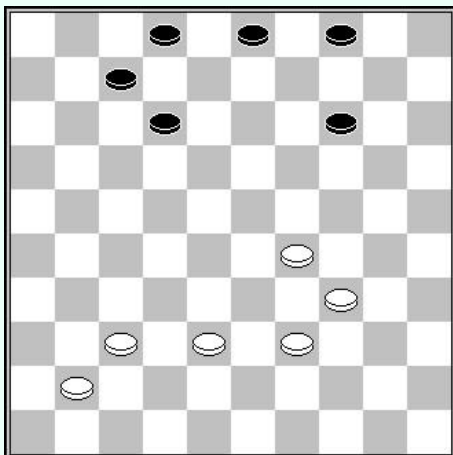
Het verschil in tempi is dus 6,5 tempi in het voordeel van wit.

Geeft dit verschil in tempi wit voordeel ?

Zeer duidelijk . NEEN

De berekening van tempi vertegenwoordigt een indicator van ontwikkeling. Het tempi verschil kan een voordeel of een nadeel zijn. In het ene geval zal het een voordeel in de ontwikkeling zijn, in het tweede geval een overontwikkeling.

Laat ons de volgende stand eens bekijken :

Alexander Georgiev – Valery Kudriavcev

EK 2006

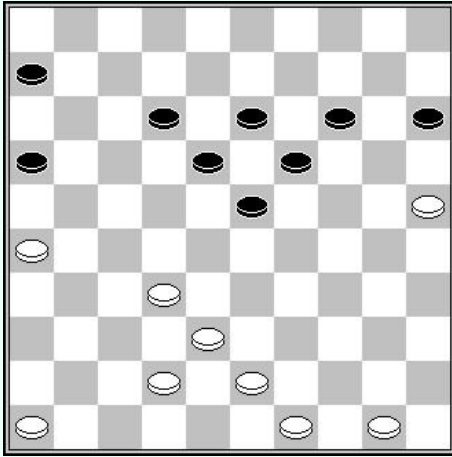
Wit aan zet

Wit controleert de strategische centrale velden en heeft de vrijheid van spelen. Deze situatie geeft hen het voordeel. Het aantal tempi vertegenwoordigt een soort cursor om het belang van het voordeel te beoordelen.

Wit heeft hier 9 tempi voordeel, hetgeen natuurlijk veel is.

Gehele partij :

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=46&ld=285&r=1&jr=7&wed=47376&weda=&zetten=&aav=&view=4&gotoPly=>

Jan Bom – Ton Sijbrands

NK 1966

Wit aan zet

Alleen zwart heeft controle over het centrum en hij heeft bewegingsvrijheid. Hij heeft dus onmiskenbaar voordeel. Aan de andere kant heeft hij slechts een voorsprong van 6 tempi, wat zijn voorsprong in perspectief plaatst.

37. 32-28 23x32 38. 38x27

Na deze ruil neemt wit bezit van een strategisch veld en verkleint het verschil in tempi tot 4.

38... 12-17 39. 46-41 17-22 40. 41-36 22x31 41. 36x27

Deze nieuwe ruil naar voren verkleint het verschil tot 2 tempi.

41... 06-11 42. 43-38 11-17 43. 42-37 17-22 44. 37-32 22x31 45. 26x37

Deze achterwaartse ruil vergroot het verschil weer tot 4 tempi.

45... 18-22 46. 37-31 19-23 47. 49-43 15-20 48. 32-27 13-18 49. 50-44

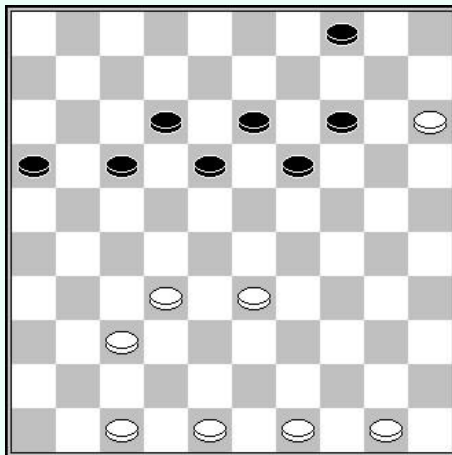
Deze zet is waarschijnlijk verliezend. 43-39 was vereist.

49... 22-28 ! 50. 31-26 20-24 51. 26-21 24-29 52. 38-32 28x37 53. 27-22 16x27 54. 22x42

Na deze ruil heeft wit 7 tempi nadeel. De stand is waarschijnlijk verliezend.

Volledige partij :

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=23&ld=387&r=8&jr=0&wed=158977&weda=&zetten=&aav=&view=4&qotoPly=>

Eduard Autar – Alexey Chizhov

WK 1988

Zwart aan zet

De situatie is bijzonder omdat wit een schijf op 15 heeft. Deze schijf wordt onder controle gehouden door schijf 4. In deze situatie is het gebruikelijk om aan schijf 15 de waarde van schijf 4 toe te kennen, dat wil zeggen 1. Dit verandert uiteraard de beoordeling van de stand volledig. Zwart heeft gemakkelijk toegang tot strategische velden, hij heeft ook volledige bewegingsvrijheid; hun effectieve ontwikkelingsvoorsprong bedraagt 10 tempi.

Zwarts voordeel is aanzienlijk.

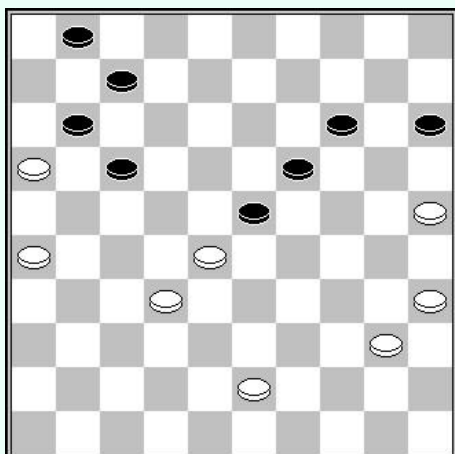
Hele partij :

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=46&ld=272&r=10&jr=0&wed=163093&weda=&zetten=&aav=&view=4&qotoPly=>

In dezelfde trend, de partij Zinowij TSIRIK en Iser KOUPERMAN uit het internationaal toernooi van Moskou in 1956 :

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=23&ld=1261&r=13&jr=0&wed=176209&weda=&zetten=&aav=&view=4&qotoPly=>

Tempivoordeel betekent niet automatisch een voordeel. Laat ons volgende stand eens bestuderen :

Radjinder Jharap – Hans Jansen

VAD Paastoernooi, 03-04-2015

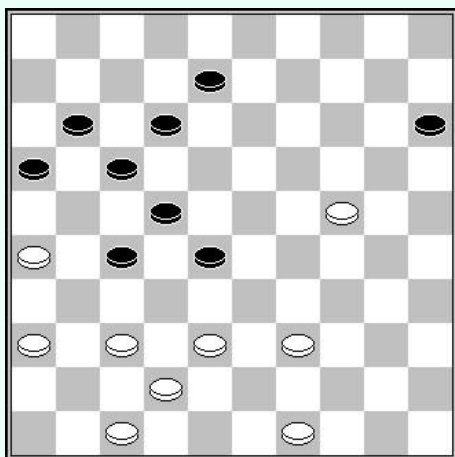
Zwart aan zet

Wit heeft 10 tempi voordeel.

Daartegenover staat dat hij weinig bewegingsvrijheid heeft en geen van de strategische velden bezet.

Zijn randschijven 16, 25, 26 moet men herwaarderen in functie van de schijven die hier recht tegenover staan.

**42.... 01-06 43. 35-30 15-20 44. 43-38 17-22 45. 28x17 11x22
46. 32-27 22x31 47. 26x37 23-28 48. 37-31 06-11
49. 31-27 20-24 50. 40-35 24-29 +**

Alexander Shvartsman – Uladzislau Splendzer

Praag 2014

Wit aan zet

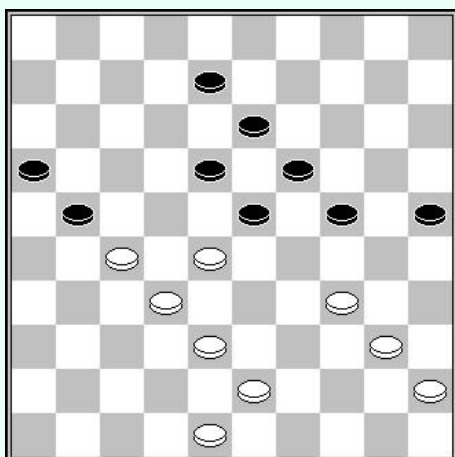
Zwart heeft 9 tempi voorsprong maar hij heeft gebrek aan bewegingsvrijheid

De ex-wereldkampioen kon van de situatie gebruik maken door het spel te forceren door :

41. 39-34 08-13 42. 34-29 28-33

Deze zet verliest onmiddellijk. Maar na (12-18), volgt het offer 36-31 en 38-32, terwijl op (16-21), de combinatie 38-32 enz. volgt.

43. 26-21 17x26 44. 24-19 13x24 45. 29x20 15x24 46. 38x20

Alexander Baliakin – Johan Smits

NK- Ereklasse 2015

Zwart aan zet

Zwart heeft 9 tempi voorsprong. Dit is natuurlijk een groot nadeel in klassiek spel indien men de beide vleugels niet controleert.

Wit wint op een mooie manier door :

42... 08-12 43. 43-39 21-26 44. 39-33 24-30 45. 34-29 23x34

46. 40x29 30-35 47. 48-42 25-30 48. 29-24 30-34

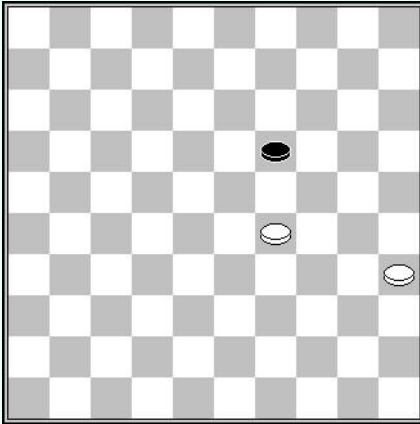
49. 42-37 19x30 50. 33-29 34x23 51. 28x17 30-34

52. 38-33 18-23 53. 17-12 23-29 54. 33x24 34-39

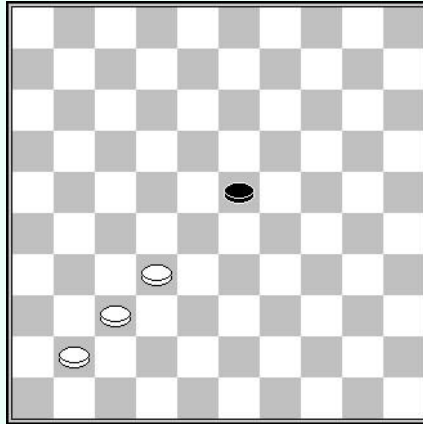
55. 12-08 39-43 56. 08-02 35-40 57. 45x34 43-49 58. 32-28

Hoe wordt het tempoverschil groter ?

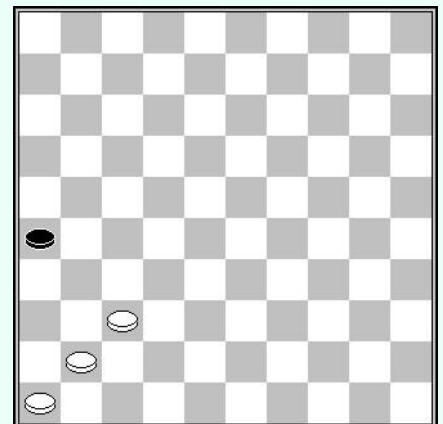
Door ruilen :

Wit aan zet

Wit aan zet

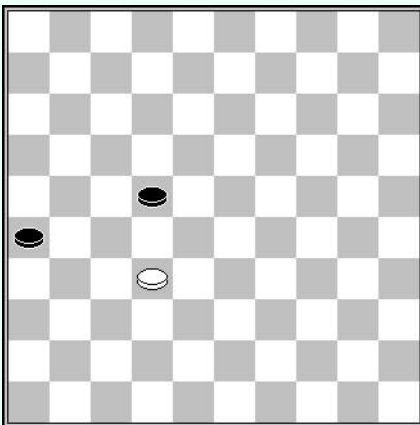

Wit aan zet

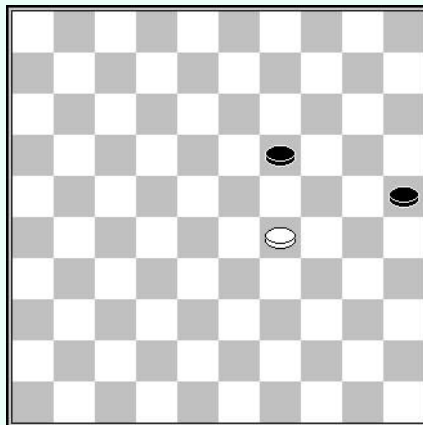
De ruil van een schijf op de 4de rij verandert het verschil niet (diag. 1 :29-24)

De ruil van een schijf op de 5de rij wint 2 tempi (diag. 2 : 32-28)

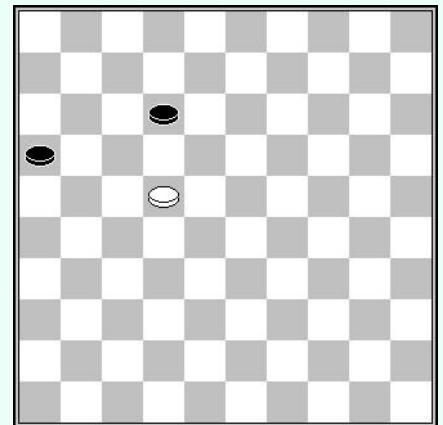
De ruil van een schijf op de 6de rij wint 4 tempi (diag. 3 : 37-31)

Zwart aan zet

Zwart aan zet

Zwart aan zet

De ruil van een schijf op de 4de rij verliest 4 tempi (diag. 1 : 22-27)

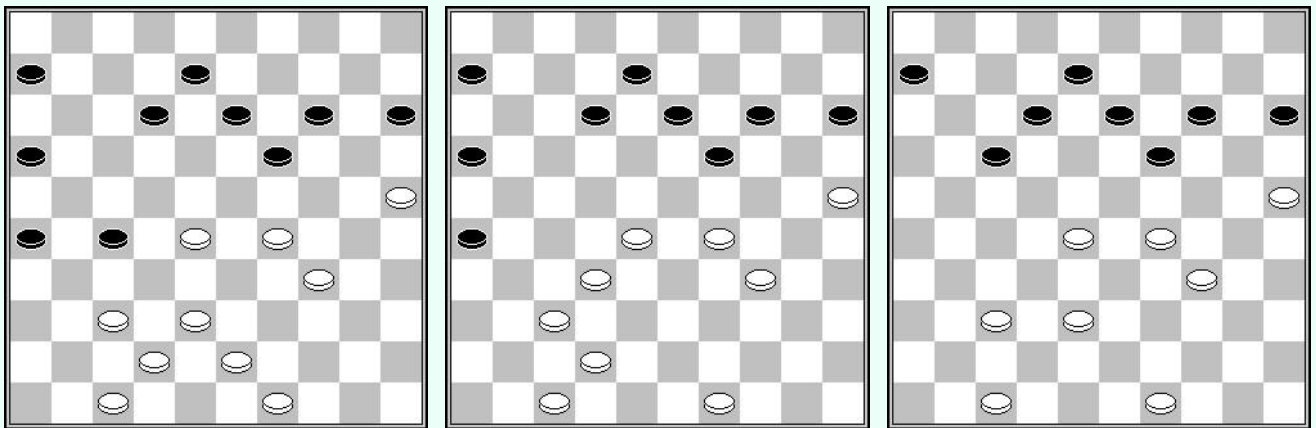
De ruil van een schijf op de 5de rij verliest 2 tempi (diag. 2 : 19-24)

De ruil van een schijf op de 6de rij verandert het verschil niet (diag. 3 : 12-17)

Deze voorbeelden van ruilen laten zien dat, door zich aan de kant van wit te plaatsen, de maximale winst van tempi wordt bereikt door een zwarte pion uit de 4e rij te ruilen en wanneer zwart een pion uit dezelfde 4e rij achteruit ruilt.

Een voorbeeld dat deze situatie verklaart :

Wit aan zet (-4T)

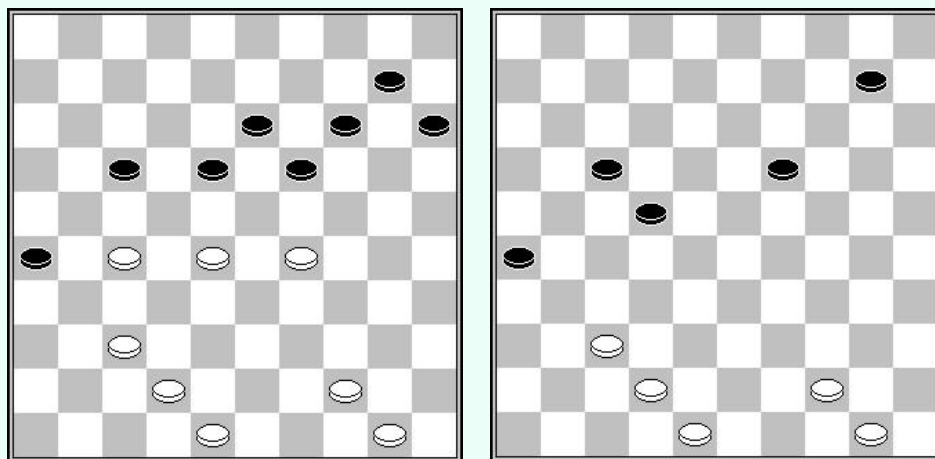
Wit aan zet (0T)

Wit aan zet (+4T)

In het eerste diagram heeft wit 4 tempi achterstand. Ze ruilen de schijf op de 4de rij door :
 1. 38-32 (23x32) 2. 43x32 en komt in de stand van het 2de diagram met gelijkheid van tempi.

Vanuit het tweede diagram, indien de partij verder gaat met 2... (16-21) 3. 42-38 (21-27) 4. 32x21 (26x17), komen we bij het derde diagram waarin wit 4 tempi voorsprong heeft dankzij de laatste ruil van zwart.

Ziehier 2 andere voorbeelden die het mogelijk maken de rol van de ruilen beter te begrijpen bij de beoordeling van een stand :

Zwart aan zet

zet

Wit aan

Deze stand komt uit een partij tussen Michael Korenievsky en Vadim Virny, gespeeld tijdens het kampioenschap van de URSS 1989.

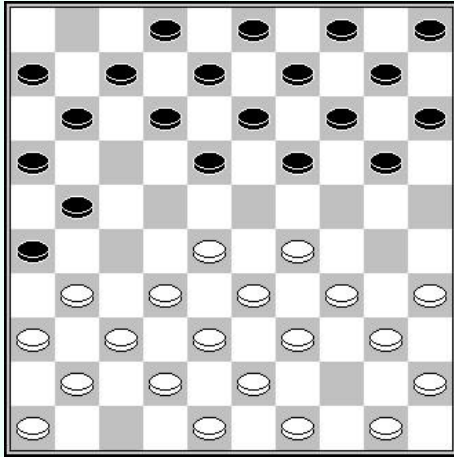
<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=46&ld=994&r=9&jr=0&wed=239329&weda=&zetten=&aav=&view=4&gotoPly=>

Zwart neemt 6 tempi voorsprong door een 3 om 3 ruil om de 3 witte schijven te verwijderen van de 5de rij.

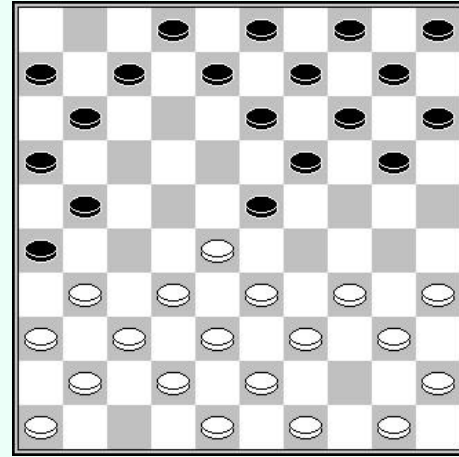

Om te besluiten volgen we een partij tussen Jean-Marc Ndjofang Jan van Dijk gespeeld tijdens het toernooi Heerhugowaard 2014

1. 32-28 17-21 2. 37-32 21-26 3. 41-37 11-17 4. 34-29 17-21 5. 40-34 07-11 6. 44-40 01-07
7. 47-41

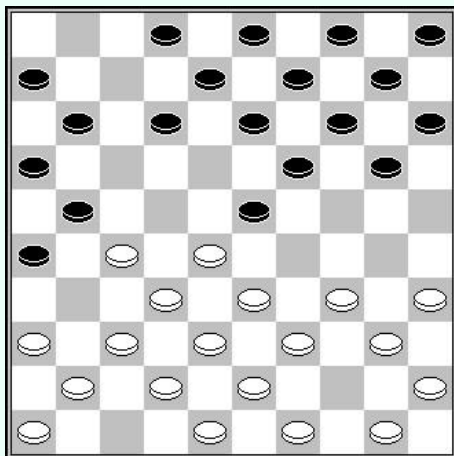

Vershil : =

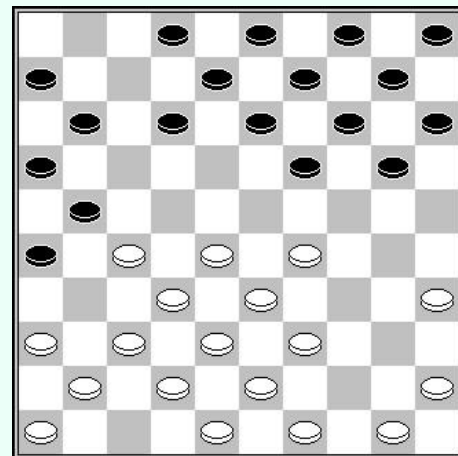

Vershil : -2T (ruil schijf 5de rij)

- 7... 18-23 8. 29x18 12x23 9. 31-27 07-12

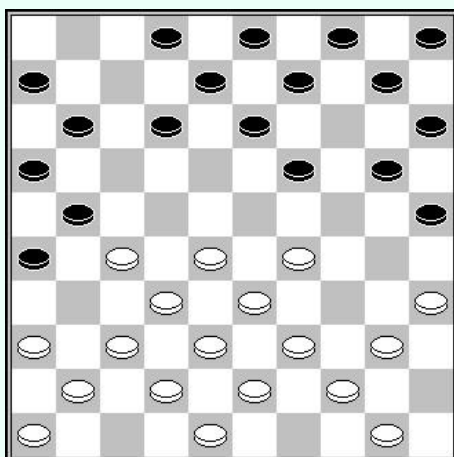

Vershil : -2T

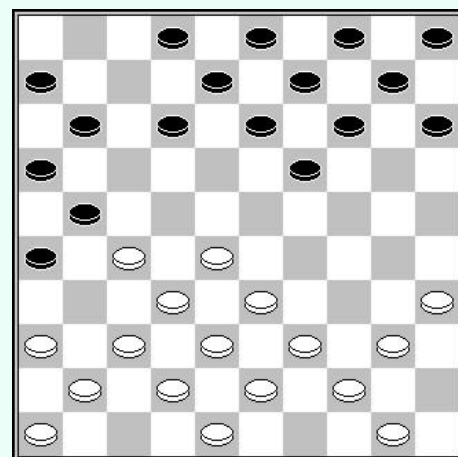

Vershil : = (ruil schijf 5de rij)

10. 34-29 23x34 11. 40x29 20-25 12.45-40 14-20 13. 49-44

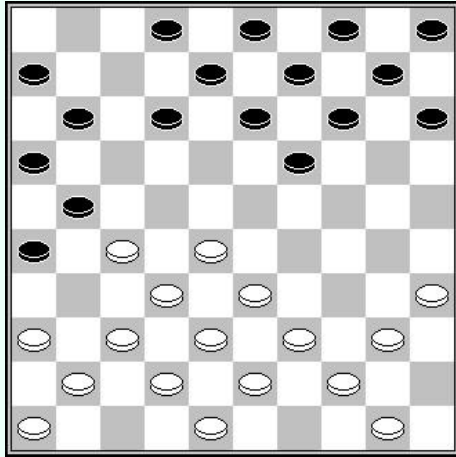

Vershil : =

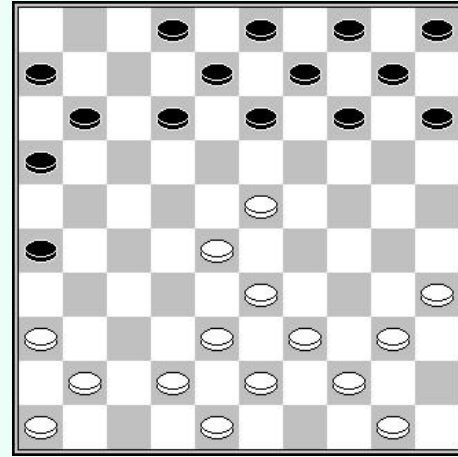

Vershil : +2T (ruil schijf 5de rij)

13... 20-24 14. 29x20 25x14

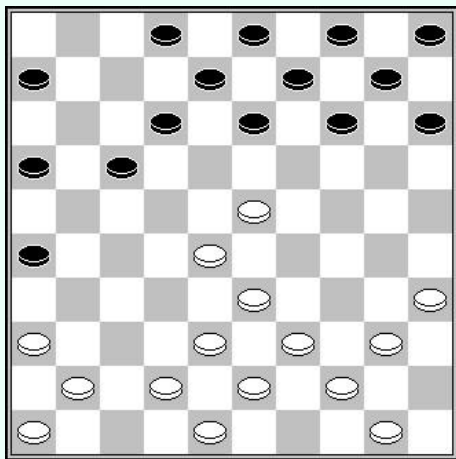

Verschil : +2T

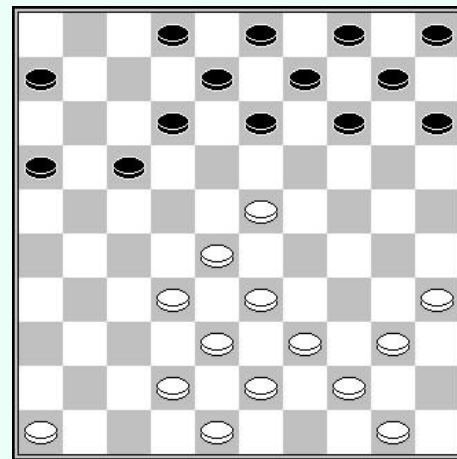

Verschil : +4T (ruil schijf 4de en 5de rij)

15. 28-23 19x28 16. 32x23 21x32 17. 37x28 11-17

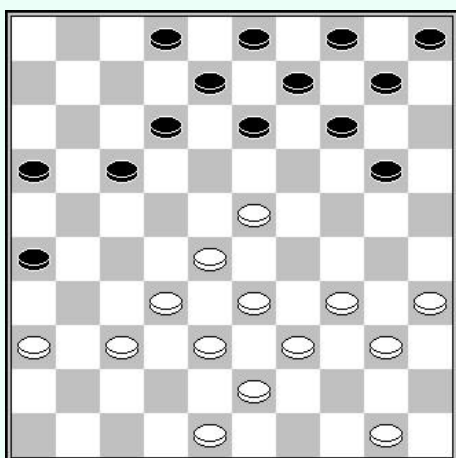

Verschil : +4T

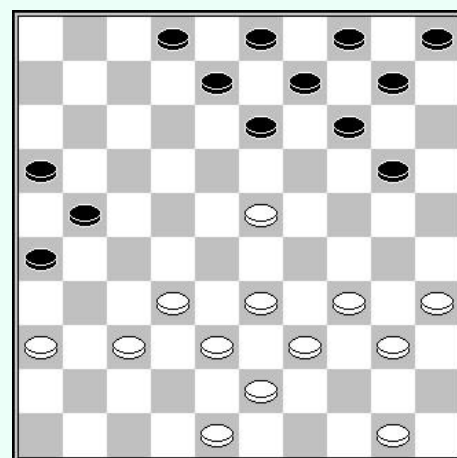

Verschil : +8T (ruil schijf 6de rij)

18. 36-31 26x37 19. 41x32 16-21 20. 46-41 06-11 21. 41-36 11-16 22. 42-37 21-26
23. 40-34 15-20 24. 44-40

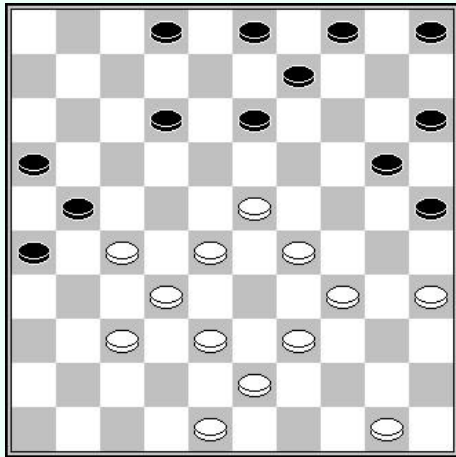

Verschil : +8T

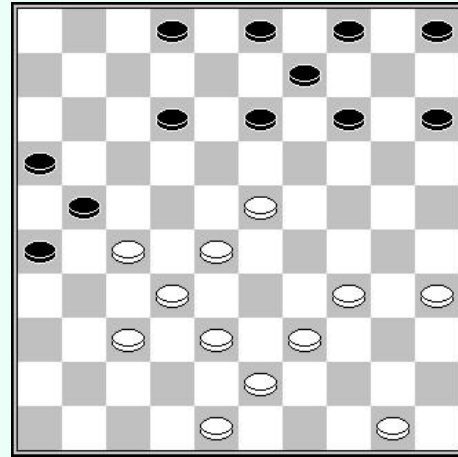

Verschil +6T (ruil schijf 5de rij)

24... 17-22 25. 28x17 12x21 26. 34-29 08-12 27. 36-31 20-25 28. 33-28 10-15
29. 31-27 14-20 30. 40-34

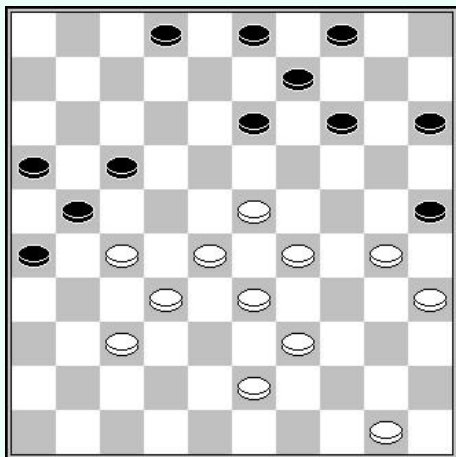

Verschil : +6T

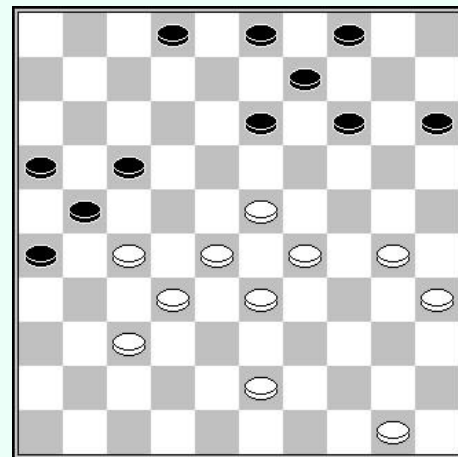

+8T (ruil schijf 5de rij)

30... 20-24 31. 29x20 25x14 32. 38-33 15-20 33. 33-29 12-17 34. 43-38 05-10
 35. 38-33 10-15 36. 34-30 20-25 37. 48-43

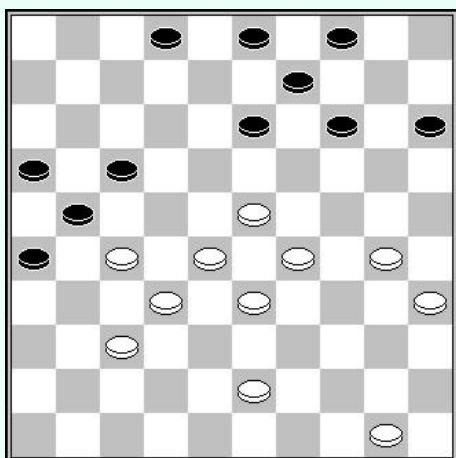

Verschil : +8T

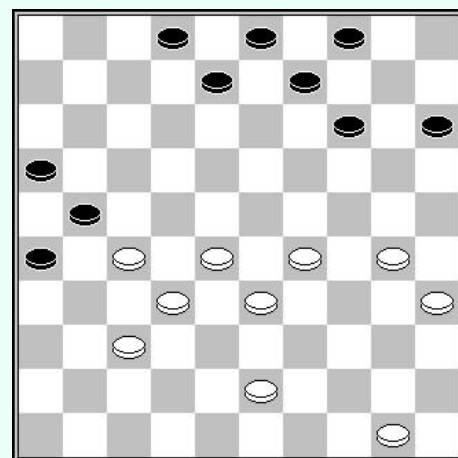

+10T (ruil schijf 5de rij)

37... 25x34 38. 39x30

Verschil : +10T

+10T (ruil schijf 6de rij)

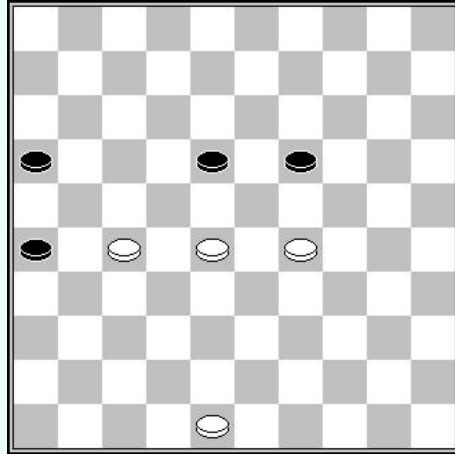
38... 13-18 39. 23x12 17x08

Wit heeft een aanzienlijk territoriaal voordeel.

40. 50-44 09-13 41. 44-39 08-12 42. 39-34 12-17 43. 37-31 enz. +

Hoofdstuk 6 : reserve tempi

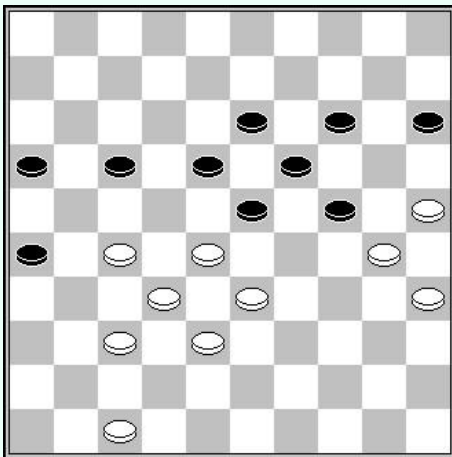
In een klassiek gesloten systeem gebruiken we vaak de term reserve tempo. Dit zeer belangrijke idee komt feitelijk voor in alle zogenaamde "gesloten" systemen, waarin de partij met het grootste aantal wachtende zetten het voordeel heeft.

In dit extreem vereenvoudigde voorbeeld zien we dat de frontale pionnen aan beide kanten geblokkeerd zijn en dat de bewegingsvrijheid van de witte pion 48 voor wit talrijke reservetijden oplevert.

Het schatten van het aantal reservetempi is geen eenvoudig te begrijpen concept. We associëren het vaak met het berekenen van tempi, maar deze werkwijze is maar al te vaak misleidend.

Reservetempi worden bepaald op basis van posities waarin er geen ruilen meer mogelijk zijn.

Wit aan zet

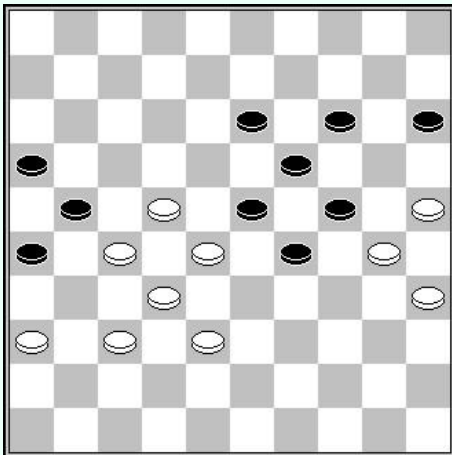
In deze haast symmetrische stand kan men gemakkelijk zien dat schijf 47 3 reserve tempi biedt door 47, 41, 36 terwijl zwart er slechts 2 heeft, te weten (17-21) en (15-20). Het opspelen in het centrum 28-22, 33-28, (23-29) en (18-23) dient men ook in overweging te nemen.

Wit profiteert van zijn groot aantal reserve tempi door :

1. 47-41 17-21

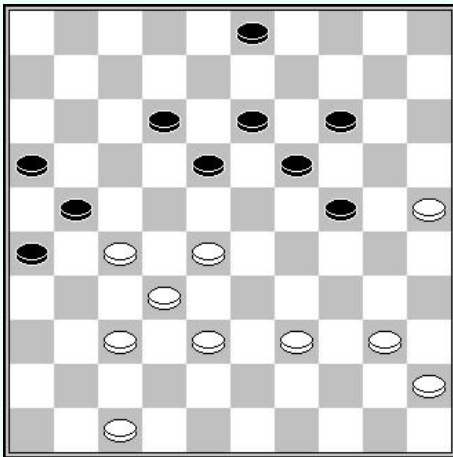
Het idee van het offer van Dussaut door (16-21) 27x16 (24-29) 33x24 (18-22) wordt weerlegd door 38-33 (23-29) 16-11 (29x27) 11-07 (22x33) 25-20 (14x34) 07-02 (19x30) 02x45

2. 41-36 23-29 3. 28-22 18-23 4. 33-28

We komen nu bij de stand van het volgende diagram. Zwart is gedwongen een schijf te offeren door (29-34), met een eindspel moeilijk te spelen om de winst te behalen.

In het volgende voorbeeld richten we onze aandacht op het verminderen van de speelbare zetten en bijgevolg op de bewegingsvrijheid.

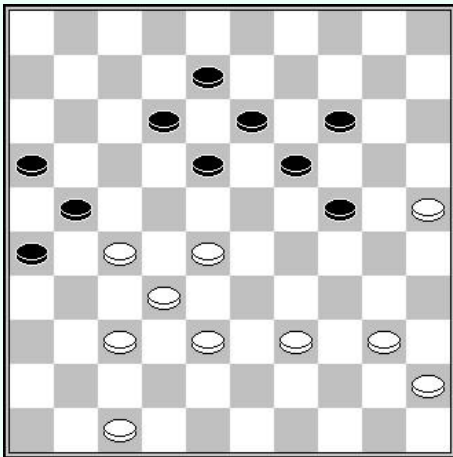
Zwart aan zet

De zetten van zwart zijn beperkt door de dreiging van de coup royal. (18-23) verliest door 37-31 (26x37) 32x41 (23x34) 40x07 en (12-17) verliest door 28-22 (17x28) 32x12 (21x34) 40x18.

De zet (24-29) lijkt erg avontuurlijk, hoewel we nog geen analytische winst gevonden hebben.

Maar het interessante in deze stand zit in de keuze tussen (03-08) en (03-09), en de bewegingsvrijheid die hieruit resulteert voor zwart. We zullen nu elke mogelijkheid bekijken :

Variant 1 : 1.... (03-08)

2. 28-22

Deze zet verhindert (18-23) door 32-28 en zet tevens de 4 zwarte schijven 8-12-13-18 vast.

Daardoor is er geen ruilmogelijkheid meer. De reserve tempi van elke speler worden doorslaggevend bij het bepalen wie voordeel heeft.

2... 24-29

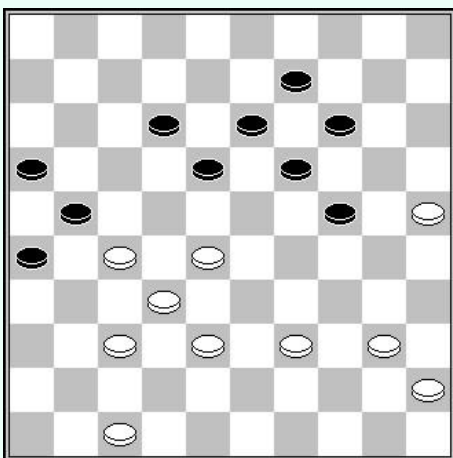
Na (19-23) 47-41 (23-29) 40-35 (14-19) 45-40 (18-23) kan eindelijk 40-34 (29x40) 35x44 en zwart wordt ook geconfronteerd met het probleem van de tempi.

**3. 39-33 19-24 4. 33-28 14-19 5. 47-41 18-23
6. 41-36 12-18 7. 36-31 08-12**

De 2 spelers hebben hun reserve tempi uitgeput, maar de laatste zet van zwart laat wit toe een aanval met tempodwang te plaatsen :

8. 22-17 enz.

Variant 2 : 1.... (03-09)

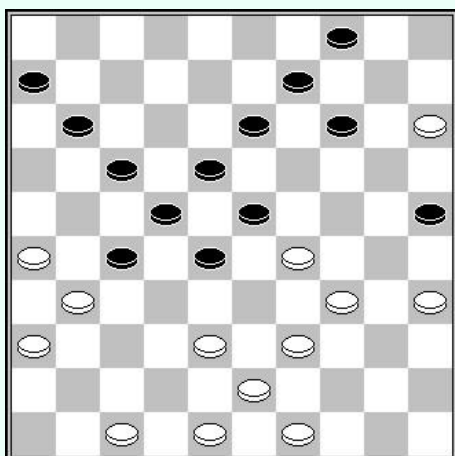
Ondanks de schijn biedt deze zet betere vooruitzichten voor zwart. Vanuit het oogpunt van het aantal tempi heeft wit meer reserve, maar hij ondervindt moeilijkheden hiervan te profiteren.

Na 28-22 is (18-23) mogelijk en dan laat 40-35 (23-29) wit niet toe het spel te blokkeren daar na bijvoorbeeld 45-40 (19-23) moet wit rekening houden met de dreiging (23-28).

Na 38-33 (18-23) 47-42, ontsnapt zwart door (14-20) 25x03 (23-29) 03x17 (29x47) enz.

Na 39-33 (12-17) 40-34 (18-23) 45-40 (13-18) 47-42 (09-13) 40-35, maakt zwart remise door (26-31) 37x26 gedwongen (24-30) 35x24 (19x39) 28x08 (39x48) enz.

Het belang van reservetempi overheerst niet alleen bij klassieke systemen. Dit probleem komen we vaak tegen bij flankspel. Het volgende voorbeeld illustreert dit perfect:

Ben Provoost – Ton Bollebakker

Barnsteen, 2003

32^e zet – Zwart aan zet

32.... 28-32

Zwart kiest ervoor om het spel te sluiten. Het is niet mogelijk om in te schatten welke partij het grootste aantal reservetempi heeft, omdat dit afhangt van de offers en speelbare zetten.

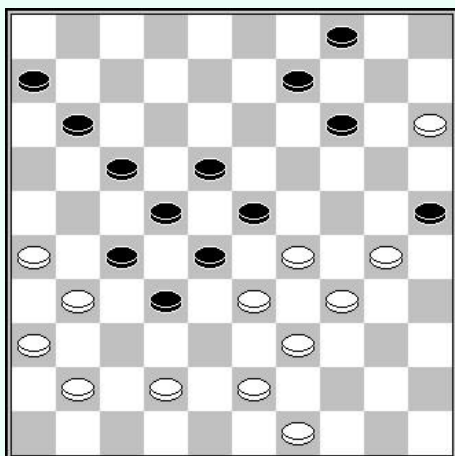
33. 38-33

Een gedurfde zet en wit accepteert het spel te sluiten.

Wit kan ook kiezen om zijn rechtervleugel te activeren door 29-24 en indien (14-20) 24-19 (23x14) 15-24 met aansluitende de bevrijdende ruil 34-30x30.

33... 23-28 34. 47-41 13-19 35. 48-42 19-23 36.35-30

Wit beschikt potentieel over 8 reservetempi met 29-24, 33-29, 42-38, 38-33, 49-44-40-35.

Van hun kant heeft zwart er slechts 6 (11-16), (16-21), (06-11), (11-16), (09-13) en (14-19).

Zwart beschikt echter over de mogelijkheid om 29-24 te verhinderen en daarmee het aantal reservetempi te beperken.

36... 11-16 37. 42-38

29-24 kan niet wegens (23-29) 34x21 (25x34) 39x30 (28x46).

30-24 verliest eveneens door (14-19) 24x13 (25-30) 34x25 (23x34) 39x30 (28x46).

37... 14-20 ?

Deze zet speelt wit in de kaart. Zwart had het verhinderen van 29-24 moeten handhaven door verder te gaan met (09-13) ! 49-44A (06-11) 44-40B (13-19) ! 40-35C (16-21) 30-24D (19x30) 35x24 (14-20) 24-19 (23x14) 15x24 (14-19) 24x13 (18x09) 29-24 (09-13) en het ontbreekt wit erg aan reservetempi.

A – 29-24 (23-29) 34x21 (25x34) 39x30 (28x48) enz.

B – 29-24 (23-29) 34x21 (25x34) 39x30 (28x48) enz.

C – 29-24 (14-20) 24x13 (18x9) 15x24 (23-29) 34x23 (25x45) enz.

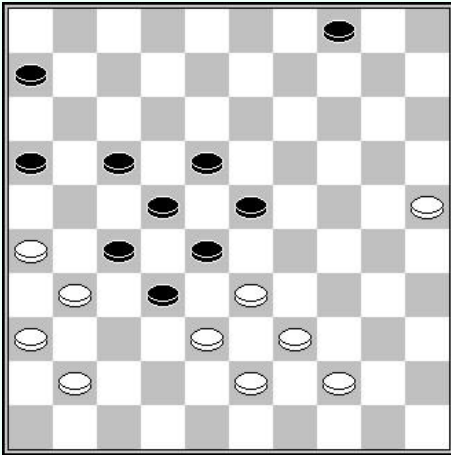
D - 29-24 (14-20) 24x13 (18x9) 15x24 (23-29) 34x23 (25x34) 39x30 (28x48) enz.

38. 15x24 09-13 39. 49-44 04-10 40. 24-20 25x14

Wit offert de schijf terug en bevrijdt zich zo ook van de hindernis van de zwarte schijf 25.

41. 30-24 14-19 42. 24-20 10-14 43. 20x09 13x04

44. 29-24 19x30 45. 34x25

De bewegingsvrijheid van schijf 44 biedt wit een ongelooflijke hoeveelheid reservetempi.

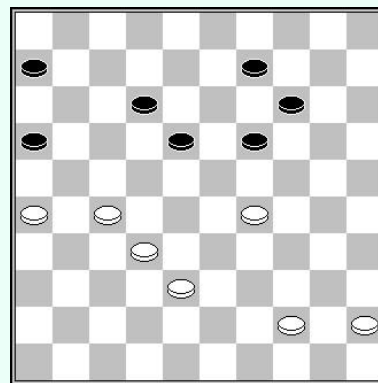
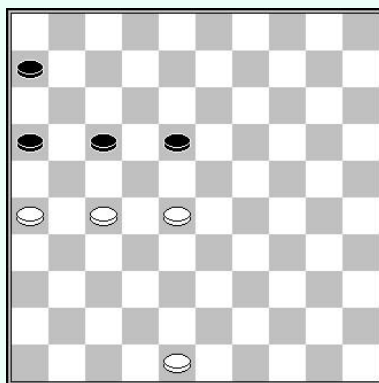
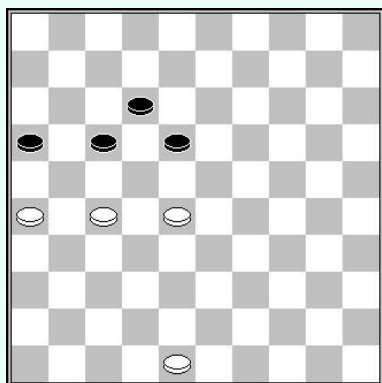
- 45... 16-21 46. 25-20 06-11
- 47. 20-14 11-16 48. 44-40 23-29
- 49. 33x24 28-33 50.39x37 27-32

Zwart gaf op.

Hoofdstuk 7 : De “achtergebleven” of “hangende” schijven

We zullen ons concentreren op posities waarin er weinig schijven meer in het spel zijn. Het ontbreken van een schijvenformatie en de slechte opstelling van schijven kunnen doorslaggevende nadelen opleveren.

Bekijken we de volgende standen :

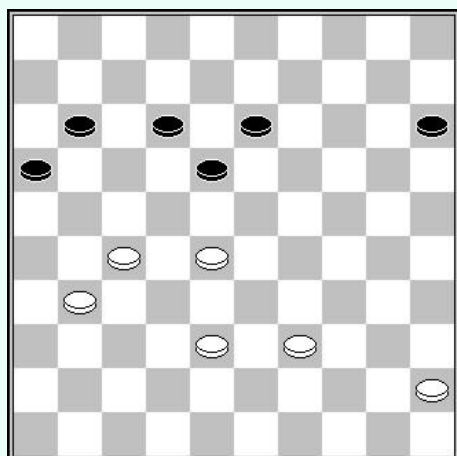
Zwart aan zet

In het eerste diagram speelt de zwarte schijf 12 geen enkele rol. Dit wordt een hangende schijf genoemd. Dit is hetzelfde als een schijf meer voor wit.

In het tweede diagram is het schijf 6 die geen enkele rol speelt. Dit noemen we een achtergebleven schijf.

Het derde diagram komt uit een partij tussen Thomy Mvongo en Dave Bleeker, gespeeld in Nederland in 2010. Indien zwart (6-11-17) speelt, zit hij met een hangende schijf op 12 na 32-28. Indien hij (12-17) blijft hij met een achtergebleven schijf 6 na 32-28.

We gaan nu enkele concrete voorbeelden bekijken :

Vladimir Kaplan - Harm Wiersma
(match URSS - Nederland 1967)
44^e zet - wit aan zet

Zwart heeft hier een kritische stand met het risico met een achtergebleven schijf op 11 of op 12 te blijven zitten

44. 38-33 15-20 45. 33-29

Sterker nog, de opmars met 45-40-34-29 is hier doorslaggevend. Eigenlijk de formatie 28-33-38 is erg belangrijk om het uitkomen van schijf 13 te controleren.

Bijvoorbeeld, na :

A – 45-40 (11-17) 31-26, (13-19) is natuurlijk verhinderd door 28-22.

B – 45-40 (13-19) 40-34, (18-23) is onmogelijk wegens 31-26

45... 13-19 46. 39-33

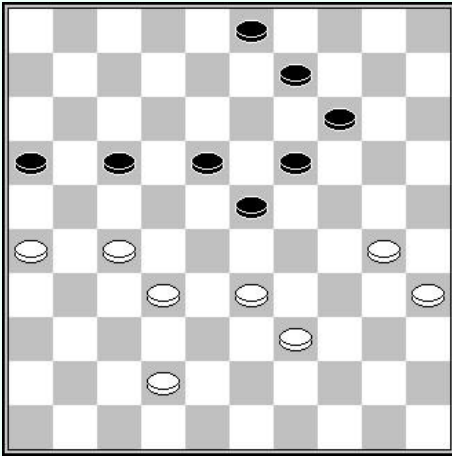
En wit zit met een achtergebleven schijf op 33.

46... 11-17 47. 31-26 20-25 ?

Zwart had remise kunnen maken door (19-24) 45-40 (24-30) 40-34 (30x39) 33x44 (16-21) 27x16 (18-22) enz.

48. 45-40 25-30 49. 29-24! met schijfwinst.

Hans Jansen – Jeroen Kos

Nederland 1993

41^e zet - wit aan zet

In deze stelling dwong wit zwart op slimme wijze om met een hangende schijf op 12 te eindigen...

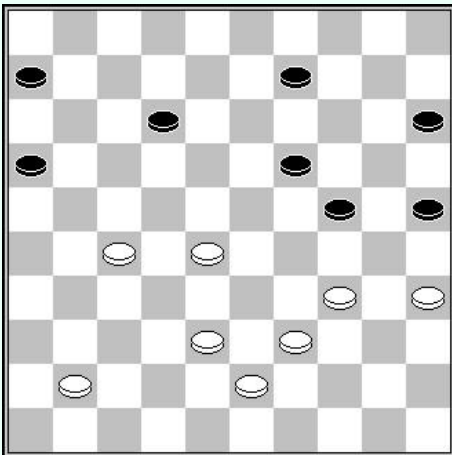
41. 30-24 19x30 42. 35x24 09-13

(23-29) verliest een schijf door 42-38 gevolgd door 27-21.

43. 33-28 14-19 44. 42-38 19x30

45. 28x08 03x12 46. 32-28

En zwart kan opgeven.

Hans Vrolijk – Wim Vrijland

Rotterdam 1972

52^e zet - Zwart aan zet

Zwart heeft een achtergebleven schijf op 15. En meer, de schijvenformatie 34-39-43 beperkt de zetten van zwart.

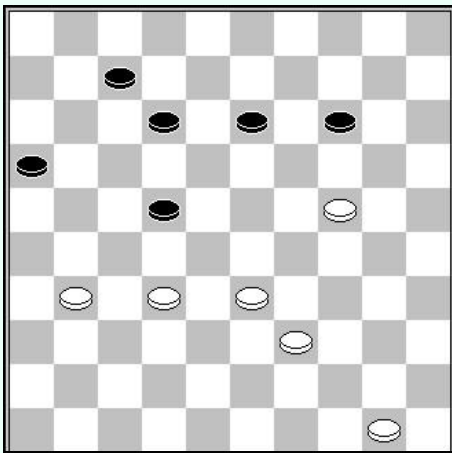
52... 15-20 53. 38-33 09-13

Pareert de dreiging 28-23 gevolgd door 34-30.

54. 41-37 06-11 55. 37-31 13-18

56. 31-26 11-17 57. 35-30 24x35

58. 28-22 17x28 59. 33x15 +

Viacheslav Sjogolev – Rotislav Letchinski

URSS K 1975

49^e zet – wit aan zet

49. 50-44! 12-17?

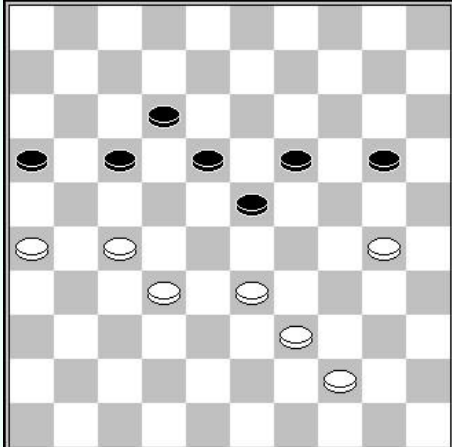
Om de dreiging 24-19 en 33-28 te pareren, moest zwart (22-27)! spelen gevolgd door (16-21)! En hoewel het anders lijkt is de witte stand niet winnend.

50. 32-27 13-18 51. 33-28! 22x33 2. 39x28 07-12

De aanval (17-21) verliest door de plakker 24-20.

53. 44-39 17-21 54. 24-20 21x23

54. 20x09 12-17 55. 09-03 W+

Joeren Goudt – Pieter Bergsma

NK 1975

48^e zet - Zwart aan zet

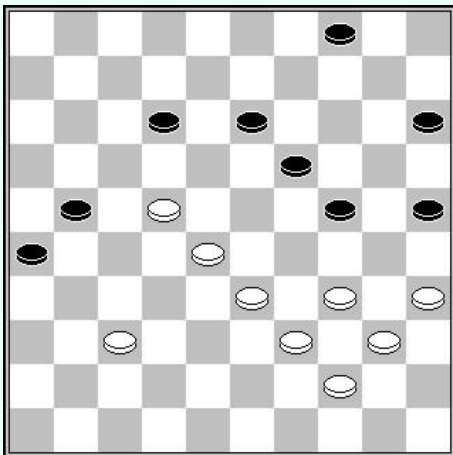
Deze stelling toont een interessante exploitatie van de achtergebleven schijf 12.

Te noteren dat de aanval (17-22) verhinderd is door 32-28 (23x21) 26x08.

48... 20-24 49. 33-28 24x35 50. 39-33 19-24

51. 28x30 35x24 52. 32-28

en er is geen hoop meer voor zwart.

Aristo Bonguen – Arnaud Cordier

Parijs 1995

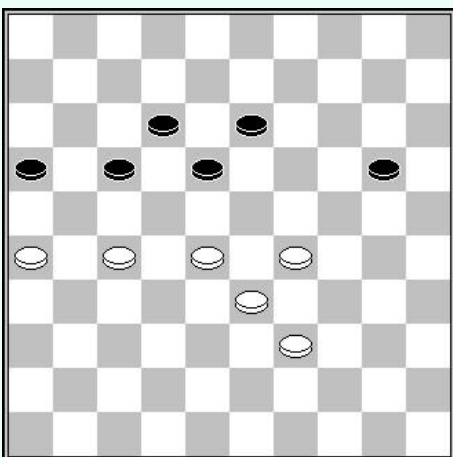
45^e zet - Zwart aan zet

Zwart nam voordeel door :

**45... 12-18 46. 34-29 18x27 47. 29x20 15x24
48. 28-23 19x28 49. 33x31 13-18 50. 39-33 18-23**

De 3 zwarte schijven 23-24-25 houden de 4 witte schijven 33-35-40-44 in bedwang.

Zwart won vervolgens de partij.

Wit aan zet

Wit moet zijn formatie 39-33-28 verbreken. Toch hebben ze echter de mogelijkheid op een mooie manier te winnen door :

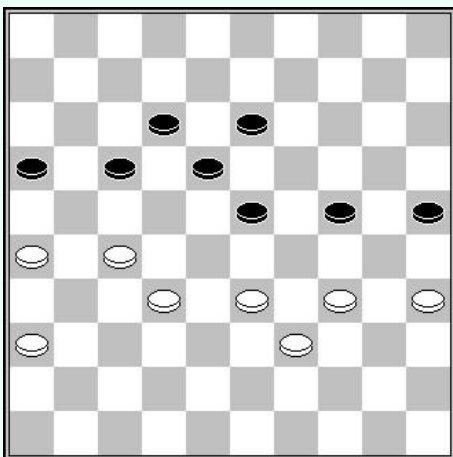
1. 39-34 13-19

Op (20-25) is 29-24 beslissend.

2. 34-30 20-25 3. 29-24 25x34

4. 24x11 16x07 5. 33-29 34x21

6. 26x08

Juri Bobkov – Alexei Verkhovkyh

Confederatie Cup Men 2000

45^e zet - wit aan zet

Wit heeft een achtergebleven schijf op 36. De zwarte schijf 12 kan niet als een achtergebleven schijf worden gezien wegens de ruilformatie 12-18-23.

45. 33-28 23-29 46. 34x23 18x29

47. 39-33 29x38 48. 32x43 12-18

En de 3 zwarte schijven 16-17-18 houden de 4 witte schijven 26-27-28-36 in bedwang.

2^e deel : de basisschijven

Hoofdstuk 1 : de hoekschijf 46 (1ste deel)

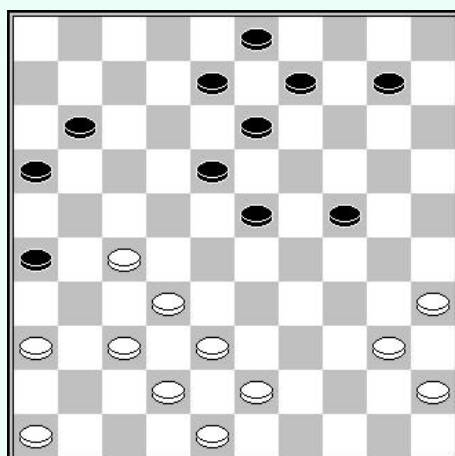
Schijf 46 krijgt vaak niet flaterende bijnamen als achterblijver, laatkomer, lui, enz.

Deze schijf op 46 is zonder twijfel de slechts geplaatste startschijf. Ze heeft een beperkte defensieve waarde en het in goede omstandigheden inzetten blijkt vaak voor hoofdbrekens te zorgen.

Paradoxaal, is het in het spel brengen van schijf 5 vaak minder problematisch.

Wat zijn de moeilijkheden van wit ?

Wit moet tot alle prijs verhinderen in de volgende situatie te belanden :

Wit heeft genegeerd hoekschijf 46 te ontwikkelen. Dit resulteert dat hij speelt met het equivalent van een schijf minder. De situatie wordt hier verergerd omdat de hele linkervleugel van wit inactief is. De terugkeer naar het centrum levert niet veel op. Wit heeft enorme moeite met het opbouwen van een nuttig tegenspel.

We suggereren twee instructieve partijen over dit thema :

Daouda Soumah - Alexander Baliakin 0-2 (8e Barnsteen toernooi Boboli Bunschoten 2007)

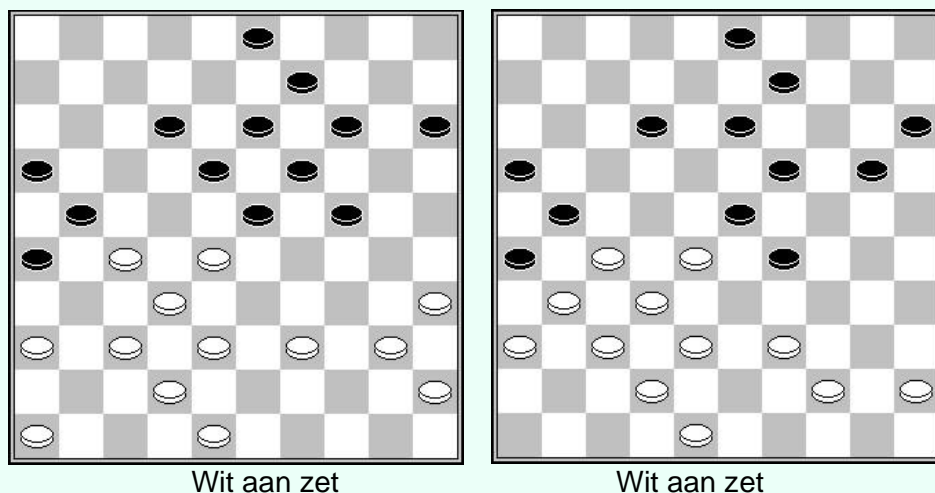
01. 32-28 18-23 38-32 12-18 31-27 17-22 28x17 11x31 36x27 19-24 33-28 24-29
07. 28x19 14x23 39-33 29x38 42x33 10-14 43-38 06-11 47-42 05-10 49-43 11-17
13. 44-39 07-12 50-44 17-21 41-36 21-26 33-28 02-07 28x19 14x23 39-33 10-14
19. 34-30 23-29 33x24 20x29 30-25 18-23 44-39 12-18 40-34 29x40 45x34 07-12
25. 39-33 14-20 25x14 09x20 46-41 04-09 36-31 12-17 41-36 17-22 34-29 23x34
31. 33-28 22x33 38x40 18-23 27-22 08-12 32-27 23-29 43-39 09-14 42-38 20-24
37. 48-43 15-20 40-34 29x40 35x44 24-30 38-33 20-24 43-38 14-20 44-40 20-25
43. 40-35 13-19 33-28 30-34 39x30 25x34 38-33 03-08 37-32 26x37 32x41 08-13
49. 41-37 12-18 37-31 24-30 35x24 19x30 22-17 34-40 27-22 18x27 31x22 40-44
55. 28-23 44-49 23-18 13-19 17-12 49-44 33-28 44-40 22-17 30-35 18-13 40x07
61. 13x24 35-40 24-20 40-44 17-11 07-18 20-14 16x07 14-10 44-50

Alfred Barrow - Baba Sy 0-2 (KSH 1973)

<http://toernooibase.kndb.nl/applet/oerterpapplet2.0/oerterp.php?taal=&kl=23&ld=572&r=4&jr=0&wed=164055&weda=&zetten=&aav=&view=4>

De achterstand in de ontwikkeling van schijf 46 is ongelukkig genoeg vaak geassocieerd met een slechte ontwikkeling van de linkervleugel.

Het voorbeeld hieronder illustreert deze situatie :

In het eerste diagram verhindert het klaverblad 16-21-6 de ontwikkeling van de linkervleugel en maakt de inactiviteit van de schijven 36 en 46 duidelijk.

De ontwikkeling van wit 36-31, vervolgens 46-41 en 41-36, met de bedoeling de linkervleugel te ontgrendelen met 27-22x22, mag echter niet lichtvaardig worden opgevat. De beste manier om deze ontwikkeling tegen te gaan is door veld 18 vrij te maken om de 27-22-ruil te voorkomen.

Bijvoorbeeld :

1. 36-31 24-29

Een zet die tot doel heeft de positie van wit op zijn rechtervleugel te verzwakken. De onmiddellijke opmars (23-29) is minder interessant omdat na 46-41 de zet (18-23) een onmiddellijke slagzet oplevert met 35-30 (24x22) 27x07, met een nogal onduidelijk einde van de partij.

2. 40-34 29x40 3. 35x44 14-20

4. 46-41 23-29 5. 41-36 18-23

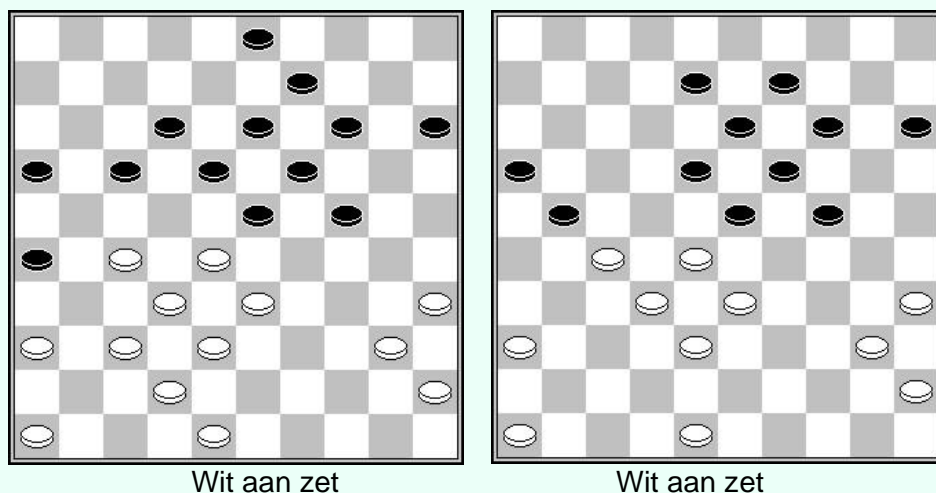
Stand van het 2de diagram. De linkervleugel van wit blijft geïmmobiliseerd. Maar de stand is nog ver van gewonnen.

Een partij met dit thema :

Alex van Prinsenbeek - Roel Boomstra 0-2 (MTB Open International toernooi DDB 2013 Ronde 4)

01. 32-28 20-25 37-32 14-20 41-37 10-14 46-41 05-10 31-27 19-23 28x19 14x23
 07. 33-28 09-14 28x19 14x23 39-33 10-14 44-39 13-19 50-44 17-21 33-28 04-09
 13. 38-33 08-13 42-38 21-26 47-42 02-08 36-31 12-17 41-36 17-22 28x17 11x22
 19. 33-28 22x33 39x28 07-12 43-39 20-24 49-43 24-29 34-30 25x34 39x30 01-07
 25. 30-25 15-20 44-39 18-22 28x17 12x21 39-33 20-24 33-28 14-20 25x14 09x20
 31. 43-39 03-09 39-34 20-25 48-43 09-14 43-39 08-12 39-33 07-11

De ontwikkeling van de linkervleugel en het in het spel brengen van pion 46 garanderen niet altijd het herstel van het positionele evenwicht. Het onderstaande voorbeeld toont een vrij veel voorkomende situatie:

In het eerste diagram merkt men de zwaarte van de linkervleugel en de achterstand in de ontwikkeling van schijf 46. De formatie 37-42-48 laat hem toe zijn linkervleugel te ontwikkelen, maar de hieruit resulterende stand heeft gevolgen :

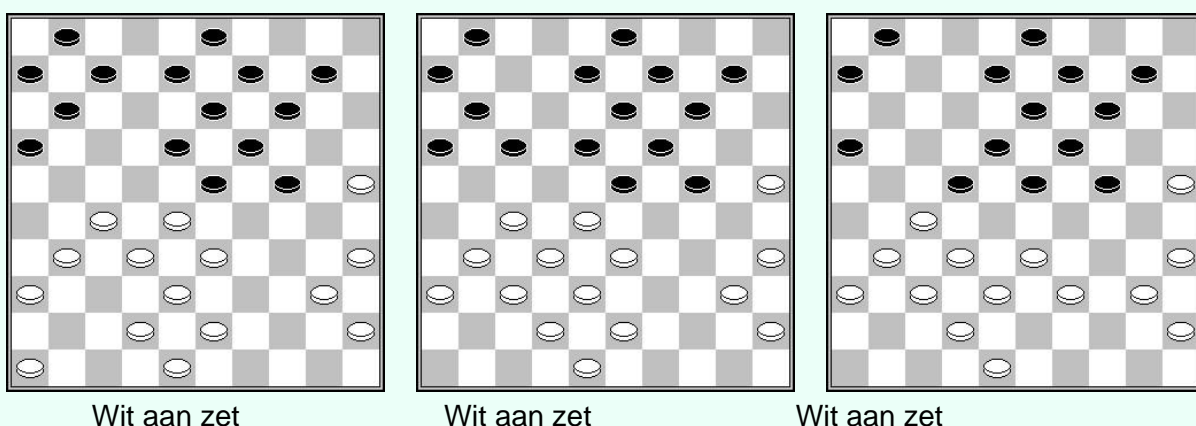
1. 37-31 26x37 2. 42x31 17-21 3. 31-26 03-08 4. 26x17 12x21

We krijgen dan de positie van het tweede diagram waarin de linkervleugel van wit inactief blijft, terwijl zwart op de andere vleugel een interessante mobiliteit heeft.

Er is uiteraard geen sprake van praten over winst. De bedoeling is alleen maar om de moeilijkheden te benadrukken die men tegenkomt bij het in het spel brengen van schijf 46.

We voegen enkel een spectaculaire variant toe gebaseerd op de coup Springer : 46-41 (21-26) 41-37 (15-20) 48-43 (20-25) 43-39 (24-29) ! 33x24 (19x30) 28x10 (30-34) 39x30 (25x34) 40x29 (09-14) 10x19 (13x22).

Er is nog een scenario waarin zwart kan profiteren van een slechte ontwikkeling van pion 46. Laten we de volgende situatie eens bekijken :

Op een logische manier brengt wit schijf 46 in het spel :

1. 46-41 07-12 2. 41-37 12-17

We zijn nu bij de standaard positie van het 2de diagram.

3. 43-39 17-22 4. 28x17 11x22

3de diagram. Zwart heeft bezit genomen van de belangrijke velden 22-23-24.

- Met het gewoonlijke vervolg : 5. 31-26 22x31 6. 36x27

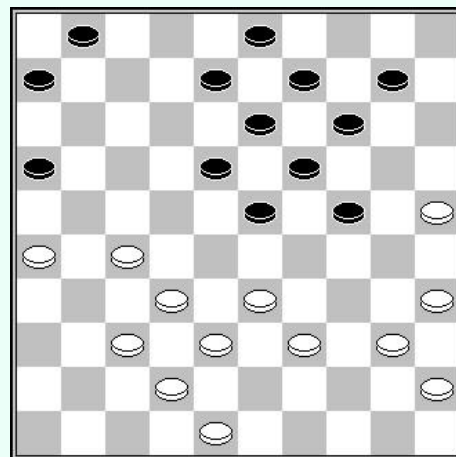
Dit zadel wit op met een zware linkervleugel en weinig activiteit.

In dit eerste deel hebben we dat gedemonstreerd dat :

- Het in het spel brengen van schijf 46 is verbonden aan een goede ontwikkeling van de linkervleugel.
- De ontwikkeling van de linkervleugel is geen simpele zaak.

Het tweede deel zal gewijd zijn aan partijopeningen waarin het in het spel brengen van schijf 46 delicaat blijkt.

In het derde en laatste deel zullen we bevestigen dat in het damspel niets ooit helemaal wit of helemaal zwart is, en dat er enkele gevallen zijn waarin het 'laat' in het spel brengen van pion 46 voordelig blijkt.

Daarnaast raden we aan volgende partijen te bestuderen :

Husson M. – Ghestem Pierre (FRA-K, 1943)

http://e-dama.net/e/dama/arhiva_partija.vm?uid=4ws2489ihxjt1fpi2wum4hdw4

Romijn Kees - Kats Michael 0-2 (Brunssum, 1988)

01.	32-28	17-22	28x17	12x21	37-32	07-12	41-37	01-07	34-30	11-17	40-34	07-11
07.	45-40	19-23	30-25	14-19	25x14	09x20	31-27	10-14	33-28	05-10	39-33	04-09
13.	43-39	20-24	49-43	21-26	50-45	14-20	34-29	23x34	39x30	10-14	44-39	18-23
19.	37-31	26x37	42x31	12-18	30-25	08-12	47-42	02-08	31-26	24-29	33x24	20x29
25.	40-34	29x40	35x44	15-20	39-33	20-24	44-40	14-20	25x14	09x20	43-39	20-25
31.	46-41	03-09	41-37	17-22	28x17	11x31	36x27	24-29	33x24	19x30	40-34	30-35
37.	27-22	18x27	32x21	16x27	45-40	35x33	38x07	08-12	07x18	13x22	42-38	22-28
43.	34-29	25-30	26-21	27x16	38-32	28-33	29x38	30-34	32-28	34-39		

van den Kerckhoff Dick – Evert Bronstring 0-2 (Nk-T 2e klasse C, 2001)

01.	32-28	20-24	37-32	18-23	41-37	13-18	31-27	08-13	34-29	23x34	40x20	15x24
07.	39-34	10-15	44-39	02-08	49-44	17-21	44-40	21-26	37-31	26x37	42x31	14-20
13.	46-41	05-10	41-37	10-14	47-42	04-10	50-44	20-25	34-30	25x34	40x20	15x24
19.	44-40	18-23	39-34	12-18	34-30	07-12	30-25	12-17	31-26	17-22	28x17	11x31
25.	36x27	10-15	43-39	08-12	33-28	01-07	39-33	07-11	48-43	12-17	37-31	14-20
31.	25x14	09x20	43-39	20-25	40-34	15-20	45-40	03-08	42-37	17-22	28x17	11x22

Grosman Yuval - Koyfman Ygal (Cote d'Or, 1987)

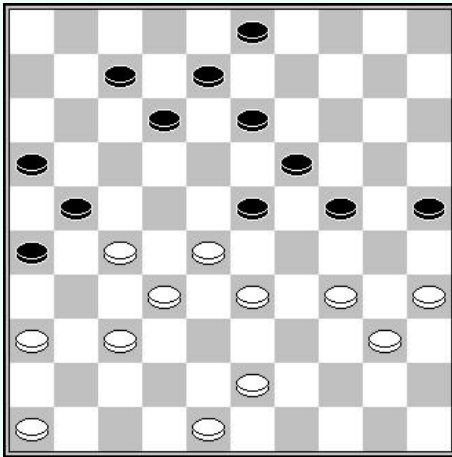
01.	32-28	17-22	28x17	11x22	37-32	12-17	33-28	22x33	39x28	07-12	43-39	19-23
07.	28x19	14x23	39-33	10-14	41-37	14-19	44-39	05-10	50-44	10-14	49-43	06-11
13.	33-28	20-24	34-30	16-21	31-27	21-26	39-33	01-06	44-39	14-20	37-31	26x37
19.	42x31	09-14	31-26	04-09	30-25	02-07	47-42	24-29	33x24	20x29	40-34	29x40
25.	35x44	15-20	39-33	20-24	44-39	11-16	46-41	07-11	41-37	14-20	25x14	09x20
31.	39-34	20-25	45-40	(32.43-39	17-22	28x17	11x31	36x27	24-29	33x24	19x30)	
32.	...	17-22	28x17	11x31	36x27	24-29	33x24	19x39	43x34	23-29	34x23	18x29
38.	48-43	25-30	43-39	16-21	26x17	12x21	27x16	30-35	16-11	35x33	11-07	08-12
44.	07x09	03x14	32-27	33-39	27-22	39-44	22-18	44-49	37-32	29-33	38x29	0-2

Dorland,C. - Roozenburg Piet (1951)

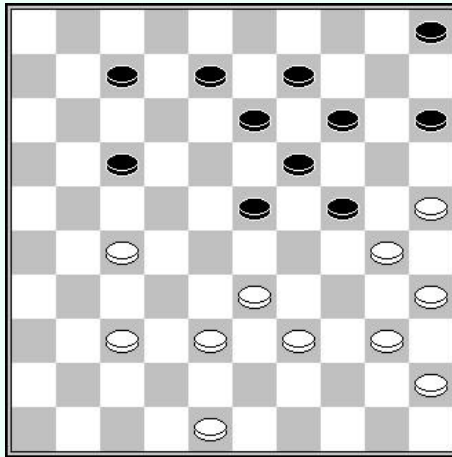
01.	34-29	16-21	33-28	21-26	38-33	20-24	29x20	15x24	40-34	18-23	34-29	23x34
07.	39x30	12-18	44-39	18-23	42-38	17-21	47-42	07-12	31-27	11-16	45-40	13-18
13.	40-34	09-13	30-25	04-09	34-29	23x34	39x30	18-23	43-39	12-18	39-34	08-12
19.	34-29	23x34	30x39	18-23	49-44	10-15	44-40	12-18	40-34	01-07	34-30	07-12
25.	50-45	02-08	39-34	24-29	33x24	14-20	25x14	09x40	35x44	15-20	30-25	20-24
31.	44-40	05-10	37-31	26x37	42x31	21-26	41-37	10-14	48-43	24-29	40-34	29x40
37.	45x34	23-29	34x23	18x29	43-39	03-09	28-22	19-24	38-33	29x38	32x43	24-29
43.	43-38	13-19	38-32	19-24	39-33	29x38	32x43	24-29	43-39	09-13	0-2	

In de eerste 3 diagrammen, neemt wit of zwart, afhankelijk van het geval, profijt van een slecht ontwikkelde linkervleugel, met een “vergeten” schijf 43 of 5.

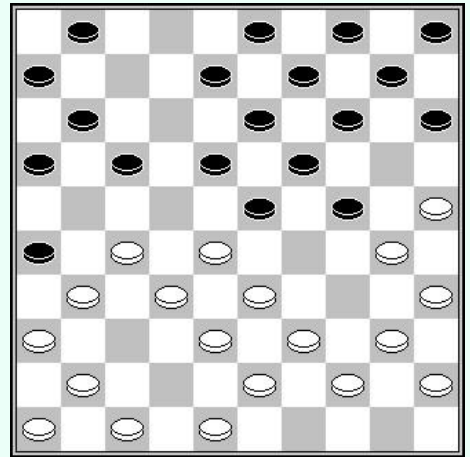
In de volgende diagrammen, ontwikkelt wit zijn linkervleugel door schijf 46 in het spel te brengen.

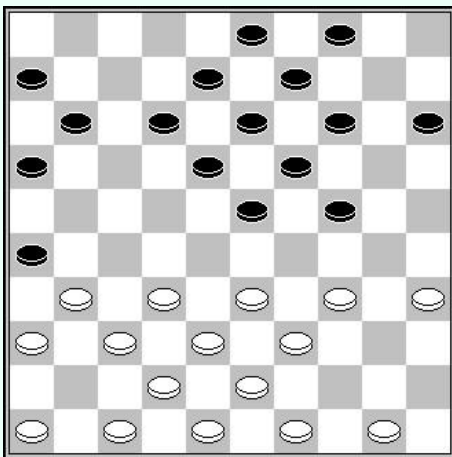
D1 : Zwart aan zet

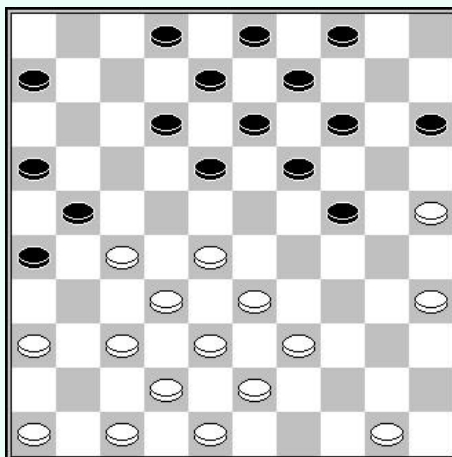
D2 : wit aan zet

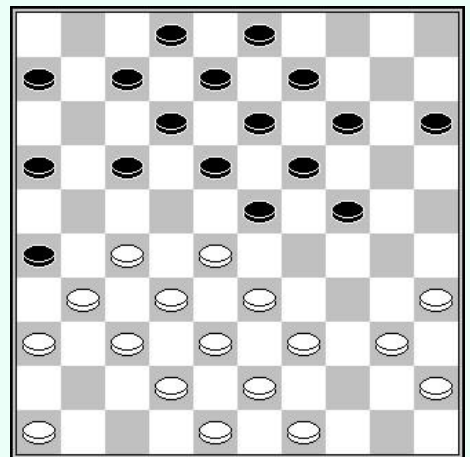
D3 : wit aan zet

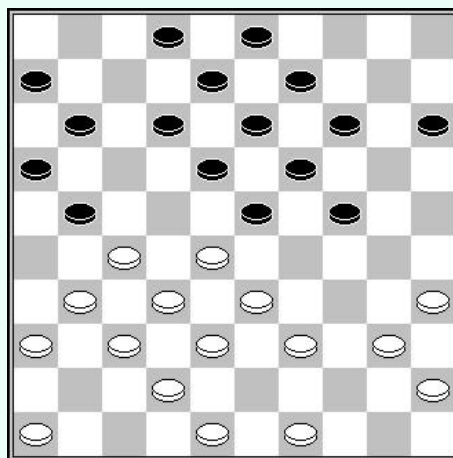
D4 : wit aan zet

D5 : wit aan zet

D6 : wit aan zet

D7 : Wit aan zet

Oplossingen :

- D1 – Agliardi Ante - Deslauriers Marcel (WK, 1960)**
De linkervleugel van wit is geïmmobiliseerd en de schijven 36 en 46 zijn niet actief. Zwart kan het lot van wit definitief bezegelen door te spelen :
(24-29) 33x24 (19x39) 43x34 (12-18) 28x19 (13x24)
- D2 – Maximtchouk Swiatoslav - Rodjan Sharief (WK-J, 1992)**
Wit heeft veel schijven gemobiliseerd op zijn rechtersleugel. Het evenwicht lijkt verzekerd. Wit heeft echter een ruil die dit evenwicht verstoort : 27-22 (17x28) 33x22
Door het plaatsen van een schijf op veld 22, ook bekend onder de naam “Molimard schijf”, fixeert wit de schijven 9 en 13. Enkel de schijven 7 en 8 blijven speelbaar op de rechtersleugel van zwart.
Te noteren dat na (08-12) 37-32 (07-11) 32-27 (24-29) 27-21, de aanval (11-16) onmogelijk is wegens 22-18 enz.
- D3 –** Wit profiteert van deze aanval om zijn linkervleugel te ontwikkelen, en schijf 46 in het spel te brengen en het spel van zwart in 2 te delen : 39-34 (26x37) 34-29 (23x34) 40x20 (15x24) 27-22 (18x27) 32x12 (8x17) 41x32.
We zien dat de linkervleugel van zwart op zijn zachtst gezegd overbelast is.
- D4 –** Wit kan zijn linkervleugel ontwikkelen door de standaard oplossing :
47-41 gevolgd door 32-28 (23x32) 37x28 (26x37) 41x32
- D5 –** Wit kan zijn linkervleugel ontwikkelen door een identiek principe als in het voorgaande door :
27-22 (18x27) 28-23 (19x28) 33x31 vervolgens 47-41 en 32-27 enz.
- D6 –** Deze situatie komt regelmatig voor in klassiek spel. De ruil die gaat volgen laat wit toe de linkervleugel te ontwikkelen.
Oplossing : 27-22 (18x27) 31x11 (06x17).
Deze ruil zorgt ook voor andere belangrijke voordelen. Langs de ene kant verwijdert het schijf 6 en, gelijktijdig ontnemt de mogelijkheid de formatie 6-11-17 te vormen. Langs de andere kant geeft het wit talrijke reservetempi via 36-31, 31-27, 46-41 en 41-36.
- D7 –** Weer een frequent voorkomende situatie. Wit heeft alle belang bij het spelen van 31-26. Deze zet verzwakt de rechtersleugel van de tegenstander en ontwikkelt de witte vleugel. Sluiten met (11-17) na 31-26 is delicaat.

Hoofdstuk 2 : hoekschijf 46 (deel 2)

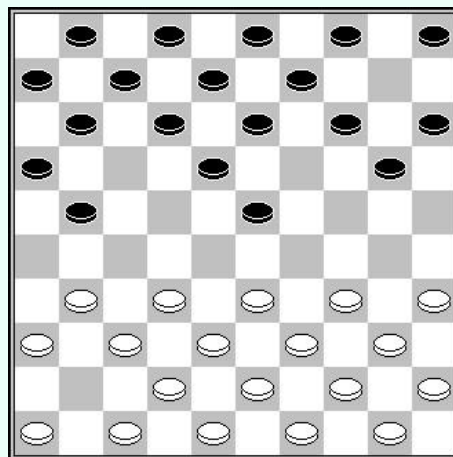
We hebben gezien dat het opspelen van schijf 46 in goede omstandigheden afhankelijk is van de ontwikkeling van de linkervleugel.

Sommige openingen zijn erg delicaat te behandelen voor wit. We zullen er hier enkele ontdekken.

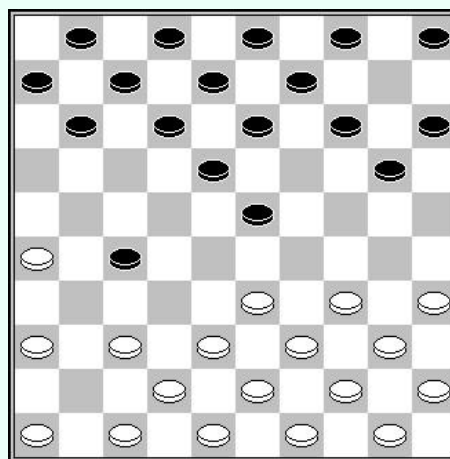
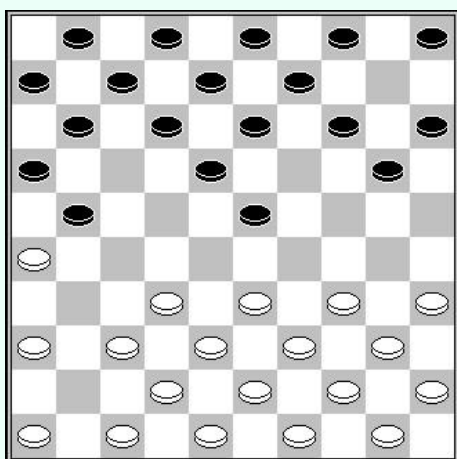
1 – Opening 32-28 (19-23x23)

1. 32-28 19-23 2. 28x19 14x23
3. 37-32 10-14 4. 41-37 17-21

De laatste zet van zwart bemoeilijkt het opspelen van schijf 46. Welk speelplan moet wit volgen ?

1.1 – Eerste idee : 31-26

Deze zet is natuurlijk perfect speelbaar. Het heeft echter het nadeel dat het zwart makkelijker wordt gemaakt het centrum in te nemen, door :

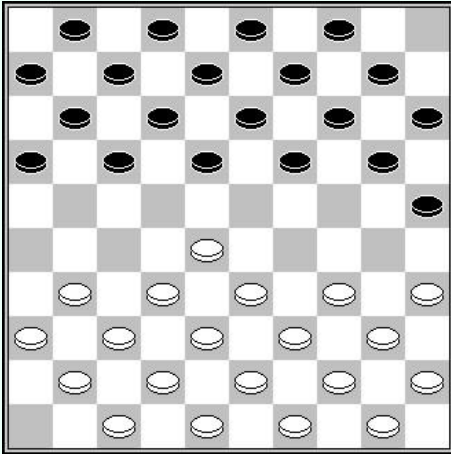
- 5... 21-27 6. 32x21 16x27 diag. 2

2 – Opening 32-28 (20-25)

1. 32-28 20-25 2. 37-32 14-20
3. 41-37 10-14 4. 46-41 05-10

In deze opening speelt wit reeds op de 4de zet schijf 46 op.

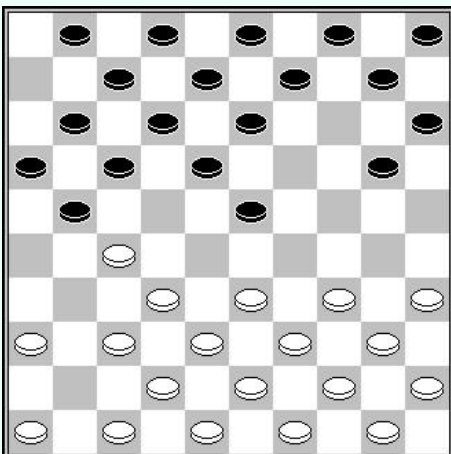
Maar hoe moet het nu verder ?

Na :

5. 31-27 19-23 6. 28x19 14x23

Wit moet letten op de ontwikkeling van zijn linkervleugel, wat niet gemakkelijk is.

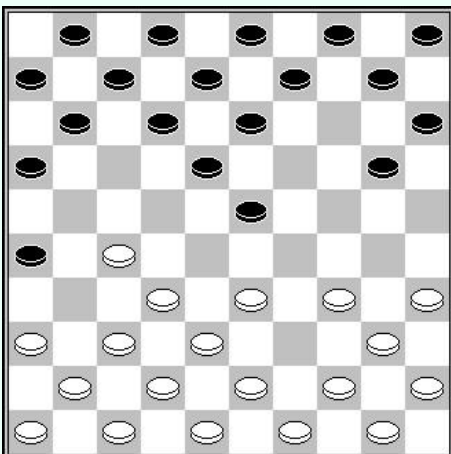
3 – Opening 32-28 (17-21)

1. 32-28 17-21 2. 37-32 11-17
3. 41-37 06-11 4. 31-27 19-23
5. 28x19 14x23

Schijf 46 is moeilijk in het spel te brengen, terwijl de grote zwarte lange lijn goed ontwikkeld is.

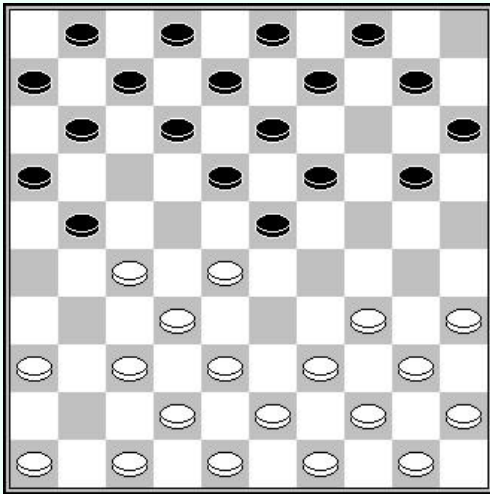
4 – Opening 33-28 (17-21)

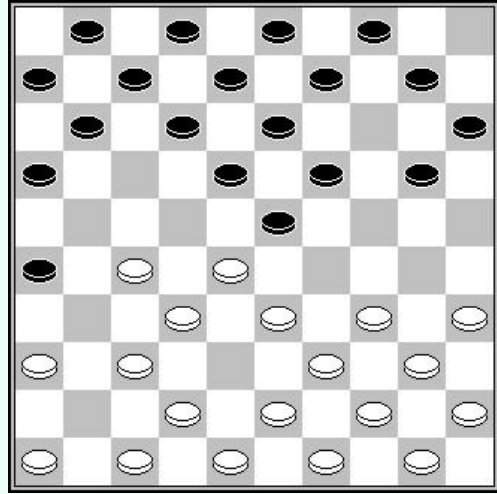
1. 33-28 17-21 2. 39-33 21-26
3. 31-27 19-23 4. 28x19 14x23

We vinden hier weer hetzelfde idee om het opspelen van schijf 46 te dwarsbomen

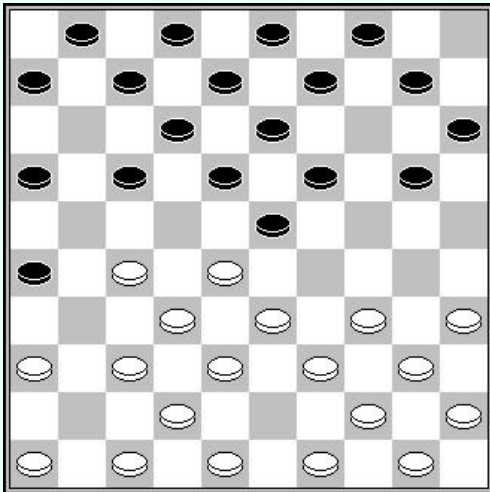
In de volgende reeks diagrammen is het wit speelt en wint.

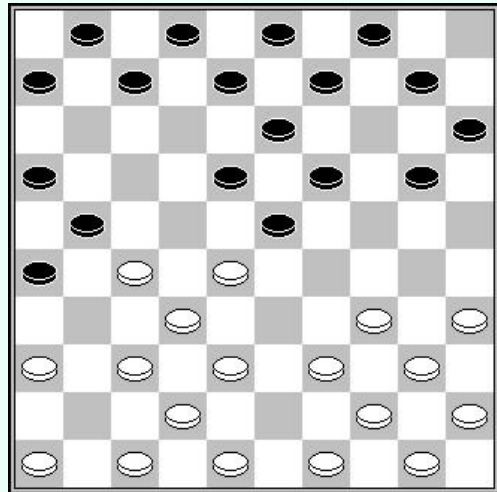
D1 : wit aan zet

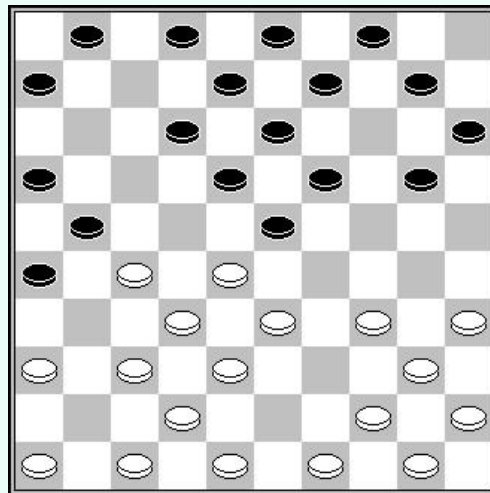
D2 : wit aan zet

D3 : wit aan zet

D4 : wit aan zet

D5 : wit aan zet

Wit forceert het spel en krijgt ofwel een dam, of positioneel voordeel.

Oplossingen :

D1 – Wit maakt dam door 27-22 (18x27) 38-33 (27x29) 37-31 (23x32) 34x05

De stand van diagram ontstaat na volgende opening :

1. 32-28 19-23 2. 28x19 14x23 3. 37-32 10-14
4. 41-37 17-21 5. 33-28 14-19 6. 31-27 05-10 ?

D2 – Wit maakt dam door 27-22 (18x29) 37-31 (26x37) 42x31 (23x32) 34x05

De stand van diagram 2 komt er na dezelfde opening als hierboven :

6... 21-26 (in plaats van (05-10) ? in vorig diagram) **7. 38-33 05-10 ?**

D3 – Wit kan dam maken door 27-22 (18x27) 32x21 (23x43) 49x38 (16x27) 38-32 (27x29) 34x05
maar de dam wordt direct afgenomen met gelijke stand door (13-19)

De stand in dit diagram komt er na dezelfde opening als hierboven :

7... 11-17 (ipv (05-10) ? in vorig diagram) **8. 43-38 05-10 ?!**

D4 – Wit maakt dam door 27-22 (18x27) 38-33 (27x29) 37-31 (23x32) 34x05

De stand komt er door nog steeds dezelfde opening :

8... 17-22 (ipv (05-10) ?) **9. 28x17 12x21**
10. 33-28 05-10 ?

D5 – Wit krijgt voordeel door 33-29 en indien :

- (10-14) 29-24 enz.
- (20-24x24) 27-22 en 38-33 enz.
- (01-07) 37-31 (26x37) 32x41 (21x43) 48x39 (23x32) 29-24 (ad lib) 34x05

Het beste voor zwart is (09-14) 27-22 (18x27) 29x09 (04x13) 37-31 (26x37) 42x22 (12-18)
35-30 (18x27) 30-25 enz.

De stand komt nog steeds uit dezelfde opening als hierboven :

10. 33-28 07-12 (ipv (05-10) ?) **11. 39-33 05-10 ?**

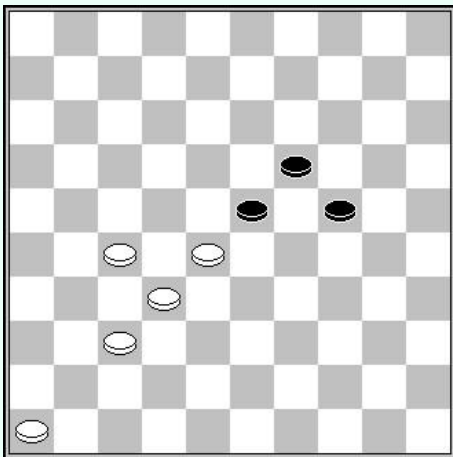
Hoofdstuk 3 : hoekschijf 46 (deel 3)

Het opspelen van schijf 46 is vaak problematisch.

Is dit noodzakelijk een nadeel ?

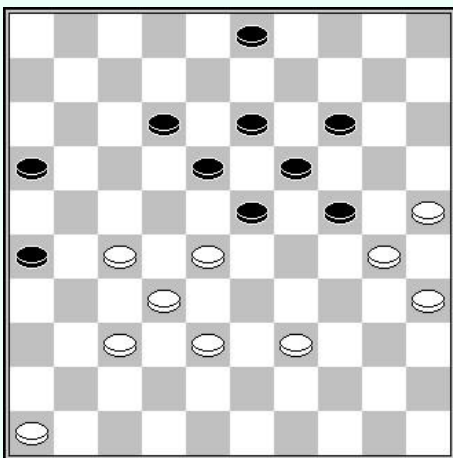
We zullen nu enkele situaties zien waarin de aanwezigheid van een schijf op 46 absoluut geen probleem vormt.

1 – Bij het einde van het middenspel in een klassieke partij

In dit soort standen, kan schijf 46 zich ontpoppen als een kracht wanneer het zwart aan reserve tempi ontbreekt. De witte schijf 46 vertegenwoordigt namelijk 2 reserve tempi 46-41-36, en eventueel een derde reservetempo 36-31.

Zwart aan zet

In het volgende voorbeeld blijkt schijf 46 zeer nuttig.

1... 12-17 2. 39-34

Een zet die vaak sterker is dan 39-33, in het klassieke middenspel. Zie bijvoorbeeld de partij Roozenburg – Keller in 1950.

2... 17-21 3. 38-33 03-08

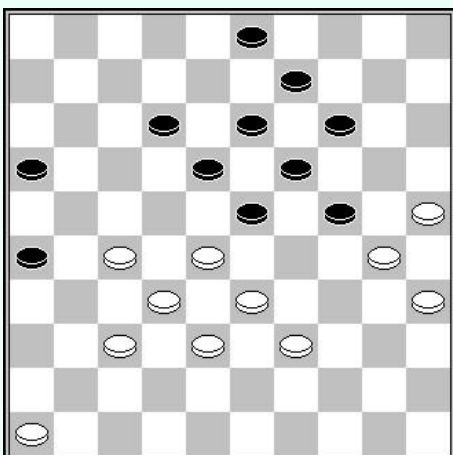
4. 28-22 08-12 05. 33-28 24-29

6. 46-41

enz.

Wit heeft een voordelige stand. Hij blokkeert het zwarte spel en bezit een belangrijk aantal reserve zetten, dank zij schijf 46.

Zwart aan zet

Een ander voorbeeld analoog aan het vorige.

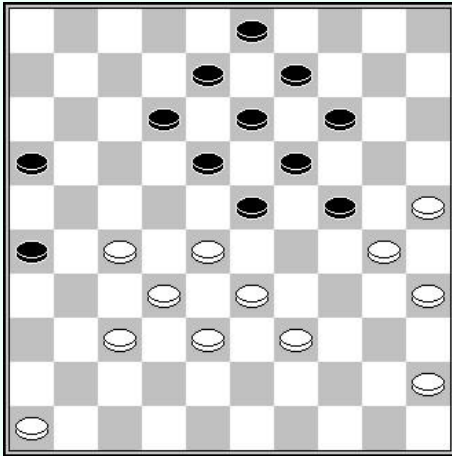
1... 12-17 2. 46-41 17-21 3. 39-34

Een belangrijke blokkerende zet .

3... 03-08 4. 28-22 enz.

Merk terloops op dat schijf 9 een nutteloze achtergebleven schijf is geworden..

Zwart aan zet

Altijd volgens hetzelfde principe: de tegenstander dwingen zijn reservetempi uit te putten.

1... 12-17 2. 46-41 08-12 3. 41-36 17-21 4. 45-40 17-21
5. 40-34 17-22

Op (03-08) volgt 28-22x22

6. 28x17 21x12 7. 33-28 23-29

(12-17) is niet mogelijk wegens 27-22.

8. 34x23 18x29 9. 28-22

Verhindert (13-18) en geeft het voordeel aan wit.

We kunnen nu 3 partijen bekijken met hetzelfde thema :

Piet Roozenburg – RC Keller 2-0 (Damas, 1950)

01. 32-28 20-24 34-30 14-20 30-25 10-14 37-32 18-23 41-37 17-21 31-27 12-18
07. 40-34 24-29 33x24 20x40 45x34 15-20 38-33 20-24 44-40 05-10 42-38 21-26
13. 50-45 10-15 34-30 07-12 40-34 24-29 33x24 14-20 25x14 09x40 35x44 11-17
19. 39-33 01-07 47-42 17-22 28x17 12x21 43-39 07-12 49-43 15-20 44-40 02-07
25. 40-35 07-11 33-28 20-24 30-25 04-10 38-33 10-14 42-38 12-17 48-42 17-22
31. 28x17 11x31 36x27 14-20 25x14 19x10 45-40 13-19 40-34 08-13 33-28 03-08
37. 38-33 08-12 42-38 10-14 34-30 12-17 46-41 17-22 28x17 21x12 33-28 06-11
43. 41-36 11-17 39-34 17-21 28-22 24-29 43-39 29x40 35x44 14-20 38-33 20-24
49. 33-28 24x35 39-34 12-17 22x11 16x07 27x16 07-12 36-31 12-17 31-27 17-22
55. 28x17 19-24 17-11 24-29 34-30 35x24 11-07 29-34 07-02 34-40 02x28 40x49
61. 37-31 26x37 32x41 49x21 16x27

Kees Pippel – Evert Bronstring 0-2 (NK hf Groep 1, 1977)

01. 33-29 17-21 39-33 21-26 44-39 11-17 32-28 17-21 50-44 07-11 37-32 26x37
07. 42x31 21-26 47-42 26x37 42x31 01-07 48-42 20-24 29x20 15x24 41-37 16-21
13. 31-26 10-15 26x17 12x21 46-41 11-16 34-30 07-12 40-34 18-23 44-40 12-18
19. 30-25 02-07 49-44 08-12 36-31 21-26 31-27 07-11 41-36 04-10 34-30 14-20
25. 25x14 09x20 39-34 03-08 44-39 20-25 34-29 23x34 40x20 25x34 39x30 15x24
31. 43-39 18-23 28-22 10-14 33-28 11-17 22x11 16x07 30-25 06-11 45-40 13-18
37. 38-33 08-13 42-38 11-16 40-34 07-11 34-30 11-17 39-34 17-21 34-29 23x34
43. 30x39 18-23 39-34 12-17 34-29 23x34 27-22 05-10 22x11 16x07 36-31 07-11
49. 31-27 11-16 27-22 13-18 22x13 19x08 28-22 08-13 32-28 14-19 38-32 10-14
55. 37-31 26x37 32x41 13-18 22x13 19x08 28-22 21-26

Harry de Waard – Evert Bronstring 0-2 (NK-T Hoofdklasse, 1980)

01. 33-29 17-21 39-33 21-26 44-39 11-17 50-44 06-11 32-28 17-21 37-32 26x37
07. 42x31 21-26 32-27 26x37 41x32 11-17 47-42 19-23 28x19 13x24 34-30 14-19
13. 30-25 10-14 40-34 17-21 34-30 18-23 29x18 12x23 33-28 09-13 39-33 04-09
19. 44-40 24-29 33x24 20x29 40-34 29x40 45x34 15-20 34-29 23x34 30x39 13-18
25. 39-34 20-24 34-30 18-23 46-41 09-13 41-37 07-12 38-33 13-18 42-38 21-26
31. 43-39 08-13 39-34 02-07 34-29 23x34 30x39 18-23 39-34 12-18 34-30 03-08
37. 49-43 08-12 43-39 07-11 39-34 01-06 48-42 05-10 34-29 23x34 30x39 18-23
43. 36-31 12-18 28-22 10-15 33-28 23-29 39-33 29-34 22-17 11x22 28x17 24-29
49. 33x24 19x30 35x24 34-40 38-33 40-44 17-12 18x07 24-20 15x24 33-29 24x33
55. 32-28 33x22 27x20 44-50 20-14 50-22 14-10 22x36 10-04 07-11 04-10 36-04
61. 10-23 04-09 42-38 09-31 37-32 31-36 38-33 26-31 33-28 36-47 23-05 31-36
67. 28-23 36-41 23-19 11-17 19-14 41-46 14-10 46x23 10-04 23-46 04-15 17-22
73. 15-10 22-27 10-15 27-32 05x37 46x05

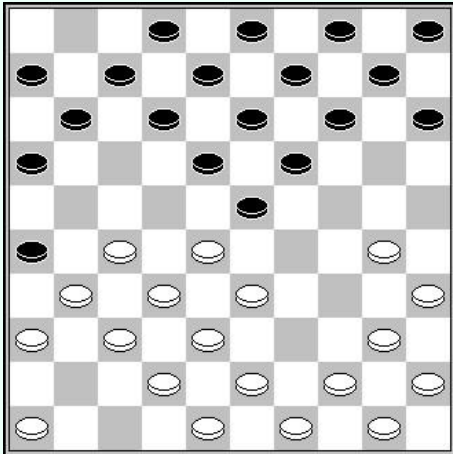
2 – In de opening van een klassieke partij

Er is een interessante opening om te kennen, waarbij men de indruk heeft dat wit roekeloze risico's neemt door zich op zijn linkervleugel te laten blokkeren. Maar geleidelijk aan beseft men dat zwart er niet van kan profiteren, integendeel.

En in deze opening blijft schijf 46 op zijn plaats.

1. 32-28 18-23 2. 38-32 12-18 3. 42-38

Een ongewone zet. Het is 'normaler' om 31-27 te spelen en dan 43-38.

3... 07-12 4. 47-42 01-07 5. 34-30 20-25 6. 31-27 25x34
7. 39x30 17-21 8. 36-31 21-26 9. 41-36

Wits linkervleugel is geketend, maar zwart kan deze positie niet vasthouden. Op een gegeven moment zal hij gedwongen worden om (11-17) te spelen. Op dit moment zal wit zich bevrijden door 27-22 (18x27) 31x11, gevolgd door 36-31, 31-27 en de opmars van schijf 46.

Deze ruil op de linkervleugel dwingt zwart om naar voren te gaan en verwijdert zijn schijvenformaties.

2 instructieve partijen met dit thema :

Alexander Georgiev – German Struchkov RUS-K, 18-04-2009

01. 32-28 18-23 38-32 12-18 42-38 07-12 47-42 20-24 31-27 17-21 36-31 21-26
07. 41-36 14-20 34-29 23x34 40x29 20-25 29x20 25x14 45-40 19-23 28x19 14x23
13. 40-34 10-14 44-40 13-19 35-30 08-13 49-44 15-20 30-25 05-10 50-45 01-07
19. 33-28 20-24 39-33 10-15 40-35 14-20 25x14 09x20 34-30 04-09 30-25 11-17
25. 25x14 09x20 27-22 18x27 31x11 06x17 36-31 17-21 31-27 12-18 46-41 07-11
31. 41-36 11-17 44-39 02-08 45-40 03-09 37-31 26x37 42x31 24-30 35x24 20x29
37. 33x24 19x30 28x19 13x24 40-35 08-13 31-26 18-23 32-28 23x32 27-22 17x28
43. 26x17 32-37 17-12 16-21 12-07 21-27 07-01 27-31 36x27 37-41 01-45 41-46
49. 45-50 13-19 27-22 28x17 38-32 46x44

Jos Stokkel – Peter van der Stap 2-0 (Javaanse Jongens, 1991)

01. 32-28 18-23 38-32 12-18 31-27 17-21 37-31 20-24 42-38 21-26 41-37 07-12
07. 47-42 02-07 34-30 14-20 30-25 10-14 40-34 24-29 33x24 20x40 45x34 15-20
13. 39-33 20-24 44-39 05-10 34-30 10-15 49-44 14-20 25x14 09x20 30-25 04-09
19. 25x14 09x20 44-40 20-25 40-34 24-30 35x24 19x30 28x19 13x24 27-22 18x27
25. 31x22 08-13 32-28 12-18 37-31 26x37 42x31 18x27 31x22 07-12 46-41 11-17
31. 22x11 06x17 36-31 13-18 31-27 18-23 28x19 24x13 33-28 15-20 41-37 03-09
37. 38-32 01-07 27-22 17-21 39-33 30x39 43x34 13-19 22-17 09-13 17x26 13-18
43. 32-27 12-17 48-43 07-12 43-39 18-23 37-32 12-18 50-44 20-24 44-40 25-30
49. 34x25 23-29 25-20 29x38 32x43 24x15 43-38 15-20 38-32 19-24 39-34 16-21
55. 27x16 18-22 28-23 22-28 32-27 28x19 27-21

We zullen hier later op terugkomen, maar schijf 46 kan ook een rol spelen bij het controleren van het centrum van de tegenstander, in posities van de halve hekstelling, flankspel en in vele andere spelvormen die we nog zullen ontdekken.

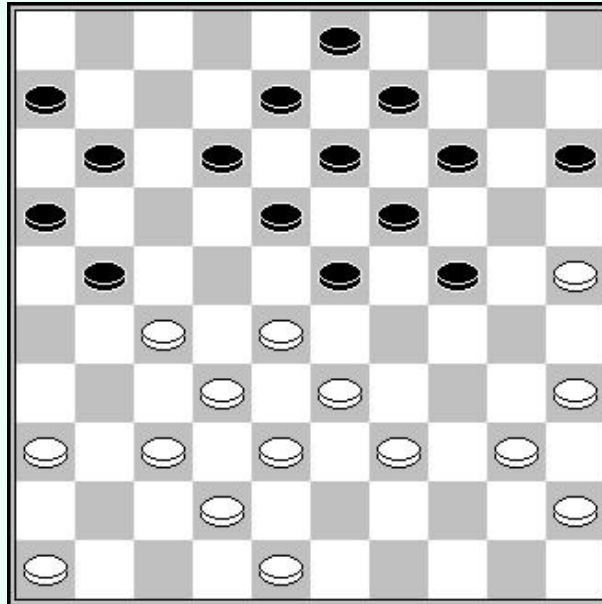
Wat men dient te onthouden :

Het in het spel brengen van schijf 46 garandeert geen voordeel op. Aan de andere kant is de immobilisatie van schijf 46 het gevolg van een onontwikkelde linkervleugel, en dit kan tot een nadeel leiden als dit niet gecompenseerd wordt door tegenspel op de andere vleugel.

Samenvattende stand

De stelling die volgt zal ons in staat stellen de positionele kwesties die rond schijf 46 draaien beter te begrijpen. Het zal geen kwestie zijn van het uitvoeren van een analyse, maar eerder van het geleidelijk aantonen van de problemen waarmee elk kamp wordt geconfronteerd, en van de manier van redeneren om deze op te lossen.

Laten we de basispositie eens bekijken :

Wit aan zet

De stand is haast symmetrisch. Schijf 46 is niet ontwikkeld, maar de zwarte schijf 8 is moeilijk in het spel te krijgen. We kunnen dus denken dat de stand in feite in evenwicht is.

Wat te spelen met wit ?

Laten we beginnen met elimineren :

- A** – 39-34 levert een bomzet op door (24-30) 35x24 (19x39) 28x10 (39x28) 32x23 (21x41) 46x37 (15x04) enz.
- B** – 36-31 is niet goed omdat zwart een zeer voordelige stand krijgt na (21-26) 46-41 (12-17) 41-36 (17-22) 28x17 (11x22).
- C** – 46-41 of 48-43 liggen niet echt in de lijn van het spel daar (21-26) de linkervleugel van wit immobiliseert .
- D** – 40-34 botst met (11-17) en na :
  - D1** – 37-31 voert zwart een Spaanse slag uit door (17-22) 28x26 (24-29) 33x24 (19x30) 35x24 (14-20) 25x14 (9x40) 45x34 (23-28) 32x23 (18x40).
  - D2** – 34-30 (21-26) 37-31 (26x37) 42x31 bedient zwart zich van het ultraklassiek maneuver (17-22) 28x17 (12x21) die de linkervleugel van wit hindert omdat de aanval 31-26 onmogelijk is wegens (23-28) enz

Blijft dus 37-31. Deze zet is logischer voor de ontwikkeling van de linkervleugel en bereidt het opkomen van schijf 46 voor. Dus :

1. 37-31 21-26

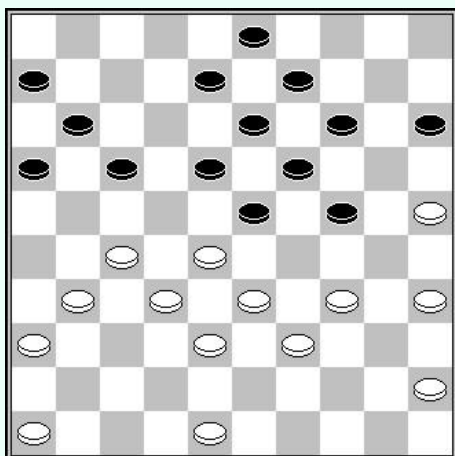
Zwart heeft geen enkel belang bij het toelaten van 31-26.

2. 40-34

39-34 levert opnieuw een bomzet op. De gevolgen zijn mentaal moeilijk in te schatten : (26x37) 42x31 (24-30) 35x24 (19x39) 28x10 (39x26) 10-5 (11-17), de dam wordt nu onvermijdelijk afgenomen en wit wordt dan geconfronteerd met de dubbele dreiging, de aanval op schijf 27 en de doorbraak naar dam.

2... 26x37 3. 42x31 12-17

Een belangrijke zet die de formatie 36-31-27 lamlegt.

Hoe nu verder met wit ?

Zwart heeft niet direct een dreiging. Wit heeft een uitgebreide keuze.

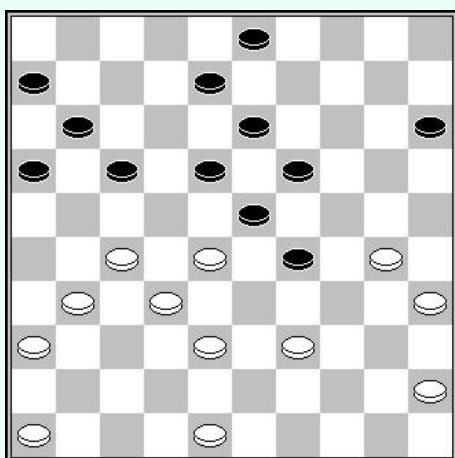
4. 34-30

Het opspelen van schijf 46-41 is niet erg aangewezen wegens (17-21) dat 31-26 verhindert wegens een damzet (15-20) 26x17 (11x31) 36x27 (16-21) 27x16 (18-22) 28x17 (23-29) 34x23 (19x46).

Na 48-43 (08-12), is het opkomen met 46-41 nog steeds niet denderend wegens (17-21) dat nog steeds 31-26 verhindert door een klassieke damzet (03-08) 26x17 (11x31) 36x27 (16-21) 27x16 (18-22) 28x17 (12x21) 16x27 (23-29) 34x23 (19x46).

Aan de andere kant, na 48-43 (08-12), wordt de opstoot naar 22 door 27-22 (18x27) 31x22 gecounterd door (24-29) 33x24 (19x30) 28x10 (17x37) 35x24 (15x04).

4... 24-29 5. 33x24 14-20 6. 25x14 09x29

Wit aan zet

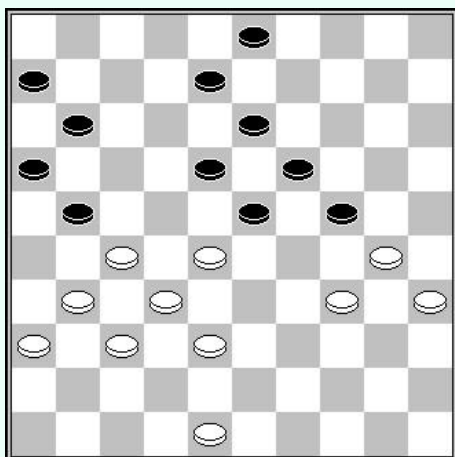
Door dit maneuver dreigt zwart met (29-33) en verhindert de aanval 39-33 door (17-21) 33x24 (21-26) enz.

Wit heeft geen andere keuze dan schijf 29 af te ruilen.

7. 39-34 29x40 8. 45x34 17-21

Zwart forceert eindelijk het opkomen van schijf 46 en neemt de controle over de linkervleugel van wit.

9. 46-41 15-20 10. 41-37 20-24

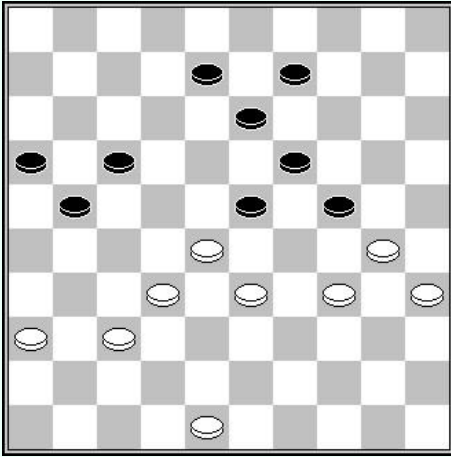
11. 27-22 18x27 12. 31x22

Het is effectief het juiste moment om een schijf op veld 22 te zetten omdat (08-12) 38-33 (12-18) niet mogelijk is wegens 33-29 (18x38) 29x09 (03x14) 28-23 (19x28) 30x10.

Langs de andere kant, na (08-12) 38-33 (12-17), heeft wit een kleine hielslag door 34-29 (23x25) 33-29 (24x33) 28x39 (17x28) 32x14.

12... 03-09 13. 38-33

Heeft de voorkeur op 48-42, daar (24-29) 30-25 (29x40) 35x44 (23-29) plaats wit in slechte papieren.

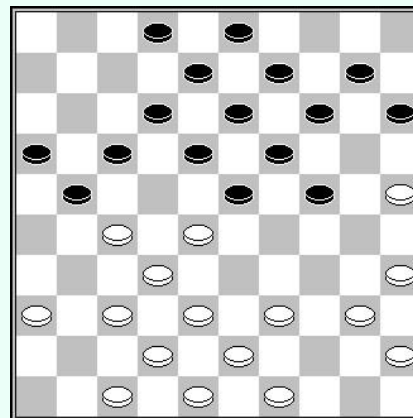
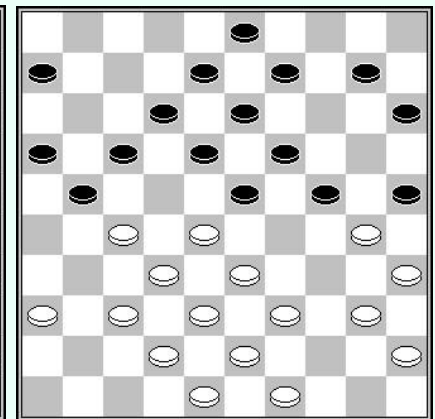
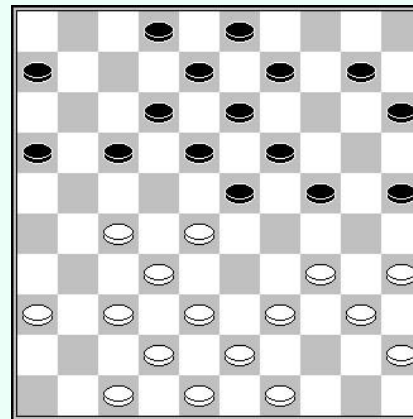
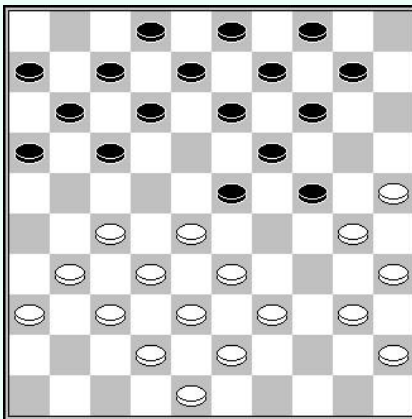
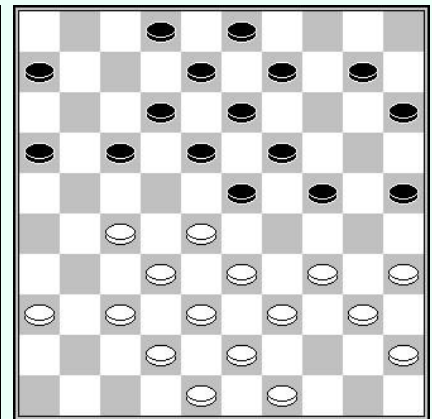
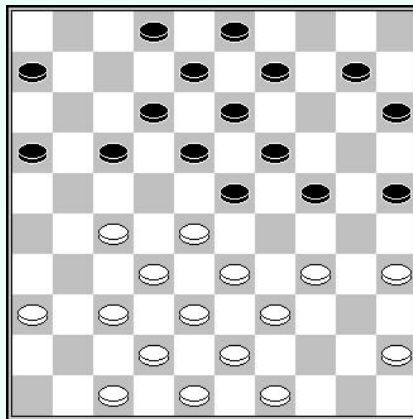
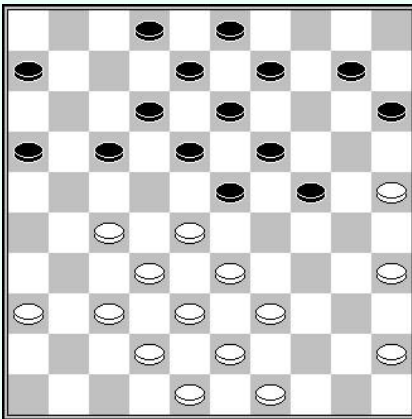
13... 11-17

(21-26) laat het offer 37-31 (26x37) 32x41 (23x32) 34-29 enz. toe.

14. 22x11 06x17

Wit slaagde erin al zijn schijven van de linkervleugel in het spel te brengen, maar zijn kwellingen zijn nog niet voorbij. We laten het aan u over om de rest te analyseren...

In de volgende reeks diagrammen speelt wit en wint

Oplossingen :

D1 – 35-30 (24x35) 33-29 (23x34) 39x30 (35x24) 28-22 (17x28) 32x05

D2 – 34-30 (25x34) 40x20 (15x24) 35-30 (24x35) 33-29 (23x34) 39x30 (35x24) 28-22 (17x28) 32x05

D3 – 34-29 (23x34) 39x30 (25x34) 28-22 (17x39) 38-33 (39x28) 32x05

D4 – 25-20 (14x34) 40x18 (12x23) 35-30 (24x35) 33-29 (23x34) 39x30 (35x24) 28-22 (17x28) 32x05

D5 – 28-22 (17x28) 34-29 (24x44) 43-39 (44x33) 38x29 (23x34) 32x05

D6 – 49-44 (25x34) 40x20 (15x24) 35-30 (24x35) 33-29 (23x34) 39x30 (35x24) 28-22 (17x28) 32x05

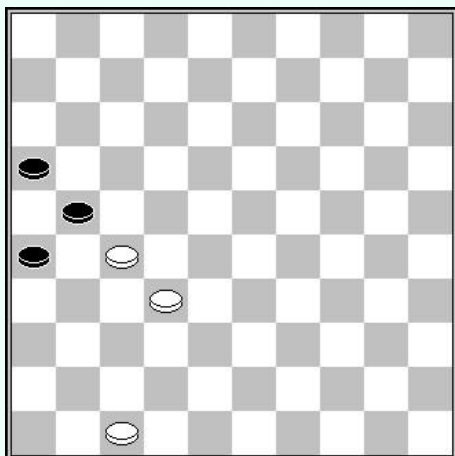
D7 – 25-20 (14x25) 28-22 (17x28) 35-30 (24x33) 38x29 (23x34) 32x05

Hoofdstuk 4 : basisschijf 47 (deel 1)

Basisschijf 47 heeft een speciale positionele waarde, zowel in een klassiek systeem als in het flankspel. Schijf 47 is ook een belangrijk troef tegen doorbreken op de linkervleugel en het is ook een interessante ondersteuning bij het uitvoeren van coup Philippes of bomzetten.

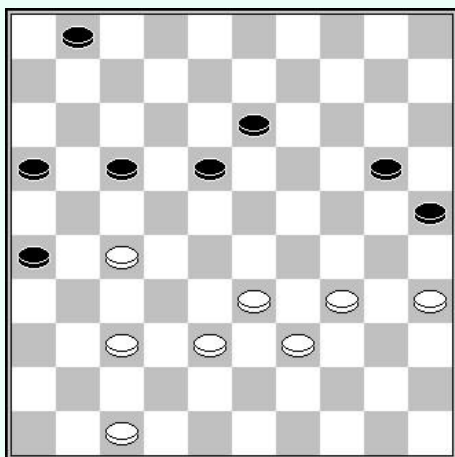
We zullen deze thema's nu bekijken :

1. Ter ondersteuning van het centrum

1.1 Met twee schijven op 27 en 32

In het basisschema zien we dat het klaverblad 16-21-26 in bedwang wordt gehouden door de 2 witte schijven 27-32. Deze situatie wordt nog versterkt door de aanwezigheid van schijf 47 die als barrière kan dienen tegen doorbraken.

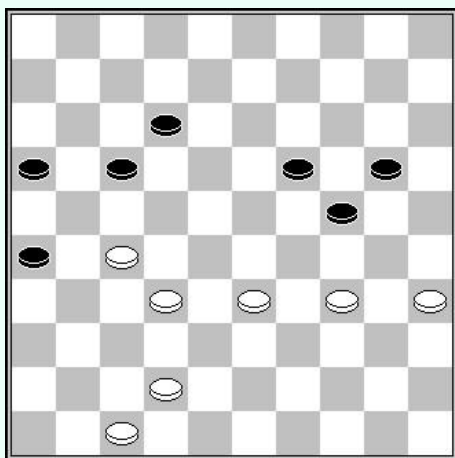

Ton Sijbrands – Frans van de Velde
1976

Wit aan zet

Een illustratie van dit thema zien we hier :

41. 37-32 17-21 42. 34-29 20-24
43. 29x20 25x14 44. 33-29 01-07
45. 39-33 07-12 06. 33-28 14-20
47. 28-23 20-25 48. 38-33 12-17
49. 23x12 17x08 50. 33-28 26-31 enz.

Alexander Georgiev – Andrej Kalmakov
WK Challenge Mondial Jakoetsk, 2002

Wit aan zet

Een ander voorbeeld op hetzelfde thema :

44. 42-38 20-25 45. 33-28 17-21
46. 47-42 12-18 47. 38-33 18-23
48. 28-22 26-31 enz.

Enkele partijen met hetzelfde thema

Iser Kouperman – Marcel Deslauriers (WK match 1958)

01.	32-28	19-24	37-32	14-19	34-29	17-22	28x17	11x22	41-37	10-14	46-41	06-11
07.	40-34	05-10	45-40	11-17	32-28	07-11	31-26	02-07	38-32	20-25	29x20	15x24
13.	43-38	01-06	49-43	18-23	50-45	12-18	34-29	23x34	40x20	19-23	28x19	13x15
19.	37-31	18-23	31-27	22x31	26x37	14-20	32-28	23x32	37x28	10-14	41-37	09-13
25.	37-32	04-09	44-40	14-19	42-37	17-21	39-34	13-18	43-39	09-13	28-23	18x29
31.	34x14	20x09	39-34	07-12	32-28	13-19	36-31	12-18	34-30	25x34	40x29	19-24
37.	29x20	15x24	45-40	08-13	40-34	09-14	37-32	13-19	34-29	03-09	29x20	14x25
43.	33-29	19-24	29x20	25x14	38-33	09-13	31-27	11-17	33-29	21-26	35-30	06-11
49.	48-42	17-21	42-38	11-17	28-23	13-19	23x12	17x08	30-25	08-12	38-33	12-18
55.	33-28	18-22	27x18	21-27	32x21	16x27	18-12	27-31	12-07	31-37	07-02	26-31
61.	02x30	37-42	47x38	31-36	28-23	36-41	30-24					

Rob Clerc – Vladimir Weytsman (WK 1990)

01.	33-29	19-24	39-33	14-19	44-39	20-25	29x20	25x14	50-44	18-23	32-28	23x32
07.	37x28	12-18	41-37	07-12	46-41	19-23	28x19	14x23	37-32	10-14	41-37	05-10
13.	34-29	23x34	40x29	01-07	44-40	14-19	29-24	19x30	35x24	10-14	40-34	14-20
19.	45-40	20x29	33x24	17-22	34-29	13-19	24x13	08x19	38-33	03-08	42-38	09-14
25.	39-34	11-17	48-42	17-21	31-27	22x31	37x17	12x21	32-28	08-13	43-39	04-09
31.	36-31	02-08	42-37	19-24	29x20	15x24	37-32	07-12	31-27	06-11	40-35	14-19
37.	34-29	21-26	29x20	19-23	28x19	13x15	35-30	08-13	30-24	09-14	39-34	11-17
43.	33-28	17-21	38-33	14-19	34-30	12-17	49-43	17-22	28x17	21x12	33-28	12-17
49.	43-38	17-21	38-33	26-31	27x36	21-27	32x21	16x27	36-31	27x36	33-29	

Alexey Chizhov – Mihail Brusanov (RUS-ch, 2003)

01.	33-29	19-23	35-30	17-22	39-33	11-17	44-39	06-11	32-28	23x32	37x28	16-21
07.	50-44	11-16	30-25	18-23	29x27	21x23	41-37	20-24	46-41	13-18	31-27	14-20
13.	25x14	10x19	37-32	08-13	41-37	05-10	33-28	10-14	37-31	17-21	31-26	12-17
19.	38-33	17-22	26x17	22x11	42-37	14-20	48-42	11-17	36-31	07-12	34-29	23x34
25.	40x29	17-21	31-26	02-08	26x17	12x21	43-38	20-25	29x20	25x14	27-22	18x27
31.	28-23	19x28	33x31	21-26	31-27	14-19	32-28	08-12	38-33	19-24	45-40	13-19
37.	40-34	01-06	42-38	09-13	44-40	06-11	40-35	12-18	27-22	18x27	28-23	19x28
43.	33x31	11-17	34-30	03-08	30x19	13x24	31-27	08-13	37-32	17-21	39-34	13-19
49.	38-33	15-20	33-28	04-09	34-30	19-23	30x19	23x14	28-23	09-13	35-30	13-19
55.	23-18	20-25	18-12	25x34	49-44	19-23	12-07	23-28	32x23	21x32	07-01	16-21
61.	23-19	14x23	01x45	26-31	45-23							

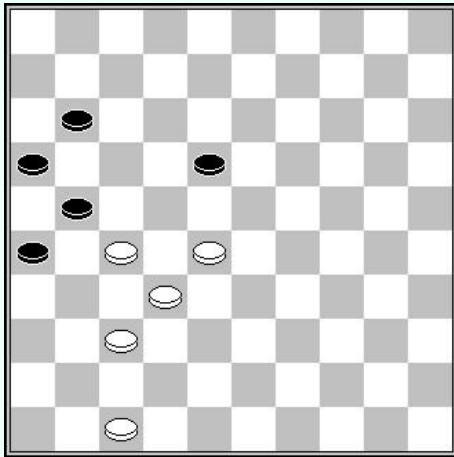
Roel Boomstra – Waldo Aliar (Den Haag, 2010)

01.	32-28	17-22	28x17	12x21	37-32	07-12	41-37	21-26	34-29	20-24	29x20	15x24
07.	33-28	11-17	39-33	17-21	44-39	10-15	40-34	01-07	49-44	18-23	31-27	07-11
13.	34-29	23x34	39x30	12-18	27-22	18x27	43-39	13-18	37-31	26x37	42x13	09x18
19.	36-31	08-13	46-41	04-09	44-40	18-23	30-25	02-08	40-34	14-20	25x14	09x20
25.	31-27	24-29	33x24	20x40	35x44	15-20	45-40	05-10	39-34	20-24	40-35	08-12
31.	44-40	03-08	48-43	21-26	43-39	12-18	50-45	08-12	34-30	11-17	30-25	23-29
37.	41-37	17-21	39-33	10-14	40-34	29x40	45x34	24-30	35x24	19x39	33x44	12-17
43.	38-33	17-22	28x17	21x12	33-29	12-17	32-28	17-21	37-32	06-11	44-40	11-17
49.	28-23	13-19	23x12	17x08	40-35	08-13	29-24	19x30	35x24			

Vadim VIRNY – Franck TEER (open de Karpacz 2015)

01.	33-29	17-22	39-33	11-17	44-39	06-11	50-44	20-25	35-30	19-23	32-28	23x32
07.	37x28	16-21	41-37	21-27	29-23	18x29	33x24	22x33	39x28	12-18	31x22	18x27
13.	37-31	08-12	31x22	12-18	40-35	18x27	24-20	15x24	30x08	03x12	46-41	09-13
19.	41-37	11-16	44-39	17-21	38-32	27x38	42x33	12-18	43-38	07-12	49-43	01-07
25.	34-29	14-19	29-24	19x30	35x24	10-14	36-31	02-08	45-40	04-09	24-20	25-30
31.	20-15	30-35	37-32	35x44	39x50	14-19	43-39	21-26	31-27	18-22	28x17	12x21
37.	33-28	07-12	38-33	12-18	48-42	19-23	28x19	13x24	39-34	08-12	42-38	12-17
43.	33-28	17-22	28x17	21x12	38-33	12-17	32-28	18-22	27x18	26-31	34-29	24-30
49.	28-23	31-37	23-19									

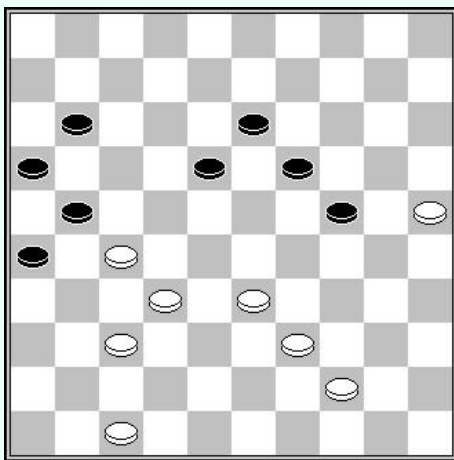

1.2 – Met de formatie 27-28-32-37

De centrale formatie 27-28-32-37 is natuurlijk erg sterk. Nochtans bij de afwezigheid van de achterste schijven 36, 41, 46 of 47 is deze formatie zelden beslissend.

Het belang van schijf 47 is tweeledig. Ze ondersteunt de centrale formatie om de opstoot (11-17) te voorkomen en zorgt indien nodig voor 2 reservetempi. Bovendien is het altijd mogelijk om deze schijf naar veld 33 op te spelen.

Alexander Georgiev - A. Moiseev

Confederatie Cup Men, 2001

Wit aan zet

47. 33-29 24x33 48. 39x28 19-24

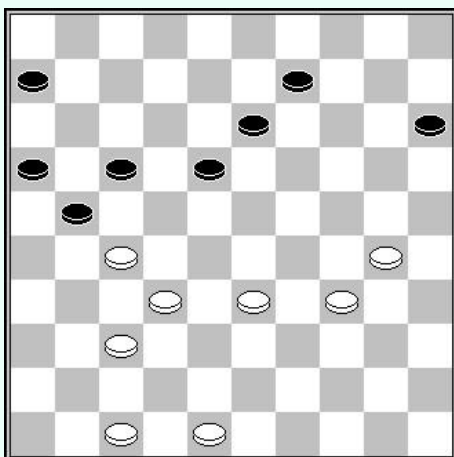
49. 47-41

Wit profiteert van zijn reservetempi.

49... 13-19 50. 28-22

Het anderen schijnbaar betere speelplan 41-36 (18-23) 27-22 (11-17) 22x11 (16x07) 36-31 wordt beantwoord door het offer (21-27) 31x22 (07-11) dat zwart net genoeg reservetempi geeft.

50... 18-23 51. 44-40 24-29 52. 25-20 19-24 53. 20-14 24-30 54. 22-18 23x12
 55. 14-09 29-33 56. 09-03 33-38 57. 03x06 38-43 58. 41-36 43-49 59. 40-35 49-43
 60. 35x24 43-25 61. 24-19 enz. +

Anatoli Gantvarg – Andrew Tjon A Ong

Salou, 1998

Zwart aan zet

35... 15-20

Na 35... (21-26), heeft wit de mogelijkheid een goede stand te krijgen door 36. 32-28 (17-21) 37. 37-32 (18-22) 38. 27x18 (13x22) 39. 28x17 (21x12) 40. 32-27 (12-17) 41. 33-28 (17-21) 42. 27-22 (21-27) 43. 22x31 (26x37) 44. 28-23

36. 48-42 21-26 37. 32-28 13-19

38. 33-29 17-21 39. 37-32 06-11

40. 42-37 09-13 41. 47-41 20-25

42. 41-36 +

Andere partijen met hetzelfde thema :

Kees Thijssen – Piotr Chmiel (Bijlmer GMA, 1999)

01.	32-28	19-23	28x19	14x23	37-32	10-14	41-37	05-10	34-29	23x34	39x30	20-25
07.	44-39	25x34	40x29	17-21	45-40	21-26	35-30	16-21	39-34	21-27	31x22	18x27
13.	32x21	26x17	43-39	14-19	37-32	19-23	29x18	12x23	46-41	07-12	41-37	01-07
19.	48-43	10-14	50-45	13-19	30-25	08-13	36-31	02-08	34-29	23x34	39x30	17-21
25.	31-27	11-16	43-39	12-18	40-35	18-23	49-44	15-20	44-40	20-24	33-28	04-10
31.	38-33	13-18	39-34	10-15	42-38	07-11	34-29	23x34	40x20	15x24	45-40	18-23
37.	40-34	09-13	34-29	23x34	30x39	08-12	39-34	24-30	35x24	19x39	33x44	12-18
43.	38-33	03-09	44-39	21-26	39-34	11-17	34-30	14-19	30-24	19x30	25x34	06-11
49.	34-30	17-21	33-29	13-19	29-24	09-13	47-41	18-23	41-36	11-17	24-20	13-18
55.	20-15	26-31	37x26	19-24	28x19	24x35	15-10	35-40	10-04			

Gerben de Wit – Roel Boomstra (NK-T 2e klasse A, 2005)

01.	31-27	19-23	33-28	17-21	28x19	14x23	39-33	10-14	33-28	14-19	44-39	21-26
07.	50-44	05-10	34-30	10-14	30-25	11-17	27-21	16x27	32x21	23x32	37x28	06-11
13.	41-37	01-06	46-41	17-22	28x17	11x22	21-16	19-23	38-33	13-19	33-28	22x33
19.	39x28	23x32	37x28	09-13	44-39	07-11	16x07	02x11	43-38	11-17	41-37	06-11
25.	37-32	17-21	36-31	26x37	42x31	11-16	31-27	12-17	48-42	03-09	49-44	20-24
31.	40-34	18-22	27x18	13x33	38x20	15x24	39-33	08-13	44-39	19-23	33-28	14-19
37.	34-30	09-14	32-27	21x32	28x37	17-22	42-38	22-27	45-40	13-18	40-34	18-22
43.	47-41	04-10	41-36	16-21	39-33	23-29	34x23	19x39	30x19	14x23	38-33	39x28
49.	25-20	28-33	20-15	10-14	35-30	33-39	30-25	39-43	25-20	14x25	15-10	23-28
55.	37-31	43-48	31-26	25-30	26x17	22x11						

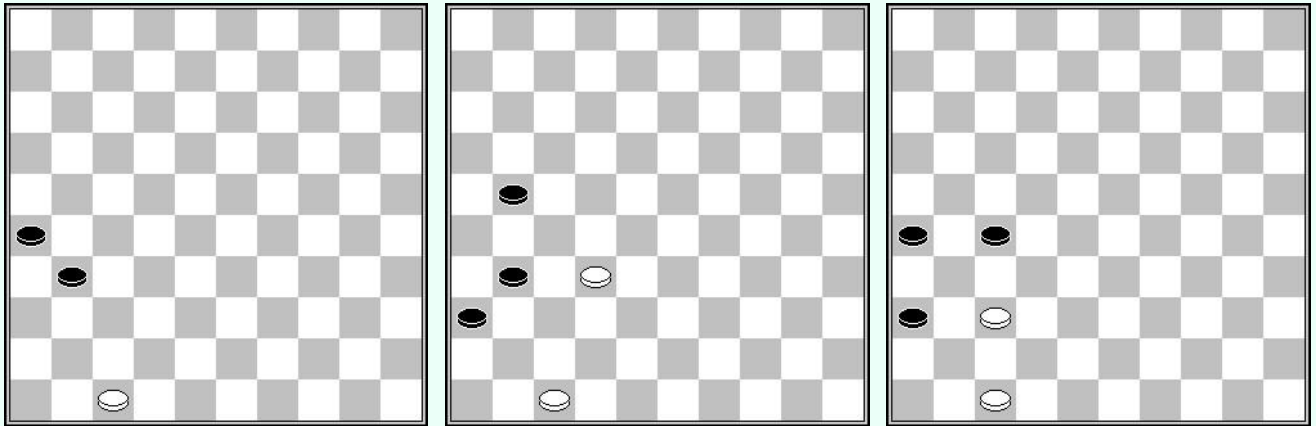
Bhiem Ramdien – Alexey Chizhov (Thailand open, 2012)

01.	33-28	18-22	38-33	12-18	34-29	07-12	40-34	20-25	45-40	14-20	50-45	09-14
07.	42-38	01-07	47-42	03-09	31-26	19-23	28x19	14x23	32-28	23x32	37x28	20-24
13.	29x20	25x14	34-29	14-19	41-37	19-24	29x20	15x24	37-32	16-21	36-31	10-14
19.	31-27	22x31	26x37	18-22	46-41	05-10	40-34	12-18	34-29	10-15	29x20	15x24
25.	28-23	18x29	33-28	22x33	39x28	07-12	28-22	17x28	32x34	11-17	44-39	06-11
31.	38-32	13-19	43-38	08-13	34-30	13-18	49-43	21-27	32x21	17x26	38-32	11-17
37.	43-38	17-21	39-33	02-07	41-36	18-23	30-25	07-11	48-43	11-16	43-39	21-27
43.	32x21	16x27	45-40	09-13	40-34	13-18	37-32	18-22	32x21	26x17	42-37	22-27
49.	34-30	04-10	39-34	23-29	34x23	19x39	30x19	14x23	25-20	39-44	20-15	44-50
55.	15x04	50-45	04x31	17-22	31x29	45x46	36-31	46-41				

Hoofdstuk 5 : Basisschijf 47 (Deel 2)

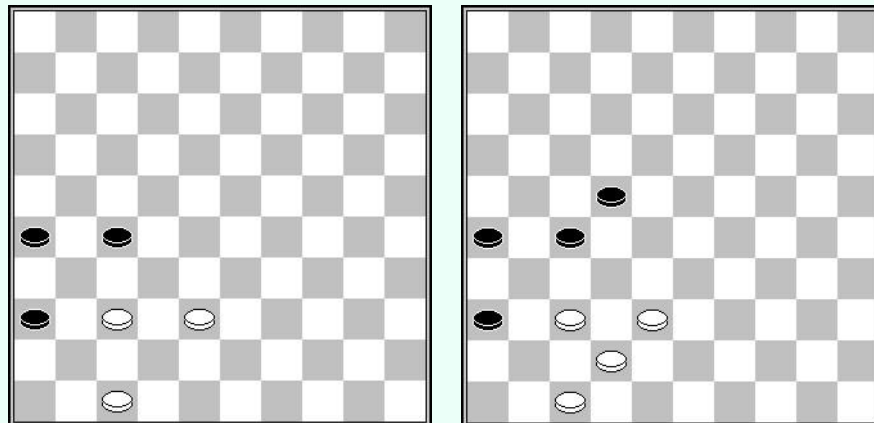
2. Schijf 47 : een solide verdediger

Schijf 47 wordt vooral gewaardeerd voor zijn defensieve rol in flankpartijen.

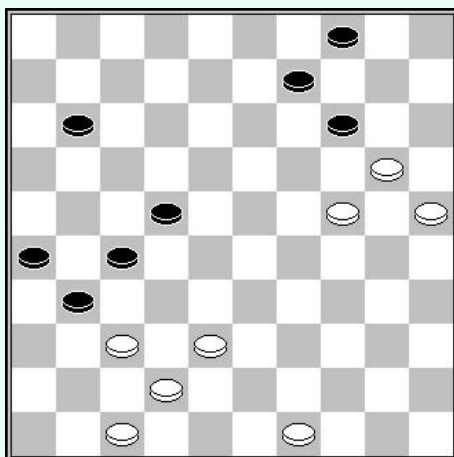

In deze diagrammen ziet men de moeilijkheden die zwart kan krijgen om door te gaan naar dam en de laatste horde te overwinnen.

Deze diagrammen laten zien dat men de zwarte aanval kan vertragen met weinig schijven. Het is echter nodig om de linkervleugel te versterken om de aanval te beheersen.

In dit soort standen is het belangrijk dat wit een van de centrumvelden 23 of 28 bezet.

Marius Fabre – Herman de Jongh

WK, 1925

Wit aan zet

Schijf 11 is totaal inactief. Het verdedigend blok 37-38-45-47 is bepalend om het spel op de linkervleugel te verzekeren en schijf 49 om de overmacht op de andere vleugel te creëren.

44. 49-43 31-36 45. 38-33 27-31 46. 43-38 22-27

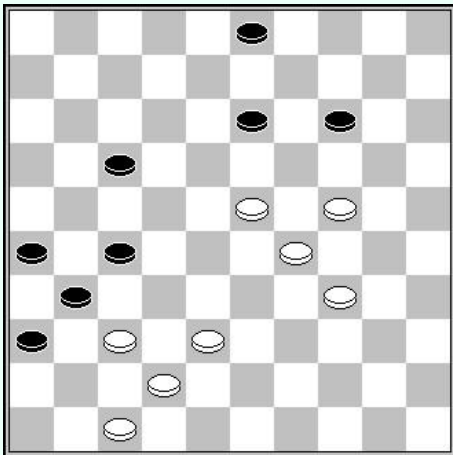
47. 33-29 04-10

Na 47...27-32 48.38x27 31x22 49.29-23 22-27 50.20-15, is zwart eraan voor de moeite.

48. 29-23 10-15 49. 23-18 27-32 50. 37x28 31-37

51. 42x31 26x37 52. 18-12 11-17 53. 12x21 37-42

54. 21-16 42x22 55. 16-11 22-28 56. 11-07 +

Alexander Baliakin – Karel van Straaten
 NK-T Ereklasse, 2007
 Wit aan zet

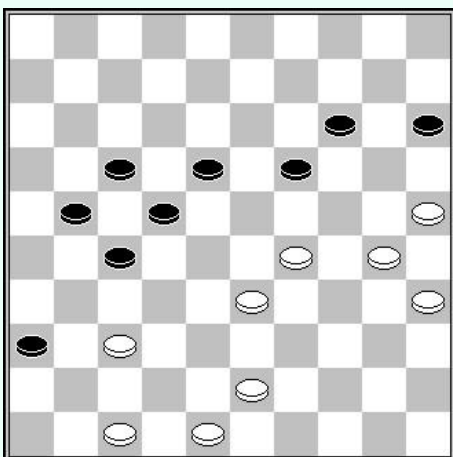
We zien hier weer de formatie 37-38-42-47. Wit bezet de belangrijke velden 23 en 24.

49. 23-19 14x23 50. 29x09 03x14 51. 34-29 27-32
52. 38x27 31x22

Nu dient men de tweede verdedigingswal 37-42-48 te passeren.

53. 29-23 22-27 54. 24-19 14-20 55. 19-13 20-24
56. 13-08 24-30 57. 08-02 30-35 58. 02-16 27-31

59. 16-49 17-22 60. 49-44 22-27 61. 44-49 35-40 62. 49x35 27-32
63. 37x28 31-37 64. 42x31 26x37 65. 35-02 +

Alexey Chizhov – Aleksej Domchev
 EU-K, 10-09-2006
 Wit aan zet

In deze flankspelpartij de linkervleugel van wit zeer solide en dit zal helpen het verschil te maken op de andere vleugel.

45. 30-24 19x30 46. 35x24 18-23 47. 29x18 22x13
48. 43-38 13-18 49. 48-42

Wit heeft de fameuze formatie 37-38-42-47 ingenomen.

49... 21-26 50. 33-28 27-31 51. 37-32 18-22
52. 38-33 17-21 53. 28x17 21x12 54. 33-28 12-17
55. 24-19 14x23 56. 28x19 17-22 57. 19-13 22-28
58. 32x23 31-37 59. 42x31 26x37 60. 13-08

3. De rol van schijf 47 in klassiek spel

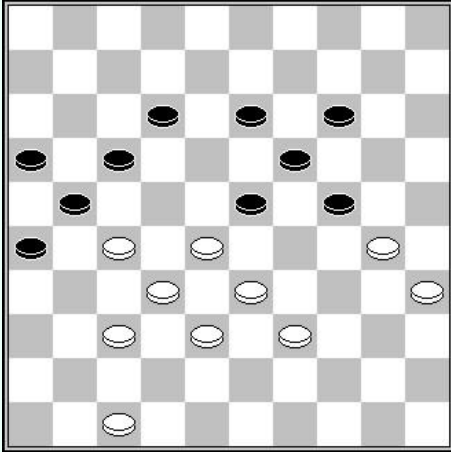
Schijf 47 speelt vaak een belangrijke rol in het einde van het middenspel in klassieke partijen.

3.1 – De reservetempi

Iser Kouperman – Andris Andreiko

EU-K, 1967

Wit aan zet

Schijf 47 vertegenwoordigt minstens 2 nuttige reservetempi dankzij de opmars 47-41-36. De uiteindelijke opmars 36-31 is zelden succesvol.

42. 47-41 12-18 43. 41-36

Wit bereikt de beroemde positie Ricou-Bonnard, met verwisselde kleuren.

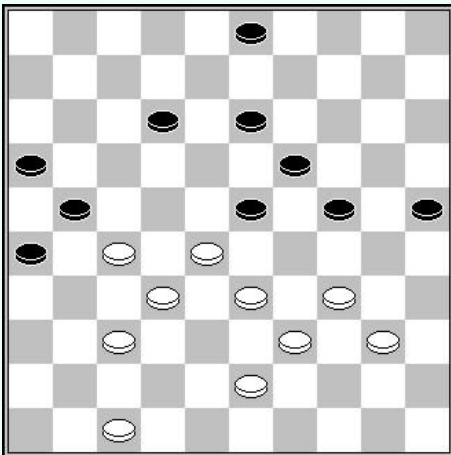
**43... 17-22 44. 28x17 21x12 45. 33-28 12-17
46. 38-33 23-29 47. 28-23 29x38 48. 23x21 26x17
49. 32x43 24-29 50. 37-32 enz. +**

3.2 – Als ondersteuning van de Ghestem doorstoot

Andris Andreiko – Michail Kontrabarski

URS-K hf Kalinigrad, 1965

Wit aan zet

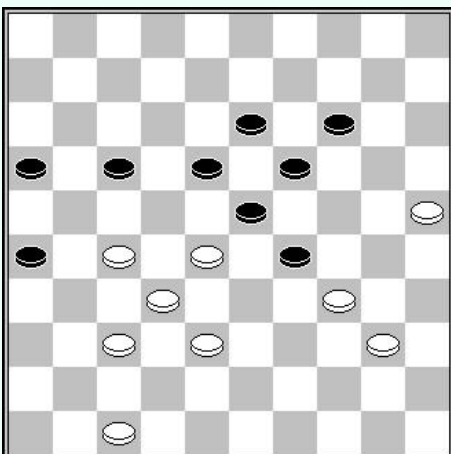
Bij aanwezigheid van een klaverblad is de Ghestem doorstoot vaak gunstig. Schijf 47 fungeert als bewaker tegen (23-28) na 28-22.

**42. 28-22 03-08 43. 47-41 12-18 44. 40-35 08-12
45. 33-28 12-17 46. 22x11 16x07 47. 27x16 07-12
48. 43-38 12-17 49. 38-33 18-22 50. 16-11 17x06
51. 28x17 25-30 52. 34x25 23-29 53. 33-28 29-33
54. 25-20 33x11 55. 20x29 2-0**

3.3 – Als versterking tegen centrum aanvallen

Harm Wiersma – Pieter Bergsma

FRI-K, 1973

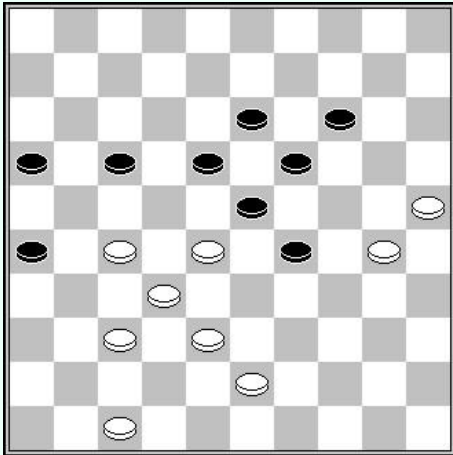

Zwart dreigt met het offer van Dussaut door (16-21) en (18-22). De aanwezigheid van schijf 47 verhindert deze dreiging.

48. 40-35 29x40 49. 35x44 17-21 50. 38-33

Schijf 47 biedt bescherming tegen het zetje door (18-22) en (21-27).

**50... 23-29 51. 33x24 19x30 52. 25x34 13-19
53. 34-29 14-20 54. 28-23 19x28 55. 32x12 21x41
56. 47x36 enz. +**

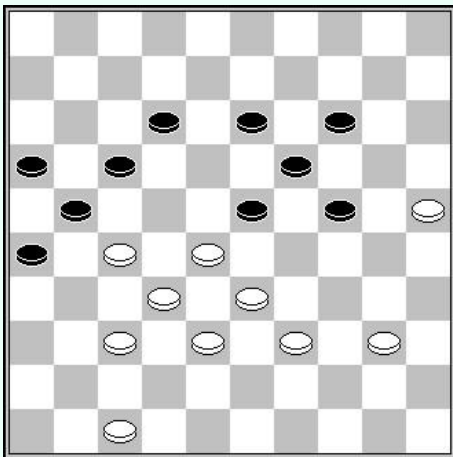
Harm Wiersma – Macodou NDiaye
 WK, 1992
 Zwart aan zet

46... 17-21

Na 46...(16-21) 47. 27x16 (18-22) 48. 47-42 (22x33)
 49. 30-24 (19x30) 50. 25x34 (29x40) 51. 38x20 (40-45)
 52. 20-15 (45-50) 53. 15-10 (50-45) 54. 10-04, is het eindspel
 hopeloos voor zwart.

47. 47-41 29-33 48.28x39 +

3.4 Tactisch met de coup Philippe

Jean-Marc Ndjofang – Edvard Buzinskij
 WK, 2003
 Wit aan zet

43. 47-42

Wit vormt de schijfformatie 33-38-42 en anticipeert het vervolg
 van zwart om een coup Philippe voor te bereiden.

43... 12-18 44. 39-34 24-30

(17-22x12) is uiteraard verhinderd door 27-22 en 33-29.

45. 33-29 30x39 46. 40-34 39x30 47. 25x34 17-22

48. 28x17 21x12 49. 27-22 enz. +

Hoofdstuk 6 : de kroonschijf (deel 1)

De kroonschijf geniet een solide reputatie als een 'sterke schijf', en het is aan te raden deze onder controle te houden en zo lang mogelijk te reserveren.

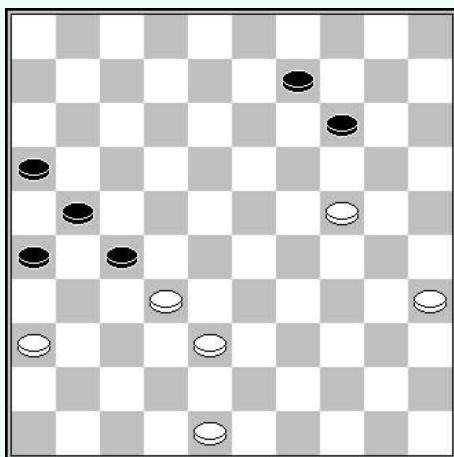
Dit vooropgezette idee komt niet overeen met de werkelijkheid. De kroonschijf pion blijkt zelden een defensieve schijf te zijn. Doorbreken naar dam komt het vaakst voor op de vleugels en schijven 47 of 50 zijn dan waardevoller dan schijf 48.

Het voordeel van de kroonschijf is dat deze een actie op de rechter of linkervleugel kan ondersteunen.

De kroonschijf kan daarom op dezelfde manier worden gemobiliseerd als elke andere basisschijf.

1 – De defensieve rol van de kroonschijf

De kroonschijf is niet helemaal verstoken van defensief belang. Hier zijn enkele voorbeelden die dit belang illustreren :

Zwart aan zet

Tegenover de formatie 16-21-26-27, is de kroonschijf erg nuttig.

1... 09-13

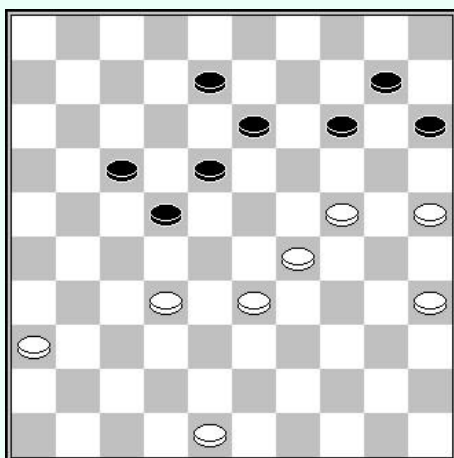
Te noteren dat op (26-31) wit 48-42 speelt en na (21-26) 32x21 (16x27) de opmars 38-33 wit een structureel voordeel oplevert, met 2 schijven die er 3 in bedwang houden.

2. 35-30 14-19 3. 24-20 19-23

4. 20-15 23-28 5. 32x23 27-31

6. 36x27 21x43 7. 48x39 enz.

Schijf 48 speelt zijn rol van waakhond goed.

Wit aan zet

Schijf 48 ondersteunt indirect wits stand.

1. 32-27 22x31 2. 36x27

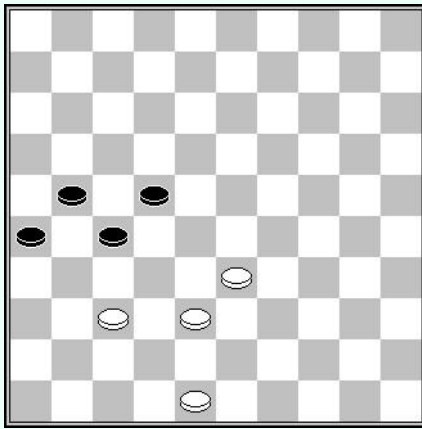
Deze ruil laat wit toe zich in het centrum te nestelen daar de aanval (17-22) onmogelijk is wegens 29-23 (18x38) 31x20. Men ziet hier het nut van schijf 48 die schijf 38 in bedwang houdt.

2... 14-19 3. 25-20

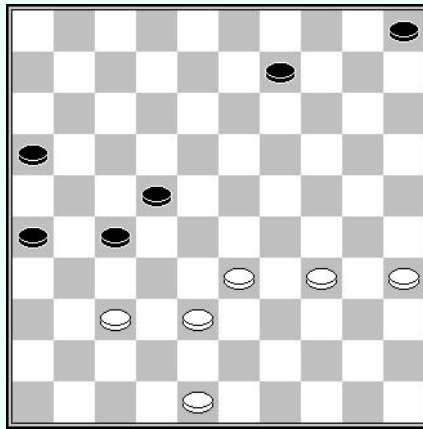
De damzet 22-18 (17x39) 29-23 (18x20) 25x05 levert slechts remise op na het verrassende (13-18).

3... 19x30 4. 35x24

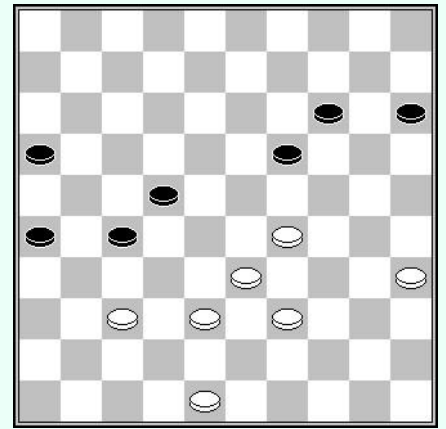
Met waarschijnlijk winnend voordeel.

Presentatie

Wit aan zet

Wit aan zet

In het eerste diagram heeft de witte formatie een groot defensief potentieel op de linkervleugel. Na de aanval (27-31) heeft wit de keuze om vooruit of achteruit te slaan.

In het tweede diagram vinden we dezelfde configuratie als in het eerste diagram. Deze positie is overgenomen uit een wedstrijd tussen Jos de Wild en Paulan van Nes, gespeeld in 2006.

De partij ging verder met :

**45. 34-29 27-31 46. 35-30 31x42 47. 48x37 22-27 48. 29-23 09-13
49. 30-24 05-10 50. 23-19 13-18 51. 24-20 enz.**

Het derde diagram toont nog een voorbeeld van het verdedigingssysteem van wit.

1. 29-24 19x30 2. 35x24

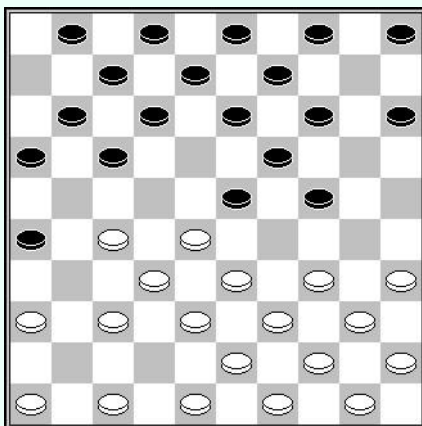
Wit begint met het plaatsen van een goede voorpost op 24 die de 2 schijven 14 en 15 in de hand houdt.

**2... 27-31 3. 39-34 31x42 4. 37x48 16-21
5. 34-29 26-31 6. 48-42 21-27 7. 33-28 enz.**

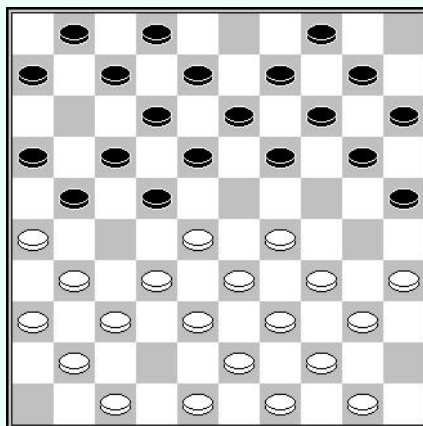
2. Mobilisatie van de kroonschijf

Het mobiliseren van basisschijven, met uitzondering van schijf 46 wanneer deze naar 36 of 37 wordt gebracht, vertegenwoordigt altijd een gewetenskwestie omdat het een verzwakking van een damveld veroorzaakt. De reflectie moet zich dan richten op het vermogen van de tegenstander om van deze verzwakking te kunnen profiteren.

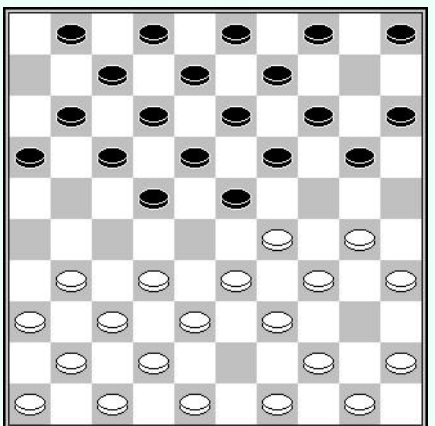
Laat ons de volgende situaties eens bekijken :

47-42 of 48-42 ?

47-42 of 48-42 ?

48-43 of 49-43 ?

In de stand van het eerste diagram zal wit op korte termijn genoodzaakt zijn het gat op 42 te sluiten. . Moet dit gedaan worden met schijf 47 of met schijf 48. In deze situatie is het antwoord zonder aarzeling 47-42. Deze zet laat de formatie 37-42-48 intact om de linkervleugel te ontwikkelen.

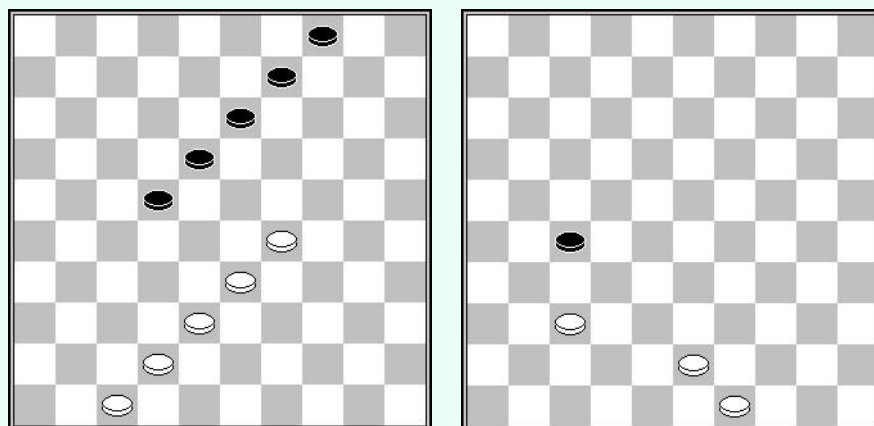
De zet 48-42 zou de deur openen voor een damzet naar 48, via de slag 19x48. Door 47-42 te spelen, zien we niet hoe zwart erin kan slagen damveld 47 te bereiken.

In het tweede diagram is de situatie anders. Dit is een flankspel partij waarin wit geen gebruik kan maken van de 37-42-48-formatie. Het verdient daarom de voorkeur om schijf 48 op te spelen en schijf 47 als bewaker te houden.

In het derde diagram ligt het in de lijn van het spel om zich in het centrum te vestigen door de zwarte schijf 23 te ruilen met 32-28. Om deze ruil mogelijk te maken, is het noodzakelijk om veld 43 te bezetten. Ook hier is er de voorkeur de kroonschijf op te spelen. Door 49-43 te spelen zou wit zichzelf de schijvenformatie 38-43-49 ontnemen en zich blootstellen aan damzetten naar veld 49.

Door de verder te redeneren, realiseren we ons dat de startvelden voor een slag naar 48 jaar, voornamelijk 17 en 19 zijn. Het is gemakkelijk te begrijpen dat het risico op een combinatie naar 48 erg klein is. Aan de andere kant moet je bij het opspelen van schijf 49 vrezen voor een slag als 20x49.

Het opspelen van de kroonschijf in het begin van een partij is niet gebaseerd op exacte wetenschap, maar eerder op een inschatting, op een vorm van inschatting dat de kroonschijf later in het spel niet bruikbaar zal zijn.

We kunnen toegeven dat in een flankspel deel, gesuggereerd door het schijvenskelet in het eerste diagram, het opspelen van de kroonschijf de voorkeur verdient boven die van schijf 47.

Iedere keer dat het opportuun is de voorpost 27 af te ruilen moet men niet twijfelen om de kroonschijf op te spelen, zoals te zien in het tweede diagram.

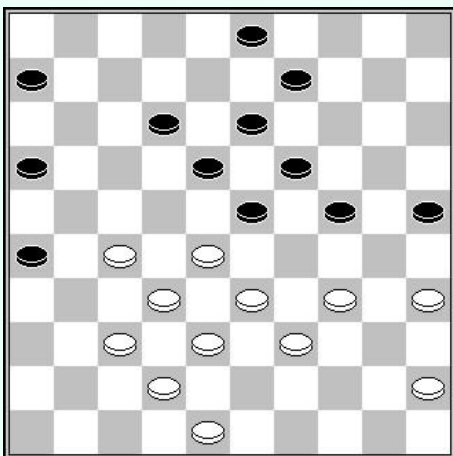

Hoofdstuk 7 : de kroonschijf (deel 2)

3 – Als steun op de vleugels

De kroonschijf is vaak belangrijk bij het einde van het middenspel in klassieke partijen. In de volgende stand speelt kroonschijf 48 een cruciale rol in de ontwikkelen van het spel op de 2 vleugels.:

Wit aan zet

1. 37-31 26x37 2. 42x31

Door deze zuil neemt wit de linkervleugel in.

2... 09-14 3. 48-43

De kroonschijf komt nu als versterking van de rechtervleugel.

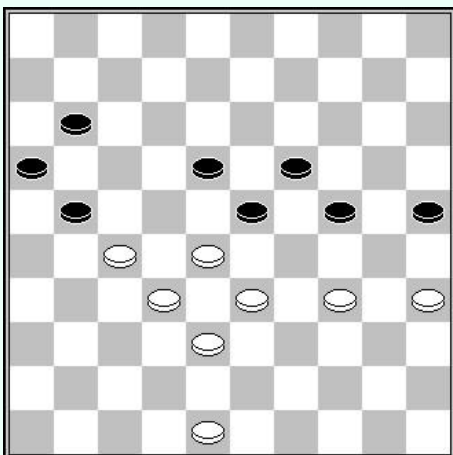
We zouden ook de variant 31-26 (6-11) 48-42 (11-17) 42-37 (03-08) 37-31 kunnen overwegen, waarin de kroonschijf het spel op de linkervleugel versterkt.

3... 06-11

Het idee om de rechtervleugel van wit te blokkeren met (14-20) wordt hier weerlegd door 31-26 (03-08) [op (06-11) volgt 34-30x30 en indien (20-25), 28-22 en 32-28] 26-21 (06-11) 28-22 enz.

4. 31-26

En wit heeft de keuze verder te gaan met 34-30 of 27-21.

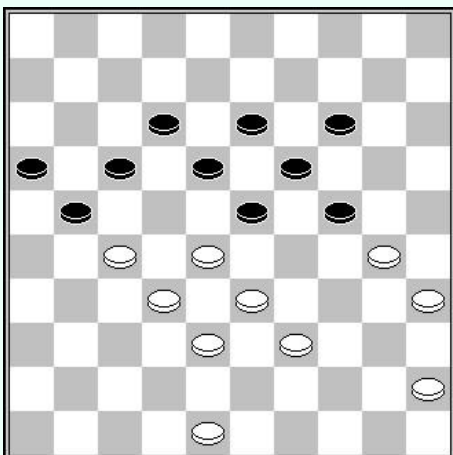
R.C. KELLER – W. PIEKSMA (1923)

Wit aan zet

De kroonschijf kan naar rechts of links van het bord te gaan. Hij zal tot steun komen op de linkervleugel.

1. 48-42 11-17 2. 42-37 21-26 3. 34-29 23x34

4. 27-21 16x27 5. 32x14 enz.

Wit aan zet

De kroonschijf komt hier ook ter steun op de linkervleugel :

1. 48-42

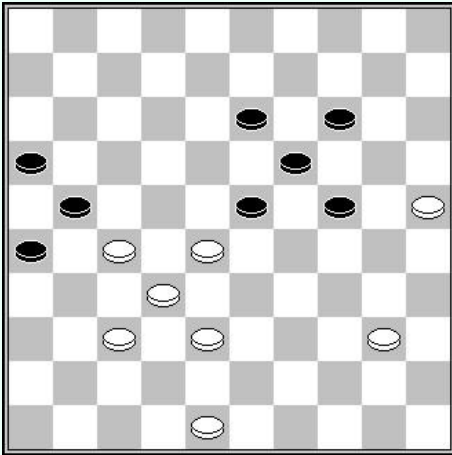
Na bijvoorbeeld 30-25, heeft zwart een goed vervolg door (21-26) 48-42 (26-31) 27x36 (17-21) en wit dient de schijf terug te moeten geven met een positioneel nadeel.

1... 21-26 2. 42-37 17-21 3. 30-25 12-17

4. 45-40 17-22 5. 28x17 21x12 6. 33-28 12-17

7. 38-33 enz. met voordeel voor wit.

Wit aan zet

Zwart heeft zijn speelbare zetten op de rechtervleugel uitgeput. Wit heeft de vrijheid van bewegen behouden op zijn rechtervleugel. De kroonschijf speelt hier een belangrijke rol.

1. 48-43 13-18

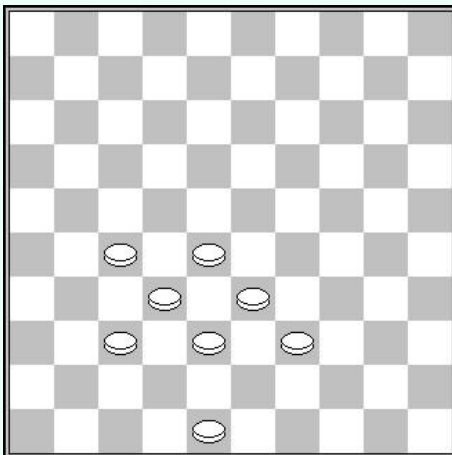
Op (24-29), volgt 27-22

2. 38-33 23-29 3. 43-38 18-22

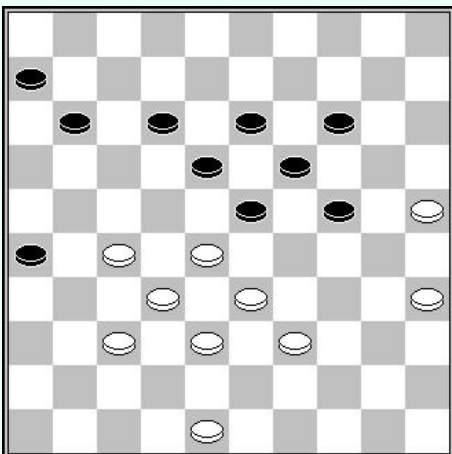
4. 28x17 21x12 5. 33-28 enz.

4 – De kroonschijf als achtergebleven schijf

We hebben zojuist het belang van de mobiliteit van de kroonschijf gemeten. Omgekeerd, wanneer de kroonschijf wordt gehinderd door een andere schijf, en niet de mogelijkheid heeft om verder te komen, wordt het een passieve schijf, een achtergebleven schijf. Dit is vaak het geval in het volgende schema, zie diagram :

De kroonschijf wordt geblokkeerde door de schijven 37, 38 en 39.

Wit aan zet

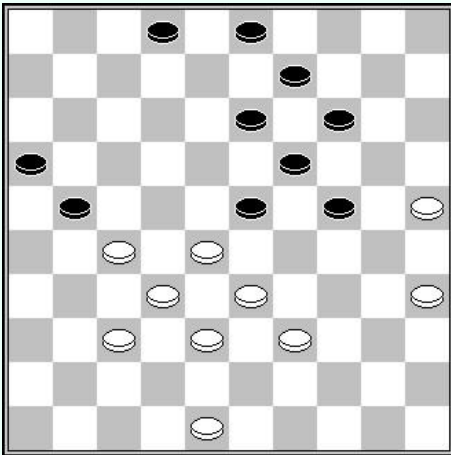
In deze stand wordt wit bedreigt door de coup royal door (24-29) 33x24 (19x30) 28x17) 11x44.

Door te spelen :

1. 48-42

Wit pareert de coup royal, maar blijft zitten met een achtergebleven schijf op 42.

Wit aan zet

Beide kampen hebben hun kroonschijf behouden. Ze hebben absoluut niet dezelfde waarde. De witte schijf zit ingesloten, terwijl schijf 3 de schijvenformatie 3-9-14 ondersteunt om schijf 25 te ruilen.

- 1. 27-22 14-20 2. 25x14 09x20**
3. 39-34

Wat anders ?

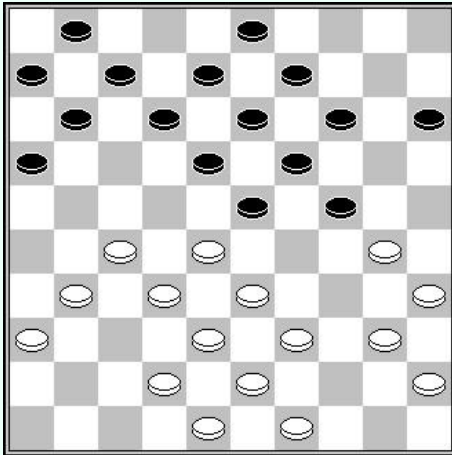
- 3... 20-25 4. 34-29 23x34 5. 22-18 13x22**
6. 28x26 24-30

Wit kan de doorbraak naar dam niet verhinderen.

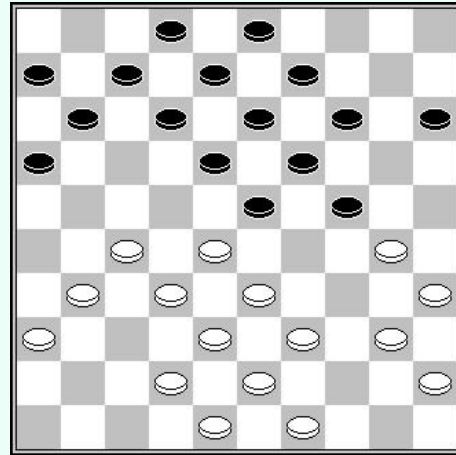
Hoofdstuk 8 : De basisschijven 49 en 50

De basisschijven 49 en 50 hebben vaak een gelijke waarde. Er bestaan echter enkele verschillen die we zullen benadrukken :

1 – In een klassiek systeem

Zwart aan zet

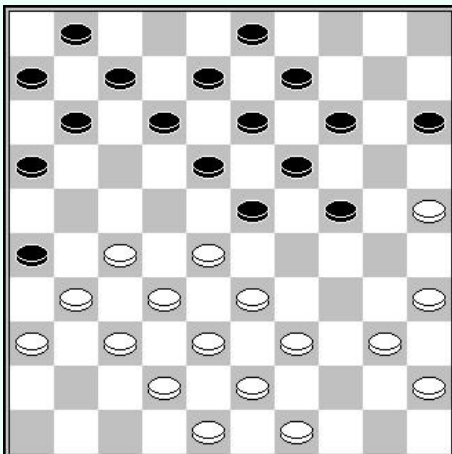

Zwart aan zet

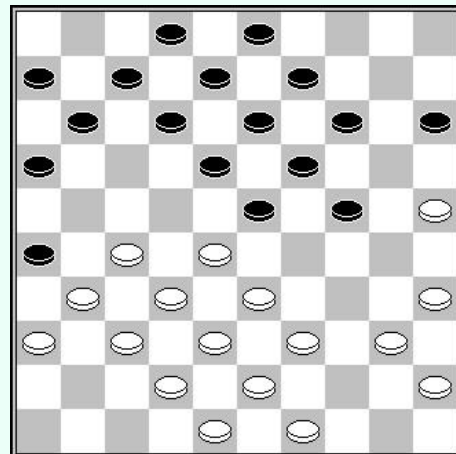
Deze situatie komt regelmatig voor in klassieke partijen.

In het eerste diagram, heeft zwart zijn schijf 2 opgespeeld. Dit laat hem toe zijn rechtervleugel te ontwikkelen door (12-17), daar de eventuele ruil 27-22 het witte centrum ontmanteld

In het tweede diagram heeft zwart schijf 1 geactiveerd. De ontwikkeling van zijn rechtervleugel dient natuurlijk door (11-17) te gebeuren. In dit geval heeft wit de excellente ruil ter beschikking 27-22 (18x27) 31x11, die het drievoudige voordeel heeft van het verhinderen van het opbouwen van de formatie 6-11-17, het ontwijken van de dreiging van de coup royal, en tenslotte het in het spel brengen van schijf 36 naar veld 27.

Zwart aan zet

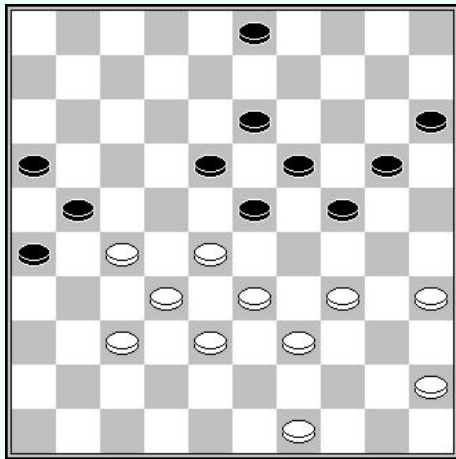

Zwart aan zet

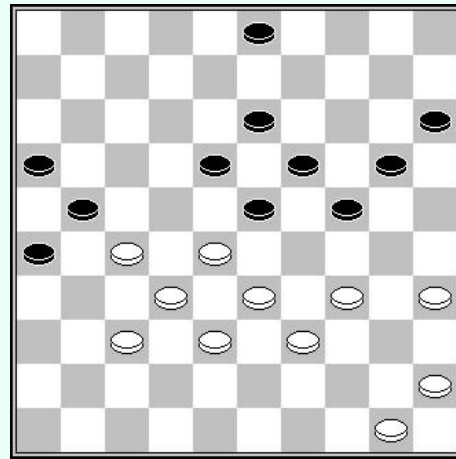
Deze situatie komt eveneens regelmatig voor.

In het eerste diagram heeft zwart zijn rechtervleugel geïmmobiliseerd en kan schijf 11 niet opspelen wegens een directe damzet, noch schijf 12 wegens een bomzet.

In het tweede diagram heeft zwart de mogelijkheid om (11-17) te spelen, met nochtans dezelfde ongemakken als eerder vermeld.

Wit aan zet

Wit aan zet

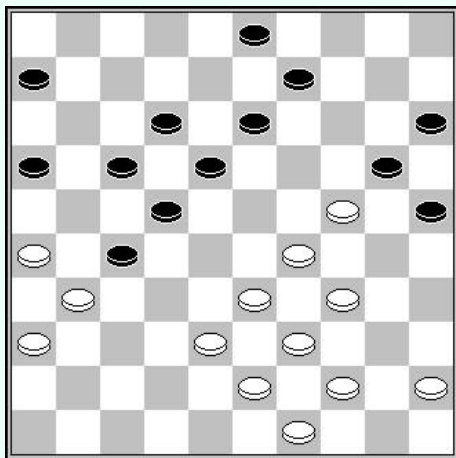
Hier bekijken we het belang van schijf 49 bij het veroveren van de rechtereuleugel. In het eerste diagram heeft wit na 34-30 (20-25) de keuze tussen 39-34 en 49-43.

In het tweede diagram, heeft wit slechts één alternatief, namelijk het spelen van 34-30 (20-25) 39-34, enz.

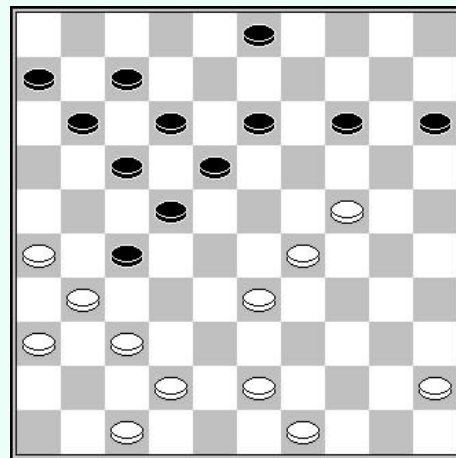
2 – In flankspel

In een flankspel partij is schijf 49 veel nuttiger dan schijf 50.

Laten we volgende standen eens bekijken :

Wit aan zet

Wit aan zet

Alexander Georgiev – Guntis Valneris (2013)

1ste diagram: dankzij hun 38-43-49-formatie heeft wit de mogelijkheid om de vervelende schijf 27 van de tegenstander te verwijderen door 38-32 (27x38) 43x32 en om de controle over het centrum over te nemen.

Noteer ook dat schijf 49 combinaties met de eindslag 20x49 verhindert.

2de diagram : wit heeft voordeel verkregen door :

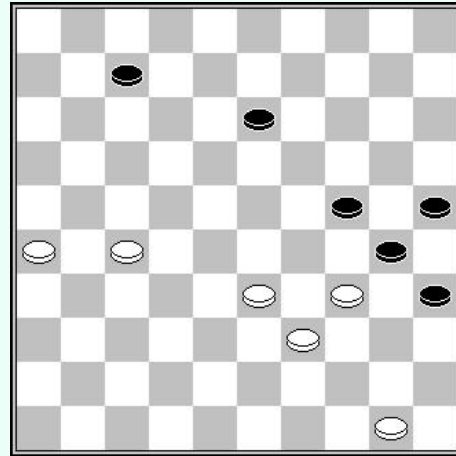
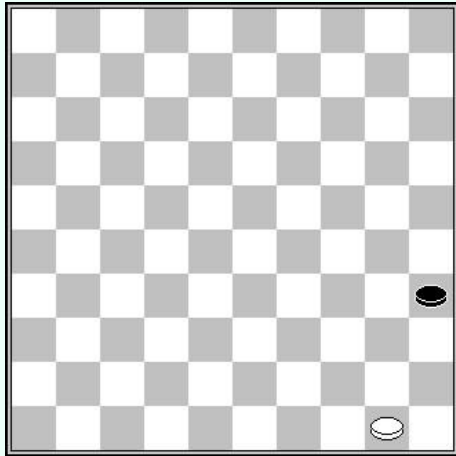
29. 37-32 (27x38) 30. 43x32 (11-16) 31. 42-38 (06-11) 32. 32-28 (16-21) 33. 49-43 (21-27)

34. 43-39 (13-19) 35. 24x13 (18x09) 36. 29-23 enz.

27-32 37.38x18 14-19 38.23x14 12x32 39.31-27 2-0

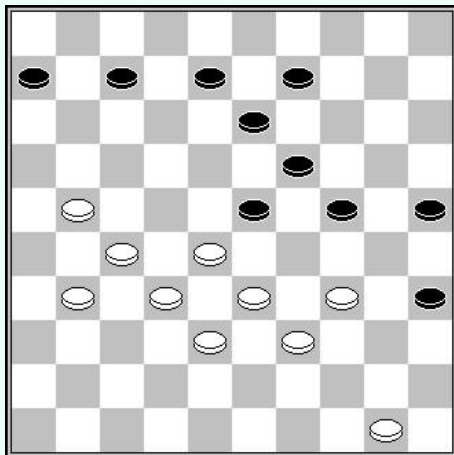
3 – In het eindspel

In het eindspel speelt schijf 50 onmiskenbaar een grotere rol dan schijf 49 bij het indammen van de opmars van de tegenstander op de rechterflank.

In het 1ste diagram ziet men dat schijf 50 op zijn plaats kan blijven zonder dat schijf 35 kan passeren. Met schijf 49 dient men naar veld 44 te spelen.

In het tweede diagram, indien zwart (24-29) speelt, kan wit de schijf slaan met 34x23 zonder schrik voor (35-40) daar 50-45 mogelijk is met het vervolg (30-34) 39x30 (35x24) 33-29 enz. Met de schijf op 49, is wit geforceerd de ruil door (24-29) 33x24 (30x19) te accepteren om de doorbraak naar dam te vermijden.

Ton SIJBRANDS – D. van DOMMELEN
 Simultaan Ton Sijbrands Amsterdam, 08-11-1979
 Zwart aan zet

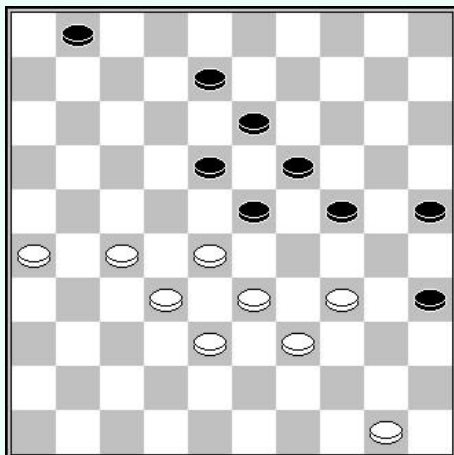
38... 13-18 39. 21-17 09-13 40. 28-22 (?)

Beter is 31-26

40... 07-11 ?

Zwart kan ontsnappen door (25-30) 34x25 (35-40) enz.

**41. 31-26 11-16 42. 26-21 35-40 43. 34x45 25-30
 44. 50-44 23-29 45. 32-28 18-23 46. 22-18 23x34
 47. 18x09 29x38 48. 09-04 24-29 49. 27-22 16x18
 50. 04x49 19-23 51. 44-39 (2-0)**

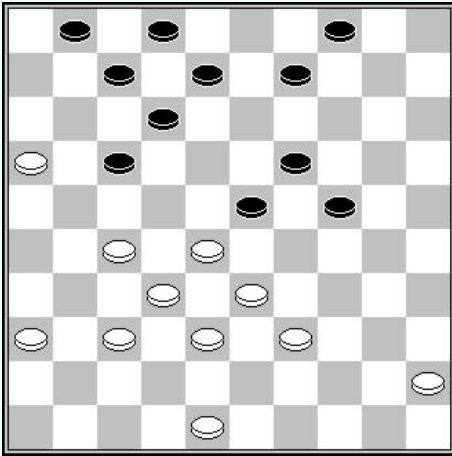
Wit aan zet

Wit kan van de situatie profiteren door :

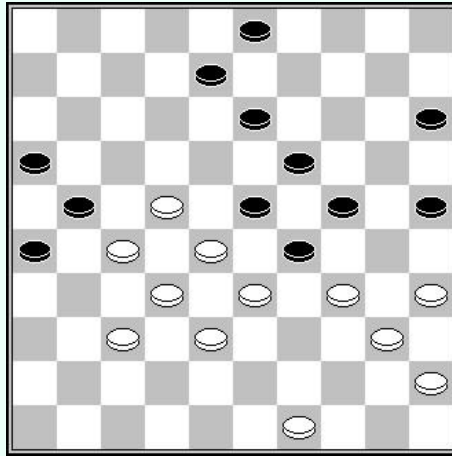
1. 28-22 01-07 2. 33-28

En wit profiteert van het feit dat (24-29) 50-45 (29x40) 45x34 (25-30) 34x25 (35-40) faalt simpelweg na 39-34 (40x29) 25-20 met het onstuitbare vervolg 20-14.

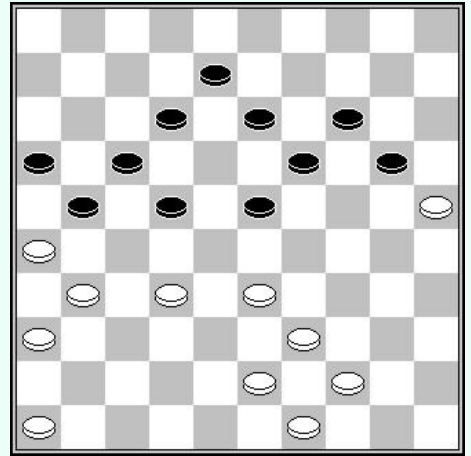
In de volgende reeks diagrammen wit speelt en wint.

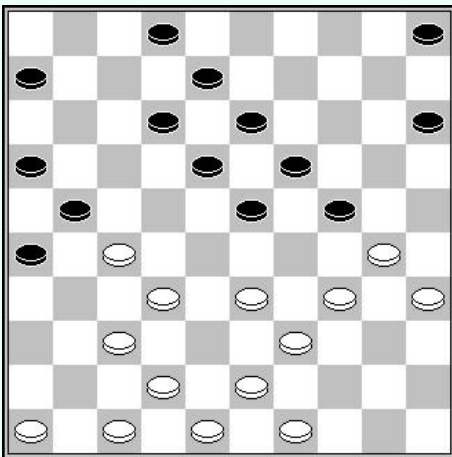
D1 : Zwart aan zet

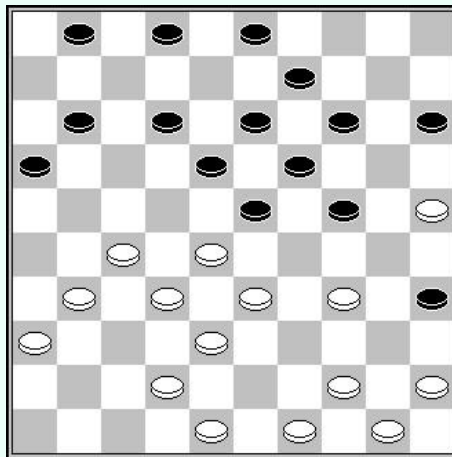
D2 : wit aan zet

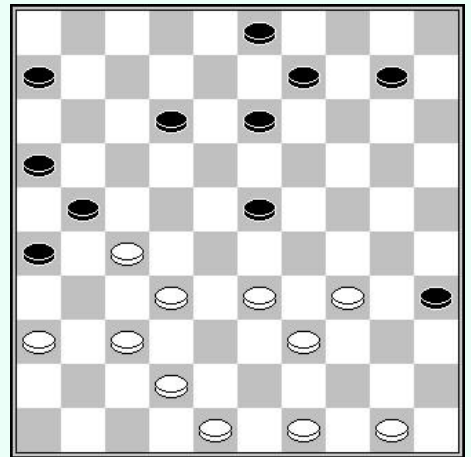
D3 : wit aan zet

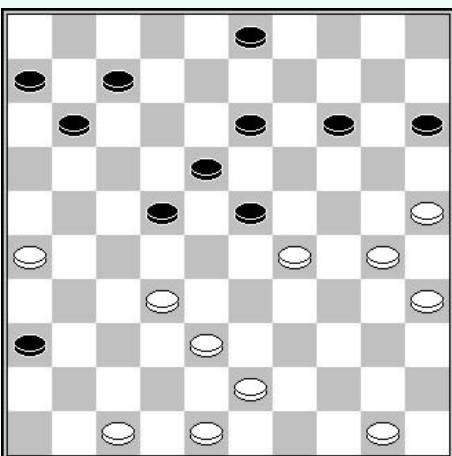
D4 : wit aan zet

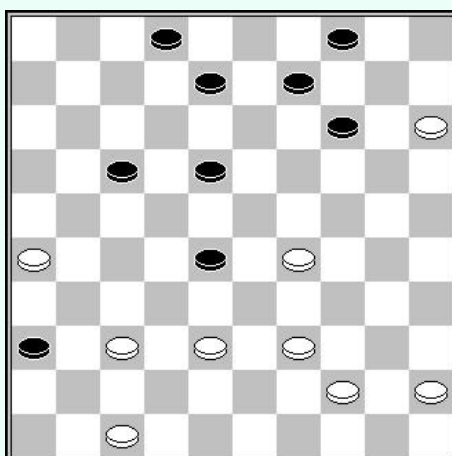
D5 : wit aan zet

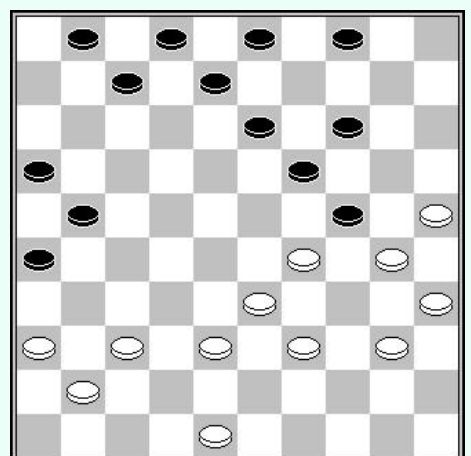
D6 : wit aan zet

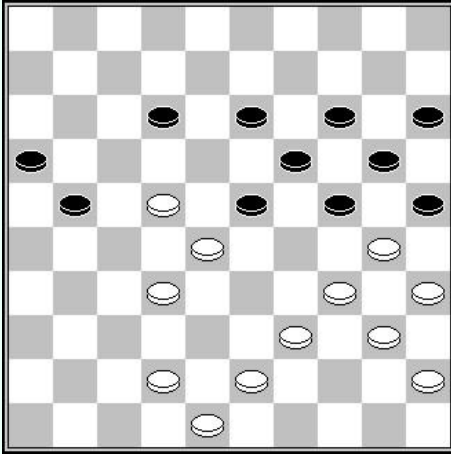
D7 : wit aan zet

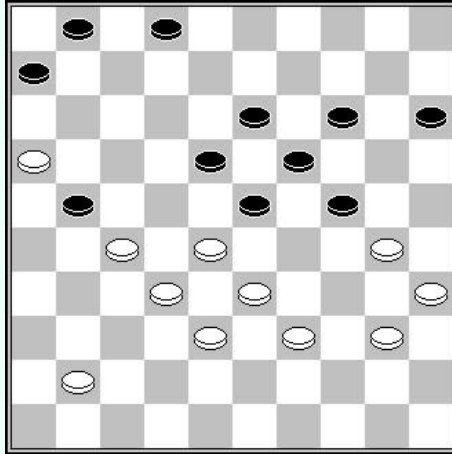
D8 : wit aan zet

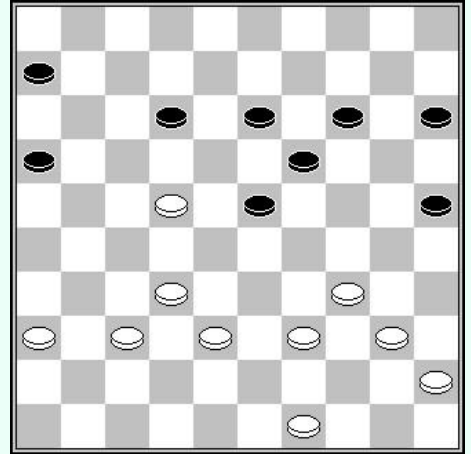
D9 : Zwart aan zet

D10 : wit aan zet

D11 : Zwart aan zet

D12 : wit aan zet

Oplossingen :

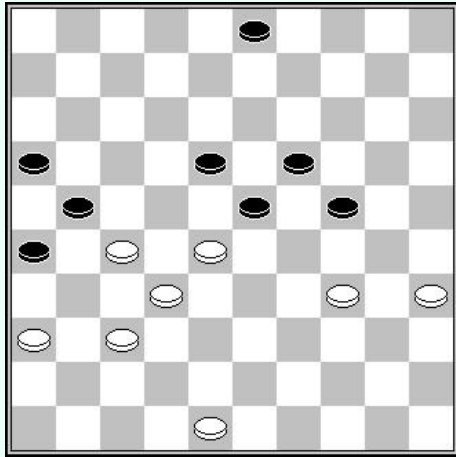
- D1** – Johan Veerman – Hans Jansen (NK-T Ereklasse, 2008)
31... 24-29 32.33x13 09x18 33.28x19 18-23 34.19x28 07-11 35.16x18 17-22
36.28x17 08-12 37.17x08 2x44
- D2** – Fred Ivens – W. Groenendijk (Waddinxveen damdag, 1969)
37.34-30 25x34 38.22-17 21x12 39.35-30 24x44 40.33x24 19x30 41.49x07
- D3** – Wladimir Agafonow - Baba Sy (Suiker GMA, 27-12-1975)
38.32-27 21x32 39.43-38 32x34 40.33-28 22x33 41.44-39 34x43 42.49x07
- D4** – Peter van Heun – Paul Day (NK-T 1e klasse B, 1993)
27.37-31 26x28 28.33x22 21x32 29.39-33 18x27 30.33-29 24x33 31.43-38 32x43 32.49x09
- D5** – Théo van den Hoek – N. Keessen (NK-T 1e klasse B, 1981)
24.34-29 23x34 25.28-23 19x26 26.44-40 35x44 27.50x06
- D6** – Fred Toetenel – Herman Clevis (NK-T 2e klasse B, 1980)
33.37-31 26x28 34.33x22 21x32 35.22-18 13x22 36.34-29 23x43 37.49x07
- D7** – Toby Hage – Danny Verschueren (NK-T 1e klasse A, 1992)
36.30-24 23x34 37.24-20 15x24 38.47-41 36x47 39.43-39 47x44 40.50x10
- D8** – Valeri Zakorjukin – Villem Lüüs (Saaremaa kapp, 1995)
40... 18-23 41.29x18 17-21 42.26x17 28-32 43.37x28 36-41 44.47x36 08-12 45.17x08 02x42
- D9** – Ramon Sakidin – Edwin Feddema (NK-T 1e klasse B, 1990)
28... 21-27 29.29x18 26-31 30.37x26 16-21 31.26x17 27-31 32.36x27 07-12 33.18x07 01x45
- D10** – Hendrik van der Zee – Edgar Haagh (NK-T Hoofdklasse, 1997)
39.34-29 24x44 40.40x49 25x34 41.22-18 13x33 42.43-39 33x44 43.49x07
- D11** – Alexander Verkhoviykh – Alexander Fourman (Moscow - Leningrad, 1990)
35... 18-22 36.27x18 21-27 37.32x21 06-11 38.16x07 01x45
- D12** – Nikolai Gulyaev - Vincent Lievense (Nijmegen, 2006)
35.34-30 25x43 36.22-18 13x22 37.32-27 22x33 38.49x07

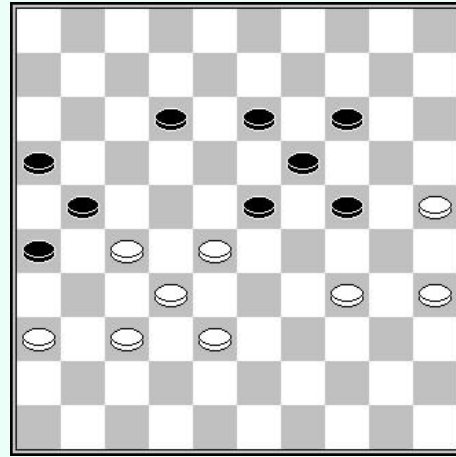
Deel 3 : randschijven

Hoofdstuk 1 : witte schijf 36

De defensieve waarde van schijf 36 is ontegensprekelijk. Het enige risico dat wit loopt is dat deze uiteindelijk in het middenspel niet aan het gebeuren deelneemt en gekwalificeerd wordt als achtergebleven schijf.

Zwart aan zet

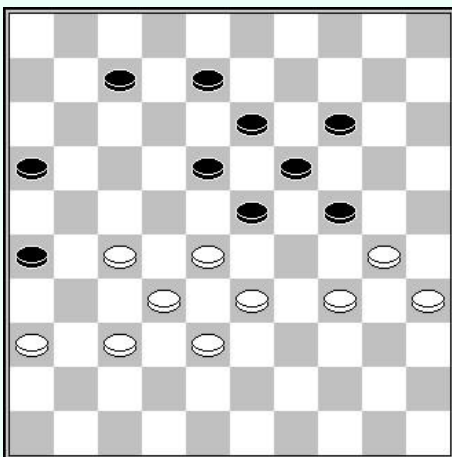
Wit aan zet

De twee posities lijken vergelijkbaar. Nochtans in het eerste diagram neemt schijf 36 deel aan de actie terwijl ze in het tweede diagram geen rol speelt. Laat ons dit eens nader bekijken :

Diagram n°1 : bijvoorbeeld (03-09) 34-30 (24-29) [in feite, de aanwezigheid van een schijf op 36 verhindert de opstoot en (23-29) door 28-23 enz.] 30-25 enz. Of ook : (03-08) 34-30 (24-29) 30-25 (18-22) 27x18 (23x12) 25-20 (19-24) 20-14 (29-34) 14-10 (34-39) 48-43 enz.

Diagram n°2 : schijf 36 neemt niet deel aan het spel. Na bijvoorbeeld 38-33 (13-18) ! 25-20 [na 34-30 volgt (12-17) 36-31 (17-22) 28x17 (21x12) 33-28 (12-17)] (24x15) ! 34-30 (14-20) enz.

Zwart aan zet

Deze stand is winnend voor zwart :

1... 07-12 !!

De natuurlijke zet (08-12) leidt tot remise na het verbazende vervolg

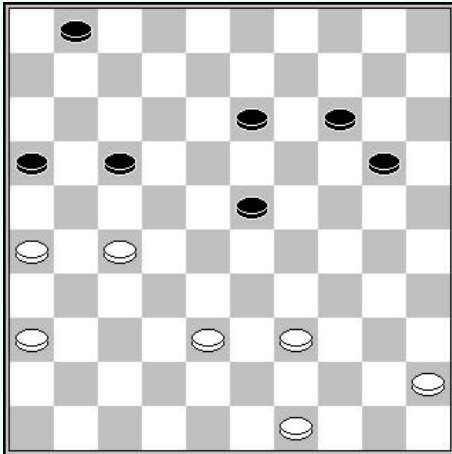
36-31 (07-11) 30-25 (11-17) 34-30 (17-21) 28-22 enz.

2. 30-25

Na 36-31 (12-17) 30-25, wint zwart simpel door : (17-22) 28x17 (24-30) 35x24 (19x28)

**2... 16-21 ! 3. 27x16 18-22 4. 28x17 12x21
5. 16x27 24-30 6. 35x24 19x28 7. 37-31 28x37
8. 31x42 23-28 9. 42-37 08-12**

En de witte stand is hopeloos.

Graaskamp - Sipma (Salou 2017)

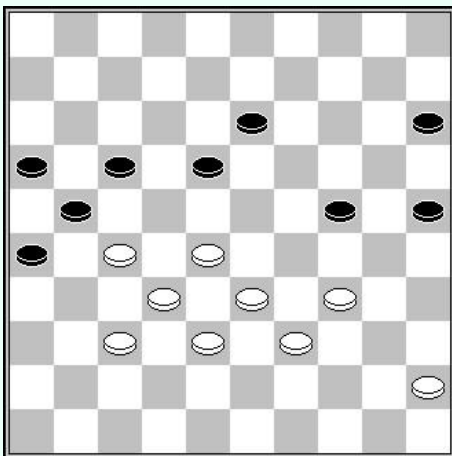
43^e zet – zwart aan zet

Zwart buit de zwakte van schijf 36 op de volgende manier uit :

**43... 01-07 44. 49-43 07-12 45. 39-33 20-24
46. 38-32 13-18 ! 47. 33-28**

Wit moet ten alle prijze de ruil (24-29) 33x24 (23-28) 32x23 (18x20) voorkomen die schijf 36 buiten spel zet.

**47... 23-29 48. 43-38 14-19 ! 49. 45-40 24-30
50. 40-35 30-34 51. 36-31 18-23 52. 27-22 34-39 enz.**

Viacheslav Shchegolev – Andries Andreiko

Tiebreak URSS-K 1964

46^e zet – wit aan zet

Schijf 15 is inactief.

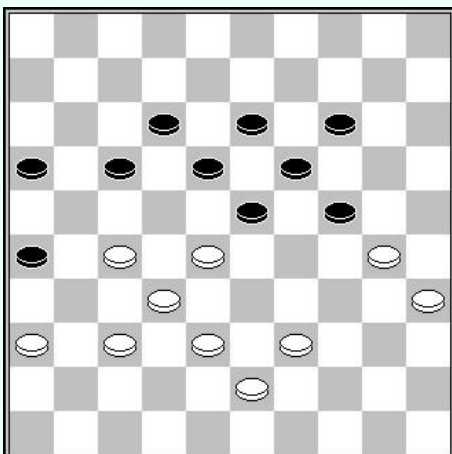
46. 45-40 ! 15-20 47. 40-35

Wit sluit het trio schijven 20-24-25 op.

47... 17-22 48. 28x17 21x12 49. 32-28 !

Zoals in het vorige voorbeeld, vormt wit de formatie 28-33-39.

49... 13-19 50. 27-22 ! 18x27 51. 28-23 19x28 52. 33x31
Zwart geeft op.

Piet Roozenburg – RC Keller

Damas toernooi 1950

44^e zet – wit aan zet

Deze stand wordt tegenwoordig als een standaard positie beschouwd. Ze is niet winnend, maar het vinden van de remise is zeer moeilijk als men de oplossing niet kent. Het belang van deze stand is het tonen van het nut van schijf 36 wanneer men over een aantal reservetempi beschikt.

44. 39-34 !

Schijf 36 wapent wit tegen het offer (16-21) 27x16 (18-22) door 34-29 !

44... 17-21 45. 28-22 ! 24-29

Een logische zet, maar verliezend. Remise haalt men door (14-20)

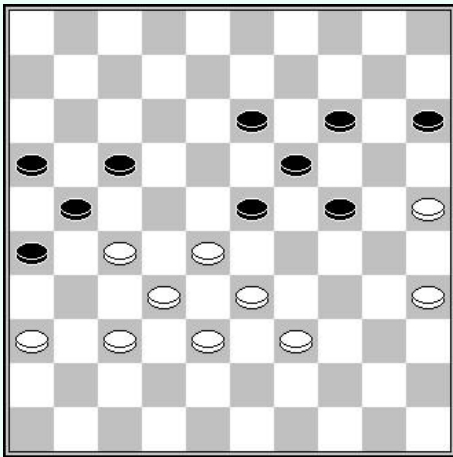
en indien : A – 38-33 (23-29) 34x25 (12-17) 30x08 (17x48) enz.

B – 30-25 (24-29) 25x14 (29x40) 35x44 (19x10) 43-39 (23-29) ! enz.

**46. 43-39 29x40 47. 35x44 14-20 48. 38-33 20-24 49. 33-28 ! 24x35 50. 39-34 12-17
51. 22x11 16x07 52. 27x16 07-12 53. 36-31 !**

Schijf 36 speelt op dit moment een beslissende rol.

53... 12-17 54. 31-27 enz.

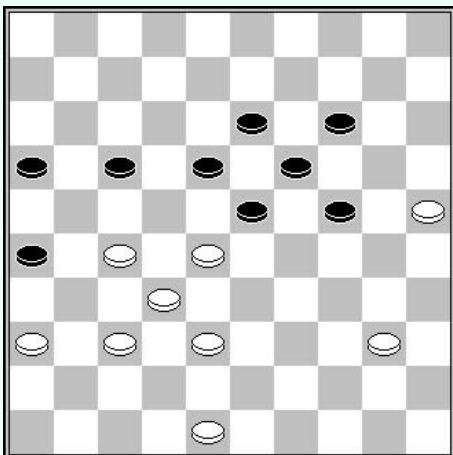
Iser Kouperman – A. Winderman

URSS-K 1954

47^e zet – wit aan zet

De waarde van de schijf 36 en 15 is absoluut niet gelijk. Wit forceert het spel door :

**47. 27-22 ! 15-20 48. 22x11 16x07 49. 36-31 ! 07-11
50. 31-27 11-16 51. 39-34 ! 13-18 52. 34-30 23-29
53. 28-22 18-23 54. 33-28 enz.**

Vladimir Kaplan – Sergeï Mansjien

URSS-K 1964

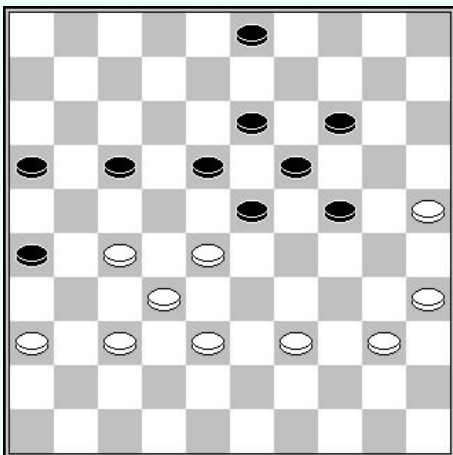
47^e zet – wit aan zet

Een ander voorbeeld dat het defensieve belang van schijf 36 illustreert als je reservetempi hebt.

47. 48-43 ! 17-21

Op (24-29) volgt simpel 27-22 (18x27) 32x12 (23x41) 36x47. Het offer (16-21) 27x16 (18-22) wordt gecounterd door de plakker 25-20.

48. 38-33 23-29 48. 43-38 18-23 49. 27-22 +

Fred IVENS – Krijn TOET (1968)

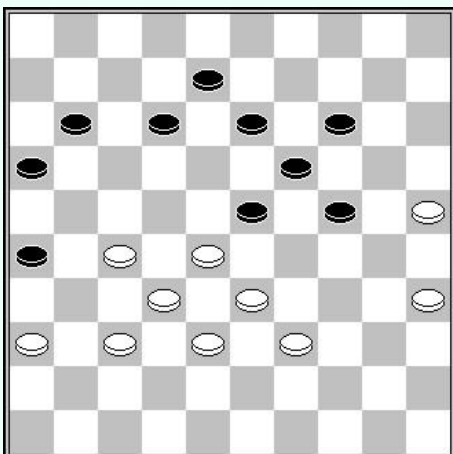
45^e zet – wit aan zet

Nog een mooi voorbeeld van de kracht van schijf 36 bij het einde van het middenspel in een klassieke partij.

45. 40-34 ! 17-21

Het offer (16-21) 27x16 (18-22) wordt beantwoord door 25-20

**46. 38-33 ! 03-08 47. 28-22 08-12 48. 35-30 !! 24x35
49. 22-17 26-31 50. 37x26 23-28 51. 33x22 18-23
52. 17x08 13x02 53. 26x17 23-29 54. 34x23 19x37
55. 36-31 ! 37x26 56. 39-34 enz.**

Wit aan zet

In deze voor wit kritische stand, laat schijf 36 toe remise te maken door :

1. 27-22 !

Na 39-34 (13-18), is de witte stand waarschijnlijk verliezend.

1... 12-18

Na (16-21) volgt direct 33-29 (24x31) 36x20

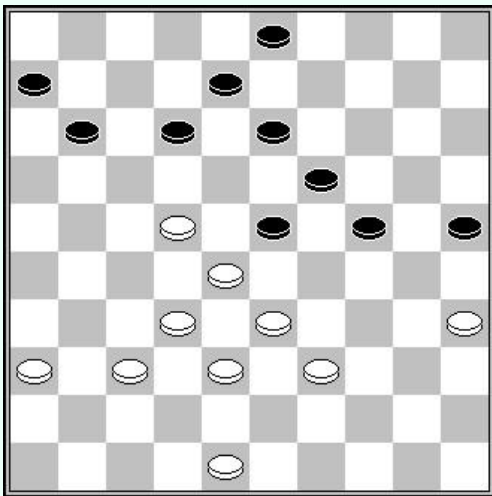
Na (12-17) 39-34 (08-12) 36-31 ! heet wit niets meer te vrezen.

Na (11-17) 22x11 (16x07) volgt 28-22 !! (12-18) [op (07-11) volgt 22-18 en 33-29, op de schijfwinst (23-28) 32x23 (19x17) volgt de damzet 37-31 (26x37) 38-32 (37x28) 33x20] 22-17 enz. =

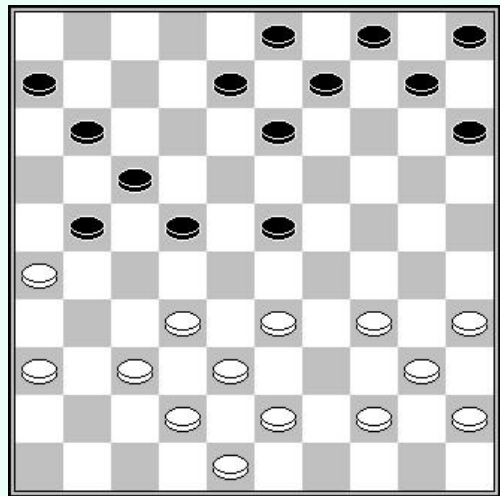
2. 22-17 11x22 3. 28x17 16-21 4. 33-29 ! 24x31

5. 36x16 enz =

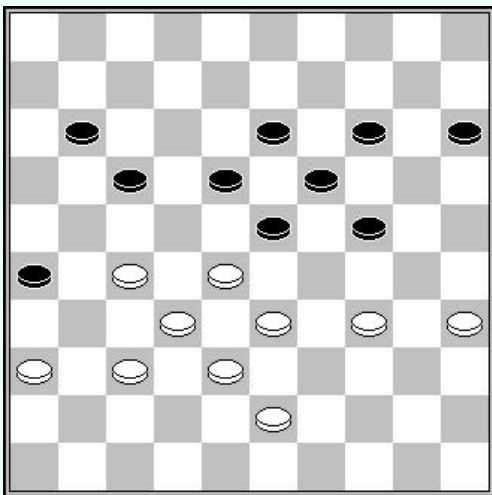
In de volgende reeks diagrammen, wit speelt en wint dankzij een combinatie waarbij de eindslag volgt vanaf schijf 36.

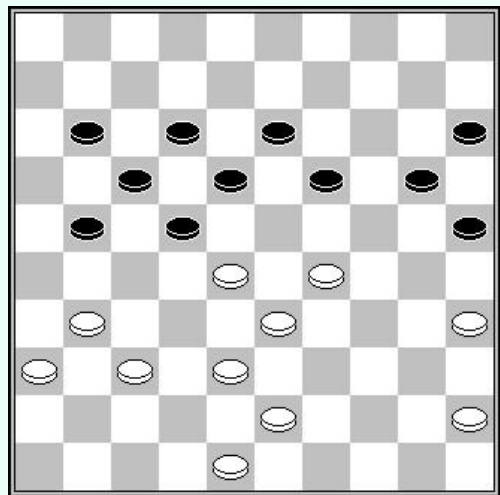
D1 : wit aan zet

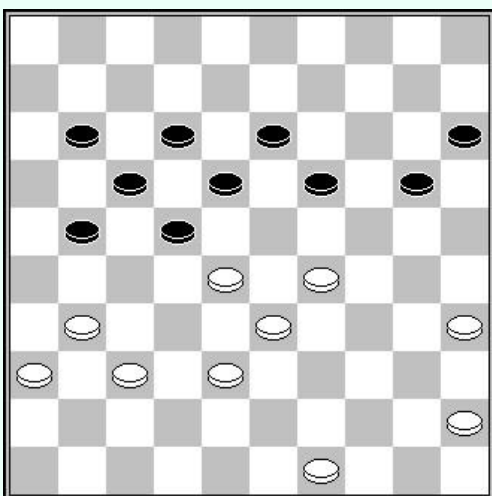
D2 : wit aan zet

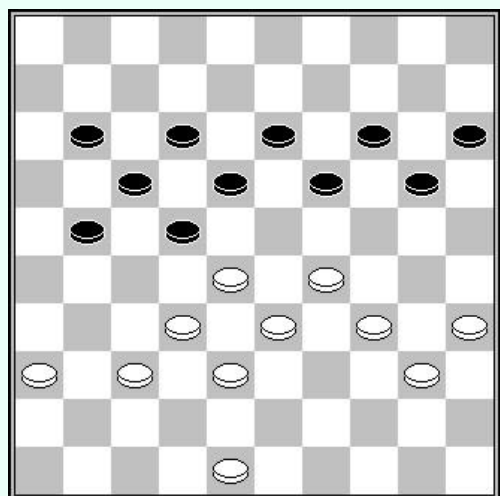
D3 : wit aan zet

D4 : wit aan zet

D5 : wit aan zet

D6 : wit aan zet

Oplossingen :

D1 – 22-18 (13x22) 28x17 (a.l.) 33-29 (24x31) 36x7

D2 – 33-28 (22x33) 38x18 (13x22) 32-28 (22x33) 42-38 (33x31) 36x7

D3 – coup Avid par 37-31 (26x37) 32x41 (23x21) 33-29 (24x42) 41-37 (42x31) 36x7

D4 – 29-23 (18x29) 33x24 (22x42) 31-26 (19x30) 35x24 (20x29) 43-39 (42x31) 36x9

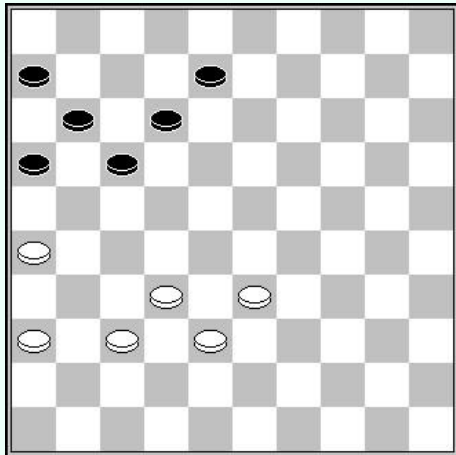
D5 – 28-23 (19x39) 49-43 (39x48) 29-23 (18x29) 31-26 (48x31) 36x9

D6 – 29-23 (18x29) 33x24 (22x31) 36x9 (19x39) 9-3 etc.

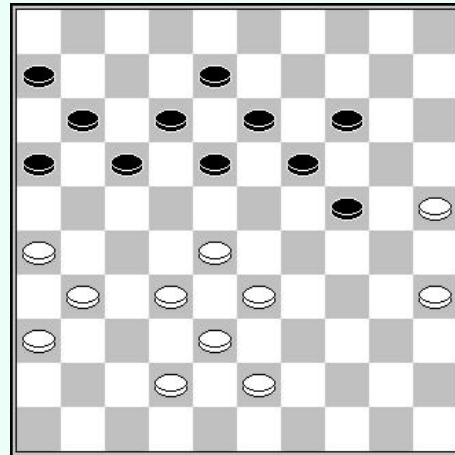
Hoofdstuk 2 : randschijf 26

Randschijf 26 speelt een belangrijke rol in de keuze van het speelplan. De waarde van deze pion is dubbelzinnig. Het kan een zwakke pion zijn die gebruikt kan worden of juist een pion die erg vervelend is voor de tegenstander.

Laten we de volgende standen eens bekijken :

Zwart aan zet

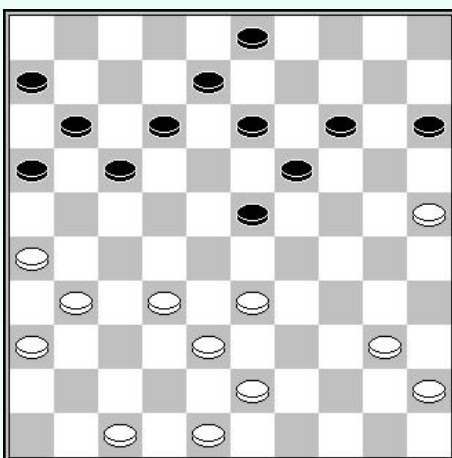
Wit aan zet

In het eerste diagram, is de massa zwarte schijven niet effectief. Schijf 26 belemmert de ontwikkeling van zwart op zijn rechtervleugel. We zullen later fragmenten uit partijen zien die deze ongemakkelijke situatie van zwart duidelijk onderstrepen.

Omgekeerd, in het tweede diagram, oefent de zwarte formatie 6-11-16-17 druk uit op de positie van wit. 43-39 is verhinderd door de coup Philippe (24-29) 33x24 (19x30) 35x24 (17-21) 26x17 (11x44). Na 1. 31-27 (18-23) 2. 43-39 (13-18) is de witte stelling onhoudbaar.

1 – De voordelige schijf 26

We zullen nu de voordelen ontwikkelen die kunnen worden behaald met posities in het genre van het eerste diagram:

Guntis Valneris – Ove Verdel

Riga 1998

30^e zet – wit aan zet

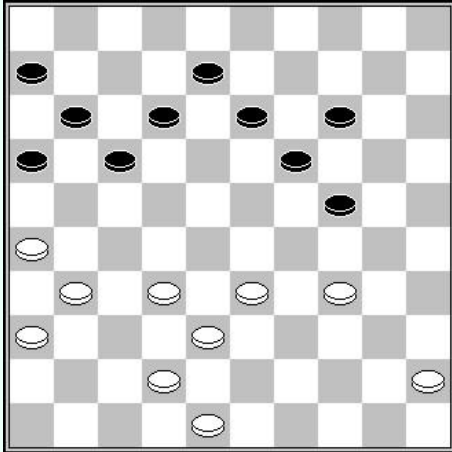
Zwart heeft a priori een goede centrale stelling, maar daarna valt alles uiteen:

**30. 33-29 ! 23x34 31. 40x29 03-09 32. 29-24 ! 19x30
33. 25x34**

Wit benadrukt bepaalde zwakke punten in de zwarte stelling. We merken dus de vertraging in de ontwikkeling van schijven n 6 en 11 op, evenals een ongemak voor zwart op de rechtervleugel.

**33... 14-19 34. 47-42 09-14 35. 38-33 15-20
36. 43-38 20-24**

Volgend diagram :

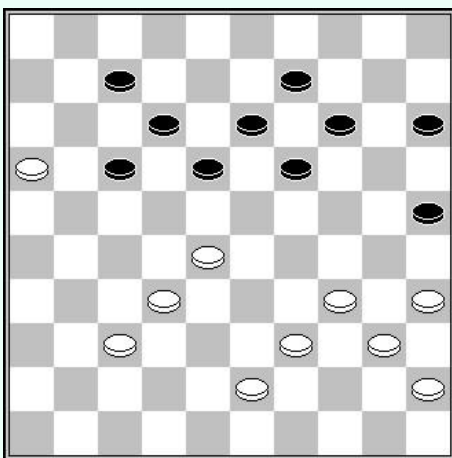
Wit heeft de belangrijke formatie 33-38-42 geconstrueerd omdat het beheersen van veld 29 van het allergrootste belang is voor wit.

**37. 33-29 ! 24x33 38. 38x29 14-20 39. 42-38 20-25
40. 45-40 19-24 41. 29x20 25x14 42. 40-35 14-20
43. 38-33 12-18 44. 34-29 ! 20-25 45. 32-27 !**

De zwarte stand is volledig onder controle.

**45... 18-23 46. 29x09 17-22 47. 27x18 16-21
48. 26x17 11x04**

Enz. W+

Leonid Kats – Andris Andreiko

URSS-Kt 1965

37^e zet – Zwart aan zet

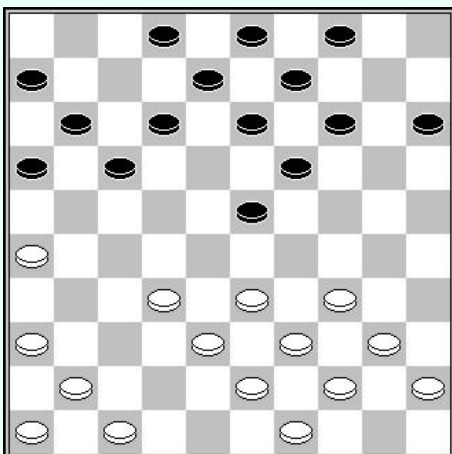
37... 15-20 !

Introduceert de dreiging (18-22) 39-33 (25-30) 35x15 (14-20) 15x24 (19x48). Deze dreiging is niet onmiddellijk effectief, want na (18-22), wit over de plakker 16-11 beschikt.

Maar na 38. 37-31 (07-11) 39. 16x07 (12x01) is de dreiging reëel.

**38. 43-38 20-24 39. 28-23 19x28 40. 32x23 18x29
41. 34x23 13-18 42. 39-34 18x29 43. 34x23 09-13
44. 38-33 13-18 45. 33-28 18x29 46. 37-32 25-30
47. 32-27 29-33 48. 28x39 12-18 49. 40-34 17-22
50. 34x25 22x31 N+**

De volgende analyse komt uit het oude Belgische magazine «Blancs et Noirs», en komt uit een kroniek over de theorie van de ex-Russische kampioen Vladimir Kaplan :

Kaplan – Kiriev

½ finale URSS-K 1973

Na aanzienlijke krachten op de rechtervleugel te hebben geconcentreerd, bezet wit het belangrijke veld 29:

1. 34-29 23x34 2. 40x29

Nu kan zwart uiteraard reageren door veld 24 te bezetten met (19-24), maar in dit geval zullen ze na 39-34 te maken krijgen met sterke druk op hun linkervleugel. De mogelijke formatie door (14-20) gevolgd door (19-24) zou effectief zijn. Wit, die geen schijf op 35 heeft, heeft de middelen om op het juiste moment sleutelveld 23 te bezetten.

2... 12-18 3. 41-37

De opportune zet die zwart verhindert veld 22 te bezetten door (17-22) vanwege 37-31 gevolgd door 32-27 met een onaangename stelling voor zwart.

3... 19-23 4. 44-40

Te noteren dat 39-34 verhindert is door (18-22) 29x27 (17-21) 26x17 (11x42)

4... 23x34 5. 40x29 14-19 6. 45-40 19-23 ?

7. 40-35 ! 23x34 8. 39x30

Wit verhoogt hiermee de druk op de rechtervleugel.

8... 15-20

Deze zet vergemakkelijkt het spel voor wit. Zwart had zonder twijfel beter door naar 22 te gaan.

9. 37-31 18-23 10. 43-39 13-19 11. 46-41 20-24

Zwart heeft de centrale velden 23 en 24 bezet, maar dit is slechts voorlopig.

12. 41-37 02-07 ?!

Het was rationeler om de centrale schijven te consolideren met (09-14) en (04-10), waardoor wit wordt verhinderd veld 29 te heroveren.

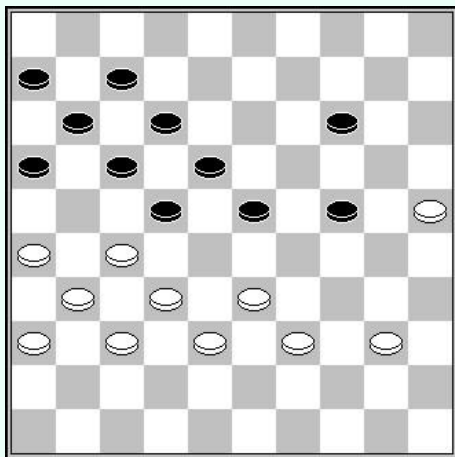
13. 47-42 07-12 14. 39-34 12-18 15. 31-27 08-12 16. 33-29 ! 24x33 17. 38x29

Door veld 29 opnieuw te bezetten, krijgt wit grote bewegingsvrijheid op zijn rechtervleugel.

17... 09-13 18. 49-43 03-08 19. 30-25 04-09 ?

Een serieuze fout. Zwart had zich moeten bevrijden door (19-24), (23-28) en (17-21).

**20. 37-31 17-22 21. 42-37 11-17 22. 43-38 09-14 23. 35-30 14-20 24. 25x14 19x10
25. 30-24 10-14 26. 38-33 enz. W+**

Vadim Virny – Vladimir Kolesnik

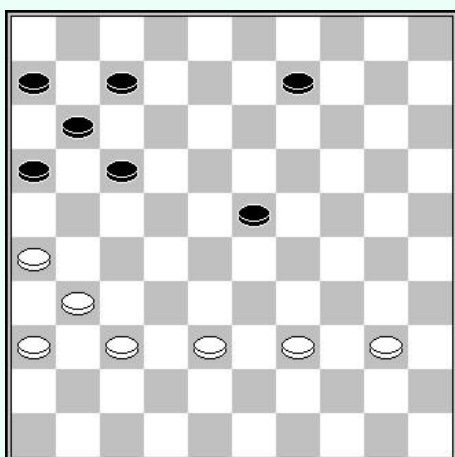
URSS-Kt 1983

43^e zet – Zwart aan zet

De volgende stand is zeer interessant vanuit theoretisch standpunt. Zwart bevrijdt zich door :

**43... 14-20 44. 25x14 24-29 45. 33x24 23-28
46. 32x23 18x09 47. 27x18 12x23**

Na deze klassieke bevrijding, is de stand als volgt :

Zwart bevindt zich in slechte papieren stand wat betreft zijn formatie 6-11-16-17 die nutteloos is tegen de controleformatie 26-31-36-37.

48. 37-32 ?!

Een speculatieve zet.

48... 09-14 ?

Zwart heeft hier de mogelijkheid het spel in evenwicht te brengen door de weinig orthodoxe zet 48... (16-21) ! daar na 49. 31-27 (11-16) ! 50. 38-33 (07-11) 51. 36-31 [de aanval 33-28 levert de coup Philippe (17-22) 27x29 (9-14) 26x17 (11x35)] (23-28) ! enz.=

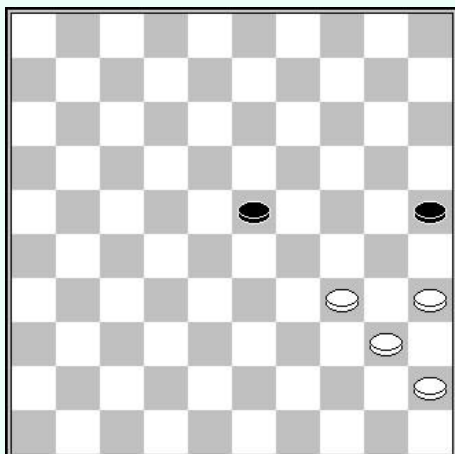
**49. 32-27 ! 14-19 50. 39-34 19-24 51. 38-33 16-21
52. 27x16 23-28 53. 33x22 17x28 54. 31-27 enz. W+**

We raden voor persoonlijke analyse de partij Sjogolev-Getmanski aan gespeeld tijdens het invitatie-toernooi te Doorwerth in 2007 :

<https://toernooibase.kndb.nl/opvraag/applet.php?kl=23&ld=308&r=7&jr=7&wed=51106&view=>

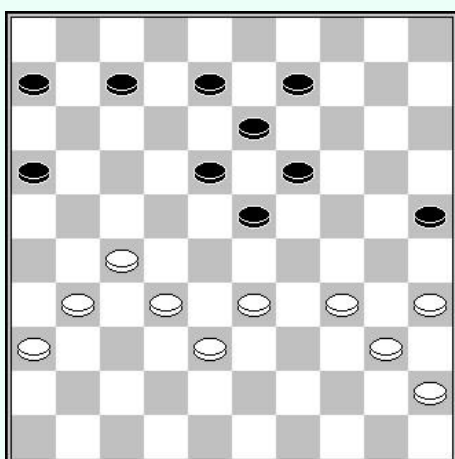
2 – De nadelige schijf 26

Randschijf 25 (voor zwart) is in sommige gevallen een zwakke randschijf indien in combinatie met 1 centrale schijf 23.

In deze stand ziet met dat de formatie 34-35-40-45 toelaat de centrale schijf van de tegenstander direct te bedreigen.

We merken echter op dat deze formatie 4 schijven mobiliseert, en dat ze, afgezien van de druk die ze op schijf 23 uitoefent, niet veel nut heeft.

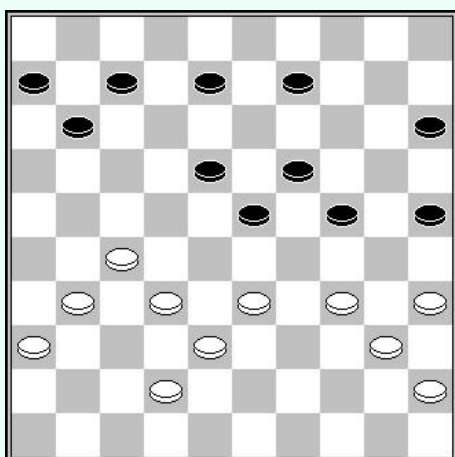
In de volgende stand isoleert wit de centrale schijf door :

1. 27-22 ! 18x27 2. 31x22 16-21

Een gedwongen zet daar (06-11), (07-11), of (08-12) direct een coup Philippe door 27-21 of 27-22, gevolgd door 34-30 (25x34) 40x27.

3. 33-29

En zwart heeft geen mogelijkheid meer schijf 23 te verdedigen.

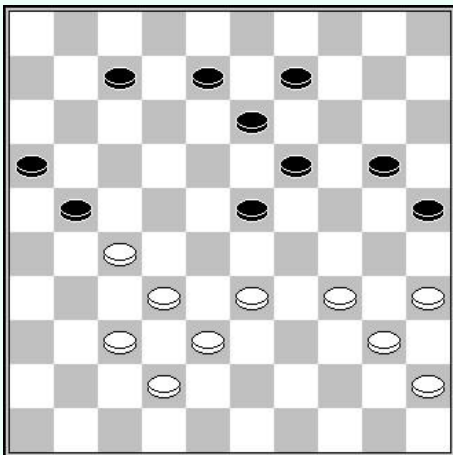
In deze stand vereist de aanwezigheid van een schijf op 24 dat de formatie 33-38-42 schijf 23 bedreigt. Wit begint met het isoleren van de centrale pion van de tegenstander door te spelen :

1. 27-22 ! 18x27 2. 31x22 11-16

Een slimme verdediging die 34-30 of 33-29 voorkomt vanwege de damzet op 48 door (25-30) of (24-30), afhankelijk van het geval.

**3. 33-28 08-13 4. 36-31 07-11 5. 22-18 ! 13x33
6. 38x18**

Met een winnend positioneel voordeel.

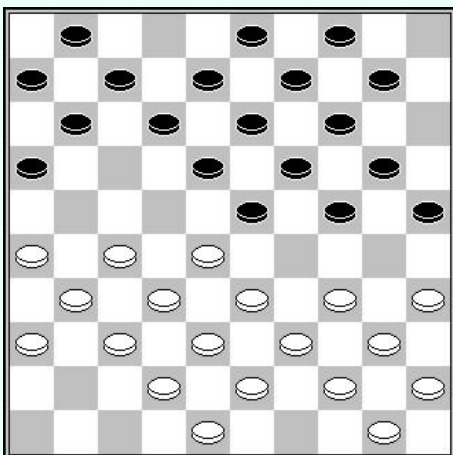
De volgende positie breidt het idee van de vorige twee diagrammen uit met een zeer gebruikelijke tactische mogelijkheid

1. 27-22 21-26 2. 34-30 ! 25x34 3. 40x18 08-12
4. 45-40 12x23 5. 40-34 20-25 6. 33-29 07-11
7. 29x18 11-17 8. 22x11 16x07 9. 38-33 13x22
10. 37-31 ! 26x30 11. 35x04 +

In de volgende partij is de nogal ongebruikelijke manier waarop wit de gecombineerde zwakte van pionnen 23 en 25 uitbuit zeer opmerkelijk:

Andris Andreiko – Walis Zwirboelis (URSS-Kt 1968)

1. 32-28 18-23 2. 38-32 12-18 3. 31-27 07-12 4. 43-38 17-21 5. 37-31 21-26
6. 49-43 26x37 7. 42x31 20-24 8. 47-42 14-20 9. 41-37 10-14 10. 46-41 05-10
11. 31-26 20-25 12. 36-31 15-20 13. 41-36 02-07 diagram

14. 27-22 18x27 15. 31x22

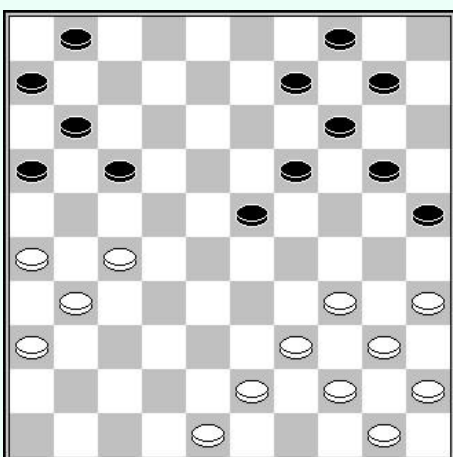
Door deze ruil, begint wit een actie tegen schijf 23 zich baserend op schijf 25.

- 15... 12-18 16. 37-31 18x27
17. 31x22 08-12 18. 22-18 ! 13x22
19. 28x08 03x12 20. 33-29 24x33
21. 38x18 12x23 22. 32-27 !

Op 39-33, bevrijdt zwart zich met (23-28) omdat slaan met 33x22 een damzet oplevert met (25-30) 35x15 (14-20) 15x13 (09x47).

- 22... 11-17 23. 42-37 07-11 24. 37-31

Volgend diagram

- 24... 20-24

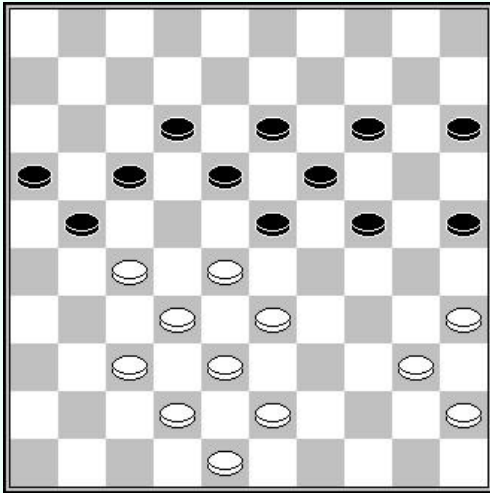
Op (10-15), volgt 27-22 (17x28) 26-21 (16x27) 31x33 en de dreiging 34-30 (25x34) 40x18 is niet te pareren.

25. 34-30 ! 25x34 26. 40x20 14x25
27. 44-40 ! 01-07 28. 39-34 10-14
29. 50-44 19-24 30. 44-39

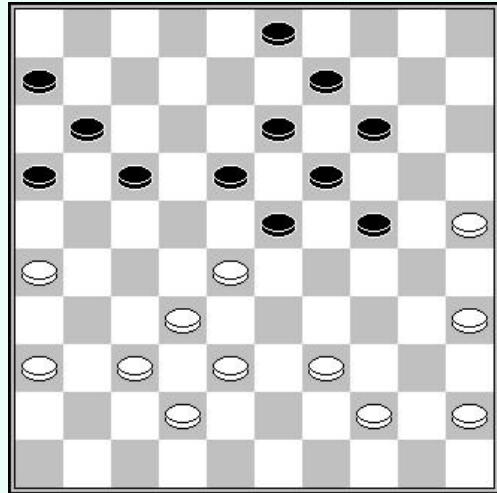
Zwart moet zich er nu bij neerleggen dat hij een schijf verliest. In de partij speelde hij :

- 30... 24-29 31. 27-22 17x28
32. 26-21 16x27 33. 31x24 enz. W+

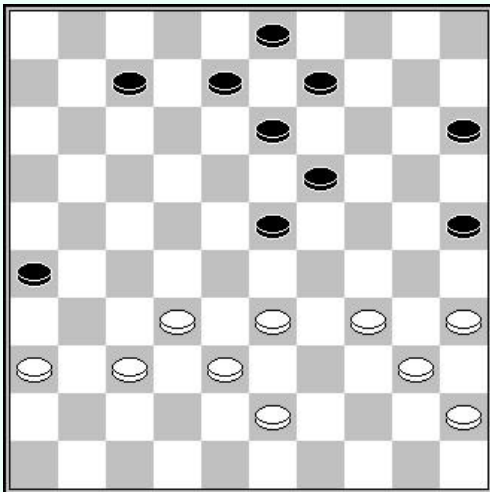
Enkele combinaties die gebruik maken van de randschijf :

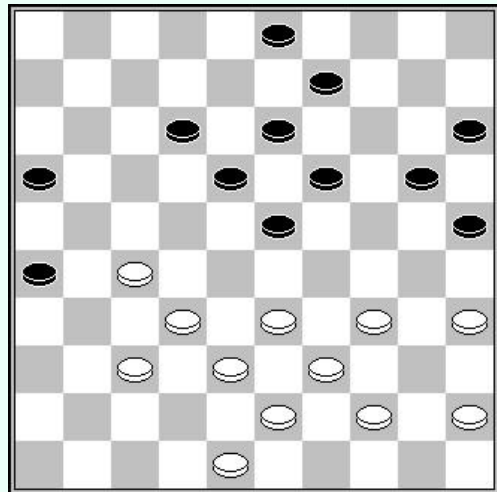
D1 : wit aan zet

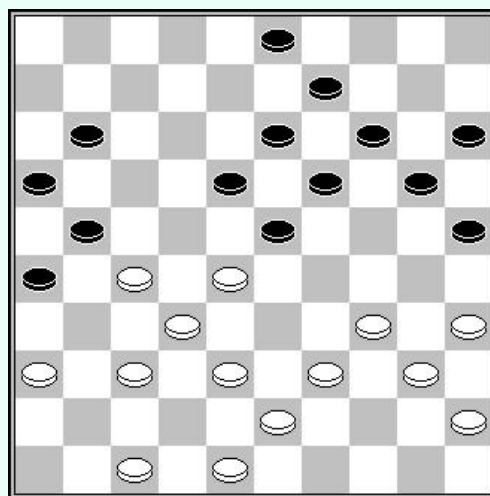
D2 : Zwart aan zet

D3 : wit aan zet
forcing

D4 : wit aan zet
forcing

D5 : wit aan zet
forcing

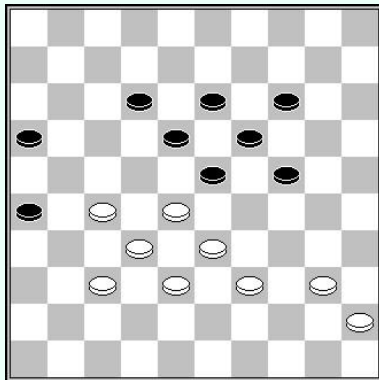
Oplossing :

- D1** – een coup Raichenbach door 27-22 (18x27) 33-29 (24x22) 35-30 (25x34) 40x20 (15x24) 32-28 (22x33) 38x20
- D2** – Zwart wint door (17-21) 26x17 (11x33) 38x20 (19-24) 20x29 (23x43)
- D3** – wit forceert minstens schijfwinst door 1. 34-30 (25x34) 2. 40x18 (13x22) 3. 32-28 (22-27) [op (07-12) 4. 28x17 (12x21), forceert wit de partij door 36-31, 38-32 en 31-27] 4. 43-39 (19-24) 5. 28-22 (27x18) 6. 37-31 (26x37) 7. 38-32 (37x28) 8. 33x11
- D4** – Wit forceert het spel door 1. 44-40 (12-17) 2. 27-21 (16x27) 3. 32x12 (18x7) 4. 34-30 (25x34) 5. 40x18 (13x22) 6. 37-31 (26x37) 7. 38-32 (37x28) 8. 39-34 (28x30) 9. 35x04
- D5** – **Wit forceert schijfwinst door** 1. 39-33 (11-17) 2. 47-42 (20-24) [op (17-22) 28x17 (21x12) volgt simpel 27-22 (18x27) 32x21 (26x17) 34-30 (25x34) 40x07] 3. 27-22 (18x27) 4. 37-31 (26x37) 5. 42x11 (16x07) 6. 34-30 (25x34) 7. 40x18 (13x22) 8. 28x26

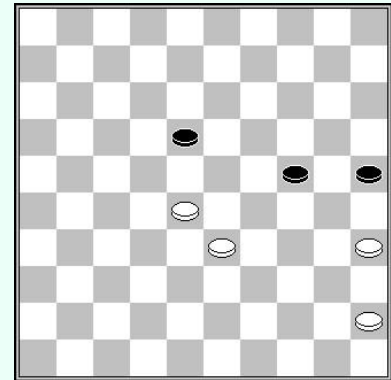
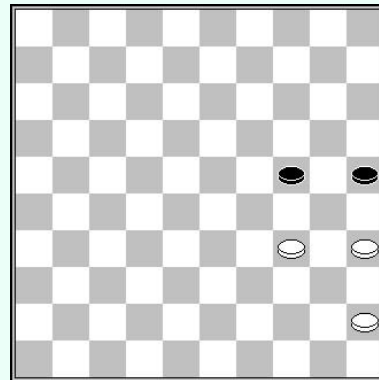
Hoofdstuk 3 en 4 in voorbereiding

Hoofdstuk 5 : de witte schijf 45

Schijf 45 is een hoekschijf die rechts van het bord wordt geplaatst. Deze is tot op zekere hoogte equivalent aan de hoekschijf 46, die aan de andere kant van het bord is geplaatst. Deze schijf 45 is erg belangrijk omdat hij dient als ondersteuning voor het paar 40-45, zo nuttig in de coup royal, en als ondersteuning voor de pijl 34-40-45, essentieel bij acties op de rechtervleugel. Deze schijf 45 kan ook in bepaalde gevallen een achtergebleven schijf worden. De volgende diagrammen vatten perfect de ambivalentie van deze schijf :

Zwart aan zet

Wit aan zet

In het eerste diagram wordt zwart bedreigd door de coup royal door 27-22 (18x27) 32x21 (23x34) 40x7. Zwart is gedwongen tot :

1... 14-20 2. 39-34 !

Wit vormt de formatie 34-40-45 om zwart van het centrum te halen.

2... 12-17

Na (20-25) 34-29 (23x34) 40x20 (25x14) 33-29, nestelt wit zich in het centrum, doch dit is hier niet voldoende voor winst : (14-20) 28-23x23 (20-25) 38-33 (25-30) 45-40 (30-34) 40-35 (16-21) 27x16 (18-22) 29x40 (22-27) enz.

**3. 34-29 23x34 4. 40x29 17-21 5. 45-40 20-25 6. 29x20 25x14
7. 33-29 14-20 8. 38-33 19-24!**

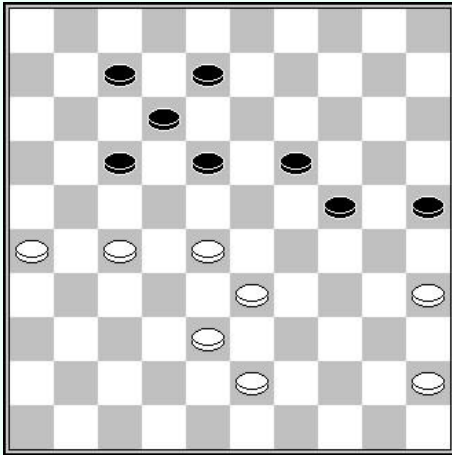
Op (20-25), heeft wit een mooie manier om te winnen door 29-24 (19x30) 40-35 (18-22) 27x09 (21-27) 35x24 ! (27x20) 09-03 (20-24) 03-12 enz.

9. 28-23 18-22 ! 10. 27x09 20-25 11. 29x20 25x03 enz.=

In het tweede diagram is het duidelijk dat schijf 45 een achtergebleven schijf is, en dat de 3 witte schijven in toom worden gehouden door slechts 2 zwarte schijven.

In het derde diagram is de situatie vrij subtiel. Schijf 45 kan niet in het spel worden gebracht vanwege (18-23) 28x30 (25x45).

Het volgende diagram illustreert goed de problemen die wit kan ondervinden wanneer zijn schijf 45 niet speelbaar is :

Wim van der SLUIS – Viacheslav SHCHEGOLEV

EK 1971

47de zet – Zwart aan zet

47... 07-11 48. 27-21

45-40 en 43-39 zijn uiteraard verhinderd door (19-23).

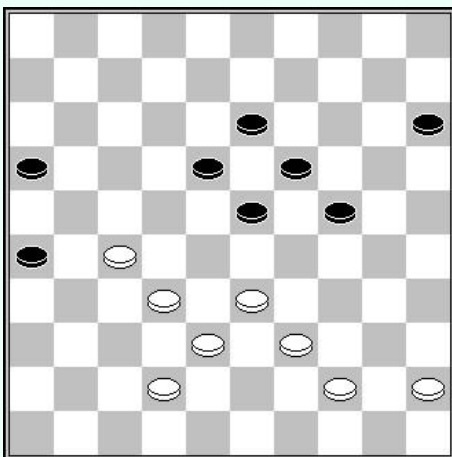
Deze zet is verliezend, maar na 38-32 (11-16) 43-38* (17-21x21) ! 28-22 (8-13) ! 45-40 (18-23) 33-28, besluit zwart met de combinatie (13-18) 22x13 (19x8) 28x30 (25x45).

48... 11-16 ! 49. 43-39 16x27

En wit kan opgeven want de damzet 28-22 (17x28) 33x02 verliest na (19-23) 02x30 (25x32).

Nu een situatie waarin het in het spel brengen van schijf 45 perfect past in het generale speelplan van wit :

Wit aan zet

1. 45-40

Het opkomen van schijf 45 naar veld 34 versterkt de formatie 33-38-42 en introduceert de coup Philippe. Zwart heeft nu 4 mogelijkheden :

A – (15-20) 40-34 (20-25) en wit neemt de coup Philippe door 27-22 (18x27) 32x21 (16x27) 33-29 (24x33) 38x09.

B – (24-30) 40-34 (30-35) 33-29 enz.

C – (24-29) 33x24 (19x30) 40-35 enz.

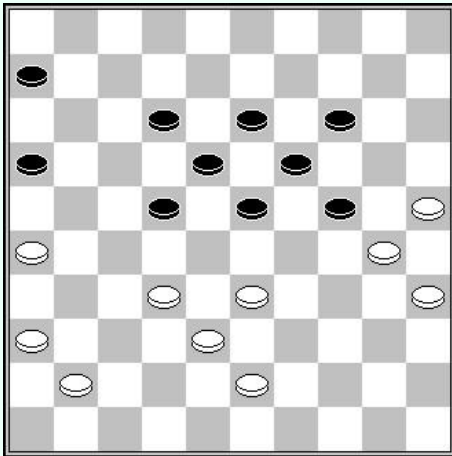
D – (23-29) 39-34 en indien :

D1 – (19-23) 34-30 (24x35) 33x24 enz.

D2 – (18-23) 44-39 enz.

Aanvulling

In de jaren 90, werd in het bulletin van de ligue Rhône Alpes een kroniek gepubliceerd omtrent de zwakte van schijf 45. We hernemen hier een gedeelte :

Wit aan zet

1. 32-27! 22x31 2. 36x27!

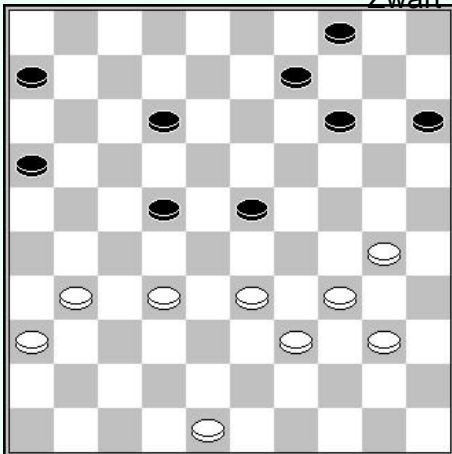
Elimineert schijf 22 en verzekert controle over het zwarte centrum 23 en 24.

2... 12-17

(23-29) verbetert de situatie niet echt, omdat zwart zijn spel naar links verschuift en wit met aanzienlijke mobiliteit op de andere vleugel achterlaat : 33-28 (18-23) 38-32 (06-11) 41-36! (12-18) [op (11-17) 27-22 enz] 28-22! (11-17) 22x11 (16x07) 43-38 enz.

3. 38-32 23-29 4. 43-38 17-22 5. 41-36 22x31 6. 36x27 06-11 7. 33-28!

Zwart kan opgeven want op (18-23) volgt 38-33 enz.

Baba SY - Hugo VERPOEST

Olympisch toernooi 1960

37e zet – wit aan zet

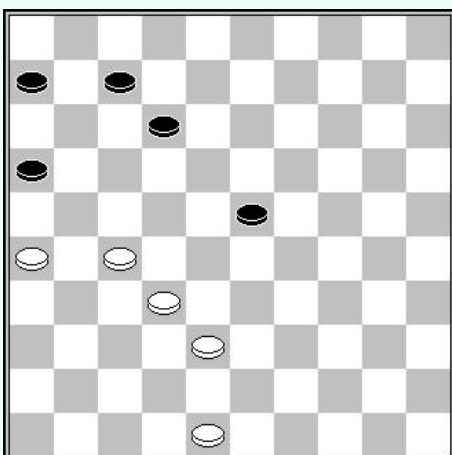
37. 32-27! 12-18 38. 31-26! 22x31

39. 36x27 14-19 40. 26-21!

Wit profiteert van de stand daar (06-11) de damzet 33-28 (23x32) 27x38 (16x27) 38-32 (27x38) 39-33 (38x29) 34x03 oplevert

40... 09-13 41. 21-17 15-20 42. 48-42 20-24

43. 40-35 04-09 44. 42-38 W+

Wit aan zet

Wit forceert de winst door :

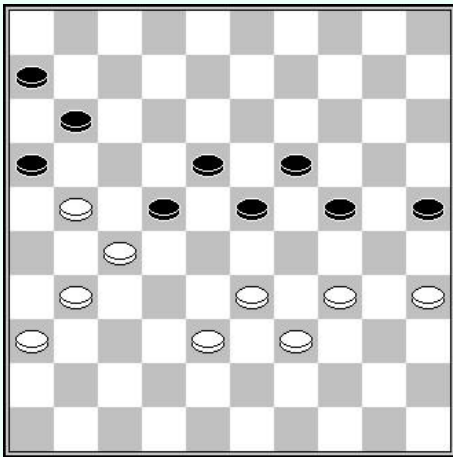
1. 48-43! 12-18

Gedwongen daar (23-29) verliest door 38-33 (29x49) 32-28 (49x21) 26x08

2. 38-33 07-11 3. 43-38! 11-17

4. 33-28! W+

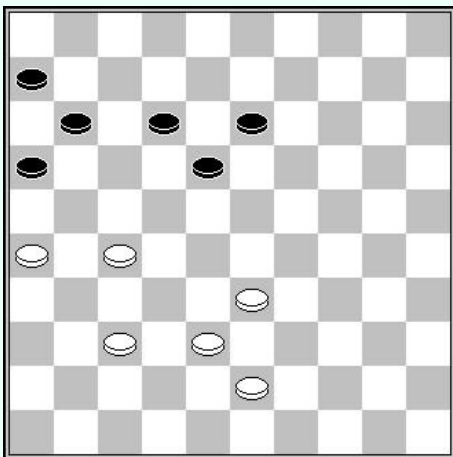

Wit aan zet

Wit wint door :

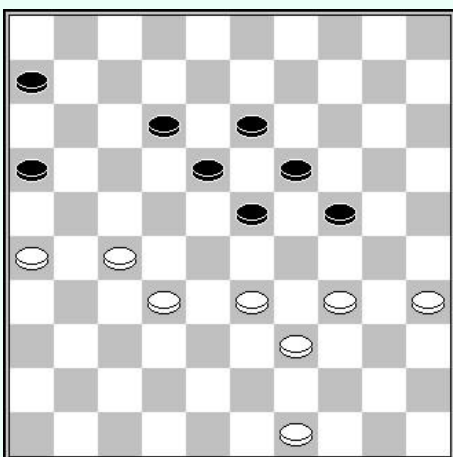
1. 31-26! 22x31 2. 36x27 11-17
3. 21x12 18x07 4. 38-32! 07-11
5. 26-21 +

Wit aan zet

Wit wint door :

1. 37-32! 13-19 2. 33-29! 11-17
3. 32-28 W+

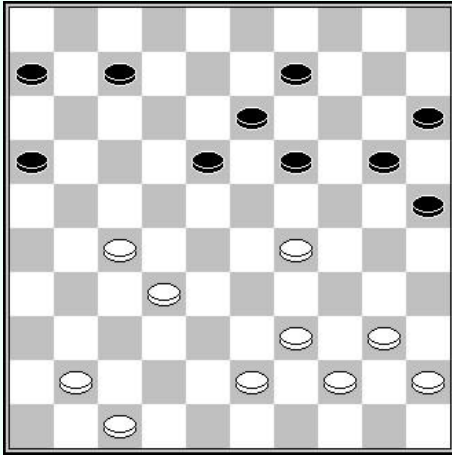

Wit aan zet

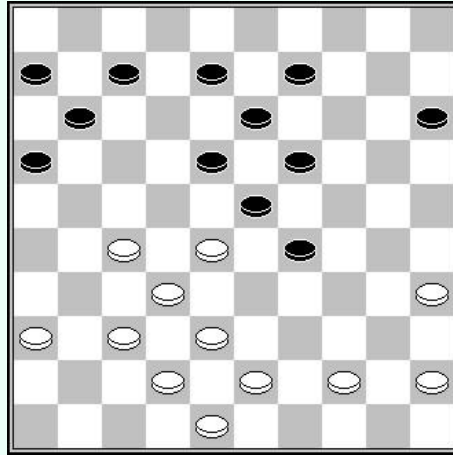
Wit wint slim door:

1. 49-44!! 12-17
- (6-11) is verhinder door de damzet (23-28)
2. 33-29 24x33 3. 39x28 W+

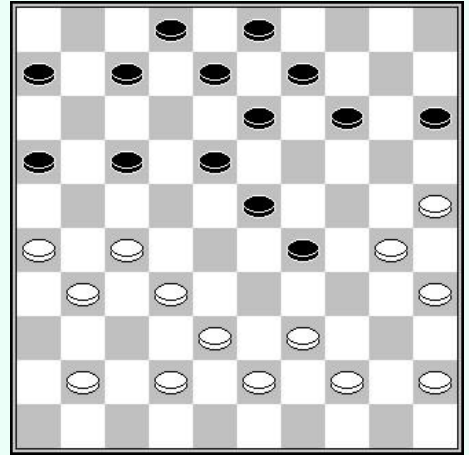
In de volgende reeks diagrammen is de eindslag steeds 45x01 met wit of 06x50 als zwart aan zet is.

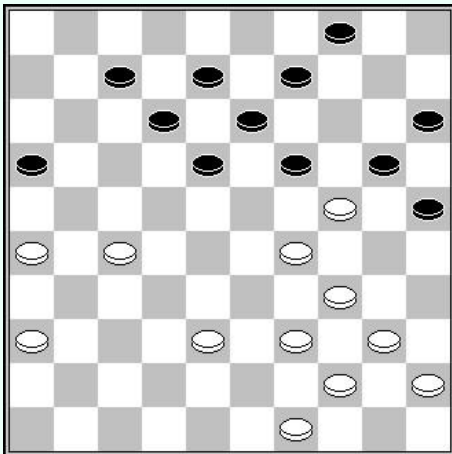
D1 : wit aan zet

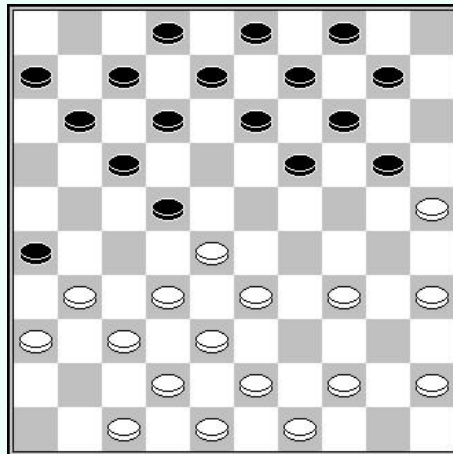
D2 : wit aan zet

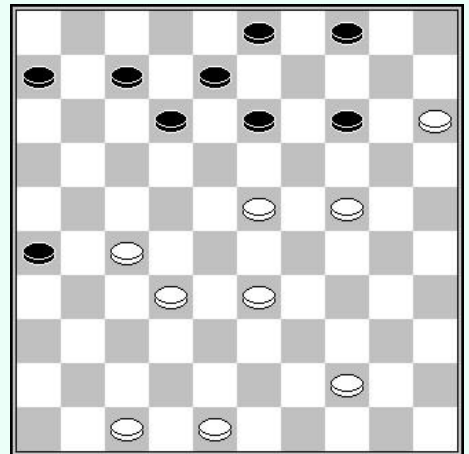
D3 : wit aan zet

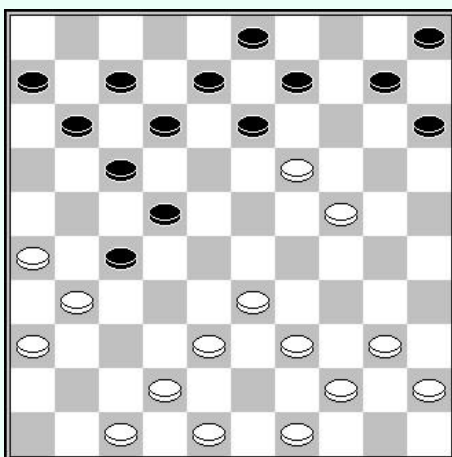
D4 : wit aan zet

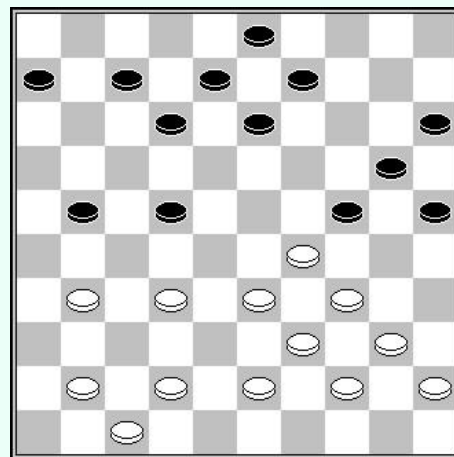
D5 : Zwart aan zet

D6 : Zwart aan zet

D7 : Zwart aan zet

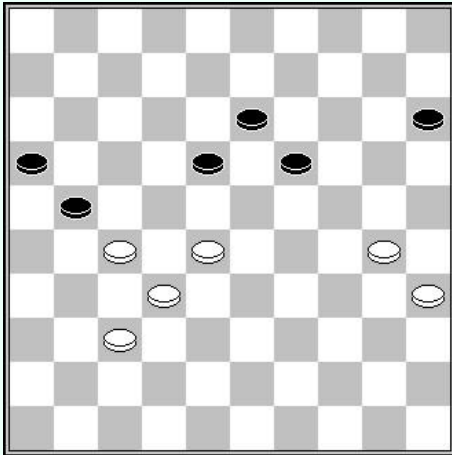
D8 : Zwart aan zet

Oplossingen :

- D1** – Pieter Bergsma – W.H.J. Hartgers (NK ql 1952)
29-24 (19x30) 27-21 (16x49) 40-35 (49x40) 35x24 (20x29) 45x01
- D2** – Philip Battefeld – Stanislas Bizot (WK 1909)
27-22 (18x27) 32x21 (23x41) 36x47 (16x27) 38-32 (27x40) 45x01
- D3** – Marino Saletnik – Georges Post (WK 1952)
27-21 (16x47) 32-28 (23x32) 38x27 (47x40) 45x01
- D4** – Ed Holstvoogd – T. de Haas (NK-T Hoofdklasse 1980)
34-30 (25x21) 26x17 (19x30) 44-39 (12x21) 29-23 (18x29) 40-34 (29x40) 45x01
- D5** – A. Trofimov- Jurij Ogorodnikov (RUS-K1972)
(22-27) 32x21 (19-23) 28x19 (14x23) 25x05 (11-16) 05x11 (16x27) 31x22 (06x50)
- D6** – Rein van der Wal – Ramon Sakidin (NK-T 1e klasse B, 1983)
(04-10) 15x04 (13-18) 04x22 (14-19) 24x11 (06x50)
- D7** – Tjalling Oegema – Spike Doller (FRI-K hf, 23-03-2005)
(17-21) 26x28 (09-14) 31x22 (14x34) 40x29 (13-19) 24x02 (11-16) 02x11 (06x50)
- D8** – Hans van der Laan – Koos Prak (NK-T 2e klasse A, 2011)
(21-27) 32x21 (22-28) 33x22 (24x33) 39x28 (13-18) 22x11 (06x50)

Hoofdstuk 6 : de witte schijf 35

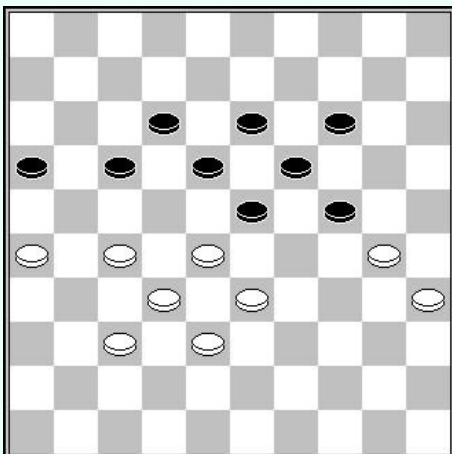
De witte schijf 35 heeft geen strategisch belang. De enige functie is het ondersteunen van schijf 30.

Wit aan zet

In het volgende voorbeeld laat het koppel schijven 35 en 30 wit toe het belangrijke veld 24 te bezetten door :

1. 30-24 19x30
2. 35x24

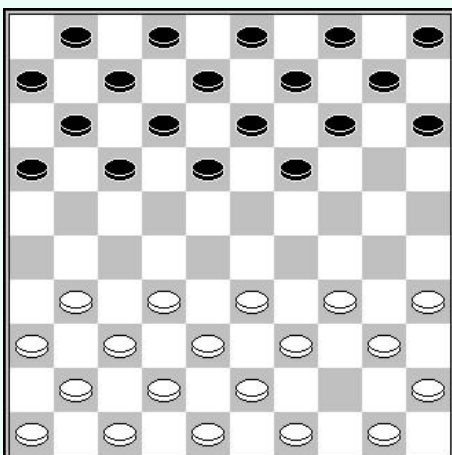
Zwart aan zet

In klassiek spel speelt de formatie 30-35 een belangrijke rol in de controle van de linkervleugel van de tegenstander.

- 1... 23-29
2. 28-23 19x39
3. 30x08 12x03
4. 27-21 16x27
5. 32x43

In het begin van de partij, na bijvoorbeeld :

1. 33-29 19-24
2. 39-33 14-19
3. 44-39 20-25
4. 29x20 25x14

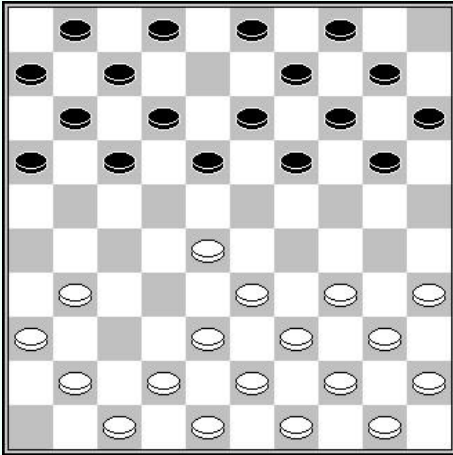

Wit aan zet

In deze positioneel neutrale stand is het in het spel brengen van de inactieve schijf 35 constructief.

Schijf 35 is altijd nuttiger op veld 25.

5. 35-30

Wit aan zet

Een situatie die erg regelmatig voorkomt in het begin van een partij.

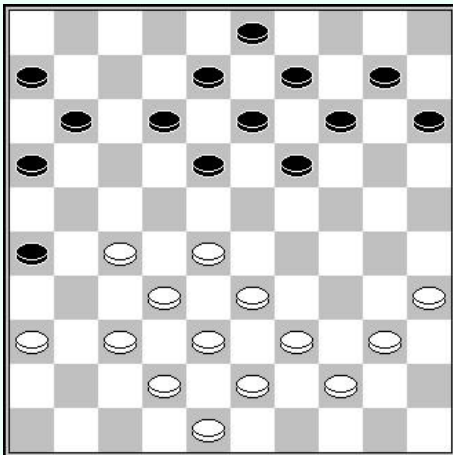
Wit kan profiteren van de afwezigheid van schijf 8 door :

1. 35-30

En indien :

A – (20-25) kan wit zich hergroeperen via 30-24 (19x30) 28-23 (18x29) 33x35

B – (18-23) 30-25 (23x32) 38x27 en de linkervleugel van zwart zal moeilijk te ontwikkelen zijn

Wit aan zet

Een interessante situatie waarin het opspelen van schijf 35 erg nuttig blijkt.

Zwart formeerde zich om het centrum te heroveren door (19-23). De volgende zet verhindert hen op slimme wijze dit te doen:

1. 35-30 18-23

(19-23) is verhinderd door 28x19 (13x35) 37-31 ! (26x28) 33x04

Bovendien levert (11-17) de Spaanse slag op door 27-22 (18x27) 32x21 (16x27) 37-31 (26x37) 42x11 (06x17) 28-23 (19x28) 33x11.

Het zwarte antwoord 1... (14-20) is hier veel beter. De tekstzet introduceert een variant die nuttig is te kennen.

2. 40-35 Een zet met de bedoeling schijf 30 te ondersteunen om te ruilen naar veld 24.

2... 12-18 3. 30-24 19x30 4. 28x19 14x23 5. 35x24 26-31

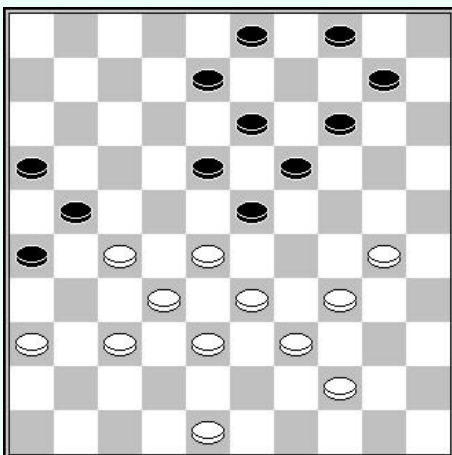
Zwart heeft niet echt een beter alternatief. De directe aanval 5...(23-29) is uiteraard verhinderd door 24-19 (13x24) 37-31 (26x28) 33x4. Opspelen met 5... (11-17) verliest een schijf door 24-19 enz.

6. 37x26 23-29 7. 24-20 15x24 8. 32-28

Schijfverlies is voor zwart niet meer te voorkomen :

A – (18-22) 27x18 (13x22) 28x11 (11x22) 44-40 gevolgd door 39-34

B – Op alle andere zetten 28-23.

Andris Andreiko – Sergej Mansjien

URSS-K 1971

Zwart aan zet

Een combinatorische wending na het opspelen 35-30 :

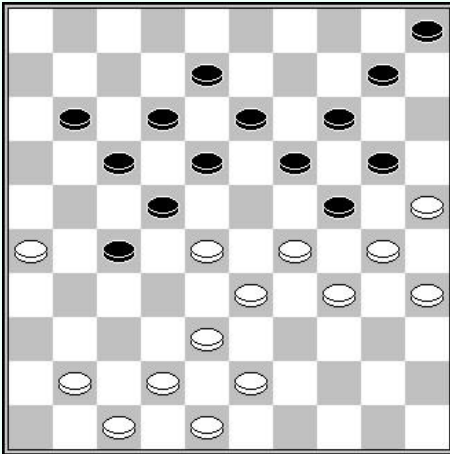
35... 14-20

Levert een damzet op. Na (04-09) 44-40 kan zwart nog steeds niet (14-20) spelen wegens 37-31 (26x37) 32x41 (23x43) 30-24 (20x38) 39-33 (21x32) 48x39 (38x29) 34x5 (32-38) 05-28 enz.

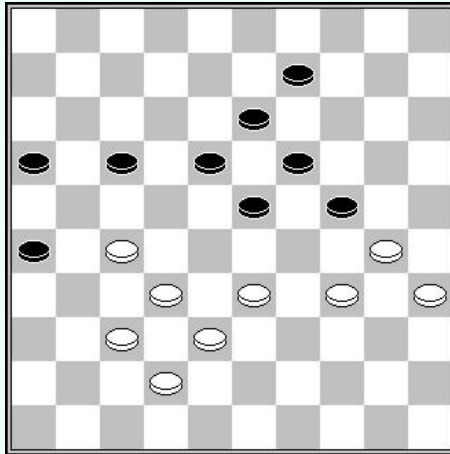
36. 37-31 26x37 37. 32x41 23x43 38. 33-29 21x32

39. 30-24 19x30 40. 34x05 43x23

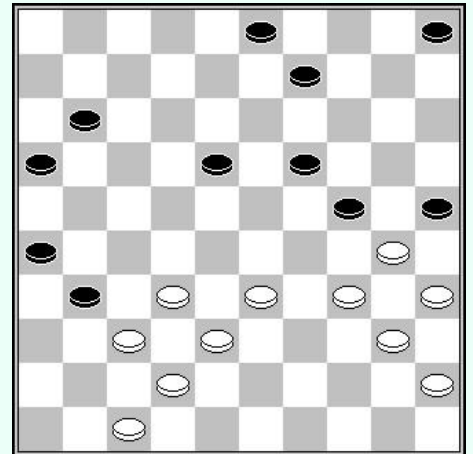
In de volgende reeks diagrammen : wit speelt en wit en maakt damm op veld 4 vanaf veld 35.

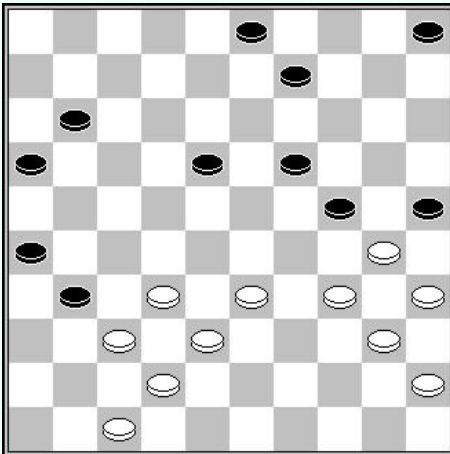
D1 : wit aan zet

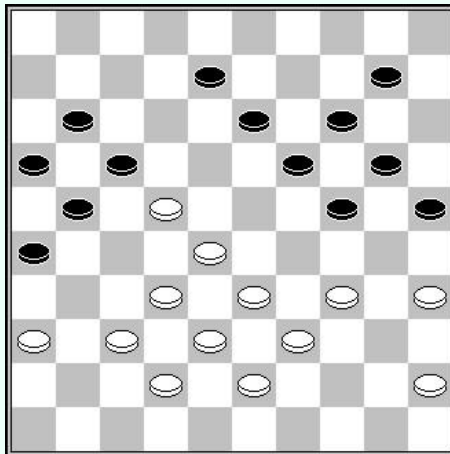
D2 : wit aan zet

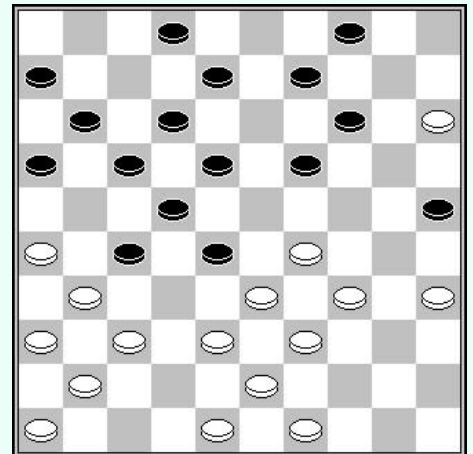
D3 : wit aan zet

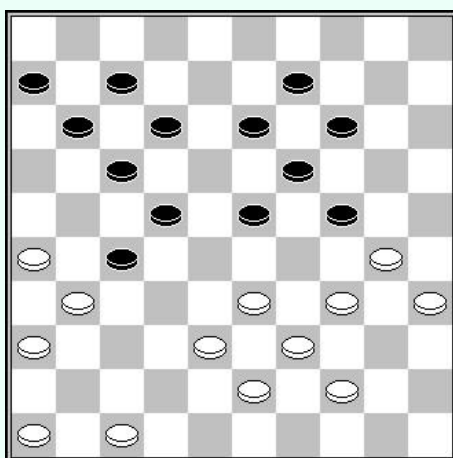
D4 : wit aan zet

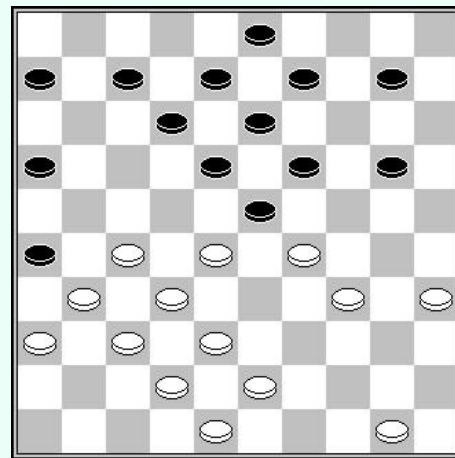
D5 : wit aan zet

D6 : wit aan zet

D7 : wit aan zet

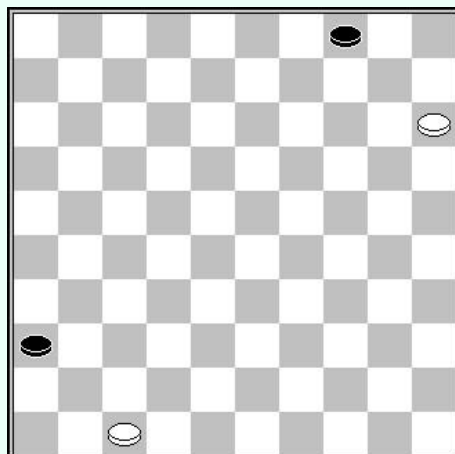
D8 : wit aan zet

Oplossingen :

- D1** – Herman Hoogland – Henri van den Broek (WK1912)
28-23 (19x39) 30x19 (13x33) 38x29 (39x30) 35x4
- D2** – Een te kennen klassieker :
27-21 (16x27) 32x12 (18x07) 33-29 (24x33) 38x18 (13x22) 37-31 (26x48) 30-25
(48x30) 35x04 (22-28) 04-27 (28-33) 27-43
- D3** – Evgeny Sklyarov – Alexander Chekeyev (RSFSR-K 1984)
32-27 (31x22) 33-28 (22x33) 38x20 (25x14) 37-31 (26x48) 30-25 (48x30) 35x04
- D4** – Jannes van der Wal – A. Paulissen (NK-T Hoofdklasse 1978)
33-29 (24x33) 38x18 (13x22) 32-28 (22x33) 42-38 (33x42) 37x48 (26x37) 48-42 (37x48)
47-41 (48x30) 35x04
- D5** – John van den Borst – Kees Pippel (NK hf Groep 2 1978)
33-29 (24x44) 43-39 (44x33) 28x39 (17x28) 32x23 (19x28) 39-33 (28x30) 35x04
- D6** – Jeroen Sterel - Seydou Soumaoro (IJmuiden 1980)
15-10 (4x15) 34-30 (25x23) 39-34 (28x30) 35x04
- D7** – Ton Sijbrands
26-21 (17x37) 47-42 (37x48) 33-29 (24x42) 43-38 (42x33) 39x8 (13x2) 30-25 (48x30)
35x04
- D8** – Serguei Davidov – Abdoerasoelov (URS-Cup 1e lig 1986)
27-21 (16x27) 31x22 (18x27) 32x21 (23x41) 36x47 (26x17) 29-23 (19x28) 38-33 (28x30)
35x04

Hoofdstuk 7 in voorbereiding

Hoofdstuk 8 : schijf 15 – de bijzonderheden

De partijen waarin wit of zwart respectievelijk een schijf op 15 of op 36 hebben zijn extreem talrijk. Het moderne spel heeft een voorkeur voor dit type posities. Opgemerkt moet worden dat de aanwezigheid van deze randschijf 15 het niet mogelijk maakt dat een positie wordt gekwalificeerd. We kunnen alleen maar zien dat dit voor spanningen zorgt en dat het een specifieke tactische dimensie toevoegt, met bijvoorbeeld doorlopen naar dam.

Het onderwerp is uiteraard zeer uitgebreid omdat deze schijf in zeer uiteenlopende spelvormen terug te vinden is, van klassiek tot Keller. Maar in de meeste gevallen wordt de randschijf niet echt geassocieerd met een goed geïdentificeerde spelvorm. Het is dan belangrijk om te begrijpen wat de problemen zijn voor elk kamp.

Uit de analyse van de partijen van GMI blijkt echter dat er kwesties zijn die ik hier als volgt 'primordiaal' zal omschrijven en die de basis vormen van de ontwikkelde spelplannen.

We stellen voor dit thema thema "fundamenteel" te beschrijven, en daarna het strategisch aspect en de territoriale bezetting te behandelen.

De opzet van dit inleidende deel is als volgt :

- 1) Schijf 15/36, een eerste stap om passage naar dam te forceren ?
- 2) Eindspelen met een schijf op 15/36
- 3) Tactisch gebruik van schijf 15/36
- 4) De formaties op de linkervleugel

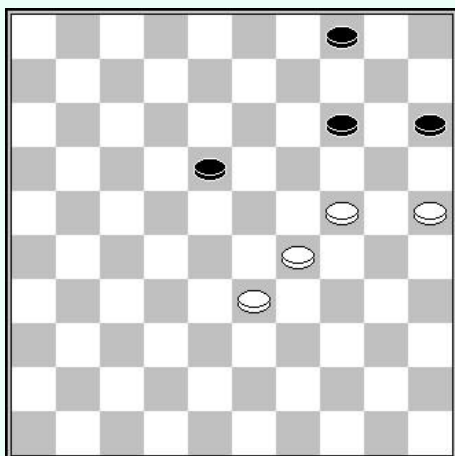
1 – Schijf 15, een eerste stap om doorbraak naar dam te forceren ?

De eerste impressie die een zo ver opgeschoten schijf kan geven, is dat er een doorbraak op de rechtervleugel is gemaakt om naar dam te gaan.

Dit is slechts een illusie. Zelfs in flankspel partijen, waar de meerderheid van de schijven naar deze vleugel evolueren, is er zelden sprake van winst door een doorbraak op deze vleugel.

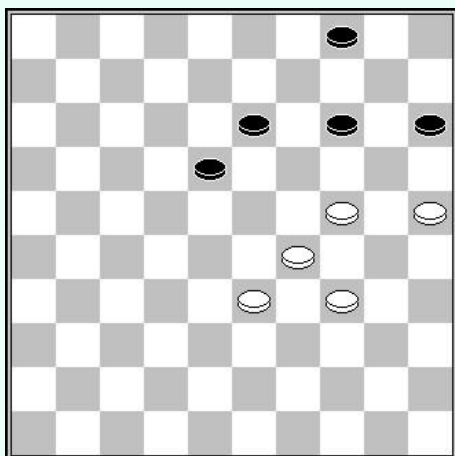
De partij Arnaud Cordier – Alexander Baljakin illustreert perfect de moeilijkheden om een doorbraak naar veld 5 te forceren.

01. 33-29 17-22 39-33 11-17 44-39 06-11 50-44 01-06 31-26 16-21 32-28 19-23
 07. 28x19 14x23 35-30 10-14 30-24 23-28 40-35 21-27 44-40 05-10 37-31 11-16
 13. 42-37 07-11 37-32 28x37 41x21 16x27 46-41 20-25 24-20 15x24 29x20 13-19
 19. 20-15 09-13 41-37 19-23 37-32 11-16 32x21 16x27 34-29 23x34 40x29 14-19
 25. 47-42 06-11 45-40 19-23 40-34 23-28 29-24 13-19 24x13 08x19 33-29 19-23
 31. 38-33 11-16 29-24 02-08 34-30 25x34 39x30 28x39 43x34 23-28 24-20 17-21
 37. 26x17 12x21 49-43 08-13 31-26 18-23 26x17 22x11 43-38 16-21 42-37 21-26
 43. 38-33 28x39 34x43 11-17 30-24 17-22 35-30 03-09 43-39 13-18 30-25 09-13
 49. 39-34 23-28 48-42 13-19 24x13 18x09 34-30 28-33 30-24 10-14 24-19 14x23
 55. 20-14 09x20 25x14 23-29 14-10 29-34 10-05 34-39 42-38 33x31 05-41 39-43
 61. 41-46 43-48 46-41 48-42 41-46 42-47 46-41 47-24 41-46 24-02 46-41 02-16
 67. 41-46 16-07 46-41 07-40 41-46 40-49 46-41 49-44 41-46 44-50 46-41 50-45
 73. 41-46 45-40 46-41 40-49 41-46 49-44 46-41 44-49 41-46 31-37 46x06 27-32
 79. 06-01

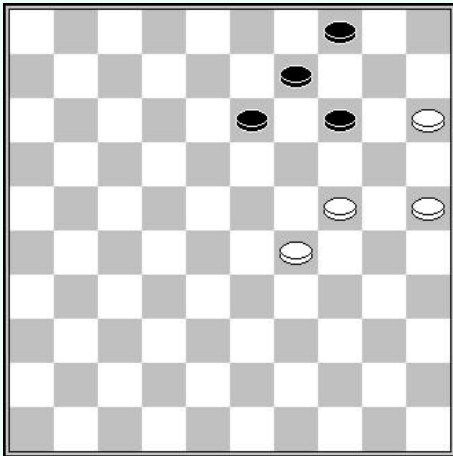
Wit aan zet

Het is makkelijker om schijf 4 te verwijderen wanneer er een zwarte schijf op 15 staat. Hier laat 24-20 (15x24) 29x09 (04x13) wit toe met schijf 25 door te gaan naar dam.

Zwart aan zet

In een beetje gelijkaardige stand waarin wit zich bevindt, met een schijf op 15, blijkt dat de passage naar dam meer gecompliceerd is en dat het praktisch onmogelijk is om schijf 4 van zijn plaats te krijgen : (14-19) 24-20 (15x24) 29x20

Wit aan zet

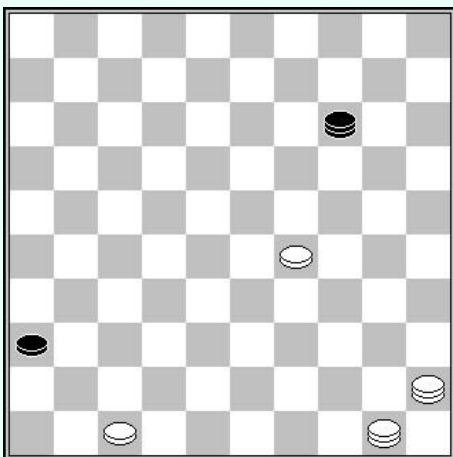
Deze stand 4-9-13-14 wordt vaak door zwart gebruikt om de integriteit van zijn linkervleugel te garanderen.

2 – Eindspelen met een schijf op 15

De eindspelen met een witte schijf op 15 (of zwart op 36) hebben de bijzonderheid dat er 2 dammen nodig zijn om het eindspel te winnen. Dit geldt voor beide kampen.

Er zijn 3 te kennen standaard eindspelen :

Scoupe eindspel

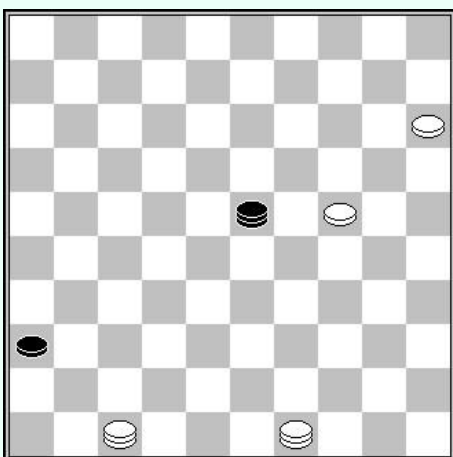

Wit aan zet

Wit wint door 50-06 ! **A** (14-10) 47-42 ! [*dreigt 42-37 vervolgens 06-28 en verhindert (36-41) door 42-37 en 06-28*] (10-04) 42-37 (04-15) 06-33 (15-04) 33-17 ! [*verhindert (04-15) door 17-26*] (04-09) of (09-13) 37-31 ! (36x27) 17-22 en 29-23 W+

A – 47-42 direct laat zwart remise maken door (14-03) ! 50-28 (03-20) 28-33 (20-03) enz.

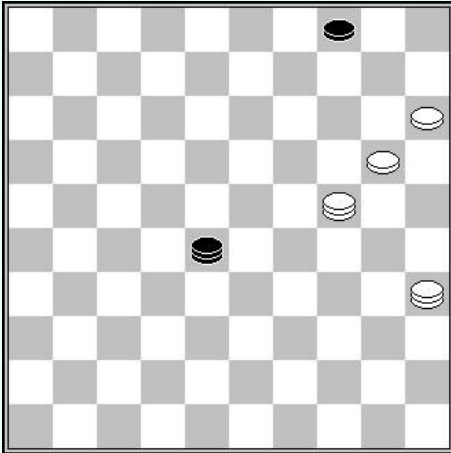
Leclerc eindspel

Wit aan zet

Wit wint door 47-38 ! dwingt de zwarte dam de lange lijn te verlaten, waarna 38-32 volstaat omdat de aanval op schijf 24 verhinderd is.

Markies eindspel

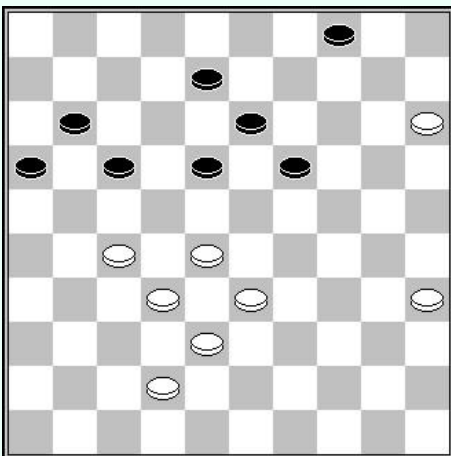
Zwart aan zet

28-46 [om 15-10 enz. te voorkomen] 15-10! (04x15) 35-49 (46-05)
49-40 (05-46) 40-35 +

3 – Tactisch gebruik van schijf 15

De witte schijf 15 ligt vaak aan de basis van ontelbare combinaties gebaseerd op het thema van damgeven.

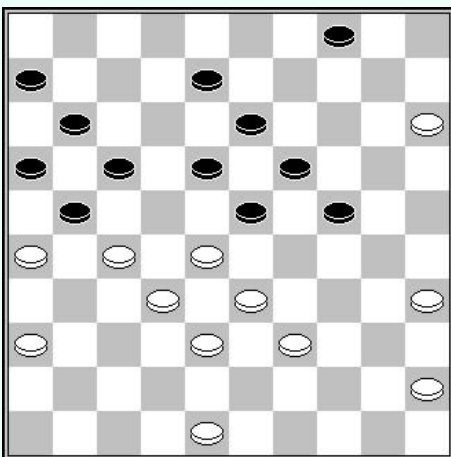
In de praktijk wordt het gebruik van schijf 15 bevorderd door de aanwezigheid van een witte schijf op veld 27.

Zwart aan zet

Schijf 27 zal dienen als stop na het naar dam laten gaan van schijf 15 :

**1... 04-10 2. 15x04 19-23 3. 28x19 13x24
4. 04x22 17x48**

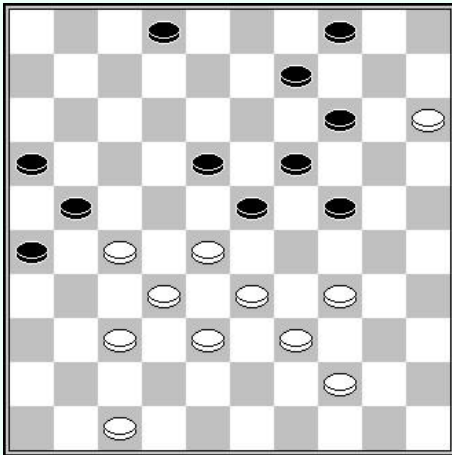
Zwart aan zet

We vinden hier hetzelfde idee met schijf 15 geassocieerd met een Weiss opsluiting

:

**1... 04-10 2. 15x04 24-30 3. 35x24 19x30
4. 28x19 13x24 5. 04x22 17x37 6. 26x17 11x31
7. 36x27 37-41**

Het aantal combinatorische thema's gebruik makend van schijf 15 is veelvuldig en gevarieerd. Zie hier enkele die regelmatig voorkomen in de praktijk :

Wit aan zet

1. 28-22 ?

Zwart heeft nu een spectaculaire combinatie door :

- 1... 23-28 2. 32x12 21x43
3. 38x49 04-10 4. 15x13 19x50**

Vriendschappelijk partij damclub Villeurbannais 1983
Zwart aan zet

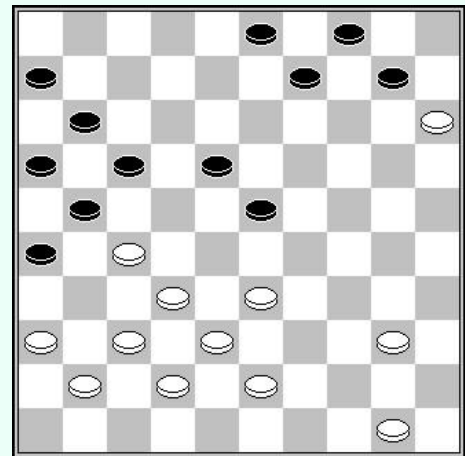
1... 09-14 !

Dreigt (26-31) en (04-09)

- 2. 33-28 03-09 3. 28x19 14x23 4. 38-33 09-14
5. 33-28 14-19 6. 40-34 10-14 !**

Verhindert 34-29 en 28-22 door (04-10) ! en (11- 17) enz.

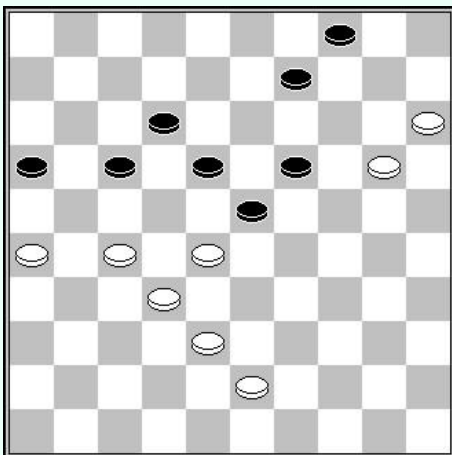
- 7. 50-45 26-31 8. 37x26 14-20 9. 15x22 04-09
10. 28x19 17x30 11. 26x17 11x31 12. 36x27 16-21
13. 27x16 30-34 +**

Sijbrands - Kuijken
Zwart aan zet

Na (23-29) won wit door 28-23 (19x37) 38-32 (37x28)
20-14 (09x20) 15x13

Te noteren dat als zwart het offer (16-21) 27x16 (18-22) had gespeeld wit zou hebben gewonnen door
20-14 (22x42) 14x03 (42-47) of ? 43-38 (47x24) 32-28 (23x32)
16-11 (17x06) 03x20.

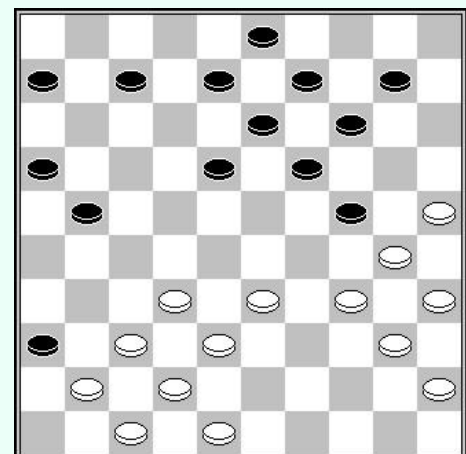

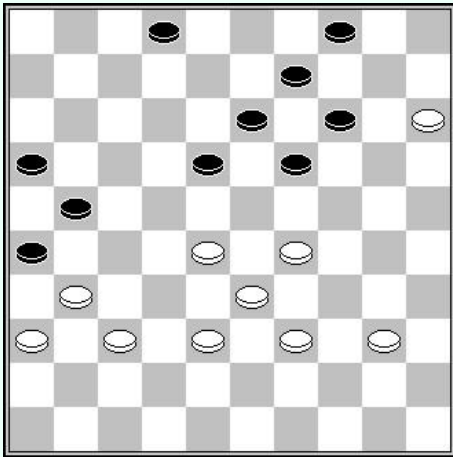
Van der Borst – Barten
Wit aan zet

Wit forceert winst door :

- 1. 25-20 14x25 gedwongen
2. 33-28 !**

Introduceert de niet pareerbare dreiging 37-31, 38-33 enz.
(21-27x27) verliest door 28-23, 30x19, 38-32, 42x15.

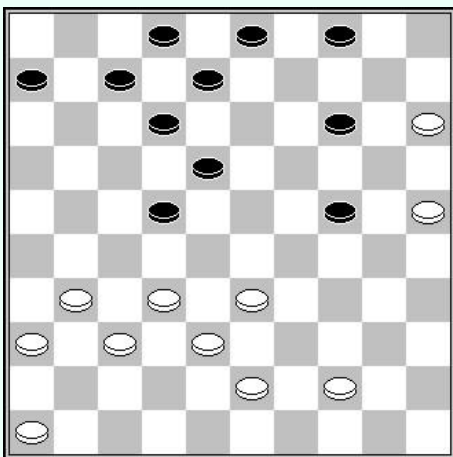

Weitsman (1978)

Zwart aan zet

Zwart wint op een erg mooie manier door :

- 1... 04-10 02. 15x04 18-23 3. 29x18 13x22
4. 04x24 14-19 5. 24x27 21x45**

Boudewijn Derkx - Maikel Palmans

NK-J, 2004

Wit aan zet

De volgende stand is van groot praktisch belang. Wit wordt bedreigd door (24-30) 25x34 (14-20) 15x24 (22-28) met dam op 48 of 50.

- 1. 44-39**

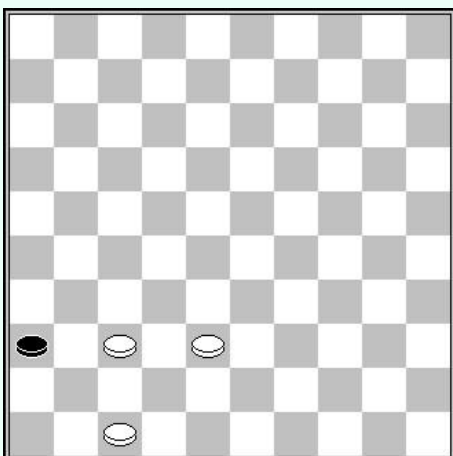
In de partij offerde wit een schijf door (15-10).

- 1... 24-29 2. 33x24 04-10 3. 15x04 03-09
4. 04x13 08x30 5. 25x34 22-28 6. 32x23 18x40 enz.**

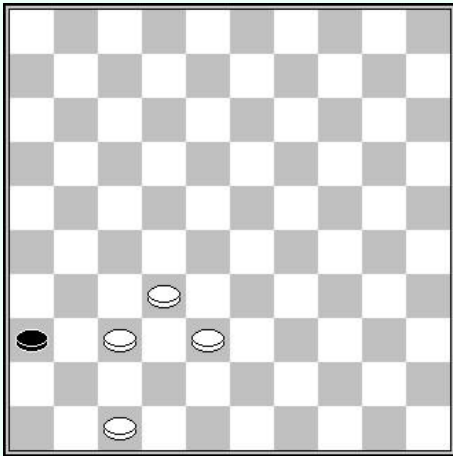
4 – De formaties op de linkervleugel

Het is niet noodzakelijkerwijs evident welke de goede formatie is die dient ingenomen worden op de linkervleugel. Met te veel schijven ontnemt men zich manoeuvres op de andere vleugel. Met te weinig schijven stelt men zich bloot aan de dreiging van doorbraak. Het juiste compromis is ongetwijfeld het intact houden van de mogelijkheden om de velden 27, 28 of 29 te bezetten.

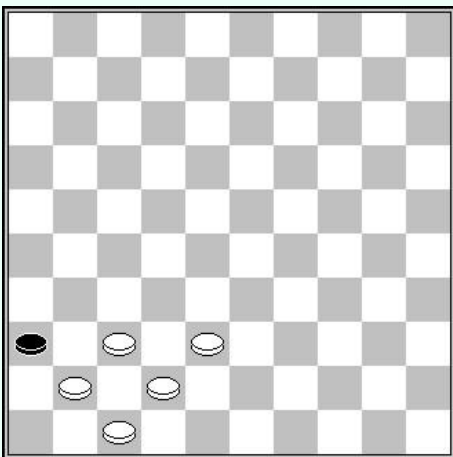
Laten we proberen elk van de mogelijke formaties in detail te beschrijven

Dit is de minimale verdedigingsformatie. Aan de andere kant heeft deze geen offensief belang.

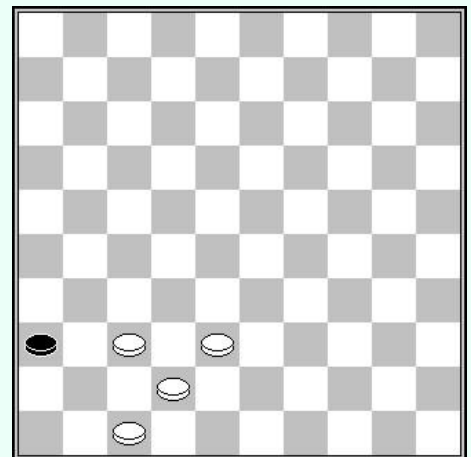
Deze formatie is in principe niet erg nuttig.

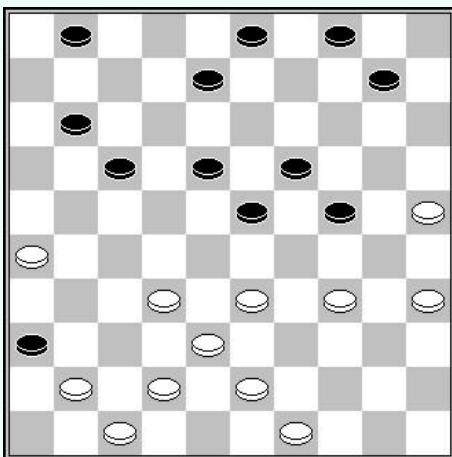
Dit is wat we de “blockhaus” formatie noemen. Tegelijk defensief als offensief. Ze laat toe zich te ontwikkelen via de velden 27, 28 en 29 afhankelijk van de opstelling van de tegenstander.

Eén punt van kritiek is echter dat schij 41 vaak nuttiger is aan de andere vleugel.

Zonder twijfel het beste compromis aanval/verdediging.

Een praktisch voorbeeld :

Vadim Virny – Ndiaga Samb

Nijmegen 2001

Wit aan zet

De door wit gekozen formatie is interessant omdat ze ontelbare mogelijkheden toelaat.

Tjallin Goedemoed raad hier 32-28 aan.

Onder de andere mogelijkheden :

- 33-29x29 gespeeld in de partij
- 33-28 is a priori niet aangewezen omdat wit zichzelf blootstelt aan uitbuiting van zijn centrum.
- 42-37 gevolgd door 32-28x28 leidt tot dezelfde risico's
- 32-27 laat zwart let een erg sterk centrum

Deel 4 : offensieve schijven

Hoofdstuk 1 : schijf 27 (in voorbereiding)

Hoofdstuk 2 : schijf 28 (in voorbereiding)

Hoofdstuk 3 : schijf 29 (in voorbereiding)

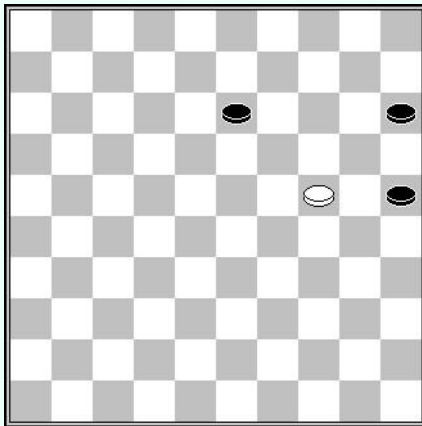
Hoofdstuk 4 : schijf 22 (in voorbereiding)

Hoofdstuk 5 : schijf 23 (in voorbereiding)

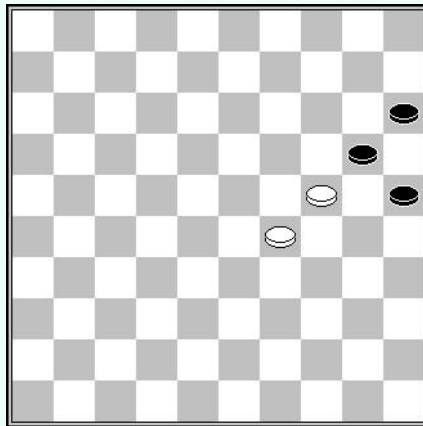

Hoofdstuk 6 : schijf 24 ‘voorpost’

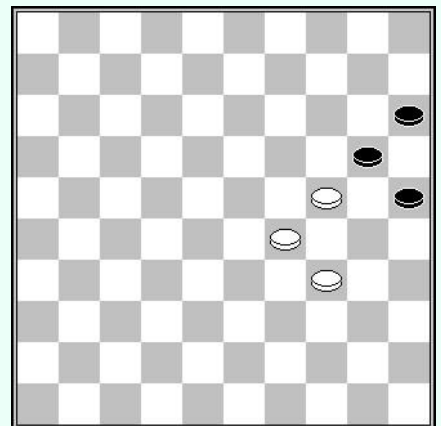
De “plaagschijf” kan voorkomen onder verschillende vormen. De meest gewone zijn :

Geïsoleerde voorpost

Voorpost gesteund door schijf 29

Voorpost ondersteund door schijf 29 en schijf 34

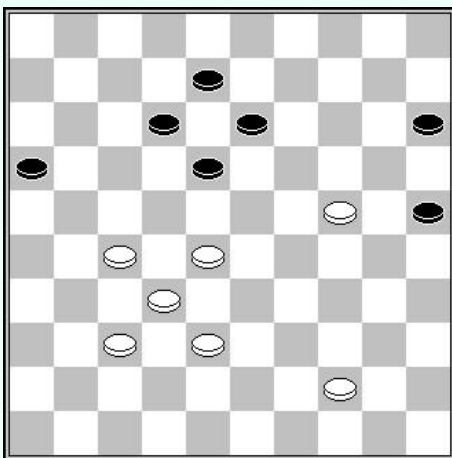
Men ziet dat de voorpost 24 een strategische plaats bezet op het bord. Genesteld in de linies van de tegenstander, limiteert deze erg de speelruimte van deze.

De waarde van voorpost 24 berust essentieel op drie criteria, te weten het garanderen van de verdediging van de schijf, vermijden van een doorbraak op de rechtervleugel en het zich opdringen in het centrum.

De vormen van tegenspel bestaan dus essentieel uit het isoleren van deze voorpost, deze aan te vallen of te ruilen.

We zullen zien dat de bijzondere vorm van het tweede diagram talrijke manoeuvres biedt voor de tegenpartij

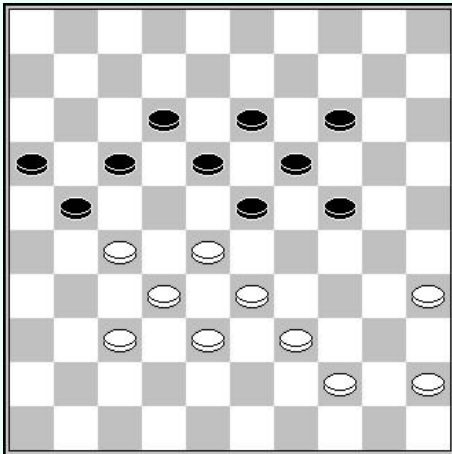
1 – De kracht van de voorpost geassocieerd met het centrum

Voorpost 24 houdt de twee randschijven 15 en 25 in bedwang.

De associatie met een imposant centrum geeft wit een onmiskenbaar strategisch voordeel.

Een interessant voorbeeld waarin wit zwart uit het centrum zal verdrijven en vervolgens zijn suprematie zal accentueren door een beslissende voorpost te plaatsen.

1. 44-40

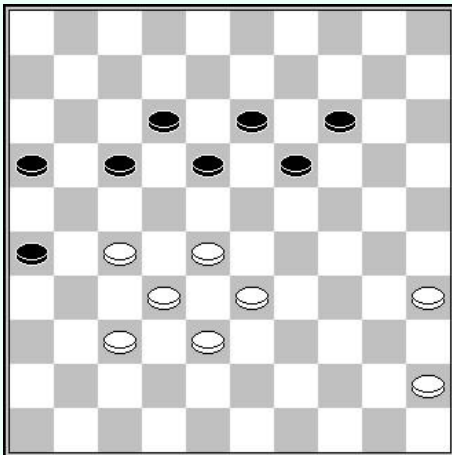
Een belangrijke zet die (21-26) verhindert door de coup royal 27-22 (18x27) 32x21 (23x34) 40x07.

1... 14-20 2. 39-34

Wit vormt de belangrijke ruilformatie 45-40-34

**2... 21-26 3. 34-29 23x34 4. 40x29 20-25
5. 29x20 25x14**

Stand volgende diagram.

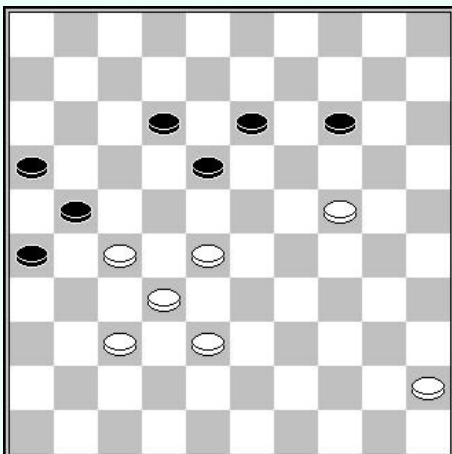

Wit heeft zwart van het centrum verdreven en gaat nu de controle over de rechtervleugel innemen.

6. 33-29

Een essentiële zet die (14-20) verhindert door 28-22, en het plaatsen van een voorpost voorbereidt.

**6... 17-21 7. 29-24 19x30
8. 35x24**

Zwart kan niet meer ontsnappen :

8... 12-17 9. 45-40

De logische zet 38-33 zorgt voor remise na (14-19) 24-20 en het offer (19-23) 28x08 gevolgd door (17-22).

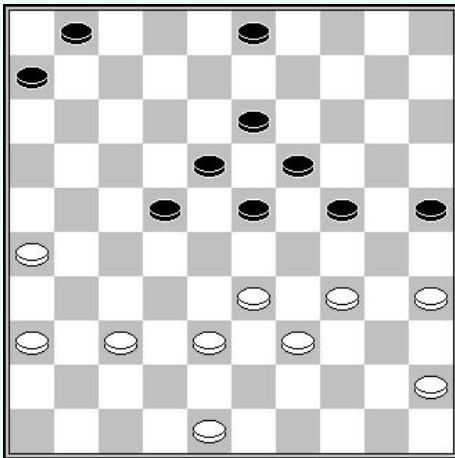
**9... 17-22 10. 28x17 21x12
11. 32-28 enz. W+**

Een referentiepartij gespeeld door Ton Sijbrands tegen Jan Weerheim tijdens het Nederlands kampioenschap 1967 :

01.	31-27	17-21	37-31	21-26	32-28	26x37	41x32	11-17	46-41	17-21	41-37	21-26
07.	34-29	20-25	39-34	07-11	44-39	11-17	50-44	17-21	29-24	19x30	35x24	01-07
13.	37-31	26x37	42x31	18-23	28x19	14x23	47-42	13-18	27-22	18x27	31x22	12-18
19.	22x13	08x30	40-35	07-12	35x24	12-18	44-40	02-08	33-28	09-14	28x19	14x23
25.	39-33	04-09	42-37	08-12	33-28	09-14	28x19	14x23	34-29	23x34	40x29	10-14
31.	38-33	14-20	43-38	06-11	36-31	05-10	31-27	10-14	49-43	11-17	43-39	03-09
37.	45-40	09-13	48-42	21-26	32-28	17-21	37-32	12-17	42-37			

2 – Het opstellen van de voorpost

Enkele zeer nuttige specifieke voorbeelden om te weten bij het plaatsen van een voorpost :

M. Van der Graaf - Georges Mostovoy
Cannes 1990

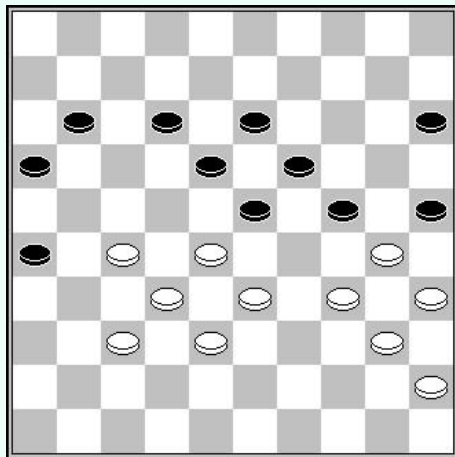
Zwart heeft een sterke centrumstand. Hij accentueert zijn territoriale voordeel door een voorpost te plaatsen :

40... 22-27 41.37-32 06-11
42. 32x21 11-16 43.48-42

21-17 is effectief verhinderd door (18-22) 17x28 (23x43)

43... 16x27 44.42-37 01-07

En de voorpost kan niet aangevallen worden daar na 37-32 (07-11) 32x21 (11-16) 21-17, zwart een schijf wint door (18-22) 17x28 (23x43) 39x48 (24-30) 35x24 (19x28).

Wit aan zet

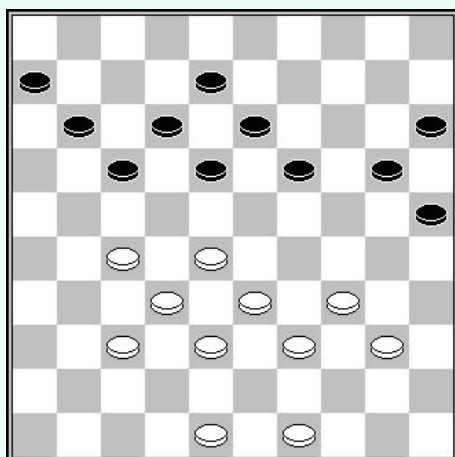
Wit heeft hier de mogelijkheid zich te bevrijden en een voorpost te plaatsen :

1. 34-29 23x34 2. 40x20 25x14 gedwongen

- Op(15x24), volgt 28-23
- Op (25x34), volgt 20-14 en 33-29

3. 30-24 19x30 4. 35x24

Wit haalt beslissend voordeel na (11-17) 45-40 (17-21) 28-22 (13-19) 24x13 (18x9) 22-17 (12-18) 27-22 (18x27) 17-12 enz.

Wit aan zet

Wit plaatst een voorpost op 24 door :

1. 28-22 17x28 2. 32x14 20x09

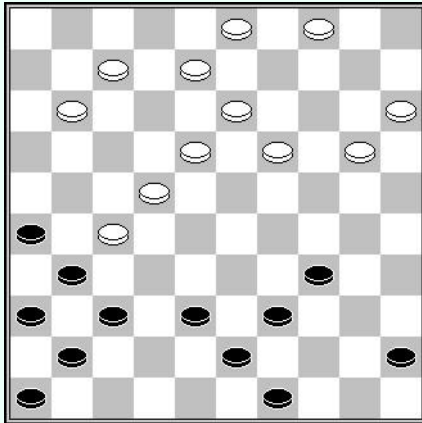
3. 34-29 09-14 4. 29-23 18x29

4. 33x24

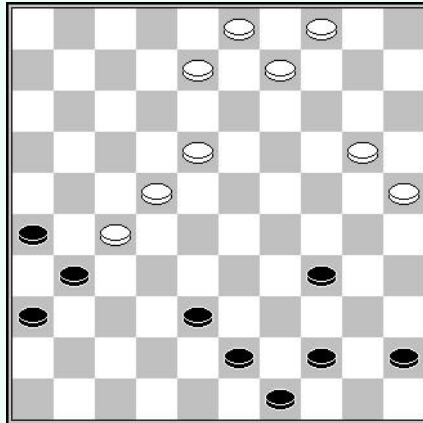
3 – de speelplannen tegen een voorpost

Wanneer de voorpost niet stevig met het centrum verbonden is of onvoldoende verdedigd, beschikt het vijandige kamp over verschillende technische manoeuvres die erg handig zijn om te weten.

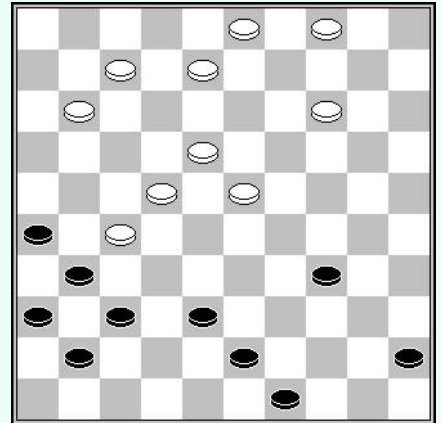
De voornaamste ideeën zijn de volgende :

Winst van de voorpost

Doorbraak naar dam op de vleugel

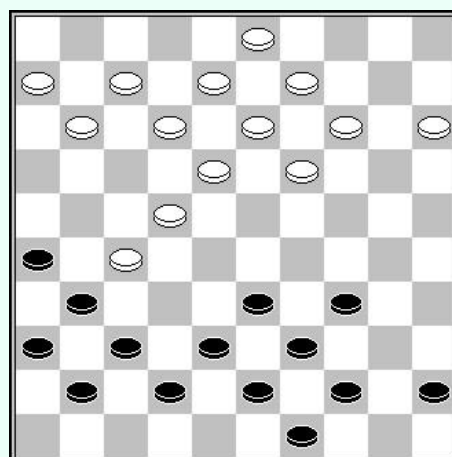

Combinatie naar 45

D1 : zwart beschikt over een supplementaire aanval op de voorpost. De voorpost is kwetsbaar. De herhaalde aanvallen laten toe de schijf te winnen.

D2 : de rechtervleugel van wit werd verzwakt door de herhaalde aanvallen op de voorpost. Zwart kan een doorbraak forceren door de voorpost af te ruilen (13-19) 24x13 (08x19) enz.

D3 : 2 aanvallers en 2 verdedigers. Het afwezig zijn van een schijf op veld 34 offert een supplementaire mogelijkheid voor zwart door te combineren naar door (17-22) 28x17 (08-12) 17x19 (14x45).

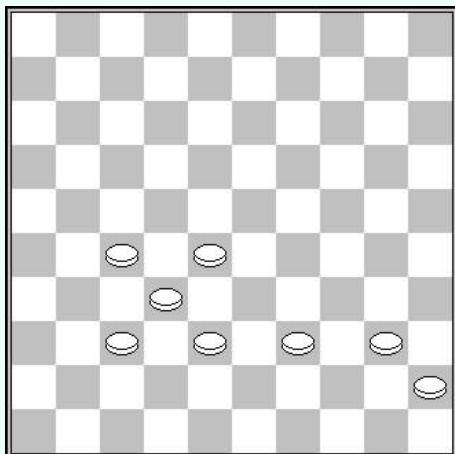
Het isolement van de voorpost

Er is een andere manier om de voorpost te exploiteren, een iets moeilijker te implementeren manier, door hem te isoleren door (18-23) 29x18 (20x29) 33x24 (12x23)

Deel 5 : de formaties

Hoofdstuk 1 : de formatie 45-40

Deze associatie van 2 schijven 45 en 40 wordt door de Russen Olympische formatie genoemd, en de coup royal die ermee gepaard gaat, wordt zelf de Olympische coup genoemd. Deze formatie is handig in het klassieke spel om te dreigen met de coup royal slag, een 34-40-45 formatie te maken of zelfs om voor een paar reservetempi op de rechtervleugel te zorgen.

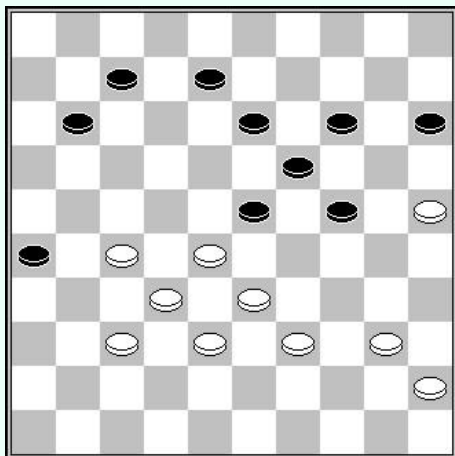
Deze formatie van 2 schijven is vooral interessant wanneer ze geassocieerd wordt met de centrale ster 27-28-32-37-38 zoals getoond in nevenstaand diagram.

Het is belangrijk op te merken dat deze formatie efficiënter en economischer is zonder schijf op 35.

Deze formatie is nog efficiënter als er een witte schijf op veld 25 staat.

We zullen nu de situaties beschrijven die zich voordoen aan het einde van een klassiek middenspel.

1 – De dreiging van de coup royal

Nikolai Sretenski – Jurij Kolodiev

1971

Wit aan zet

43. 27-22

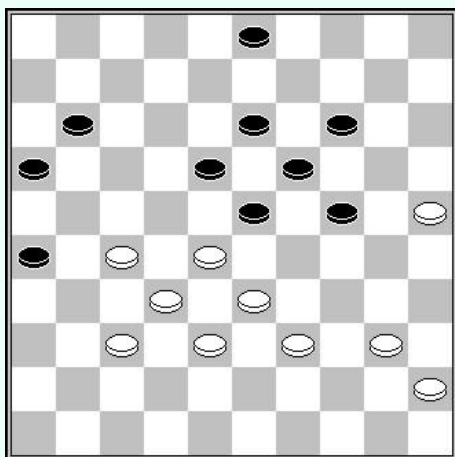
De onmiddellijke coup royal door 37-31 leidt tot remise.

43... 11-16

Levert de coup royal op, maar na (15-20) 39-34, is de zwarte stand hopeloos.

44. 32-27 23x34 45. 40x18 08-12

46. 45-40 12x23 47. 22-17 +

G. de Bruijn – Flip Jernberg

Amsterdam-K 2e klasse, 1939

Zwart aan zet

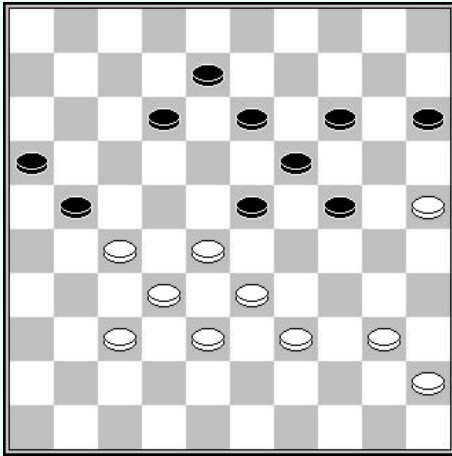
De zwarte zetten zijn gelimiteerd.

42... 03-09

De enige speelbare zet om de coup royal te vermijden, maar zwart blijft met een achtergebleven schijf op veld 9

43. 40-35 11-17 44. 45-40 17-22

45. 28x17 23-29 46. 40-34 enz.

Wit aan zet

De goede positionele zet 39-34 is hier verhinderd door (24-29). Wit kan desondanks voordeel halen uit de formatie 45-40 door een coup royal :

1. 37-31 23-29

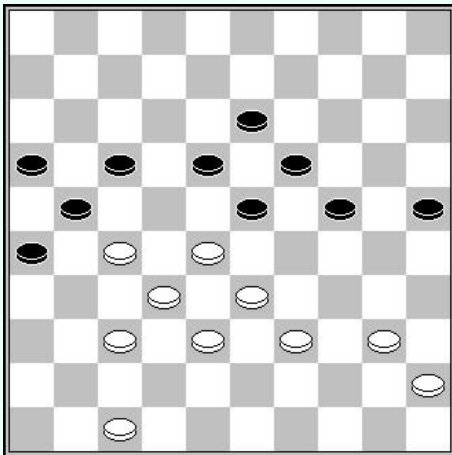
De aanval (21-26) is uiteraard verhinderd door 27-22 enz.

Na (13-18) 28-22 (08-13), vervolgt wit met 31-26.

Na (12-17) 31-26 (13-18), is 39-34 beslissend

2. 28-22 15-20 3. 40-35 enz.

2 – De linkervleugel van de tegenstander in bedwang te houden

Iser Kouperman – Miguel J Wallen

Match Wallen - Koeperman, 1986

Wit aan zet

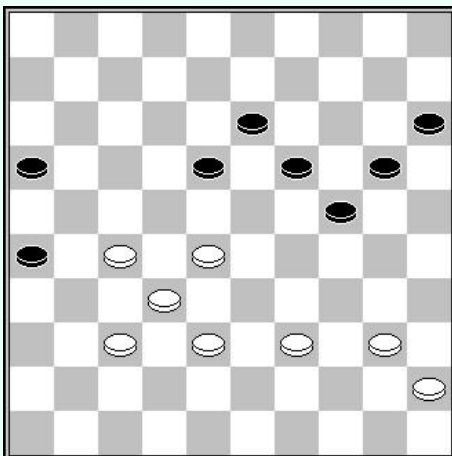
Zwart heeft 3 schijven op 23-24-25 en geen schijf op 8. Wit kan de zwarte linkervleugel ineffectief maken door :

45. 40-34 17-22 46. 28x17 21x12 47. 33-28 24-30

Op (12-17), volgt simpel 27-22.

48. 45-40 30-35 49. 38-33 35x44 50. 39x50 12-17

51. 47-42 17-22 52. 28x17 19-24 enz.

Cor Westerveld – Raoul Alias

NHO-k Hoofdklasse, 1997

Wit aan zet

De situatie op de witte rechtervleugel is nog meer karakteristiek in deze stand, met bovendien de achtergebleven schijf 15.

57. 40-34 18-23

Na (20-25) 45-40, dient zwart (18-23) te spelen om 28-23 te vermijden.

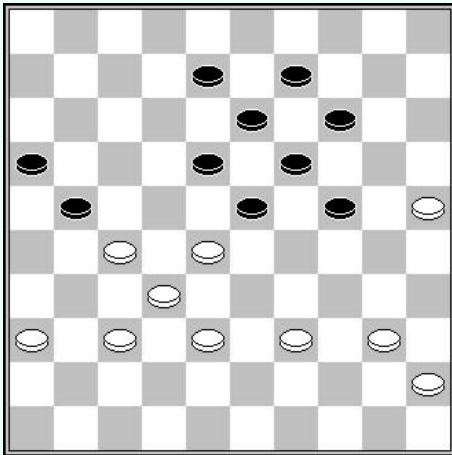
58. 45-40 24-29

Na (20-25) 39-33 (13-18) 40-35 (15-20), is de aanval met zetdwang 28-22 beslissend.

59. 28-22 19-24 60. 22-17 13-18 61. 39-33 20-25

62. 27-21 16x27 63. 32x21 15-20 64. 21-16 enz.+

Wit aan zet

De positie van elke schijf is belangrijk. Schijf 39, bijvoorbeeld, kan een rol spelen ivm de velden 33 of 34. Hetzelfde voor schijf 40 die naar 34 of 35 kan gaan

Deze flexibiliteit is belangrijk.

1. 40-34

De beste manier om de verdere opmars naar 29 tegen te gaan.

Na 40-35 (08-12), brengt de opmars (23-29) het spel in evenwicht, zowel als na 45-40 of 39-34.

1... 08-12 2. 45-40 21-26

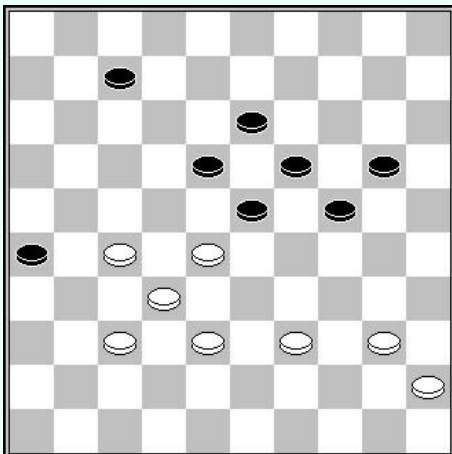
Op (23-29) 34x23 (18x29), volgt 27-22 waarna 39-34 op het goede moment. We zien het belang van schijf 39.

3. 40-35

36-31 wordt gecounterd door (12-17) 38-33 (17-22) en (24-29) enz. =

3... 23-29 4. 27-22

En wit houdt goede perspectieven.

Wit aan zet

Nog een voorbeeld van het voorbeeld van een opmars 40-34 als zwart 3 schijven heeft op 23-24-25.

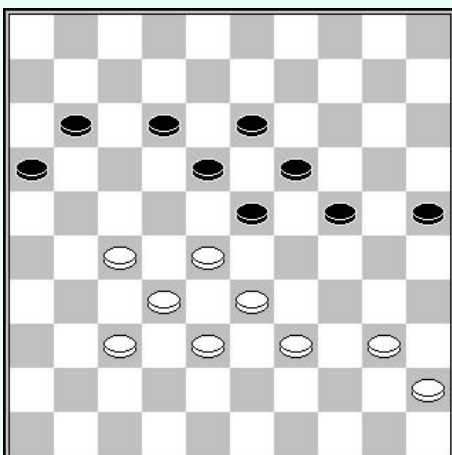
1. 40-34 24-29

Zwart moet kiezen tussen deze zet en het partijeinde (20-25) 45-40 (7-11) 38-33 (11-16) 40-35 (25-30) 34x25 (23-29) 28-23 (29x38) 23x12 (16-21) 27x16 (38x27) 12-07 enz.

2. 45-40 07-11 3. 40-35 29x40

4. 35x44 enz.

Met enorm voordeel voor wit.

Wit aan zet

Hier ook is de opmars 40-34 effectiever dan de formatie 45-40-34 na 39-34.

1. 40-34 11-17

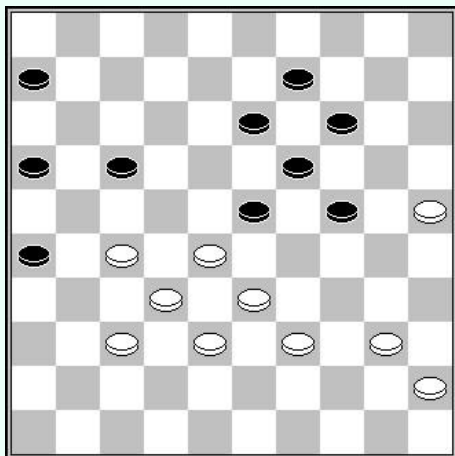
Spelen naar 30 door (24-30) leidt nergens tot niets na 45-40 (30-35) 37-31 enz.

2. 37-31 17-21 3. 31-26 12-17 4. 45-40 17-22

5. 28x17 21x12 6. 33-28 12-17 of ?

7. 27-22 enz.

3 – Een interessant tempi reservoir

Wit aan zet

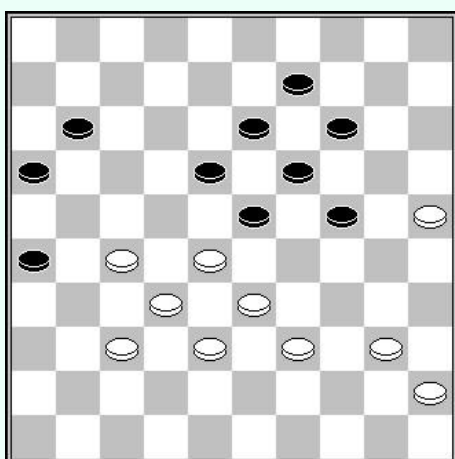
In bepaalde gevallen kan de 45-40-formatie een interessant tempiereservoir vertegenwoordigen. Bijvoorbeeld :

1. 40-34 17-21 2. 45-40 06-11

(13-18) is verhinderd door 27-22 (18x27) 28-22 (27x18) 37-31 (26x28) 33x04

3. 40-35 11-17 4. 34-30 23-29 5. 27-22

Ee, beslissende aanval met zetdwang want na (29-34) en het slaan volgt altijd 28-23.

Wit aan zet

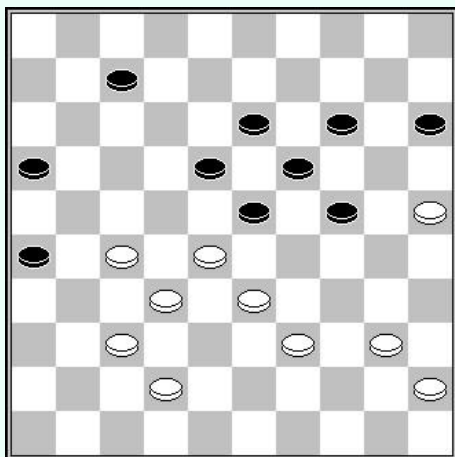
1. 40-35 11-17 2. 45-40 17-21 3. 40-34

En zwart heeft niet beter dan :

3.. 24-29 4. 33x24 19x30 5. 28x10 18-23

6. 35x24 23-28 7. 32x23 21x41 8. 39-33

En zwart blijft achter met een verliezend eindspel.

Zwart aan zet

1... 07-12

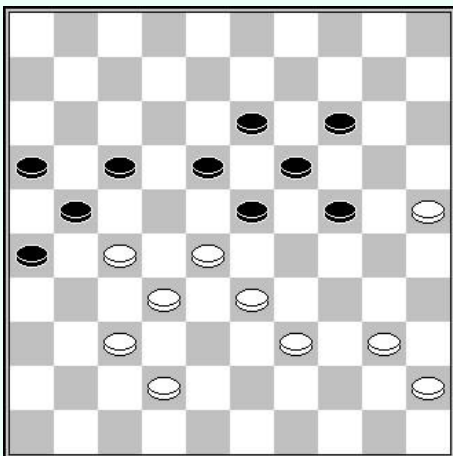
Na (23-29) 42-38 (18-23) 40-35, dient zwart een schijf te offeren om 35-30 te verhinderen.

2. 42-38 15-20

Na (12-17) 27-22 enz. is het eindspel hopeloos voor zwart.

3. 40-35 12-17 4. 45-40 17-21 5. 40-34 enz.

4 – Territoriale bezetting

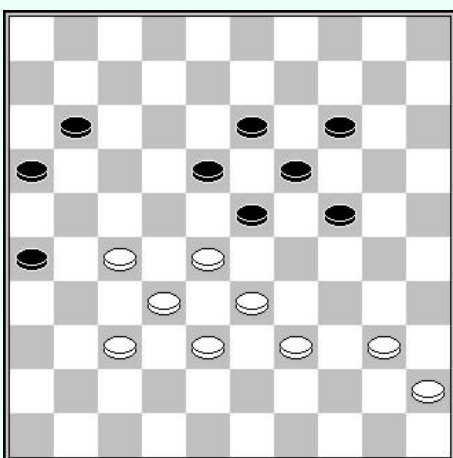
Wit aan zet

De formatie 45-40 geassocieerd met een schijf op 25 opent veel perspectieven tegen het centrum van de tegenstander.

1. 39-34

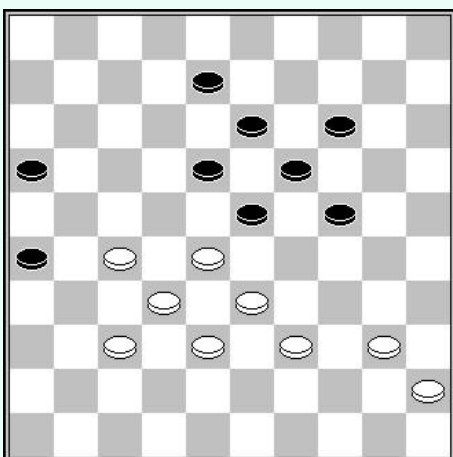
De formatie 45-40-34, met de dreiging 34-29, dwingt zwart het strategische veld 24 te verlaten.

- 1... 24-30 2. 34-29 23x34 3. 40x29 30-35
4. 42-38 17-22 5. 28x17 21x12 6. 32-28 +

Wit aan zet

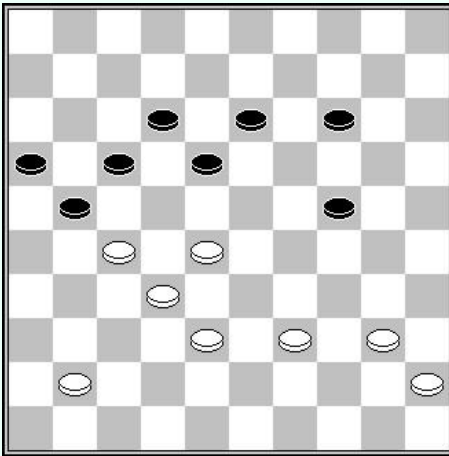
1. 39-34 14-20 2. 34-29 23x34 3. 40x29 20-25
4. 29x20 25x14 5. 33-29 enz.

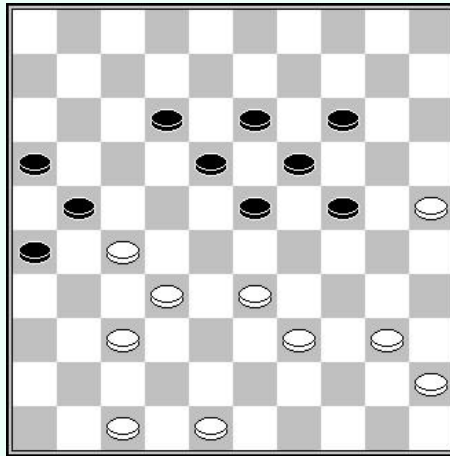
Wit aan zet

1. 39-34 14-20 2. 34-29 23x34 3. 40x29 08-12
4. 45-40 20-25 5. 29x20 25x14 6. 33-29 14-20
7. 28-23 19x28 8. 32x23 enz.

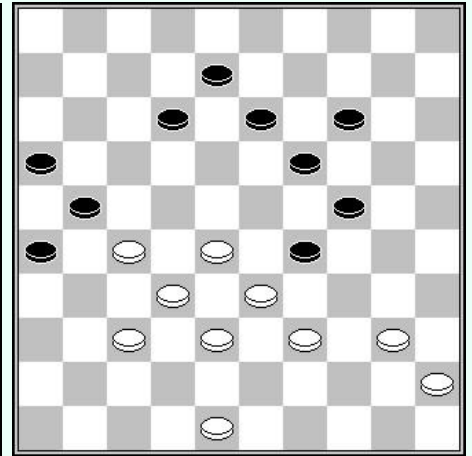
In de volgende reeks diagrammen is het wit speelt en wint.

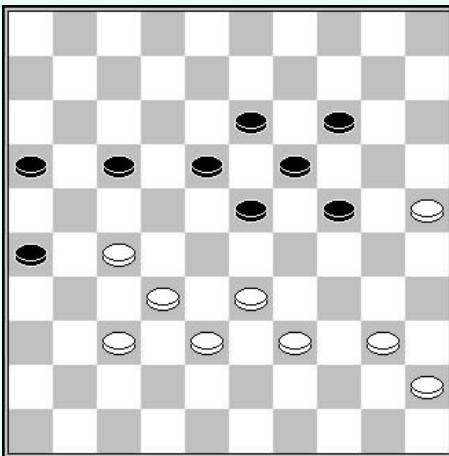
D1 : wit aan zet

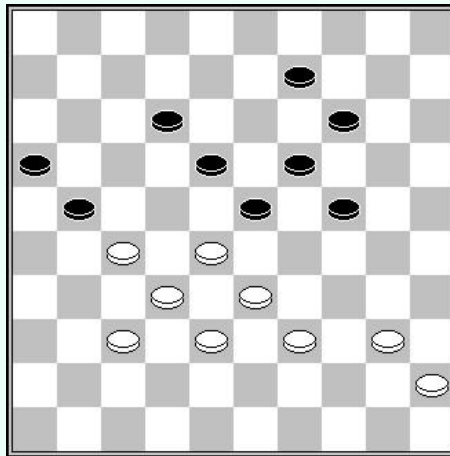
D2 : wit aan zet

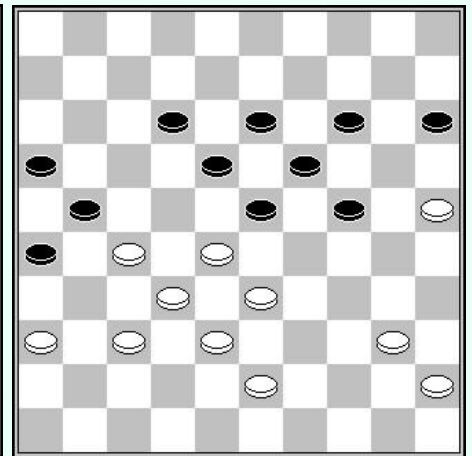
D3 : wit aan zet

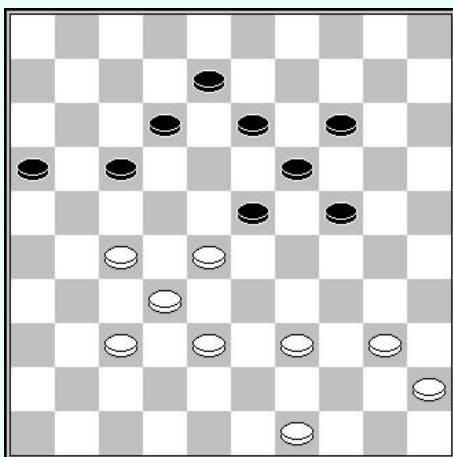
D4 : wit aan zet

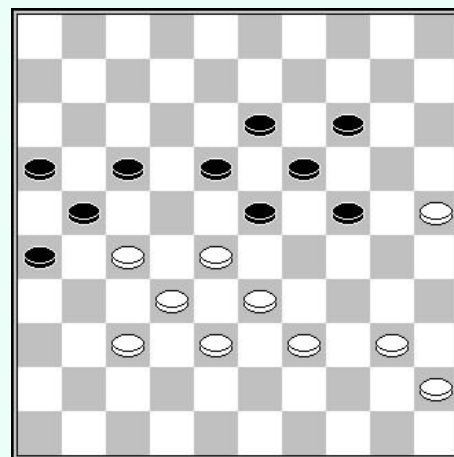
D5 : wit aan zet

D6 : wit aan zet

D7 : wit aan zet

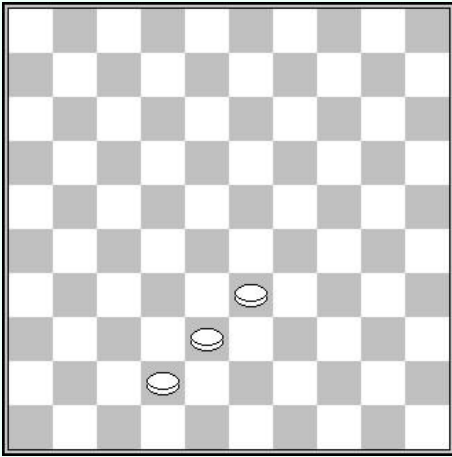

D8 : zwart aan zet
(17-22)?

Oplossingen :

- D1** – 28-23 (18x29) 38-33 (29x38) 32x43 (21x32) 43-38 (32x34) 40x07
- D2** – 37-31 (26x28) 33x22 (21x32) 48-43 (18x27) 43-38 (32x34) 40x07
- D3** – 37-31 (26x37) 32x41 (21x34) 28-22 (29x38) 40x07
- D4** – 27-21 (16x27) 32x12 (18x7) 33-28 (23x34) 40x18
- D5** – 28-22 (09-13) 32-28 (23x34) 40x09 (21x41) 09-04 (18x27) 4x47
- D6** – 27-22 (18x27) 37-31 (26x37) 32x41 (23x34) 43-39 (34x32) 40x07
- D7** – Eric van **Kampen** – **Wim van Mourikvan** (Brunssum, 2000)
27-21 (17x26) 37-31 (26x37) 32x41 (23x34) 40x07
- D8** – (17-22)? 28x17 (21x12) 27-22 (18x27) 32x21 (16x27) 33-28 (23x34) 40x07

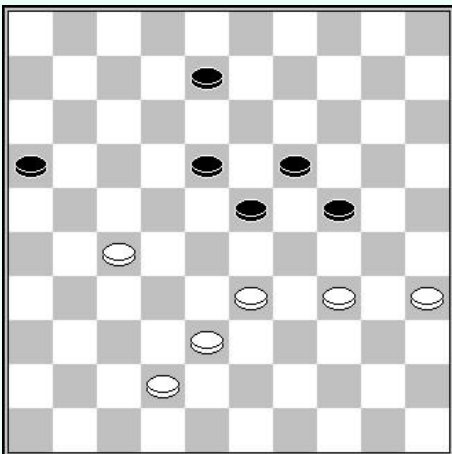
Hoofdstuk 2 : de formatie 33-38-42

Deze formatie bestaande uit de 3 schijven 33-38-42 is erg belangrijk om druk uit te oefenen op het centrum van de tegenstander.

Deze druk kan op verschillende manieren worden uitgeoefend.

1 – Controle van het centrum van de tegenstander

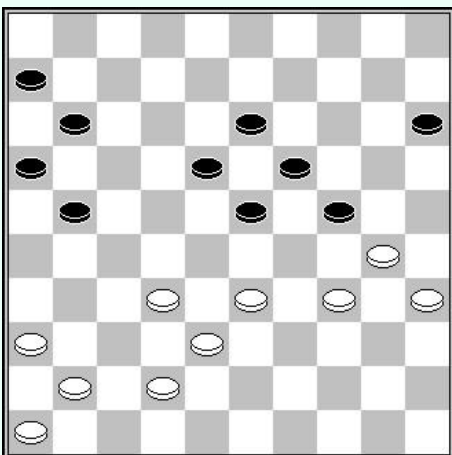

Zwart aan zet

De volgende stand is een opmerkelijk geval.

Zwart is geïmmobiliseerd in het centrum. Hij heeft geen enkele speelbare zet :

Na (08-12) of (08-13), wint wit door een **coup Philippe** 27-22 (18x27) 33-29 (24x33) 38x07 of 38x09 naargelang het geval..

Isidore Weiss – A. C. van Wageningen

WK 1912

Wit aan zet

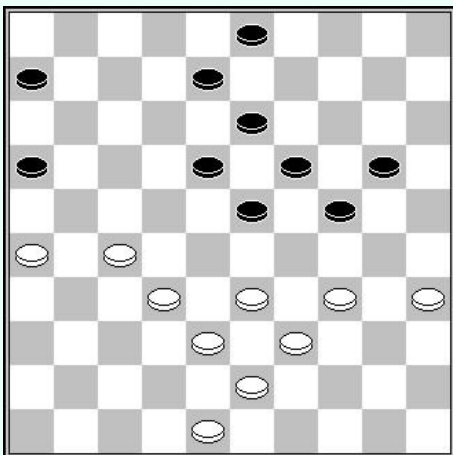
Het zwarte blok 13-18-19-23-24 is onspeelbaar. Wit dient van deze situatie te profiteren om de gehele stand van zwart te paralyseren :

44. 36-31 15-20

Op (11-17) volgt 31-26 en op (21-26) volgt 31-27

45. 41-37 20-25 46. 46-41 24-29

Zwart heeft geen ander alternatie dan het offeren van een schijf .

Wit aan zet

Opnieuw vinden we een zwaar en inactief centrum. Wit zal de problemen van zwart verergeren door de formatie 33-38-41 te creëren

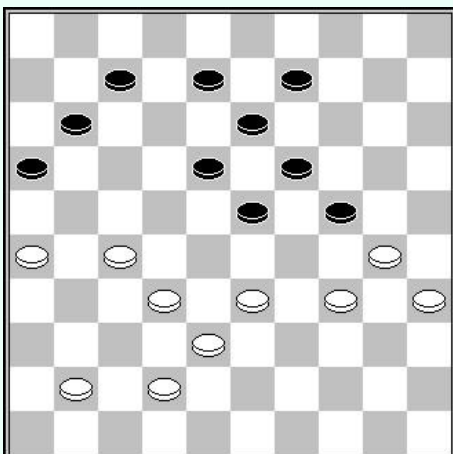
1. 34-30 20-25

Na (08-12) 48-42 (12-17) 33-28, is zwart zonder verdediging tegen de dreiging 27-22.

Na (23-29) 32-28 (29-34), wint wit een schijf door 30-25 (18-23) 39x30 (23x21) 25x23 (21-27) 30x19 (13x24)

2. 39-34 08-12 3. 48-42 12-17 4. 27-21 16x27
5. 32x12 18x07 6. 33-29 24x33 7. 38x09 03x14

2 – Het centrum zonder steun

Jurij Ogorodnikov – Alexander Verete

URSS-K 1965

Wit aan zet

Het zwarte centrale blok is onder controle.

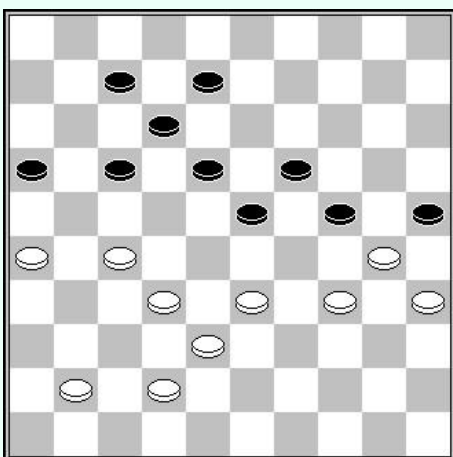
1. 41-36 08-12 2. 33-29

De ruilformatie 33-38-42 speelt zijn rol goed. Ze laat toe de strategische schijf 24 te verwijderen en de stand van zwart omvormen tot een centrum zonder steun.

- 2... 24x33 3. 38x29 11-17 4. 42-38 17-22
5. 30-25 22x31 6. 36x27 07-11 7. 38-33 12-17
8. 25-20 09-14 9. 20x09 13x04 10. 33-28

Beter is 35-30 (04-10) 30-25 enz.

- 10... 04-10 11. 35-30 19-24 12. 29x20 10-15
13. 28x19 15x35 14. 32-28 enz +

Altchoul, Elena - Michailovskaja, Elena

WK - V, 1980

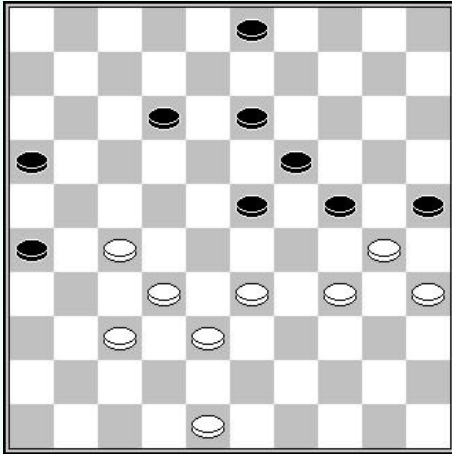
Wit aan zet

Een andere zeer instructieve stand :

1. 33-29 24x33 2. 38x29 17-21

Op (17-22) volgt 26-21 (22x31) 32-27 (31x22) 29-24 enz.

3. 26x17 12x21 4. 29-24 08-13 5. 42-38 07-12
6. 38-33 12-17 7. 33-28 21-26 8. 34-29 23x34
9. 30x39 19x30 10. 35x24 16-21 11. 27x16 18-22
12. 39-33 26-31 13. 41-37 31x42 14. 33-29 enz.

Mark Kemperman – Jo Weijman

Huissen oc, 1996

Wit aan zet

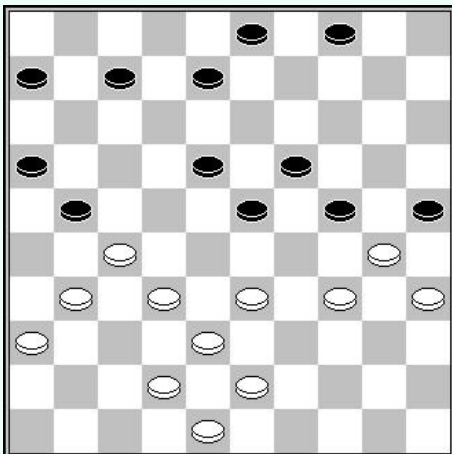
De formatie 33-38-42 zal een essentiële rol spelen in het forceren van de winst :

**1. 48-42 12-18 gedwongen 2. 33-29 24x33
3..38x29**

Deze ruil behoudt de immobilisatie van het zwarte centrale blok en bevrijdt de witte schijven.

3... 03-09 4. 29-24 +

3 – Druk tegen de centrale schijf van de tegenstander

Geert Berends – Rik van Velzen

NL-Cup, 2001

Wit aan zet

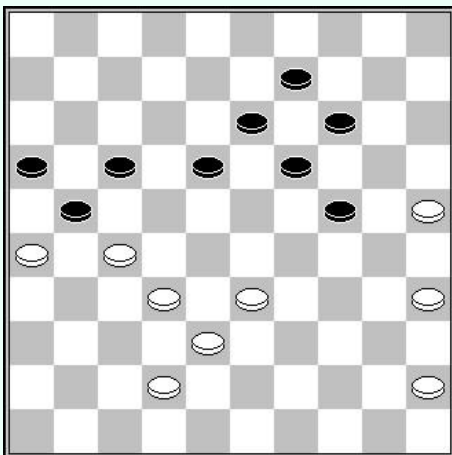
Met de pijl 33-38-42 kan men nu een actie starten tegen schijf 23.

**1. 27-22 18x27 2. 31x22 04-09 3. 33-29 24x33
4. 38x18 09-14**

Na (21-26) 43-39 (08-12) 30-24 (19x30) 35x24 (12x23) 39-33 wint wit schijf 23.

**5. 43-39 14-20 6. 39-33 20-24 7. 42-37 03-09
8. 48-43 08-12 9. 22-17**

Wit behoudt zijn schijfwinst.

Frank Drost – Boris Sjkritkin

NL-URS, 27-06-1970

Zwart aan zet

In deze stand forceerde zwart de winst op een erg mooie manier door :

1... 19-23

Dreigt (24-29) en (23-28)

2. 33-28 14-19 3. 45-40 24-29

(23-29) forceert schijfwinst, maar zwart heeft een ander, sneller plan in gedachten.

4. 35-30

Na 40-34 (29x40) 35x44 (23-29) enz. +1

4... 29-33 ! 5. 28x39 23-28 ! 6. 32x03 21x45

7. 03x21 16x27 8. 25-20 45-50 enz. +

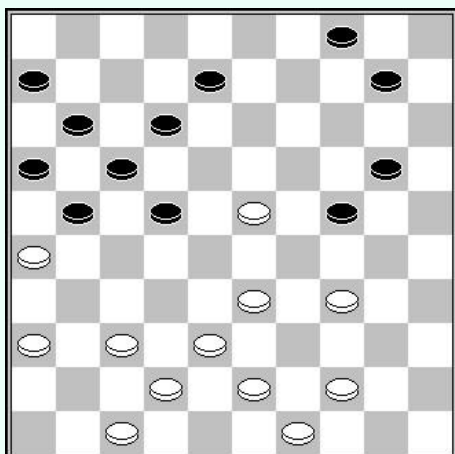

4 – In aanwezigheid van een schijf op 23

R. C. Keller – I. J. de Jong

NK 1928

Wit aan zet

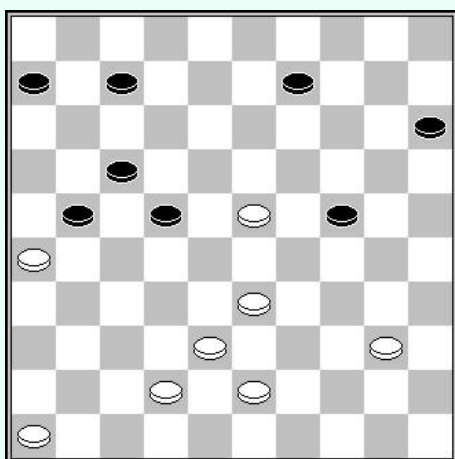
Zwarts rechtervleugel is erg druk. Schijf 23, bekend als de Canadese voorpost, verhindert dat zwart in het centrum speelt. Om optimaal van deze situatie te profiteren heeft wit er belang bij de controle over de rechtervleugel over te nemen door schijf 24 te ruilen met behulp van de 33-38-42-formatie.

**32. 33-29 24x33 33. 38x29 22-27 34. 37-32 27x38
35. 42x33 21-27 36. 34-30 10-15 37. 44-39 20-25
38. 29-24 25x34 39. 39x30 08-13 40. 30-25 27-32
41. 43-38 32x43 42. 49x38 17-22 43. 47-42 22-27
44. 26-21 27-32 45. 38x27 13-18 46. 21-17 18x47
47. 17x08 47x20 48. 25x14 +**

Peter Bergsma – Wladimir Agafonow

Jalta 1961

Wit aan zet

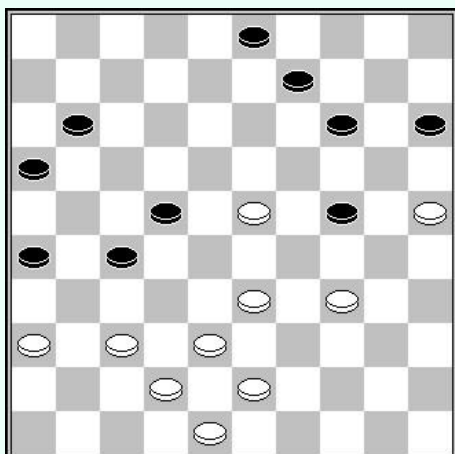
In een opstelling analoog aan vorige, speelde wit :

**46. 33-29 24x33 47. 38x29 22-27 48. 43-38 07-11
49. 23-19 11-16 50. 42-37 27-31 51. 37-32 09-14
52. 19x10 15x04 53. 26x37 enz.**

Erik Brunsman – Freddy Wortel

NKA hf Groep B, 1980

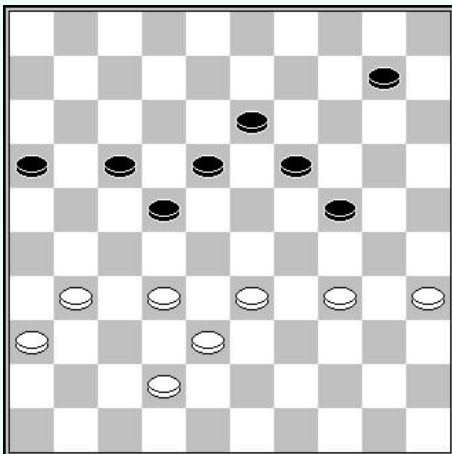
Wit aan zet

Nog steeds onder hetzelfde thema :

**41. 33-29 24x33 42. 38x29 11-17 43. 43-38 09-13
44. 29-24 03-08 45. 34-29 16-21 46. 38-33 15-20
47. 24x15 26-31 48. 37x26 13-19 49. 23-18 22x13
50. 42-37 enz.**

5 – Diverse

In de simultane aanwezigheid van schijven 22 en 24
Wit aan zet

In deze stand is schijf 24 niet te verdedigen.

1. 34-29 17-21

De formatie 33-38-42 verhindert zwart zijn schijf direct te verdedigen door (10-15) 29x20 (15x24) wegens 33-28 enz.

2. 29x20 21-26 3. 31-27 22x31 4. 36x27 10-15
5. 33-29 ! 15x33 6. 38x29

De zwarte stand is onverdedigbaar.

Een weinig gekend thema

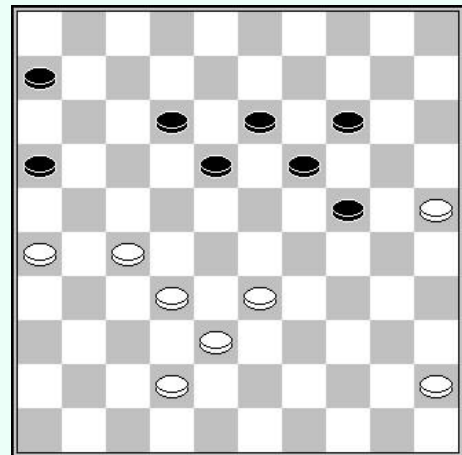
Wit aan zet

Wit haalt beslissend voorbeeld door :

1. 33-29 24x33 2. 38x29 06-11

De aanval (19-23) is effectief verhinderd door 32-28 (23x21) 26x10.

3. 32-28 enz.

Harm Wiersma – John van den Borst

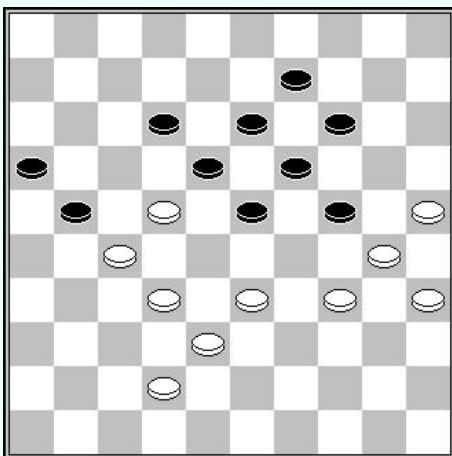
KSH GMA, 26-07-1977

Dit thema doet denken aan de mooie overwinning van Harm Wiersma door :

45. 22-17 23-29 46. 17x26 29x40 47. 35x44 24x35
48. 33-29 18-22

Op (19-23), volgt 38-33 (23x34) 33-29 (34x23) 32-28 (23x21) 26x10

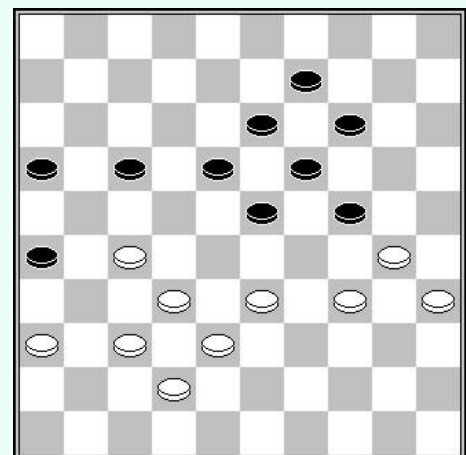
49. 27x07 16-21 50. 26x17 19-23
51. 29x18 13x02 52.38-33 +

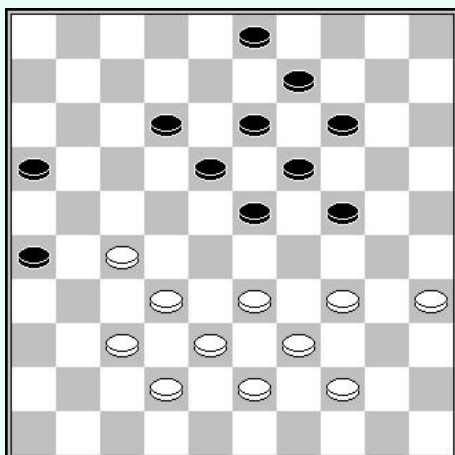
Een mooie combinatie

Wit maakt dam door :

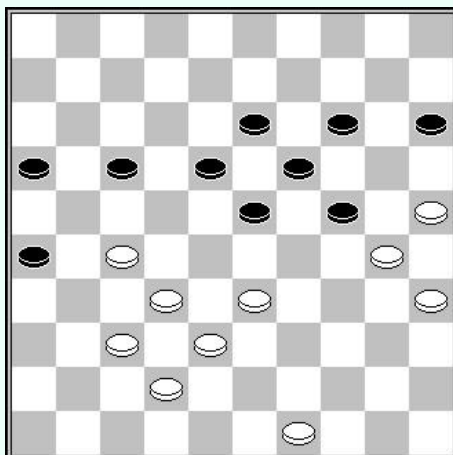
1. 27-21 16x27 2. 32x12 18x07 3. 33-29 24x33
4. 38x18 13x22 5. 37-31 26x48 6. 30-25 48x30
7. 35x04

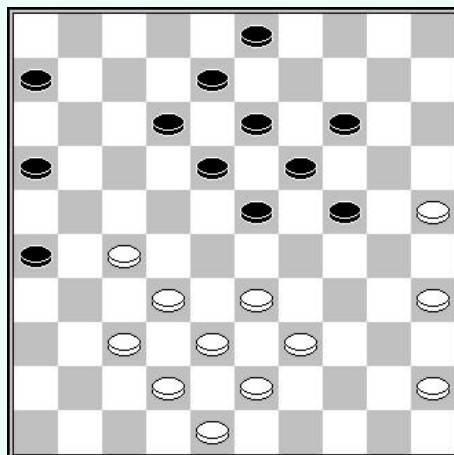
In de volgende reeks diagrammen voert wit een coup Philippe uit.

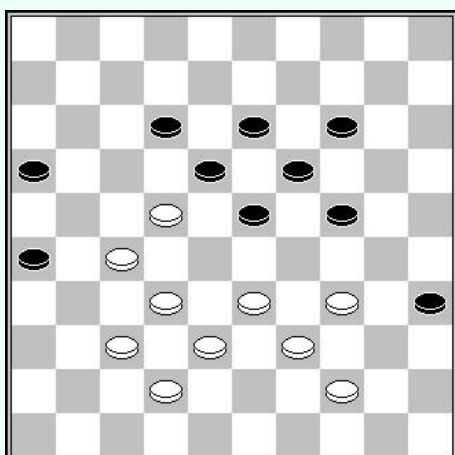
D1 : Wit aan zet

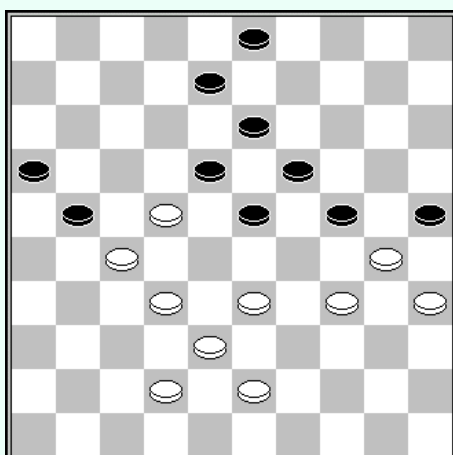
D2 : Wit aan zet

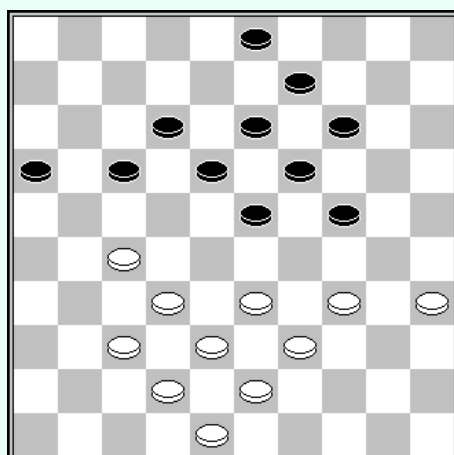
D3 : Wit aan zet

D4 : Wit aan zet

D5 : Wit aan zet

D6 : Wit aan zet

Oplossingen :

D1 – 27-22 (18x27) 32x21 (ad lib) 33-29 (24x33) 38x07

D2 – 27-21 (16x27) 32x12 (18x07) 25-20 (14x34) 33-29 (24x33) 38x09

D3 – 27-22 (18x27) 32x21 (ad lib) 33-29 (24x44) 43-39 (44x33) 38x20

D4 – 27-21 (26x28) 33x22 (18x27) 32x21 (16x27) 44-40 (35x33) 38x07

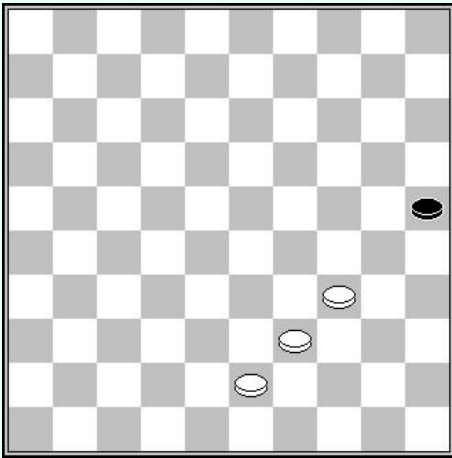
D5 – 22-17 (21x12) 27-22 (18x27) 32x21 (16x27) 33-29 (24x33) 38x07

D6 – 27-22 en indien :

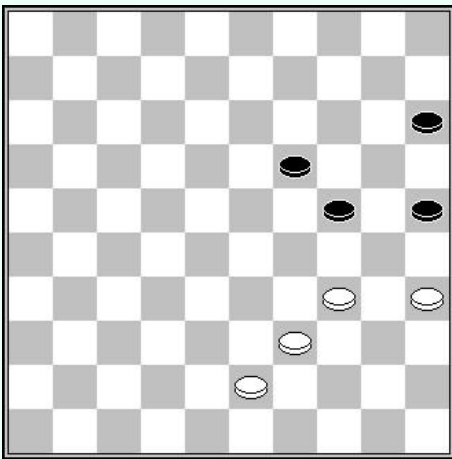
A - (17x28) 33x22 (18x27) 32x21 (16x27) 34-29 (24x44) 43-39 (44x33) 38x07

B – (18x27) 32x21 (ad lib) 33-29 (24x44) 43-39 (44x33) 38x07

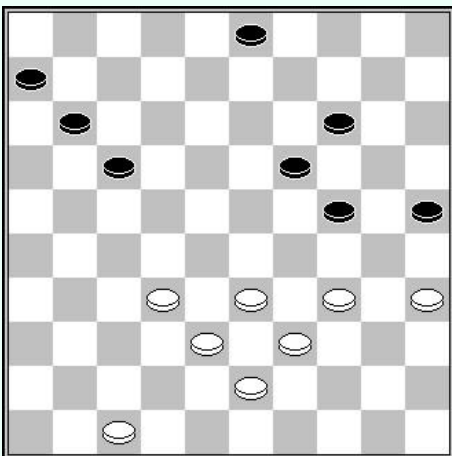
Hoofdstuk 3 : De formatie 34-39-43

Deze formatie 34-39-43 is erg nuttig om controle te nemen over de rechtervleugel door de ruil 34-30x30.

In deze situatie is de rol van de formatie 34-39-43 het verhinderen van het opspelen van (19-23).

Ben Springer – Alfred Molimard

WK 1928

Wit aan zet

Deze stand toont duidelijk de tactische mogelijkheden en strategie geboden door de formatie 34-39-43.

47. 32-27 03-08 48. 33-28 14-20

Om 28-23 (19x28) 34-30 (25x34) 39x10 te verhinderen

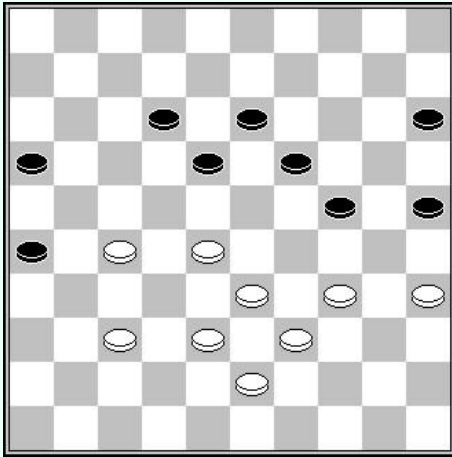
49. 38-33 08-12 50. 47-42 11-16

Na (12-18), wint wit direct door 35-30 (24x35) 28-22 (17x28) 32x15

51. 28-23 19x28 52. 33x11 06x17 53. 34-30 25x34

54. 39x19

Wit won een schijf en later de partij.

Alex van Prinsenbeek – Raymond Vandecaetsbeek

Brunssum 2000

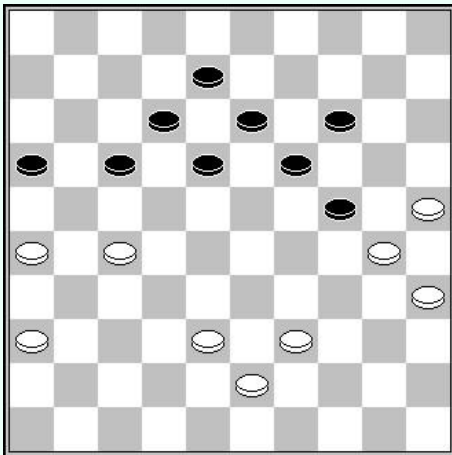
46e temps – wit aan zet

We zien hier weer de zwakte van schijf 15. De formatie 34-39-43 komt hier in actie.

**46. 27-22 ! 18x27 47. 28-23 19x28 48. 33x31 13-19 gedw.
49. 31-27 12-18 50. 38-33 18-23**

(15-20) redt zwart niet na 43-38 (19-23) 37-31 (26x37)
38-32 (37x28) 33x13 enz.

51. 43-38 15-20 52. 38-32 enz.

Zwart aan zet

Het witte kamp is in 2 gesplitst. Zwart neemt profijt van deze situatie door :

1... 18-23 2. 38-32

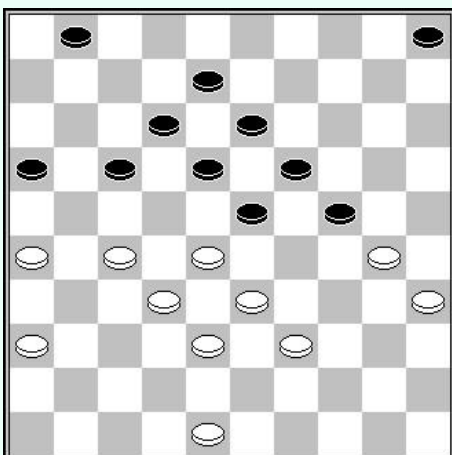
Op 39-33, volgt (23-29) en de dreiging (17-21) is niet te pareren.

2... 24-29 ! 3. 43-38 13-18 4. 39-33

Vermijd schijfverlies, maar laat een schijf achter op 36 en een nutteloos klaverblad.

4... 08-13 5. 33x24 23-28 6. 32x23 18x20

Het zwarte voordeel is overtuigend.

Nick Hoving – Roel Boomstra (2007)

34e zet – Zwart aan zet

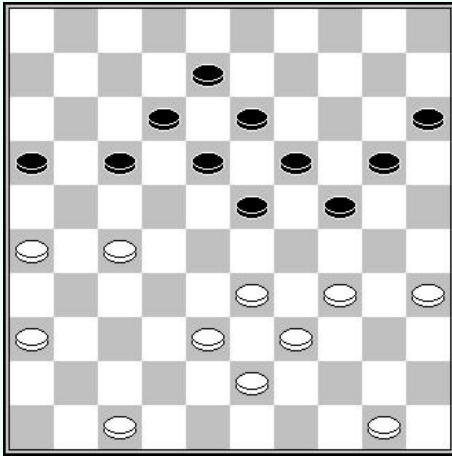
Het onder controle nemen van de rechtervleugel is belangrijk in klassiek spel. Dit bevrijdt de achterste schijven. In dit specifieke geval benadrukt dit de achtergebleven schijf 36

34... 17-21 35. 26x17 12x21 36. 48-42 21-26

37. 42-37 05-10 38. 39-34 08-12 39. 30-25 10-14

40. 34-30 01-06 41. 28-22 06-11 42. 33-28 24-29

43. 36-31 12-17 +

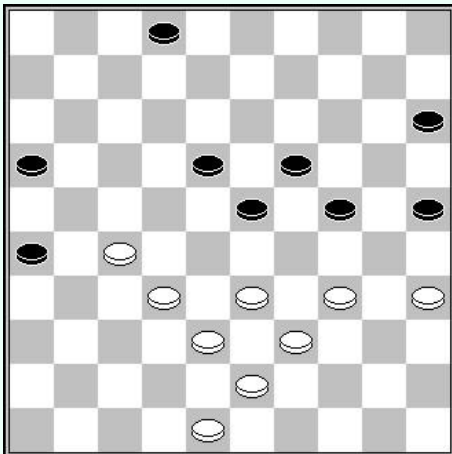
Johan van der Borst – jannes van der Wal
NK hf Groep 1, 1977

Zwart forceert winst door :

35... 24-29 36. 33x24 20x40
37. 35x44 23-28

De dreiging (28-32) is niet te ontwijken

38. 26-21 17x26 39. 38-33 26-31 40. 33x22 12-17
41. 22x11 16x07 42. 27-22 18x27 43. 47-42 enz.

Nicolai Mistchanski – Edvard Buzinskij
URSS-K 1977

45^e zet – wit aan zet

Zwart kan enkel met schijf 2 spelen. Wit profiteert van deze situatie en gebruikt de formatie 34-39-43 om zwart te blokkeren :

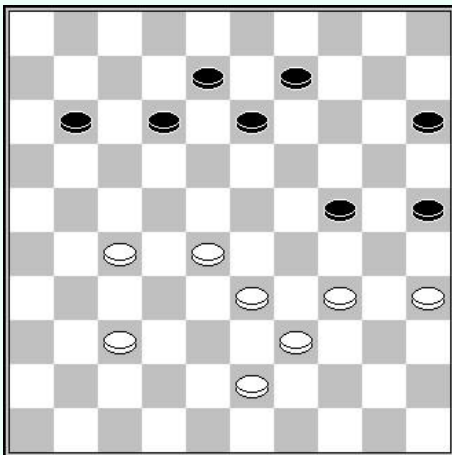
45. 48-42 ! 02-08

Na (02-07) 34-30x30 is de aanval 28-22 niet te pareren

46. 42-37 08-13

Op (08-12), wint wit een schijf door 37-31 (26x28) 33x13 (19x8) 34-30 (25x34) 39x28.

47. 33-28 24-29 48. 34-30 25x34 49. 39x30 enz.

Evert Bronstring – Huib van der Vossen
NK-T Hoofdklasse 2 1974

In deze stand forceerde wit het spel door :

48. 37-31 ! 11-16

Levert een combinatie op, maar op :

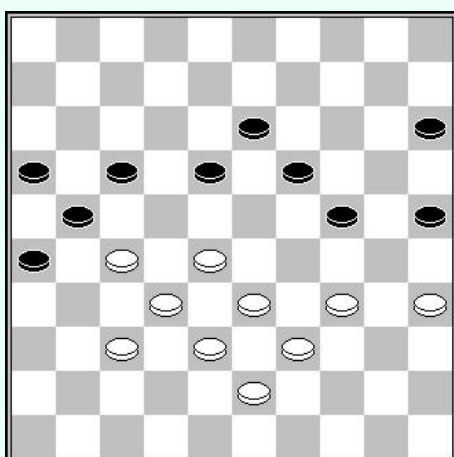
A – (12-18) 28-22 enz.

B – (13-19) 28-23 (19x28) 33x22 (12-17) 22-18 (17-22) 18-12 (08x17) 27x18 enz.

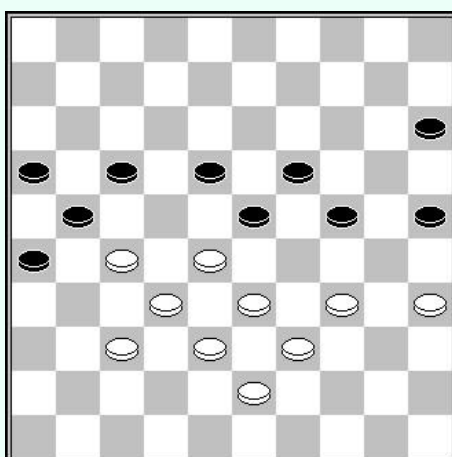
C – (12-17) 28-23 enz.

49. 34-30 25x34 50. 39x19 13x24 51. 33-29 24x22
52. 27x07 +

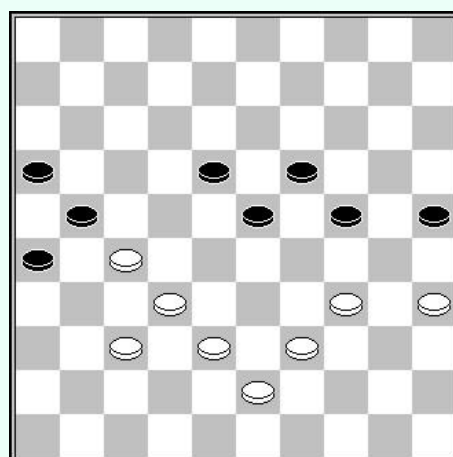
In de volgende serie diagrammen wit speelt en wint met behulp van de formatie 34-39-43 voor de eindslag.

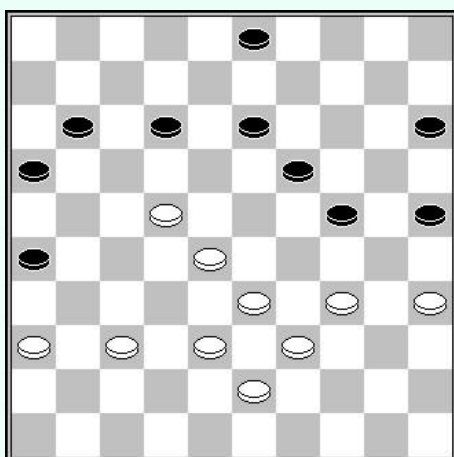
D1 : wit aan zet

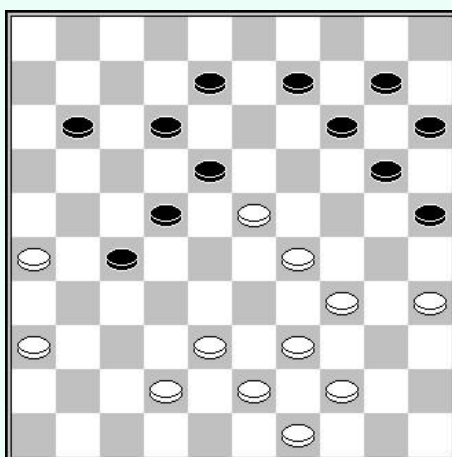
D2 : wit aan zet

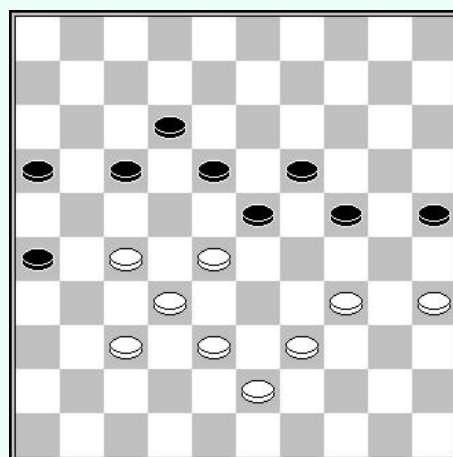
D3 : wit aan zet

D4 : wit aan zet

D5 : wit aan zet

D6 : wit aan zet

Oplossingen :

D1 – 27-22 (18x27) 28-23 (19x28) 33x11 (16x07) 34-30 (25x34) 39x08

D2 – 28-22 (17x28) 33x13 (19x08) 34-30 (25x34) 39x28

D3 – 37-31 (26x28) 38-33 (21x32) 33x13 (19x08) 34-30 (25x34) 39x37

D4 – 28-23 (19x17) 37-31 (26x37) 38-32 (37x28) 33x22 (17x28) 34-30 (25x34) 39x06

D5 – 23-19 (14x23) 38-32 (27x47) 26-21 (47x24) 34-30 (25x34) 39x06

D6 – 28-22 (17x28) 38-33 (26-31) 33x13 (31x42) 27-22 (19x08) 32-28 (23x32) 22-18 (12x23)
34-30 (25x34) 39x48

Hoofdstuk 4 : de formatie 27-31-36 (in voorbereiding)

Hoofdstuk 5 : de hekstelling (in voorbereiding)

Hoofdstuk 6 : de formatie 34-35-40-45 (in voorbereiding)